Kommunstyrelsen

kallas härmed till digitalt sammanträde via Zoom **tisdagen den 1 juni 2021 kl. 08:15.** Mötet utgår från Rådhuset.

Hålltider för sammanträdet

08.15	Upprop/närvarokontroll
08.20	Fyramånadersrapport socialnämnden - Krister Fagerström McCarthy (S), ordförande, och Mats Collin, förvaltningschef
08.40	Fyramånadersrapport skolnämnden – Monica Fällström (S), ordförande och Markus Nordenberg, tf. förvaltningschef
09.00	Fyramånadersrapport samhällsnämnden – Knapp Britta Thyr (MP), ordförande och Thomas Jenssen, förvaltningschef
09.15	Fyramånadersrapport arbetslivsnämnden – Sverker Ågren (KD), ordförande och Ingrid Nilsson, förvaltningschef
09.30	Paus
09.45	Fyramånadersrapport kommunstyrelsen – Lars Liljedahl, kommundirektör
10.00	Fyramånadersrapport Härnösands kommun - Lars Liljedahl, kommundirektör och Andreas Björnberg, redovisningscontroller
10.15	Granskning av årsredovisning – Andreas Björnberg, redovisningscontroller
10.25	Måltidspolicy – Ina Lindström, utredare
10.40	Paus
10.45	Markanvisning Stenhammar 1:84 och 1:88 – Hanna Viklund, mark- och exploateringshandläggare
10.55	BioFuel Region – Lena Jonsson och Johan Lagrelius, BioFuel Region, Daniel Johannsson, strateg miljö, hållbarhet och infrastruktur
11.10	Återrapport förstudie Smitingen – Uno Jonsson, tillväxtchef och Projekt Västernorrlands museum, nod för kulturarvsturism – Elisabeth Oxelhöjd, kulturchef
11.25	Ärendegenomgång
12.00	Lunch och gruppmöten
14.30	Beslutsmöte

Föredragningslista

1. Informationsärenden
2. Val av justerare
3. Fastställande av föredragningslista 2021
4. Fyramånadersrapport kommunstyrelsen 2021
5. Fyramånadersrapport Härnösands kommun 2021
6. Tillväxtstrategi Mitt Härnösand -den företagsamma platsen med den trygga och personliga livsmiljön
7. Markanvisning Stenhammar 1:84 och 1:88
8. Teckna hyresavtal Öbacka Sportcenter

9. Måltidspolicy för Härnösands kommun
10. Mål, budget och skattesats 2022
11. Kommunstyrelsens Uppsiktsplikt 2021 – verksamhetsrapport socialnämnden
12. Uppsiktsplikt kommunala bolag 2020
13. Granskning av kommunens kontroll av de anställdas bisysslor
14. Granskning av bokslut och årsredovisning 2020
15. Årsredovisning och ansvarsfrihet 2020 - Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen
16. Årsredovisning och ansvarsfrihet 2020 - Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län (KTM)
17. Årsredovisning och ansvarsfrihet 2020 - Samordningsförbundet Härnösand Timrå
18. Årsredovisning och sammanställning 2020 av donationsstiftelser under kommunstyrelsen
19. Hemställan om hantering av särskilda medel från regeringen från och med 2021 för utökat åtagande angående operativ ledning av räddningstjänsten
20. Projekt Västernorrlands museum - nod för kulturarvsturism och kulturella och kreativa näringar
21. Presentkort till personalen i Härnösands kommun 2021
22. Kommunstyrelsens uppdragsbeslut 2021
23. Anmälan av delegationsbeslut 2021
24. Anmälan av ärenden för kännedom till kommunstyrelsen 2021
25. Frågor och svar

Andreas Sjölander
ordförande

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2021-05-25

Dnr
KS/2021-000209

Kommunstyrelseförvaltningen
Matilda Minell, 0611-34 82 03
Matilda.harnosand.se

Kommunstyrelsen

Fyramånadersrapport kommunstyrelsen 2021

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna kommunstyrelsens fyramånadersrapport 2021.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsens fyramånadersrapport för 2021 har upprättats enligt anvisningar från ekonomiavdelningen.

Resultatet per den sista april för kommunstyrelsen är ett underskott på 3,3 mnkr. Kommunstyrelseförvaltningen visar ett överskott på 10,3 mnkr och kommungemensam verksamhet visar ett underskott på 13,6 mnkr.

I rapporten redovisas även den ekonomiska prognosen för kommunstyrelsen vid årets slut. Prognosen visar ett överskott på 2,2 mnkr för kommungemensam verksamhet samt ett nollresultat för kommunstyrelseförvaltningen.

Socialt perspektiv

Bedöms inte påverka.

Ekologiskt perspektiv

Bedöms inte påverka.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Genom att upprätta en fyramånadersrapport som beskriver ackumulerat resultat och prognostiserat resultat vid årets slut bidrar kommunen till att kommunens resurser används effektivt, ändamålsenligt och långsiktigt.

Johan Lindén
Ekonomichef

Bilaga

Fyramånadersrapport kommunstyrelsen 2021.

Härnösands kommun

Kommunstyrelse

Fyramånadersrapport 2021

2021-04-30

Fyramånadersrapport 2021

Status: *Godkänd* ***Rapportperiod:*** *2021-04-30* ***Organisation:*** *Kommunstyrelse*

Innehållsförteckning

Fyramånadersrapport 2021 ..... ***1***

1 Uppdrag och verksamhet ***2***

2 Utgångspunkter ***3***

3 Ekonomisk uppföljning och prognos ***4***

3.1 Utfall **4**

3.1.1 Utfall per verksamhetsområde 5

3.2 Prognos **6**

3.2.1 Prognos per verksamhetsområde 7

3.3 Investeringar **8**

3.4 Kommungemensam verksamhet **9**

1 Uppdrag och verksamhet

Kommunstyrelsens viktigaste uppgift är att vara kommunens ledande politiska förvaltningsorgan, med ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomi. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över övriga nämnders verksamheter. Under kommunstyrelsens ansvar ligger IT-avdelningen, HR-avdelningen, ekonomiavdelningen, tillväxtavdelningen, kommunikationsavdelningen samt kommunledningskontoret. Respektive avdelning ansvarar för stöd och service till de olika förvaltningarna.

Kommunstyrelsens fyramånadersbokslut innehåller utfall och prognos inte bara för kommunstyrelsens primära ansvarsområde utan även för kommungemensamma verksamhet och kommunfullmäktige, vilka redovisas separat i slutet av rapporten.

2 Utgångspunkter

Verksamhetsplanen är en beskrivning av de aktiviteter som nämnden planerar att genomföra det kommande året. Verksamhetsplanen konkretiserar hur kommunens mål ska uppnås. Budgeten fastslår de ekonomiska ramarna för det kommande året och ligger även till grund för verksamhetsplanen då det ska finnas täckning inom budget för aktiviteterna nämnden planerar att genomföra.

Verksamhetsplanen ska följas upp i nämndens fyramånadersrapport (ekonomisk uppföljning samt prognos), i nämndens delårsrapport samt i nämndens verksamhetsberättelse.

3 Ekonomisk uppföljning och prognos

3.1 Utfall

Nämndens utfall (mnkr)	Periodens utfall	Periodens utfall	Periodens budget	Budgetavvikelse
	jan-apr 2020	jan-apr 2021	jan-apr 2021	jan-apr 2021
Intäkter	**84,2**	**82,5**	**83,5**	**-1,0**
- tilldelade skattemedel	57,7	60,6	60,6	0,0
- övriga intäkter	26,5	21,9	22,9	-1,0
Kostnader	**-101,8**	**-72,2**	**-83,5**	**11,3**
- köp av huvudverksamhet	-1,2	-0,4	-0,8	0,4
- personal	-40,2	-41,9	-44,6	2,7
- lokalhyra	-11,2	-7,8	-8,0	0,1
- avskrivningar	-1,2	-0,8	-1,1	0,3
- övriga kostnader	-48,0	-21,2	-29,0	7,7
Resultat	**-17,6**	**10,3**	**0,0**	**10,3**

Kommunstyrelsens resultat för perioden januari till och med april 2021 visar ett överskott på 10,3 mnkr. Överskottet består av 1,0 mnkr mindre intäkter än budgeterat och kostnaderna är 11,3 mnkr lägre än budgeterat. Jämfört med föregående år har både kostnader och intäkter minskat. En stor anledning till differensen mellan åren är att år 2020 fanns asylboendet Soludden budgeterat med både intäkter och kostnader. En annan förändring mellan åren är att alla externfinansierade projekt är numera budgeterad vilket inte har gjorts tidigare.

En stor anledning till mindre intäkter än budget för perioden är minskade intäkter hos kostenheten på grund av stängda skolenheter samt fortsatt oförändrade portionspriser.

Både personalkostnader och posten för övriga kostnader, exempelvis förbrukning, systemkostnader, konsulttjänster, kompetensutveckling, lämnade bidrag med mera, har varit lägre än budget för perioden. Ej ännu tillsatta tjänster samt sjukskrivningar är en anledning till minskade personalkostnader. En anledning till lägre övriga kostnader för perioden är den budgeterade posten för heltidsprojektet som ännu inte haft några kostnader. System- och konsultkostnader är också lägre än budget, vilket främst beror på att det nya personalsystemet Personec P ännu inte haft så mycket kostnader.

3.1.1 Utfall per verksamhetsområde

Utfall per verksamhetsområde (mnkr)	Periodens utfall	Periodens utfall	Skattemedel	Intäkter	Kostnader
	jan-apr 2020	jan-apr 2021	jan-apr 2021	jan-apr 2021	jan-apr 2021
Politisk ledning	0,5	1,5	2,1	0,0	-0,6
Förvaltningsledning	1,6	0,1	1,2	0,0	-1,2
HR-avdelning	1,4	3,7	12,0	0,1	-8,4
Ekonomiavdelning	-20,9	1,3	7,5	0,5	-6,7
Kommunledningskontor	-2,2	-1,1	7,2	14,8	-23,0
Tillväxtavdelning	-0,5	1,4	16,2	3,5	-18,2
Kommunikationsavdelning	-0,1	0,6	3,0	0,1	-2,5
IT-avdelning	2,2	1,6	6,0	1,7	-6,2
Utveckling och bidrag	0,3	1,2	5,4	1,2	-5,5
Resultat	**-17,6**	**10,3**	**60,6**	**21,9**	**-72,2**

Ovanstående tabell visar resultat per verksamhetsområde, periodens utfall är 10,3 mnkr i överskott. Under samma period föregående år visade resultatet per sista april ett underskott om 17,6 mnkr. Detta underskott var tillfälligt då kostnader tillhörande kommungemensamt bokförts på ekonomiavdelningen.

Politisk ledning visar ett överskott på 1,5 mnkr, vilket beror på en felredovisad faktura som kommer att rättas under kommande månad.

HR-avdelningen visar ett överskott för perioden på 3,7 mnkr som främst avser heltidsprojektet samt system- och konsulttjänster kring införandet av det nya personalsystemet Personec P.

Ekonomiavdelningen visar ett överskott på 1,3 mnkr, det beror främst på lägre personalkostnader än budgeterat för perioden. Det beror på ännu ej tillsatta tjänster samt sjukskrivningar. Intäkterna är också högre än budget för perioden, vilket kommer att jämna ut sig över året.

Kommunledningskontoret visar ett underskott för perioden på 1,1 mnkr som till stor del beror på Kostenheten som har lägre intäkter än budgeterat för perioden. Från och med 2021 så ingår Kostenheten som en verksamhet under samhällsnämnden. Budgetmedlen kvarstår hos kommunstyrelsen som kommer att stå för den ekonomiska risken. Kostenheten kommer från och med budgetåret 2022 att ingå och budgeteras under samhällsnämnden.

Tillväxtavdelningen visar ett överskott på 1,4 mnkr, flera kostnadsposter har ett lägre utfall än budget för perioden. Till exempel lägre personalkostnader, annonser samt förbrukning.

Kommunikationsavdelningen visar ett överskott på 0,6 mnkr som till stor del beror på mindre personal- och systemkostnader än budgeterat för perioden. Intäkterna är även något högre än budget.

IT-avdelningen visar ett överskott på 1,6 mnkr som till största del beror på mindre system- och licenskostnader än budgeterat för perioden.

Utveckling och bidrag visar ett överskott på 1,2 mnkr för perioden. Överskottet beror delvis på asylboendet Soludden där kommunen skickat slutfakturor till Migrationsverket dock har även slutfakturor från hyresvärden inkommit. Resterande överskott beror på att kommunen ännu inte fakturerats för medfinansieringar och åtaganden där beslut fattats av kommunstyrelsen.

3.1.1.1 Specifikation av personalkostnader

Verksamhetsområde (mnkr)	Periodens utfall	Periodens utfall	Periodens budget	Budgetavvikelse
	jan-apr 2020	jan-apr 2021	jan-apr 2021	jan-apr 2021
Politisk ledning	-1,4	-1,2	-1,3	0,0
Förvaltningsledning	-0,5	-0,5	-0,5	0,0
HR-avdelning	-5,9	-5,9	-6,6	0,7
Ekonomiavdelning	-4,8	-5,3	-6,1	0,8
Kommunledningskontor	-15,1	-14,8	-15,3	0,5
Tillväxtavdelning	-8,0	-9,2	-9,5	0,4
Kommunikationsavdelning	-1,6	-2,2	-2,3	0,1
IT-avdelning	-2,9	-2,8	-3,0	0,2
Utveckling och bidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat	**-40,2**	**-41,9**	**-44,6**	**2,7**

Personalkostnaderna under perioden är 41,9 mnkr vilket är 2,7 mnkr lägre än budget. Jämfört med samma period under föregående år är personalkostnaderna något högre vilket beror på både lönerevision men också externfinansierad personal i olika projekt har blivit budgeterad.

HR-avdelningen har lägre personalkostnader på grund av att budget för bemanningsenheten är kvar hos HR-avdelningen, dock har kostnaderna flyttat över till socialförvaltningen. Ekonomiavdelningen står också för en stor del av överskottet, vilket beror på sjukskrivningar och vakanser. Kommunledningskontoret visar också ett överskott på personalkostnader och det är Kostenheten som står för den större delen. De har kunnat använda ordinarie personal vid vikariebehov då skolenheter varit stängda. Inom Tillväxtavdelningen finns ett litet överskott för personalkostnader inom alla verksamheter.

3.2 Prognos

Driftbudget per konto (mnkr)	Utfall	Årsbudget	Årsprognos	Avvikelse
	2020	2021	2021	prognos/budget
Intäkter	**255,8**	**253,0**	**251,3**	**-1,7**
- tilldelade skattemedel	173,3	186,1	186,1	0,0
- övriga intäkter	82,4	66,9	65,2	-1,7
Kostnader	**-240,4**	**-253,0**	**-251,3**	**1,7**
- köp av huvudverksamhet	-4,8	-2,5	-2,5	0,0
- personal	-122,3	-136,4	-132,3	4,0
- lokalhyra	-31,8	-23,9	-23,8	0,0
- avskrivningar	-3,4	-3,4	-2,4	1,0
- övriga kostnader	-78,1	-86,9	-90,2	-3,3
Resultat	**15,4**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Kommunstyrelsen prognostiserar nollresultat vid årets slut. Resultatet för år 2020 visade ett överskott på 15,4 mnkr. Överskottet bestod då av ej förbrukade medel för heltidsprojektet samt lägre kostnader överlag.

Under året förväntas intäkterna vara 1,7 mnkr lägre än budget och kostnaderna förväntas vara 1,7 mnkr lägre än budget. De minskade intäkterna hör främst till Kostenheten där några skolenheter varit

stängda en längre period samt även lägre intäkter på grund av ett oförändrade portionspris från tidigare år.

Bland kostnader är personalkostnaderna prognostiserade till 4,0 mnkr mindre än budget. HR-avdelningen har budget på 2,8 mnkr för bemanningsenheten som flyttat till socialförvaltningen och bidrar där med till en stor del av överskottet. Detta påverkar även posten övriga kostnaders underskott på 3,3 mnkr.

Ekonomiavdelningen bidrar också till överskott inom personalkostnader på grund av sjukskrivningar och ännu inte tillsatta tjänster. Ekonomiavdelningen prognostiserar dock för ett underskott för konsulttjänster, vilket i sin tur påverkar prognosen för posten övriga kostnader.

Andra kostnader som prognostiseras överstiga budget är ej budgeterade systemkostnader, bland annat inom HR-avdelningen.

3.2.1 Prognos per verksamhetsområde

Verksamhetsområde (mnkr)	Utfall	Årsprognos	Skattemedel	Intäkter	Kostnader
	2020	**apr 2021**	**2021**	**2021**	**2021**
Politisk ledning	2,8	-0,2	6,3	0,0	-6,5
Förvaltningsledning	3,0	0,1	3,7	0,0	-3,6
HR-avdelning	6,6	-0,9	36,8	0,6	-38,3
Ekonomiavdelning	0,5	1,5	22,6	0,9	-22,0
Kommunledningskontor	0,3	-4,3	24,0	45,2	-73,5
Tillväxtavdelning	0,8	0,0	48,8	11,0	-59,7
Kommunikationsavdelning	-0,7	0,4	9,4	0,1	-9,1
IT-avdelning	1,9	2,2	18,2	5,6	-21,5
Utveckling och bidrag	0,1	1,0	16,3	1,8	-17,0
Resultat	**15,4**	**0,0**	**186,0**	**65,2**	**-251,3**

Prognos för HR-avdelningen vid årets slut är ett underskott på 0,9 mnkr. Underskottet består av obudgeterade systemkostnader.

Ekonomiavdelningens prognostiserade överskott på 1,5 mnkr består av lägre personalkostnader på grund av bland annat vakanser och sjukskrivningar, dock kommer konsultkostnader att bli något högre på grund av de minskade personalkostnaderna.

Kommunledningskontoret och framförallt kostenheten prognostiserar med ett underskott på 4,3 mnkr. Det är främst intäkterna som prognostiseras att bli lägre än budgeterat.

IT-avdelningen kommer att göra ett överskott på bland annat licenskostnader då kostnader som hör till 2021 blivit betalda 2020. Även avskrivningskostnader kommer bli lägre än budget på grund av att tidigare investeringar har blivit avskrivna.

Utveckling och bidrag prognostiserar ett överskott på totalt 1,0 mnkr. Överskottet beror bland annat på lägre avskrivningskostnader än budgeterat samt ett överskott för asylboendet Soludden då kommunen skickat slutfakturor till Migrationsverket för kostnader som ännu inte ersatts för under tidigare år.

3.2.1.1 Specifikation, prognos personalkostnader

Verksamhetsområde (mnkr)	Utfall	Årsbudget	Årsprognos	Avvikelse
	2020	2021	apr 2021	prognos/budget
Politisk ledning	-3,6	-3,8	-3,8	0,0
Förvaltningsledning	-1,5	-1,5	-1,6	0,0
HR-avdelning	-17,2	-20,8	-17,9	2,9
Ekonomiavdelning	-16,0	-18,3	-16,3	2,0
Kommunledningskontor	-44,6	-46,4	-47,4	-1,0
Tillväxtavdelning	-25,4	-28,9	-29,2	-0,3
Kommunikationsavdelning	-5,2	-7,4	-7,2	0,2
IT-avdelning	-8,8	-9,2	-9,0	0,2
Utveckling och bidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat	**-122,3**	**-136,4**	**-132,3**	**4,0**

Personalkostnaderna under 2021 prognostiseras att blir 4,0 mnkr lägre än budget. De stora överskotten är inom HR-avdelningen, där budget för bemanningsenheten finns, dock är utfallet inom en annan kostnadspost, samt även inom ekonomiavdelningen där vakanser och sjukskrivningar bidrar till överskottet. Kommunledningskontoret prognostiserar ett underskott på personalkostnader. Den stora avvikelsen finns inom lokalförsörjningsenheten som dels har fått internt tillförda medel från skolförvaltningen och socialförvaltningen för lokalintendenter samt anställt ny personal som ej budgeterats för.

3.3 Investeringar

Investeringar (mnkr)	Investering	Årsbudget	Årsprognos	Avvikelse
	jan-apr 2021	2021	apr 2021	budget/prognos
Kultur	0,0	0,5	0,5	0,0
Lokalförändringar	0,0	1,0	1,0	0,0
Infrastruktur	0,0	4,0	4,0	0,0
Inventarier	0,0	0,3	0,3	0,0
Exploatering	0,0	1,0	1,0	0,0
Totalt	**0,0**	**6,8**	**6,8**	**0,0**

Kommunstyrelseförvaltningen har inte genomfört några investeringar under perioden januari till och med april. Prognosen vid årets slut är att hela investeringsbudgeten kommer att förbrukas, bland annat kommer Teatern att uppdateras med skvaller/intercom och byta ut möbler. IT-avdelningen har pågående upphandlingar inom posten för infrastruktur. Dessa investeringar kommer att genomföras senare under året.

3.4 Kommungemensam verksamhet

Nämndens utfall (mnkr)	Periodens utfall	Periodens utfall	Periodens budget	Budgetavvikelse
	jan-apr 2020	jan-apr 2021	jan-apr 2021	jan-apr 2021
Intäkter	**61,0**	**87,2**	**83,6**	**3,6**
- tilldelade skattemedel	35,9	59,9	59,9	0,0
- övriga intäkter	25,1	27,3	23,7	3,6
Kostnader	**-85,9**	**-100,8**	**-83,6**	**-17,2**
- köp av huvudverksamhet	-8,4	-8,6	-8,4	-0,2
- personal	-74,1	-85,8	-70,1	-15,7
- lokalhyra	0,0	-0,1	0,0	-0,1
- avskrivningar	-1,6	-0,1	0,0	-0,1
- övriga kostnader	-1,9	-6,3	-5,1	-1,1
Resultat	**-24,9**	**-13,6**	**0,0**	**-13,6**

Under kommungemensam verksamhet redovisas kommunens pensioner, semesterlöneskuld, klimatkompensation, STIM, intern leasing/hyra, försäljning av tillgångar, bidrag till Räddningstjänstförbundet, Länsmuseet Murberget samt Kommunförbundet.

Utfallet per sista april är 13,6 mnkr i underskott vilket främst beror på ökade pensionskostnader.

Driftbudget per konto (mnkr)	Utfall	Årsbudget	Årsprognos	Avvikelse
	2020	2021	2021	prognos/budget
Intäkter	**137,0**	**129,0**	**140,5**	**11,6**
- tilldelade skattemedel	57,9	57,9	57,9	0,0
- övriga intäkter	79,1	71,1	82,6	11,6
Kostnader	**-130,6**	**-129,0**	**-138,3**	**-9,4**
- köp av huvudverksamhet	-25,1	-25,1	-25,7	-0,5
- personal	-84,4	-88,5	-97,9	-9,4
- lokalhyra	0,0	0,0	-0,1	-0,1
- avskrivningar	-4,8	0,0	0,0	0,0
- övriga kostnader	-16,3	-15,3	-14,7	0,7
Resultat	**6,4**	**0,0**	**2,2**	**2,2**

Den samlade prognostiserade budgetavvikelsen på helår för kommungemensam verksamhet är positiv och uppgår till 2,2 mnkr.

Pensionskostnaderna förväntas överskrida budget med 8,4 mnkr främst till följd av beslutade regelförändringar inom RIPS, Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld. Regelförändringarna beror främst på förlängda livslängdsantaganden vilket gör att pensionsskuldens storlek ökar då det innebär att framtida pensionsutbetalningar kommer ske under en längre tid än tidigare förväntat. Detta innebär att kommunen måste öka sina avsättningar för redan upparbetad pensionsskuld i balansräkningen, vilket medför en ökad pensionskostnad av engångskaraktär.

Den negativa prognosavvikelsen på pensionssidan vägs upp av att bidraget från det samlade PO-pålägget för att täcka kollektivavtalsenliga pensionskostnader förväntas överstiga budget under året med 11,0 mnkr. Denna ökning i intäkter från PO-pålägget beror i sin tur på att underlaget för PO-pålägget, de samlade personalkostnaderna i kommunen, förväntas öka ute på förvaltningarna jämfört

med budget. Beräkningen av bidraget från PO-pålägget för kollektivavtalsenliga pensionskostnader kan vara svår att förutse och prognosen är därför behäftad med vissa osäkerheter.

Datum
2021-05-25

Dnr
KS/2021-000208

Kommunstyrelseförvaltningen
Petra Werner, 0611-34 85 30
petra.werner@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Fyramånadersrapport Härnösands kommun 2021

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att godkänna Fyramånadersrapport för Härnösands kommun.

Beskrivning av ärendet

Enligt reglemente för ekonomistyrning i Härnösands kommun är det kommunstyrelsen som ansvarar för att sammanställa en fyramånadersrapport för kommunen Rapporten ska tillställas kommunfullmäktige senast vid junisammanträdet.

Fyramånadersrapporten för 2021 har sammanställts utifrån gällande reglemente. I rapporten framgår att Härnösands kommun uppvisar ett resultat om -41,6 mnkr (-39,1 mnkr).
Den ekonomiska utvecklingen visar att kommunen har ett betydligt högre bidragsberoende jämfört med motsvarande period föregående år. Verksamhetens kostnader visar en betydande ökning om 53,4 mnkr vilken förklaras till 84 procent av entreprenader och köp av huvudverksamhet, tjänster, löner, ersättningar och sociala avgifter. Dock utgör bara covid-19 som kostnadsdrivare om 29 procent, det innebär alltså att den största kostnadsökningen inte kan förklaras i termer av covid-19.

Betalningsförmågan på lång och kort sikt är dock i linje med vad som kan anses vara en god trend för kommunen, även om den relativt låga investeringstakten bidrar till en god likviditet.

Socialt perspektiv

Rapporten innehåller en uppföljning av insatser och arbete under årets första fyra månader kopplat till social hållbarhet.

Ekologiskt perspektiv

Rapporten innehåller en uppföljning av insatser och arbete under årets första fyra månader kopplat till miljö och klimat.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Genom att upprätta en fyramånadersrapport som beskriver ackumulerat resultat och prognostiserat resultat vid årets slut bidrar kommunen till att kommunens resurser används effektivt, ändamålsenligt och långsiktigt.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Anna Bostedt
Kanslichef

Bilagor

Bilaga 1 – Fyramånadersrapport Härnösands kommun 2021

Härnösands kommun

Härnösands kommun

Fyramånadersrapport 2021

2021-04-30

Fyramånadersrapport 2021

Innehållsförteckning

Fyramånadersrapport 2021 ..... ***1***

1 Förvaltningsberättelse ***2***

1.1 Utgångspunkter **2**

1.2 Omvärldsperspektiv **2**

1.2.1 Omvärldspåverkan 2

1.2.2 Påverkan framåt 13

1.3 Medarbetarperspektiv **19**

1.3.1 Anställda 19

1.3.2 Sjukfrånvaro 19

1.3.3 Frisktal - Frisknärvaro 20

1.3.4 Påverkan framåt 20

1.4 Finansiell analys **20**

2 Finansiella rapporter ***24***

2.1 Resultaträkning **24**

2.2 Balansräkning **24**

2.3 Noter **25**

2.4 Drift- och investeringsredovisning **26**

1 Förvaltningsberättelse

1.1 Utgångspunkter

Årsplanen beskriver fördelningen av skattemedel och de insatser kommunen planerar att genomföra det kommande året. Årsplanen konkretiserar kommunens mål. Budgeten fastslår de ekonomiska ramarna för det kommande året och ligger även till grund för nämndernas verksamhetsplan då det ska finnas täckning inom budget för de aktiviteter nämnderna planerar att genomföra.

Årsplanen följs upp i fyramånadersrapport, delårsrapport samt årsredovisning.

1.2 Omvärldsperspektiv

Nedan presenteras ett urval av viktiga omvärldshändelser som påverkat invånarna i kommunen samt kommunen som organisation.

1.2.1 Omvärldspåverkan

Inledningen av 2021 fram till och med april har till stor del handlat om Covid-19 pandemin, vaccinationer och rekommendationer på nationell och lokal nivå. Pandemin påverkar den samhällsekonomiska utvecklingen, kommunernas skatteunderlag, arbetsmarknaden och sysselsättning, näringslivet och företagarnas möjligheter att driva sina företag under pandemin och kraft att återhämta sig. Den regionala vården har fått göra tuffa prioriteringar och har varit hårt belastad, vilket i sin tur skapar en vårdskuld som på sikt förespås följas av en preventionsskuld. Kultursektorn har drabbats hårt med inställda evenemang och kulturella mötesplatser som hållits stängda. Idrotts - och föreningslivet har fått dra ned på sina verksamheter och gått över till uteaktiviteter, digitala lösningar eller inställda aktiviteter. Besöksnäring har fått ställt om till färre gästnätter och besökare.

På individnivå har allt sammantaget bland annat resulterat i rapporter om ökad psykisk ohälsa, längre väntetider inom vården, fler i arbetslöshet och fler långtidsarbetslösa, negativ påverkan i kunskapsutvecklingen för barn och ungdomar när utbildningen genomförs på distans, upplevd ensamhet, isolering och oro.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) menar att det som är avgörande för den samhällsekonomiska utvecklingen är hur smittspridningen påverkas av vaccinationsprogram och restriktioner världen över. SKR bedömer att Sverige förväntas lämna lågkonjunkturen under 2020 bakom sig. För 2021 beräknar SKR att skatteunderlagstillväxten ökar till 3,2 procent. Även 2022 väntas hög tillväxt för BNP och sysselsättning, samt fortsatt stigande skatteunderlagstillväxt. Bedömning bygger främst på att den inhemska efterfrågan ska ta rejäl fart efter sommaren, när smittspridningen förutsätts vara lägre och alltfler restriktioner antas vara på väg att lyftas.

Innan pandemin befann sig svensk ekonomi i en avmattningsfas och arbetslösheten hade successivt börjat öka under andra halvåret 2019. Efter pandemins utbrott uppmättes historiskt höga varseltal och

ett kraftigt ökat antal inskrivna arbetslösa. Under helåret 2020 noterades det högsta antalet inskrivna arbetslösa sedan 1997. Under inledningen av 2021 ses en minskning av antalet inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Många går från arbetslöshet till anställning. vilket är en förbättring i jämförelse med tidigare bedömning. Det finns i nuläget drygt 120 000 tillgängliga arbeten att söka i platsbanken. Sammantaget är dock arbetslösheten på en hög nivå och långtidsarbetslösheten fortsätter öka. Det finns skillnader i landet, där arbetslösheten är hög är också långtidsarbetslösheten hög. Läget på svensk arbetsmarknad är fortfarande allvarligt och svensk ekonomi påverkas även framöver till stor del av utvecklingen i omvärlden. När den ekonomiska aktiviteten stärks kommer i första hand anställda som beviljats korttidsarbete att gå upp i arbetstid under inledningsskedet. Det innebär att jobbtillväxten under det närmsta året hålls tillbaka.

I en kartläggning genomförd av Post och telestyrelsen framkom att begränsningen av fysiska möten har medfört en snabb och omfattande digital omställning. Skolhuvudmän och rektorer inom skolväsendet har under pandemin tvingats att inventera och utveckla sin digitala infrastruktur och uppdatera tillgången till enheter och programvara för att kunna erbjuda undervisning på distans. En snabb smittspridning i samhället medförde att vårdtagare och brukare inte ville genomföra fysiska vårdbesök i lika hög grad som före Coronautbrottet. Digital teknik har börjat användas på så väl särskilda boenden som i föreningar och brukarorganisationer för att möta äldre personer eller personer i riskgrupper. På så sätt har vården och omsorgen, trots pandemin, kunnat erbjuda social samvaro eller hälsofrämjande kunskap via digitala kanaler

Kommunfullmäktige har antagit målbilden och godkänt avsiktsförklaringen inför undertecknandet av programdirektivet för kommunen räkning för god och nära vård 2030. Kärnan i Nära vård är ett personcentrerat arbetssätt som utgår från individens behov och förutsättningar. Det innebär att se, involvera och anpassa insatserna efter vad som är viktigt för just den personen. En mer tillgänglig, närmare vård kan, tillsammans med nya arbetssätt i vården, innebära att resurserna inom vård och omsorg kan användas bättre och därmed räcka till fler.

För att öka andelen sysselsatta i kommunen har kommunfullmäktige fattat beslut om att avsätta 10 miljoner kronor för insatser och aktiviteter som leder till sysselsättning genom kommunens arenor och tillskapande av nya arenor som exempelvis Återbruksgalleria, stadsnära odling och Fritidsbank.

Ett antal markanvisningsavtal har godkänts som grundas i planer på utbyggnad av befintlig verksamhet och bostadsbyggande. Härnösands kommunfastigheter planerar för ett nytt vård och omsorgsboende med inriktning social psykiatri som beräknas stå klart i slutet av året.

För att tillgodose skolans och föreningarnas behov av en inomhushall har en utredning påbörjats och dialoger genomförts med berörda parter och föreningar.

Svalans förskola har lagt ned sin verksamhet och en ny förskola har öppnats i Ängecenters lokaler.

Fyra dagliga verksamheter har slagits ihop till en verksamhet i nya lokaler i april 2021 och fått namnet Utsikten.

1.2.1.1 Covid-19

Kommunen gick in i 2021 med höga tal gällande smittspridningen och detta skeende kom i efterhand att kallas andra vågen. Samtidigt påbörjades vaccinationer av de mest sårbara grupperna. Kommunens krisledning var tydlig med att arbeta för att vaccineringen skulle gå så bra som möjligt och att inget vaccin skulle slängas. Detta resulterade bland annat i att kommunen höll återkommande samverkansmöten mellan Regionen, Hälsocentralerna, privata hemtjänstaktörer och

socialförvaltningen. Mötena behandlade de frågor som var aktuella i vaccinationsprocessen med syfte att göra den så smidig som möjligt.

En fråga var hur personer med hemtjänst skulle ta sig till vaccinationslokalerna. Då Regionen inte hade fattat beslut i frågan togs ett politiskt beslut om att kommunen skulle boka taxi och stå för kostnaden för brukare i fas 1. För att klara denna uppgift kom medarbetare in från andra förvaltningar för att stötta socialförvaltningen, ett samarbete som har fungerat mycket bra. Vaccinationerna har visat sig ha mycket bra effekt och tydligt förhindrat svår sjukdom och för tidig död i denna mycket sårbara grupp. Läget hos socialförvaltningen, som länge haft en stark påfrestning på verksamheten på grund av pandemin, har blivit betydligt bättre.

Smittspridningstalen i länet och i Härnösand gick ner efter årsskiftet för att sedan i början på mars återigen börja stiga och en tredje våg, där vi nu befinner oss, påbörjades. I denna våg har Härnösands kommun hittills klarat sig relativt väl medan andra närliggande kommuner har drabbats hårdare.

Så har kommunens verksamheter påverkats av Covid-19 pandemin 2021
Kommunens verksamheter har under 2021 anpassat sig till de nationella, regionala och lokala rekommendationerna. Det innebär bland annat att distansarbete har blivit normen för dem som kan arbeta hemifrån, att onödiga resor har undvikits och att munskydd används i offentliga miljöer.

Skolnämndens verksamheter
Öppna förskolan har varit stängd under hela perioden medan förskolorna och grundskolorna upp till årskurs sex, har hållit verksamheten öppen och bedrivit närundervisning under pandemin 2021.

Högstadieeleverna fick gå över till fjärrundervisning veckorna kring jullovet och gjorde så fram till början av februari. Anpassningar har gjorts och görs fortfarande för elever i behov av särskilt stöd. Insatser med enstaka dagar med distansarbete har gjorts för enskilda grupper i samband med smittspårning.

Gymnasieskolan är den verksamhet som drabbats hårdast av pandemin på grund av den långa perioden med partiell fjärr-/distansundervisning. Musik och kulturskolans individuella undervisning har skett på distans.

Under året har en särskild grupp tillsats inom skolförvaltningen för att fånga upp utsatta barn/elever. Med tanke på den ”studieskuld” som uppstått innebär det en fortsatt påverkan för våra elever och personal. Det har setts tendenser till ökning av antalet barn som kommer i kontakt med elevhälsan.

Socialnämndens verksamheter
Inom socialnämndens ansvarsområden är det verksamheten vård och omsorg som har haft mest påverkan av pandemin genom ett ökat behov av skyddsutrustning, ökat behov av personal i olika funktioner, högre arbetsbelastning samt stängda verksamheter.

De öppna mötesplatserna såsom på Gula Villan och dagverksamheten Lupinen för personer med demens och Café Trädgården har varit stängda under 2021. Kommunens stödgrupper och anhöriggrupper har inte varit aktiva som en följd av pandemin, detta för att minska risken för smittspridning. Arbetet har koncentrerats till att möta upp anhöriga på ett smittsäkert sätt. Hemtjänsten har genom ett specifikt team hanterat invånare som haft misstänkt eller konstaterad smitta. Detta har medfört ökad trygghet för personer i behov av hemtjänst.

Som en följd av att aktiviteter, insatser och mötesplatser riktade till anhöriga har begränsats under perioden har ohälsan ökat i gruppen vilket i sin tur har ökat trycket på särskilt boende. Under pandemin har enskilda och anhöriga avstått hemtjänstinsatser utifrån rädsla för smitta. Behoven hos den enskilde

har i dessa fall försökt att lösas utan insatser av hemtjänsten vilket påverkat såväl den enskilde som dennes närstående. Pandemin har byggt upp en omsorgsskuld för kommunen i likhet med sjukvårdens vårdskuld.

I slutet av februari infördes möjligheter till snabbtester för personal som arbetar i särskilda boenden för äldre eller hemtjänst vilket ökar tryggheten för personal och brukare och bidrar till att förebygga smittspridning.

Arbetslivsnämndens verksamheter
Med anledning av de skärpta restriktionerna var kommunens arenor för arbetsmarknadsinsatser stängda i januari, med undantag för att utföra samhällsviktiga uppdrag såsom exempelvis insamling av hundlatrin, kretsloppsparken, distribution av prover och mediciner samt service av kommunens fordon som används inom vård-och omsorg. Arenorna öppnade därefter upp succesivt och i mindre skala.

Uppföljning av personer med behov av stöd i arbetsmarknadsåtgärder har främst skett digitalt alternativt genom smittsäkra mötesformer utomhus. Arbetssätt har anpassats utifrån rådande läge.

För vuxenutbildningen har pandemin inneburit att introduktioner, stöd och uppföljning skett digitalt och i mindre grupper eller enskilt i fysiska tillfällen. Praktiska moment har genomförts smittsäkert. Elevernas uppgifter genomförs i digitala plattformar och skickas per post vid behov. Grundläggande och gymnasial utbildning erbjuds helt via distansundervisning och av extern utbildningsanordnare. Yrkeshögskolan har sedan november 2020 övergått till utbildning på distans och uppdragsutbildningar för företag har ställts in. Lärcentrum har varit stängd hela året och inte erbjudit studerandeservice som exempelvis tentamenservice.

Samhällsnämndens verksamheter
Pandemin har medfört att verksamheter inom fritidsområdet har påverkats genom att fritidsgården Kåken hölls stängd en månad, men öppnades igen den i slutet av januari för ungdomar i högstadieålder, och i februari även för ungdomar i gymnasieåldern. Simhallen och samtliga idrottsanläggningar har varit stängda för allmänheten och endast öppna för föreningsledd träningsverksamhet för ungdomar och barn födda 2002 eller senare. Utomhusarenor som exempelvis bandyplan och konstgräsplanen har varit öppen för alla åldrar för enbart träning. I alla verksamheter har antalet i verksamhetens lokaler följt de nationella rekommendationerna.

Kommunstyrelsens verksamheter
Invånare och medarbetare har haft ett stort behov av information. Kommunikationsbehovet har varit kopplat till exempelvis rekommendationer, vaccination och e-legitimation. Informationen har spridits genom nyheter, inlägg, affischer och filmer för att förenkla för medborgarna och bidra till att klara pandemin. Vi publicerar löpande siffror om smittspridning och antal vaccinerade. Vi delar rekommendationer från Regionen, Länsstyrelsen och myndigheter för att bidra till följsamhet av rekommendationer och ökad vaccinationsvilja. Antalet besökare på kommunens intranät och publika webbplats har ökat under pandemin. Servicecenter får frågor. Facebook-inlägg kommunen publicerar får stor spridning. Kommunikationsavdelningen har genom sin samverkan med nämndernas verksamheter bidragit kommunikativt både när det gäller kommunikation till medarbetare och medborgare.

Kommunikationsavdelningen har stöttat verksamheterna i kommunikationen med anhöriga, brukare, föreningar, näringsliv och vårdnadshavare till skolelever då de verksamheterna på olika sätt påverkas av pandemin.

För HR-avdelningen har pandemin inneburit en ökad arbetsbelastning inom arbetsmiljöområdet då effekterna av pandemin skapat behov av att säkerställa en trygg och säker arbetsmiljö. För att tillse att verksamheternas behov av bemanning säkerställts under perioden har rekryteringar varit en stor del av HR-avdelningens vardag.

Tillväxtavdelningen har fortsatt arbetet med de digitala medborgardialogerna. Kulturluncher och företagsfrukostar har i sin helhet övergått från fysiska till digitala möten.

Som en följd av rådande restriktioner och nationella rekommendationer har konsthallen och teatern fortsatt stängt för besökare. Trots detta fortsätter utställningsverksamheten i konsthallen. Verksamheten har ställt om och visningar och kommunikation sker digitalt. Eftersom ordinarie föreställningsverksamhet inte kunnat bedrivas på Härnösands teater har arbetet med renovering och tillgänglighetsanpassningar av artistutrymmen prioriterats. Renoveringen pågår april-augusti.

Anpassning av kulturprogram i skolan sker kontinuerligt i samråd med skolan, på så sätt har program fortfarande kunna genomföras på ett säkert sätt.

1.2.1.2 Demografiska förändringar

I Härnösand uppgick befolkningen vid årets utgång till 25 114 personer vilket är en minskning med 69 personer jämfört med samma period föregående år. Befolkningstillväxten för Härnösand har varierat mellan åren. Sett över de senaste tio åren har Härnösand haft en tydlig befolkningstillväxt. Antalet invånare har under perioden ökat med drygt 500 personer vilket innebär en ökning med två procent. Det som gör att folkmängden i Härnösand minskar under 2020 jämfört med föregående år är framför allt skillnaden mellan antalet födda barn och antalet dödsfall. Kommunen registrerar under året 52 fler dödsfall än födslar. Även utflyttningen bidrar till minskad befolkning.

Efter ett år med en ökning av befolkningen i Härnösand ser vi återigen en negativ utveckling för Härnösand sett till helåret 2020. För kommunen innebär det ett minskat skattemedelsunderlag framåt. Befolkningssammansättningen i kommunen är en utmaning för framtiden. Liksom många andra kommuner har Härnösand en hög andel äldre, 26 procent, vilket är sex procentenheter högre än riket i stort. I gruppen äldre finns individuella behov att ta hänsyn till såväl som förändrade behov och förväntningar.

Under de tre första månaderna av 2021 vänder befolkningsmängden åter uppåt för kommunen med en befolkningsökning på 43 personer. Härnösand är därmed den kommun i länet som ökat med flest invånare under perioden.

1.2.1.3 Arbetsmarknaden i Härnösand

Kopplat till näringslivet har Härnösand klarat sig bättre än många andra kommuner i riket gällande varsel, totalt sett är arbetslöshetsnivån i kommunen på samma nivå som innan pandemin. Det finns en efterfrågan på kvalificerad arbetskraft och företagen har svårt att hitta rätt kompetens vilket i sin tur hämmar tillväxten. Som ett led i detta har kommunen förnyat samverkansavtalet med Höga Kusten Industrigrupp, HKIG, samt inlett samarbete med övriga kommuner i regionen för att locka fler att verka, bo och leva vid Höga kusten. Projektet med etableringen av Norra Sveriges Foodtech-arena är påbörjat. Detta beräknas på sikt innebära fler arbetstillfällen. På nationell nivå har kulturarbetare drabbats hårt av pandemin, antalet inskrivna kulturarbetare på Arbetsförmedlingen har fördubblats och mörkertalet antas vara stort. detta eftersom statistiken till del inte omfattar frilansare och egenföretagare.

Arbetslösheten i Härnösand uppgick i slutet av april 2021 till 11,6 procent vilket är en minskning med 0,7 procentenheter i jämförelse med samma period föregående år. Rikets arbetslöshetsnivå vid

utgången av april månad är 8,2 procent, och i länet 8,5 procent. Arbetslösheten i kommunen motsvarar 1350 personer, högst arbetslöshet återfinns inom grupperna utrikesfödda samt unga utrikesfödda där arbetslöshetsnivån ligger på närmare 33 procent. Den största minskningen av arbetslösheten återfinns i gruppen utrikesfödda där minskningen är hela 3,6 procentenheter i jämförelse med samma period 2020. Andelen långtidsarbetslösa ökar i både Västernorrland och riket och grupper med svag anknytning till arbetsmarknaden riskerar lång tid i arbetslöshet.

1.2.1.4 Medarbetare och kompetensförsörjning

Covid-19 har påverkat verksamheten under hela året. Nämndernas verksamheter har dock hittat arbetssätt för att fortsätta kunna erbjuda kvalitativ service.

Fyra av fem nämnders verksamheter har tagit beslut om arbetsmiljömål för 2021 varav minskad korttidsfrånvaro och minskad sjukfrånvaro är uttalade målområden. Med en tydlig ambition att arbeta för minskad korttidssjukfrånvaro och sjukfrånvaro kan nu verksamhetsspecifika aktiviteter genomföras.

Under 2020 upprättades ett kommungemensamt årshjul för det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) med syfte att ge ett tydligt arbetsstöd till chefer i arbetsmiljöarbetet. Cirka 20 procent av kommunens chefer har utbildats sedan november 2020 och utbildningar planeras in löpande på årsbasis.

Socialnämndens verksamheter har i början av året haft en hög arbetsbelastning på grund av covid-19. Flera olika typer av aktiviteter har använts för att kunna erbjuda service till personer med behov av insatser. Deltidsanställda har erbjudits att arbeta mer och timanställda vikarier har erbjudits längre tillfälliga månadsanställningar.

Socialnämndens verksamheter har i samverkan med skyddskommitté tagit fram arbetsmiljömål. Verksamheterna har även påbörjat arbetet med att ta fram en strategisk kompetensförsörjningsplan.

Skolnämndens verksamheter har under våren haft stort fokus på att arbeta förebyggande med arbetsmiljön för att minska/stävja smittspridningen av covid-19. Beslut har fattats nära verksamheterna i god dialog med skyddskommittén. Skolnämndens verksamheter har i samverkan med respektive skyddskommitté tagit fram arbetsmiljömål.

Arbetslivsnämndens verksamheter har under 2021 arbetat med utveckling och förbättringsprocesser. Arbetsmiljömålen har varit i fokus.

Kompetenshöjande insatser för att höja den digitala kompetens hos medarbetare har genomförts riktat till kommunstyrelsens medarbetare i form av ett utvecklingspaket som omfattat: Frågan om vad digitalisering är, digital kompetensförsörjning, digital transformation, digital mognad och den digitala invånaren.

1.2.1.5 Teknik och digitalisering

Härnösands kommun driver tillsammans med ALMI och Bron ett projekt för att få fler företag att bli mer digitala. Hittills har två processer påbörjats inom projektet. Pandemin har drivit på utvecklingen och fler företag har utvecklat sin digitala utveckling på egen hand och i snabbare takt, än planerat. Ett nätverk för It-företag har skapats - Goodtech för att ta vara på de snabbväxande privata företag och myndigheter som finns inom området. Kommunen har under mars lanserat en ny e-tjänst för upphandling.

Ett digitalt verktyg med inbyggd kartfunktion har införts för att underlätta och öka möjligheten till inflytande för medborgare i dialoger. Gensvaret från civilsamhället har varit bra.

I takt med en digital utveckling inom välfärden syns också en generell ökning av nätfiske i samhället. Pandemin är en del av svaret på ökningen, då människor är mer sårbara och utsatta. Det digitala systematiska säkerhetsarbetet är påbörjat i kommunens verksamheter. Under 2021 har det främst handlat om att informera och utbilda medarbetare för att medvetandegöra och arbeta förebyggande för ett ökat skydd i verksamheterna.

Härnösands kommun, tillsammans med Timrå genomför ett gemensamt projekt tillsammans med Mittuniversitetet. Syftet är att påbörja arbetet med att upparbeta kunskapen om verksamhetsarkitektur i mindre kommunala organisationer samt att utforska möjligheterna till kommunövergripande samverkan. Verksamhetsarkitektur är ett strukturerat och systematiskt arbetssätt för att med hjälp av verksamhetsmodeller och analystekniker ta reda på vilka förändringar som behöver göras för att åstadkomma de nyttor verksamheten efterfrågar.

Interna arbetsprocesser såsom beställning-, leverans och logistikprocessen av arbetsstationer har automatiserats.

Ett fördjupat samarbete inom IT-området inom Härnösands kommunkoncern har startats. Målet är att använda gemensamma resurser på ett bättre sätt och få större utvecklingskraft i det digitaliseringsarbete som pågår. Koncernsamverkan inom det digitala området har bland annat utmynnat i ett IoT -projekt tillsammans med Hemab. Inom projektet genomförs utplacering, test och utvärdering av olika sensorer för framtida användning inom koncernen.

Under året har fiberanslutningar till kommunens lokaler, fastighetsnätverk och trådlösa nät prioriterat särskilda boenden inom socialnämndens områden när det gäller förutsättningarna för välfärdsteknik och behov av uppkoppling av olika slag.

1.2.1.6 Social hållbarhet

Inom området mänskliga rättigheter har Kommunstyrelsen lagt fokus på barnrätten. Hur arbetet har gått rapporteras i en årsrapport, årligen. Rapporten beskriver viktiga händelser i barnrättsarbetet, nationellt och inom kommunorganisationen, handlingsplanen och genomförandestrategin för genomförande av barnkonventionen följs upp.

På ett nationellt plan går det att se ökad psykisk ohälsa hos barn och unga samt en ökad utsatthet för våld. Därmed uppfylls inte barns rätt att skyddas mot våld (artikel 19) och rätt till bästa möjliga hälsa (artikel 24). Det har även konstaterats att samhällets information till barn och unga om krisen har varit bristfällig, därmed uppfylls inte barns rätt till information enligt artikel 17.

Inför årsrapporten gjordes en enkel kartläggning av hur de olika förvaltningarna arbetar med barnrätt. Det kan konstateras att Härnösands kommun – i sin helhet – i dagsläget inte har någon större vana av att tänka och agera i termer av barnrätt.

Barnrättsperspektivet i kommunens ärendeprocess har utvecklats i den gemensamma mallen för tjänsteskrivelser i syfte att tydliggöra barnrättsperspektivet i de beslut som fattas av Härnösands kommun. Under årets första fyra månader har högre chefer inom kommunstyrelsens och samhällsnämndens ansvarsområden genomgått en grundutbildning i barnkonventionen. Det finns i dagsläget ingen konkret tidsplan för när detta ska ha skett. Planeringen försvåras av den alltjämt pågående pandemin.

Under årets första fyra månader har arbetet gällande formeringen av ett hållbarhetskontor genomförts i projektform. Projektet mynnade ut i en rapport och ett beslut har fattats att hållbarhetsarbetet i kommunen framåt hålls samman genom att driva arbetet nätverksbaserat. Nästa steg i hållbarhetsarbetet är att ta fram en handlingsplan gällande hållbarhetskontorets arbete under 2021-2022.

Alla som har kunnat arbeta hemifrån uppmanades att göra det. Om detta blir bestående förändringar kan det leda till mer flexibla arbetsförhållanden, vilket kan leda till att jämställdheten ökar. Sociala normer och könsroller utmanas då båda parter spenderar mer tid i hemmet. När familjer blir isolerade ökar risken för våld i hemmet. Ett samhälle i kris, ekonomisk press och ångest för situationen är bidragande orsaker. Isoleringen kan även innebära försämrade möjligheter att ta del av samhällets stödinsatser. Handlingsplanen för att nå nollvisionen om våld i nära relationer har aktiviteter som har pågått under året.

I samverkan med lokalpolisområde södra Ångermanland har en lägesbildsanalys presenterats, lägesbilden visar att Härnösands kommun har ökat andelen som upplever trygghet och att brottligheten är oförändrad i jämförelse med innan pandemin. Informationsinsats riktad till näringslivet för att öka kunskapen om trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete har genomförts. Vuxna på stan vandringarna har trots pandemin fortgått.

I samverkan med länets sju kommuner och Länsstyrelsen Västernorrland har Härnösands kommun tillsammans med Hemab genomfört mätningar av narkotika i avloppsvatten. Resultatet visar på låga halter men tilläggas ska göras att det är enstaka mätningar, för att få ett tillförlitligt resultat ska flera mätningar över lång tid genomföras. Även kommunikationsinsatser i sociala media har genomförts, målgruppen är Härnösands innevånare och genom att sprida kunskap kring sexuella ofredanden, brottsförebyggande information och #WeDo stärker vi förutsättningarna att skapa trygghet och motverka brott.

Arbetslivsnämndens verksamhet, Arbete och Integration, har under de första fyra månaderna anställt långtidsarbetslösa med anställningsstöd såsom extratjänster och lönebidrag, samt matchat ut deltagare till arbetsgivare inom kommunen, privat sektor och mot eget företagande. Motiverande insatser har genomförts för att motivera personer att börja studera på heltid.

För att bidra till att invånare når egen försörjning har det genomfört motiverande samtal, praktikplaceringar, arbetsträning och studiebesök. Verksamheten Arbete och integration har också bistått deltagarna med ett sammanhållande stöd gentemot övriga myndigheter så att rätt insatser kommit dem till del. Det kan handla om vårdinsatser, psykologutredningar samt hjälp med att ansöka om sjukersättning eller överklaga avslag hos Försäkringskassan.

Planeringen av nya arbetsmarknadsarenor, återbruksgalleria, stadsnära odling, tvätteri samt Fritidsbank pågår och lokalförfrågningar, kommunikationsplaner och kontakter med forskare är tagna, för att möjliggöra följeforskning inom några områden. Nya arenor har utvecklats och Murbergets friluftsmuseum är en samt skötsel av kommunens lekplatser och gästhamn är andra. Fritidsbankens planering inrymmer lokalförfrågning och information/kommunikationsinsatser.

Arbetslivsnämnden har ett pågående projekt riktat mot nyanlända kvinnor, vilken är en del av kommunens handlingsplan för nollvisionen våld i nära relationer, genom information och utbildningsinsatser. Inom ramen för barnrättsarbetet har nämndens verksamheter tillsett att personer i beredskapsanställning ska ha rätt till semester på samma villkor som övriga anställda för att kunna vara hemma med sina barn.

För att bidra till möjligheter för invånare i Härnösand att aktivera sig iordningsställdes en isbana och en motionsslinga på Godstjärn och konstgräsplanen öppnade upp tidigare än vanligt. Godstjärn har varit välbesökt och uppskattad av besökarna. Fram till och med sista mars har kommunen subventionerat hall och lokalhyror för föreningar till 100 procent för att möjliggöra att föreningarna kan bedriva verksamhet, trots minskade intäkter.

Socialnämndens verksamheter samverkar med skolnämndens verksamheter inom familjecentralens ram med en förstärkt organisation i form av psykolog och specialpedagog med riktade insatser för familjehemsplacerade barn och unga utifrån individuella behov.

För att stärka och förbättra verksamheter inom äldreomsorgen har verksamheterna utökat grundbemanningen för sjuksköterskor, förstärkt området förebyggande insatser med en arbetsterapeut och ett arbete med fallprevention. Anhörigvården har förstärkts i form av mötesplatser och en utökning av årsarbetare har även skett inom omsorg om funktionshindrades område.

Inom ramen för det statligt finansierade äldreomsorgslyftet har 37 personer utbildats till undersköterska under inledningen av 2021.

1.2.1.7 Demokrati och inflytande

Den tillfälliga pandemilagen utmanar demokratin på flera sätt, även om den juridiskt är förenlig med svensk grundlag. Framförallt får de obefintliga eller mycket begränsade möjligheterna att samlas, utbyta eller delge tankar, åsikter och ta del av eller skapa kultur anses vara ett svårt slag mot demokratin. Det finns en överhängande risk att utvecklingen av demokratin avstannar när rättigheter begränsas över en längre tid. Exempelvis har rätten att demonstrera påverkats av att folksamlingar behöver undvikas. Det demokratiska utrymmet för barn och unga har starkt begränsats i och med stängning av skolor, bibliotek, muséer, fritidsgårdar och den verksamhet där barn och unga annars har en möjlighet att göra sin röst hörd. Den sociala isoleringen har också haft en försvårande inverkan på livssituationen för exempelvis personer med funktionsnedsättning och påverkat den demokratiska delaktigheten när exempelvis samråd ställs in. Mötesplatser är platser där dialoger genomförs, ny kunskap och erfarenheter erbjuds som kan stärka demokratin och invånarnas möjlighet till inflytande. Under årets första månader har biblioteket som mötesplats varit stängd. Konsthallen har stängt sin öppna verksamhet, men aktiviteter kopplade till skolans verksamheter har genomförts. Teatern har varit delvis stängd. Technichus har haft sin publika verksamhet stängd.

Under inledningen av 2021 ersattes de tidigare medborgarförslagen med E-förslag. För att lämna ett E-förslag eller rösta på någons förslag krävs att man registrerar sig som användare. Fram till och med april månad hade 512 användare registrerat sig. Under perioden har det inkommit 55 förslag. Av dessa är 41 godkända för röstning på hemsidan. Orsaker till att förslag inte blev godkända:

- Förslaget ligger inte inom den kommunala kompetensen
- Förslaget är inte konkret
- Det finns liknande förslag redan (de senaste 12 månaderna)

Under perioden har femton ärenden uppnått kriterierna genom att 25 personer eller fler röstat på dem. Av dessa har alla ärenden, utom ett, handlat om frågor som rör samhällsnämndens ansvarsområden, ett ärende ligger under kommunstyrelsens ansvarsområde. Flest röster har förslaget att bygga en gång/cykelväg mellan Bondsjöhöjden och Byåker fått. (91 röster).

Kommunfullmäktiges samtliga möten under 2021 har varit digitala och möjliga att följa via webbsändning på kommunens hemsida. Alla nämnder i kommunen har genomfört möten enligt beslutade sammanträdesplaner och genomförts digitalt. Undantaget är socialnämndens enskilda sammanträden som handhar sekretessbelagda ärenden, dessa möten har hållits fysiskt. Rådet för trygghet och hälsa har genomfört digitala möten under första delen av 2021. Övriga kommunala råd har utifrån rådande rekommendationer avstått från möten hittills, information har lämnats löpande inom rådets område samt information rörande pandemin och kommunens arbete för minskad smittspridning.

Frågan om samhällstillit är komplicerad. Enligt SOM-undersökningen (Samhälle, Opinion och Medier) från Göteborgs universitet i oktober 2020, har trenden med ökad politisering när det gäller tilliten till samhällets institutioner brutits under pandemin. I stället har förtroendet ökat för medier och för samhällsinstitutioner i stort, både för den lokala politiken och för regering, riksdag och sjukvård. Det går i nuläget inte att bedöma om förtroendet för samhällets institutioner kommer stärkas eller försvagas på längre sikt.

En av kommunens kontaktvägar för invånare är det kundforum som finns på kommunens hemsida. Genom Kundforum kan frågor ställas och information sökas. Under årets första kvartal har antalet ärenden i forumet ökat med 44 procent jämfört med samma period föregående år. Under perioden har forumet haft cirka 7000 besökare, 97 procent av de inkomna ärendena har hanterats inom den förväntade svarstiden.

1.2.1.8 Klimat och miljö

Härnösands kommun har under året bidragit med inspel till Region Västernorrlands planer för regionalt viktiga cykelstråk för fritidscykling i Härnösands kommun. Cykelstråken är främst kopplad till viktiga besöksmål i Härnösand, som Västanå, Smitingen, Hemsö Fästning och Höga Kusten. Inom samtliga stråk finns det till stor del även planer på utveckling av vardagscykling som berör det lokala perspektivet.

Earth Hour – Den 27 mars släckte Härnösands kommun ner gatubelysningen i tätorten och landmärken på Vårdkasberget för att sätta ljus på en hållbar utveckling. Årets event genomfördes digitalt under mars månad med syfte att belysa hur Agenda 2030 kopplas till Härnösands kommuns klimatlöfte. Under perioden erbjöds möjlighet att delta på digitala webinarier i samverkan med länets energi- och klimatrådgivare, Energikontor och Fairtrade Sverige.

Ett förslag till en ny måltidspolicy har arbetats fram och varit ute på remiss för synpunkter.

1.2.1.9 Näringsliv och handel

Generellt sett så har näringslivet i Härnösand klarat pandemin bra. Härnösands kommun har 20 procent färre konkurser och en ökning med 16 startade företag i jämförelse med samma period föregående år. Undantag finns inom krisbranscherna som hotell och restaurang där några konkurser återfinns. Krisbranscherna har drabbats hårt av de nationella restriktionerna som i princip inneburit näringsförbud för många. Inom restaurangbranschen finns dock goda exempel där omställningen skapat en ny marknad genom Take-away och utkörning av matkassar.

Handeln i Härnösand har klarat sig bra i förhållande till många andra städer. Orsaker som bidragit positivt är en upparbetad likviditet genom förra årets presentkort samt den förlängda säsong som kryssningstrafiken bidrog till. Livsmedelshandeln har kunnat erbjuda hemkörning till riskgrupper genom kommunens hemsändningsbidrag. Tillverkningsindustrin har gått bra, i likhet med flera hantverksföretag.

1.2.1.10 Kultur och fritid

Servicen till kommunens äldreboenden har utvecklats genom konceptet "Bonusbibblan". Konceptet är riktat till personal och boenden vid kommunens olika boenden och gör det möjligt för personal att beställa böcker och andra medier till boenden och avdelningar. Möjligheter har anordnats för verksamheterna att beställa bokprat som en aktivitet på boendet eller visning av e-böcker och andra digitala kanaler.

Under årets första fyra månader genomförde kommunen 166 hemleveranser med bokkassar till personer 70+ eller i riskgrupp samt lämnade ut 512 stycken take away-kassar med medier.

1.2.2 Påverkan framåt

1.2.2.1 Makroekonomisk utveckling

Den makroekonomiska paniken som rådde vid Covid-19s utbrott har dämpats och marknaden har landat i någon sorts konsensus för stunden. Det råder dock en stor orolighet över att U.S. Federal Reserve trycker pengar i rekordtakt samtidigt som USA inskjuter betydande stimulanser i sin ekonomi. Den amerikanska dollarn som i sin tur fungerar som världens reservvaluta estimeras därmed depreciera som effekt av den monetära politiken i USA, vilket i sin tur genererar inflation på en global skala. Inflationsoron påverkar i synnerhet företagsledare världen över och många ledande företag har eller är på väg att omvandla sina kassareserver till andra tillgångsslag för att hedga sig mot den deprecierande dollarn.

Sverige i sin tur kommer onekligen påverkas av världsekonomin och dollardeprecieringen. På grund av den höga graden av reglering av den svenska marknaden kommer den vara stabilare (mindre volatilt) än den mindre reglerade marknaden i USA. Dock kan även Sverige i sådant läge förvänta sig en annan ekonomisk verklighet än den som råder idag när det åtminstone inledningsvis är icke-önskvärt att kassareserver utgörs av valuta utan reellt värde.

1.2.2.2 Demografiska förändringar

Fram till år 2030 fortsätter den demografiska utvecklingen mot en ökad andel äldre i befolkningen nationellt. I riket väntas befolkningen i yrkesaktiv ålder, 16–64 år, öka marginellt jämfört med de över 65 år. Det medför ökade svårigheter med kompetensförsörjningen inom flera bristyrken, inte minst inom vård och omsorg där behovet av arbetskraft väntas öka kraftigt de närmsta åren. Den pågående urbaniseringen gör att kommuner drabbas i olika utsträckning, där andelen äldre väntas öka mest i landsbygdskommuner.

I Härnösand visar den lokala befolkningsprognosen på 10 års sikt (SCB mars 2021) ett svagt minskat antal i befolkningen totalt, samt en minskad andel barn och ungdomar (0-19 år), minskat antal i yrkesverksam ålder, (20-65 år) samt minskat antal i åldern 66-79 år. Gruppen 80+ väntas öka tydligt de närmaste tio åren, ökningen motsvarar omkring 50 procent. Den demografiska utvecklingen medför utmaningar för kommunen såväl gällande kompetensförsörjning som utmaningar att kunna leverera en välfärd av hög kvalitet till kommuninvånarna.

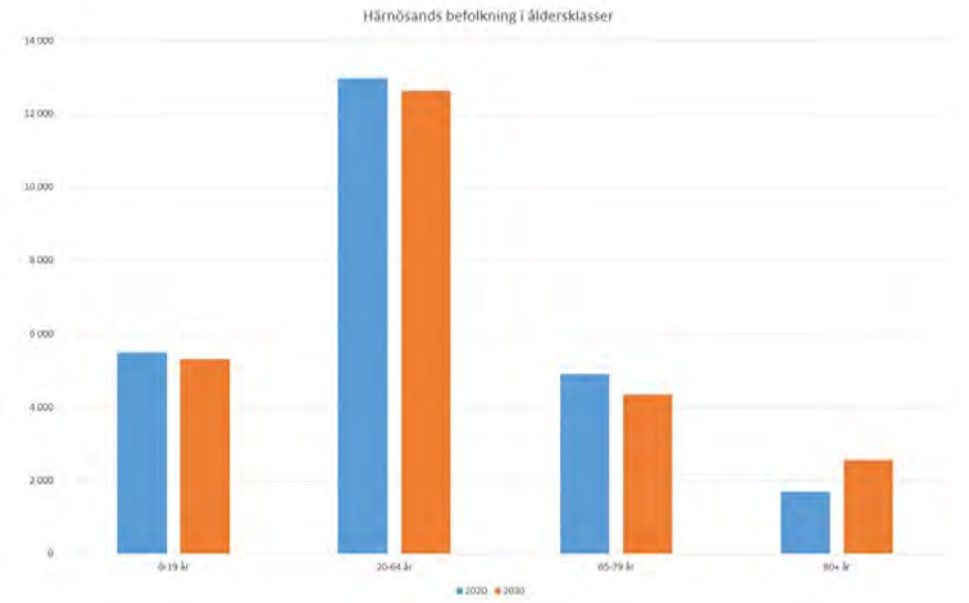

För att motverka den demografiska belastningen på välfärden kan en teknisk utveckling som leder till ökad produktivitet minska belastningen. Andra sätt är att öka sysselsättningen genom exempelvis att tidigarelägga ungdomars etablering på arbetsmarknaden genom att erbjuda praktik, öka sysselsättningen längre upp i åldrarna (senior arbetskraft) och öka sysselsättningsgraden genom att erbjuda utrikesfödda sysselsättningen inom välfärden i kombination med språkinsatser.

1.2.2.3 Arbetsmarknaden i Härnösand

Enligt Arbetsförmedlingens långsiktiga yrkesprognos kommer det att råda en fortsatt brist på arbetskraft på fem års sikt inom de allra flesta yrken inom vård och omsorg. Andra yrken där möjligheterna till arbete bedöms bli fortsatt goda på fem års sikt är läraryrken samt civilingenjörsyrken, yrken inom IT-branschen och hantverksyrken exempelvis VVS-montörer och snickare.

Krisen har bidragit till att strukturomvandlingen på arbetsmarknaden har påskyndats. Digitalisering och automatisering är faktorer som därmed fortsätter att påverka utvecklingen för både branscher och yrken, vilket ställer nya och förändrade krav på arbetskraftens kompetenser. Strukturomvandlingen riskerar att öka obalansen på arbetsmarknaden ytterligare då fler personer saknar de kompetenser som arbetsgivarna efterfrågar. Samtidigt riskerar de som redan var arbetslösa innan krisen att få det ännu svårare när kompetenskraven ökar, framför allt för arbetslösa med kort utbildning.

Pandemin har förstärkt risken att antalet långtidsarbetslösa, som redan är på rekordhöga nivåer, fortsätter att öka framöver. Det blir därför viktigt med insatser i ett tidigt skede av arbetslösheten för att undvika att fler hamnar i långtidsarbetslöshet. Många av de nya arbetslösa som skrivit in sig på Arbetsförmedlingen under det senaste året har minst gymnasial utbildning, färsk arbetslivserfarenhet och därmed en starkare ställning på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsläget försvåras därför för långtidsarbetslösa genom ökad konkurrens om jobben. Längre tider av arbetslöshet i sig försvårar möjligheterna att komma ut på arbetsmarknaden.

Att arbeta för etablering av myndigheter och företag är ett led i att söka skapa fler möjligheter till sysselsättning. Besöksnäringen är viktig för kommunen och för den lokala handelns framtida utveckling. Tillväxtavdelningen samarbetar med lokala, regionala och nationella aktörer för att stimulera en positiv utveckling framåt.

1.2.2.4 Kompetensförsörjning

Äldreomsorgslyftet vars syfte är att utbilda anställda och vikarier till undersköterskor fortsätter, framåt under förutsättning att finansiering kan ske via statsbidrag.

För att höja den digitala kompetensen hos medarbetare i kommunens verksamheter ska utbildningsinsatser påbörjas under 2021 och erbjudas alla medarbetare.

Alla verksamheter ska påbörja arbetet med strategiska kompetensplaner för att säkra behovet av kompetens på kort och lång sikt.

1.2.2.5 Teknik och digitalisering

Det pågår en strukturomvandling på arbetsmarknaden, där många arbetstillfällen kommer att ersättas av digitala verktyg och automatiserade processer. Arbetsförmedlingens prognoser bedömer att en miljon arbetstillfällen kommer att försvinna för att ersättas med andra typer av tjänster in teknik och det digitala området. De kommande tio åren väntas efterfrågan på tekniska kompetenser att öka och det är primärt grundläggande digitala kunskaper i det dagliga arbete som bedöms bli mer eftertraktade. Således kommer arbetskraften behöva kompetensutveckla sig för att möta de nya kraven på arbetsmarknaden. Förutsatt en god kompetensförsörjning och samhällsutveckling (ökade

inkomster, investeringar med mera) beräknas sysselsättningen öka till 2030. För att offentlig verksamhet som kommunen ska följa med i utvecklingen, krävs kompetenshöjande insatser.

Under året ska en digitaliseringsgrupp gå samman med representanter från alla nämnders verksamheter. Målet är att genomföra en gemensam kraftsamling för att nå en samordnad digital utveckling. För att utvecklingen ska vara hållbar är det nödvändigt att systematisera utvecklingsarbetet och därmed långsiktigt stärka och säkra organisationens kompetens och förmåga att effektivt och kvalitativt utvecklas.

Tillväxtavdelning har en digitaliseringsarbetsgrupp med representanter från alla verksamheter tillsammans med Technichus med syfte att fortsätt och samarbeta kring digitaliseringsfrågor. För att förbättra förmågan att använda digitaliseringens möjligheter de kommande åren ska Härnösands kommun i samverkan med alla kommuner i länet lägga fokus under året på:

- Digital mognad - en utbildning ska genomföras och erbjudas alla medarbetare.
- Fortsätta utveckla tillgängliga e-tjänster i offentlig verksamhet
- Se hur framtagna nationella standarder kommer att påverka kommunen. Det kommer att avgöra framtida vägval, satsningar, och utvecklingsarbetet.

1.2.2.6 Social hållbarhet

Tidiga och hälsofrämjande insatser

En definition av hälsa inom forskningen är att må bra och ha tillräckliga resurser för att klara vardagens krav och att kunna förverkliga såväl personliga som professionella mål. För att bidra till ökad hälsa vill kommunens verksamheter arbeta med tidiga och hälsofrämjande insatser, vilket är olika aktiviteter och insatser som möjliggör för individer, grupper, organisationer och samhällen – att öka kontrollen över faktorer som påverkar hälsan – och därigenom förbättra den.

Mycket tyder på att rätt stöd och individuella insatser i skolan för barn och unga påverkar den framtida hälsan positivt. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag, det vill säga att utbildningen i ännu större utsträckning kan anpassas efter elevens behov. Under inledningen av 2021 pågår en kartläggning i skolnämndens verksamheter om behov inom trygghet, hälsa och lärande. Insatser planeras för att stödja pedagogerna genom att öka kompetensen för att stödja eleverna i deras ordinarie miljö. Elevhälsan fortsätter arbetet med insatser för personal och fortbildning utifrån en ny modell, "Elevhälsomötet" (EHM) för att arbeta främjande och förebyggande. Skolnämndens verksamheter ska även se över möjligheterna att organisera en miljö som barnen kan gå in i för att bryta mönster.

Ett rikt föreningsliv bidrar till god folkhälsa. Pandemin har inneburit en begränsning för många i hälsofrämjande aktiviteter. För att stödja föreningslivet i Härnösand subventioneras föreningarnas hyror om 50 procent från och med april och framåt för att bidra till ett rikt föreningsliv som har möjligheter att bedriva sin verksamhet, trots minskade intäkter. För att möta behovet av tränings- och tävlingsanläggningar för såväl skolan som idrottsrörelsen har en process startats för att bygga en ny idrottshall på fastlandet. Dialoger med föreningslivet och andra berörda verksamheter fortgår.

Kommunen samverkar under 2021 med orienteringsklubben för att bidra till att flera aktiverar sig genom konceptet "Hitta ut". I samverkan mellan samhällsnämnden och kommunstyrelsens verksamheter avser kommunen att bidra till sommarlovsaktiviteter inom tillväxt och kultur för barn och unga.

Ett arbete för en förnyad strategi inom alkohol, narkotika, droger tobak och spel (ANDTS) har inletts. Arbetet fortgår och strategin väntas kunna antas under året. En informationsinsats i form av en föreläsning inom området doping planeras där kopplingen mellan dopning och våld samt trygghet på gym belyses.

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem. Regeringen har beslutat om en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Våld i nära relationer drabbar både kvinnor och män. Men kvinnor drabbas oftare av upprepat och mer allvarligt våld. Många barn upplever våld i sin familj. Arbetet med handlingsplanen för att nå kommunens nollvision kring våld i nära relationer fortgår.

För att motverka ohälsa som leder till allvarliga konsekvenser ska bland annat aktiviteter och insatser inom suicidprevention arbetas fram i en plan och omsättas i handling framåt.

Med syfte att öka tillgängligheten för invånare med funktionsvariationer har en tillgänglighetsguide tagits fram, guiden beskriver tillgängligheten i kommunens lokaler. Tillgänglighetsguiden är vid tiden för fyramånadersrapporten under remissbehandlande. Guiden kommer att publiceras på kommunens hemsida och vara ett så kallat levande dokument, och därmed vara möjligt att uppdatera och förändra löpande.

Socialnämndens verksamheter ska under året arbeta fram en långsiktig plan för boendebehovet inom äldreomsorg och hemtjänst.

Ett socialt hållbarhetskontor ska genom nätverk där strategiska funktioner ingår, bedriva ett kommunövergripande utvecklingsarbete riktat till samtliga förvaltningar. Nästa steg i hållbarhetsarbetet är att ta fram en handlingsplan gällande hållbarhetskontorets arbete under 2021-2022.

Social hållbarhet och det aktiva arbetet för att minska arbetslösheten
Kommunfullmäktiges beslut att avsätta 10 miljoner kronor i en pott för arbetslivsnämnden att kunna äska medel ifrån för insatser och aktiviteter som leder till högre sysselsättning ska framåt realiseras. Beslutet var det första viktiga steget. Andelen i sysselsättning ska öka genom att utveckla nya arbetsmarknadsarenor, utveckla befintliga arenor och kombinera praktik/anställning med utbildningsinsatser. Nuvarande förslag på insatser som kan komma att realiseras innan årets slut är:

- Återbruksgalleria
- Stadsnära odling
- Tvätteri
- Utveckla fler arbetsmarknadsarenor
- Fritidsbank

Beslutet om att etablera Fritidsbanken bidrar positivt i hållbarhetens samtliga tre dimensioner, ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Arbetslivsnämnden har fått uppdraget att driva Fritidsbanken som planeras att öppna upp som verksamhet under 2021.

1.2.2.7 Demokrati och inflytande

Europa direkt i Härnösand startar upp sin verksamhet 1 maj. Europa direkt-kontoret kommer arbeta mot skolan och höja medborgarnas kunskaper om EU.

En särskild demokratisatsning riktad mot Härnösands barn och unga ska påbörjas under året genom framtagande av ett projektdirektiv som ska utmynna i ett strategiskt ungdomsdemokratiarbete. Syftet är att FN:s deklaration om barns rättigheter ska få en ännu större plats i kommunens beslutsfattande.

Under hösten 2021 kommer "Lokal uppföljning av ungdomspolitiken" (LUPP) att genomföras nationellt och lokalt. Härnösands kommun anmälde sig för att delta i) hösten 2021. Det råder i nuläget oklarheter kring hur ungdomarnas personliga integritet kommer att skyddas, utifrån dataskyddsförordningen. Härnösands kommun har tillsammans med flera andra kommuner gjort bedömningen att avtalet i sin nuvarande form inte bör undertecknas. Om inte Härnösands kommun kan delta i undersökningen kommer detta få effekter på vår kunskap om barn- och ungas livssituation i kommunen, vilket i förlängningen kan minska kvalitén i kommunens beslutsunderlag.

1.2.2.8 Klimat och miljö

Arbetet med att ta ett ännu större grepp kring att uttjänta bilar lämnas in för skrotning pågår. Syftet med arbetet är undvika att uttjänta fordon dumpas på parkeringar i tätorten eller i skogsbryn ute på landsbygden. Handläggningen kring äganderätten av uttjänta, dumpade bilar är komplicerad och resurskrävande. I syfte att minska kostnaderna för handläggningen planeras en kampanj med innehållet att dumpade fordon kan anmälas till kommunen av markägaren, och därefter hämtas av kommunen. Denna hantering minskar den byråkratiska och omfattande processen som annars omgärdar handläggning och utredningen av äganderätten för dumpade fordon.

Med syfte att förbättra kollektivtrafiken genom att göra den mer tillgänglig och attraktiv arbetar samhällsnämnden i samverkan med Kollektivtrafikmyndigheten för att genomföra omläggning av linjenätet samt utöka kvällstrafiken inom kommunen. Genom att förbättra linjenätet väntas det bli enklare för resenärer att byta linjer, och då resorna väntas ha färre stopp gynnas även miljön. På sikt väntas förändringen även medföra att gatuunderhållet blir lättare att prioritera. Omläggningen av linjenätet samt utökad kvällstrafik väntas behandlas av samhällsnämnden i juni och genomföras med start i augusti.

Arbetet med att förbättra kommunens gång och cykelbanor samt binda samman gång- och cykelstråk pågår. Det treåriga projektet att renovera och förbättra Volontärvägen för oskyddade trafikanter är uppstartat, flera mindre projekt likaså. En ny plan för gång och cykelbanor (GC-plan) kommer att utformas, planen beslutas av kommunfullmäktige.

Arbetet pågår att ta fram ett program för vatten och avlopp (VA). Syftet med arbetet är att nå en långsiktigt hållbar planering för vatten och avlopp som förbättrar förutsättningarna att uppnå miljökvalitetsnormer och på sikt bland annat bidra till minskade utsläpp av kväve och fosfor till hav, sjöar och vattendrag i Härnösands kommun. I arbetet ingår Härnösands kommun och Härnösands Energi & Miljö AB, arbetet finansieras med LOVA-bidrag från Havs- och vattenmyndigheten. Projektet beräknas ta fram förslag på VA-program för beslut under år 2022. En vattenförsörjningsplan kommer att ingå i framtaget program, men kommer att tas fram i ett senare skede.

Processen kring det styrande dokumentet för arbetet med klimatanpassning är i sitt slutskede. Planen redogör för mål, syfte och hur arbetet med klimatanpassning ska genomföras, bevakas och följas upp. Planen ska antas av kommunfullmäktige.

För att öka tillgängligheten, säkerheten och förbättra miljön och därmed hälsan längs vägarna på Härnön pågår nu en så kallad åtgärdsvalsstudie som Härnösands kommun tillsammans med Trafikverket ska genomföra för att komma tillrätta med nuvarande brister, behov, mål och vidta åtgärder som bedöms behöva vidtas.

En ny måltidspolicy är ute på remiss. Ett perspektiv i en ny policy är att maten som lagas i Härnösands kommun ska vara klimatsmart och ett minskat matsvinn är en klimatpåverkande effekt som behöver hanteras. Beslut om måltidspolicy väntas under 2021.

1.2.2.9 Näringsliv och handel

Pandemin har påverkat både handel och servicenäringen. Nya etableringar i Härnösands centrum förutspås påverka mönster och rörelse i centrum. Under 2021 ska en handlingsplan för näringslivet arbetas fram, i vilken centrumutveckling är en del.

Kommunen vill utveckla Västanå som besöksmål, ett arbete som kommer att ta fart under 2021. Kommunstyrelseförvaltningen har i uppdrag att se över hur besöksmålet kan utvecklas, tillsammans med samhällsförvaltningen.

Förstudien avslutas kring camping på Smitingen och ett genomförandeprojekt inleds under hösten. Projektet innebär att projektera och också bygga en camping på Smitingen, som ska vara möjlig att nyttja året runt.

Inom pågående samverkan kring Nya Ostkustbanan, med målet att halvera restiderna och fyrdubbla kapaciteten på järnvägssträckan från Gävle till Västeraspby (Nyland), pågår just nu ett intensivt arbete för att få till ett beslut att bygga hela sträckan i den nationella transportplanen 2022–2033. Utredningar visar att Härnösand är en av de kommuner som har mest att vinna på utbyggnaden. Med Nya Ostkustbanan på plats skulle Hudiksvall, Nordanstig, Sundsvall, Timrå, Härnösand och Kramfors bilda en gemensam arbetsmarknadsregion med över 100 000 arbetstillfällen. En sådan region får särskilt goda utvecklingsförutsättningar.

1.2.2.10 Kultur och fritid

Biblioteket, konsthallen och teaterns justerar sina planerade verksamheter under sommaren i och med regeringens förslag på nya restriktioner från den 1 juni. Det planeras för aktiviteter utomhus så som bokbilen till stränder och fotbollsskolor samt aktiviteter i stadsparken till exempel sommarboken. Genom förändringar i nationella rekommendationer kan aktiviteterna genomföras fysiskt istället för digitalt.

Kommunstyrelsen avsatte i februari 600 000 kronor för kostnadsfria sommarlovsaktiviteter för barn och unga. Rutiner för organisering av sommarlovsaktiviteter har upparbetats inom kommunens organisation. I maj kom ett besked om att statliga medel är möjliga att rekvirera.

Kommunen kommer ansöka om regionala tillväxtmedel från Region Västernorrland för en förstudie med syfte att stärka Fritidsbåtsmuseet. En ansökan har tidigare skickats till tillväxtverket som avslog ansökan.

Kulturstaden Härnösand blir ännu starkare med projektet Kulturtrappan. Kulturrådet har beviljat Härnösands kommun 1 255 000 kronor för skapande skola. Bidraget gör det möjligt att erbjuda kulturupplevelser och kulturprojekt av högsta klass för elever i både kommunens skolor och på Kastellskolan.

1.3 Medarbetarperspektiv

1.3.1 Anställda

	Månads-avlönade 2021/04	Varav kvinnor (%)	Månads-avlönade 2020/04	Varav kvinnor (%)	Tillsvidare-anställda 2021/04	Tillsvidare-anställda 2020/04
Kommunstyrelseförvaltningen	207	70	221	70	194	201
Arbetslivsförvaltningen	94	54	86	49	77	76
Samhällsförvaltningen	73	48	73	47	70	71
Skolförvaltningen	902	75	864	75	708 (753)	740
Socialförvaltningen	873	77	854	79	789	802
Kommunen totalt	**2146**	**71**	**2087**	**72**	**1837 (1882)**	**1881**

Skolförvaltningen står för den största minskningen av antalet tillsvidareanställda och den största ökningen av antalet visstidsanställda. Förklaringen är att kommunen har ändrat hur förstelärare redovisas mellan 2020 och 2021. Siffror där förstelärare redovisas i samma grupper båda åren anges inom parentes. Undantaget förstelärarna är det Socialförvaltningen som står för den största ökningen av visstidsanställda vilket beror på det ökade behovet av arbetskraft under pandemin. Antalet månadsavlönade är 59 personer högre i april 2021 jämfört med april 2020. Ökningen består i stort sett bara av visstidsanställningar.

1.3.2 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro i kommunen, jan - apr	**2020**	**2021**
Total sjukfrånvaro i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	8,77	6,45
Andel sjukfrånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer i % av total sjukfrånvaro	44,5	52,2
Sjukfrånvaron för kvinnor	9,21	6,99
Sjukfrånvaron för män	7,65	5,12
Sjukfrånvaron i åldrarna 29 år eller yngre	9,60	5,18
Sjukfrånvaron i åldrarna 30-39	7,96	6,86
Sjukfrånvaron i åldrarna 40- 49 år	7,83	4,91
Sjukfrånvaron i åldrarna 50-59	9,46	7,43
Sjukfrånvaron i åldrarna 60 år eller äldre	9,66	7,42
Sjukfrånvaro per förvaltning, jan - apr	**2020**	**2021**
Kommunstyrelseförvaltningen	6,39	2,98
Arbetslivsförvaltningen	7,87	3,14
Samhällsförvaltningen	3,42	3,26
Skolförvaltningen	8,32	7,24
Socialförvaltningen	10,74	8,01

Sjukfrånvaron under 2020 var högre än den varit på många år som en direkt följd av den rådande pandemin. I början av 2021 har sjukfrånvaron börjat att sjunka i kommunen och når 6,45 procent under de fyra första månaderna, vilket är en minskning med 2,3 procentenheter jämfört med samma period föregående år. Det är dock stor skillnad mellan förvaltningarna. De förvaltningar som har medarbetare som i högre grad utför arbetet på plats har högre sjukskrivningstal än de förvaltningar med medarbetare som har större möjlighet att arbeta på distans.

1.3.3 Frisktal - Frisknärvaro

Period	Frisktal
maj 2020 - april 2021	52,3 %
maj 2019 - april 2020	54,5 %
maj 2018 - april 2019	63,4 %
maj 2017 - april 2018	60,4 %

Frisktalet beskriver andelen medarbetare med fem eller färre sjukdagar och mäts för den senaste 12-månadersperioden. Även om frisktalet sjunkit under pandemin är drygt hälften av medarbetarna heltidsfriska eller har mycket få sjukfrånvarodagar.

1.3.4 Påverkan framåt

Fokus under 2020 och inledningen under 2021 har varit att hantera frågor kopplat till pandemin. Antal månadsavlönade, sjuk- och frisknärvaro samt arbetsmiljö har påverkats starkt av pandemin vilket gör andra orsaker svåra att analysera. Det finns en förväntan att siffrorna vänder i takt med vaccinationsprogrammet går framåt och får effekt i samhället.

Kommunens verksamheter ska under året förstärka det systematiska arbetsmiljöarbetet genom systematiska uppföljningar av arbetsmiljöarbetet. Ansatsen är att bygga en stark grund i arbetsmiljöarbetet för att förebygga ohälsa och bygga hälsofrämjande arbetsplatser med hög frisknärvaro och låg sjukfrånvaro.

Heltidsresan ska under 2021 ta fart på allvar inom socialnämndens verksamheter. Målsättningen är att samtliga medarbetare, som idag jobbar deltid, ska erbjudas tjänster motsvarande heltider, och att heltid ska vara norm för såväl befintliga som nya tjänster. Sex av socialnämndens verksamheter har startat arbetet med heltidsinförandet genom pilotverksamhet. Pilottesterna ska utvärderas för att därefter införa möjligheter till heltid på bred front. På sikt väntas utvecklingsarbetet heltidsprojektet innebära att behovet av visstidsanställda och vikarier förändras. Projektet har påbörjat omställningsarbetet under våren 2021, men väntas nå högre effekt under andra halvåret.

1.4 Finansiell analys

Resultat	2021 Apr	2020 Apr
Resultat (mnkr)	-41,6	-39,1
Procent av skatteintäkter och statsbidrag	-6,9%	-7,1%
Resultat exkl. semesterlöneskuld (mnkr)	-4,4	-3,3
Procent av skatteintäkter och statsbidrag	-0,7%	-0,6%

Resultatutvecklingen är i allt väsentligt konsekvent jämfört med motsvarande period föregående år, den ekonomiska utvecklingen tyder dock på att kommunen blir alltmer bidragsberoende och bär allt högre kostnader vilka ej i huvudsak är direkt kopplade till covid-19.

Utvecklingen av verksamhetens intäkter ser vid första anblick inte ut att förändrats i någon väsentlig mening (-1,9%) men konstruktionen inte densamma. Taxor, avgifter, hyror och arrenden visar ett relativt bortfall med -8,2 mnkr, istället har bidrag från staten kompenserat med en nettoökning om 5,9 mnkr.

Ökningen av kostnadsmassan, 53,4 mnkr förklaras till 84% av högre kostnader för entreprenader, köp av huvudverksamhet, tjänster, löner, ersättningar och sociala avgifter. Covid-19 som kostnadsdrivare utgör dock bara 29% av ovan kostnadsökning. Det indikerar att den för perioden ökade kostnadsmassan inte kan härledas till de merkostnader som pandemin orsakat även om

Socialnämnden uppskattar att personalkostnaderna som effekt av Covid-19 är högre. Pensionskostnaderna har i allt väsentligt ökat fristående från covid-19 som en direkt effekt av ändrat dödlighetsantagande i den beräkningsmodell som SKR förordar som nu utgår från statistik inom sektorn. Det säger inte att utbetalningarna ökat utan att avsättningen växt, därmed har kostnaderna ökat oproportionerligt för perioden och räkenskapsåret.

Den relativa skillnaden i skatteintäkterna förklaras genom att årets period inte omfattas av samma osäkerhet kring effekten av Covid-19 på rikets ekonomi, därmed är årets prognos för 2021 allt positivare likväl som justeringen för 2020 (vars justering tillfaller räkenskapsår 2021) alltjämt bättre än tidigare prognostiserat. Ökat regleringsbidrag är den huvudsakliga skillnaden till den goda utvecklingen av de generella statsbidragen jämfört mellan perioderna. De av staten tillskjutna extratillskotten för covid-19 tillföll kommunerna senare under räkenskapsåret och omfattas ej av den jämförbara perioden.

Soliditet	**2021 Apr**	**2020 Dec**
Soliditet %	29,8%	34,4%
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt %	-24,8%	-20,8%

Den långfristiga betalningsförmågan tenderar att minska under årets första del sett till kommunens ekonomiska cykel som innebär att semesterlöneskulden i allt väsentligt genererar en stor resultatpåverkan. Att soliditeten minskar mellan årsbokslutet och fyramånadersbokslutet är därmed förväntat. Soliditetsutvecklingen mellan December 2019 och April 2020 var -3,7% samt -4,3% inklusive pensionsåtagandet. Medan den för årets period består av en minskning om -4,5% samt -4% inklusive pensionsåtagande.

Ur detta kan man dra slutsatsen att kommunens långsiktiga betalningsförmåga är något bättre när man tar i hänseende det totala pensionsåtagande än för ett år sedan. Detta till trots att kommunens pensionsåtagande har ökat som effekt av ändrat dödlighetsantagande vilket även är sant i en mer abstrakt jämförelse. Den del av pensionsåtagandet som är upptaget som avsättning i balansräkningen visar en nettoökning om ca 14,5 mnkr medan den del klassificerad som ansvarsförbindelse visar en nettoökning om ca 11,1 mnkr. Normalt ska ansvarsförbindelsen enbart minska med tiden då det enligt nuvarande scenario inte ska tillkomma nyintjänad pension. Ökning i avsättning som effekt av ändrat dödlighetsantagande motsvarar ca 6,2 mnkr medan motsvarande effekt i ansvarsförbindelse uppgår till ca 13,3 mnkr varav den sistnämnda inte påverkar resultatet men ingår i soliditetsmåttet inklusive samtliga pensionsförpliktelser.

Likviditet	**2021 Apr**	**2020 Dec**
Kassalikviditet	80,6%	81,9%
Rörelsekapital, mnkr	-68,3	-52,7
Varav semesterlöneskuld	108,2	70,9
Anläggningskapital, mnkr	411,8	437,9

Den kortfristiga betalningsförmågan har minskat något sedan årets ingång men är alltjämt att betrakta som god. Sett till inflationsläget kanske aningen hög, d v s för bra. Kommunen tappar köpstyrka vid en konstant hög likviditetsbehållning när inflationen är hög. Samtidigt som omsättningstillgångarna ökat har även de kortfristiga skulderna ökat märkbart med 58 mnkr jämfört mot årsskiftet. Det är dock inte negativt så länge kommunen har en så pass hög kassalikviditet. Rörelsekapitalet har minskat vilket säger att kommunens leverantörer i en högre grad finansierar verksamheten. Det minskade

anläggningskapitalet visar att kommunen har mindre anläggningstillgångar i proportion till långfristiga skulder.

Nettoinvesteringar	2021 Apr	2020 Apr
Nettoinvesteringar (mnkr)	-2,6	-8,7
Nettoinvesteringar i relation till avskrivningar (%)	19	53

Årets fyra första månader kännetecknar en för helåret relativt svag investeringstakt, då de större nyinvesteringarna brukar tillkomma senare under året. Dock är nettoinvesteringarna att betrakta som ovanligt låga jämförbart med motsvarande period föregående år. För att tillgångsmassan skulle behållas konstant bör nettoinvesteringar i relation till avskrivningar uppgå till 100% men den har för perioden minskat med 34%. Det är dock inte nödvändigtvis alarmerande utan kan vara periodbundet, skulle trenden råda över sikt vore det dock negativt då de större kommunala anläggningstillgångarna ofta kännetecknas i mer varaktig samhällsnytta som i sådant fall förbrukas upp snabbare än vad ny tillkommer.

Prognostiserad budgetavvikelse	Budget helår	Prognos helår T1	Avvikelse prognos-budget helår
Kommunstyrelse	0,0	0,0	0,0
Kommungemensam verksamhet	0,0	2,2	2,2
Arbetslivsnämnd	0,0	0,0	0,0
Samhällsnämnd	0,0	0,0	0,0
Skolnämnd	0,0	-15,3	-15,3
Socialnämnd	0,0	-41,0	-41,0
Summa prognostiserad budgetavvikelse	**0,0**	**-54,1**	**-54,1**

Kommunstyrelsens, Arbetslivsnämndens och Samhällsnämndens prognoser för helåret är 0, vilket innebär att intäkter och kostnader prognostiseras vara lika stora. De prognostiserar således hålla sin budget för helåret 2021.

Den kommungemensamma verksamhetens prognos för helåret är 2,2 mnkr, vilket innebär att intäkter prognostiseras vara 2,2 mnkr högre än kostnaderna. Pensionskostnaderna förväntas överskrida budget med 8,4 mnkr främst till följd av de nya beräkningsantagandena för pensionsskulden. Den negativa prognosavvikelsen på pensionssidan vägs upp av att bidraget från det samlade PO-pålägget för att täcka kollektivavtalsenliga pensionskostnader förväntas överstiga budget under året med 11,0 mnkr. Denna ökning i intäkter från PO-pålägget beror i sin tur på att underlaget för PO-pålägget, de samlade personalkostnaderna i kommunen, förväntas öka på förvaltningarna jämfört med budget.

Skolnämndens prognos för helåret är -15,3 mnkr och de prognostiserar med 5,8 mnkr högre intäkter jämfört mot budget, vilka främst består av ökade stadsbidrag från Skolverket samt ej budgeterad sjuklönekompensation med anledning av Covid-19. Kostnaderna prognostiseras överskrida budget med -21,1 mnkr, främst inom kostnadsslag personalkostnader som prognostiseras avvika från budget med 16,6 mnkr, främst inom förskola och grundskola. En del av underskottet beror på att personalbudgeten minskats då kostnader för köp av verksamhet utökats mellan 2020 och 2021. Även kostnadsslag köp av verksamhet prognostiseras öka med 4,9 mnkr mot för budget, till följd av att fler elever än budgeterat valt studier hos annan huvudman än kommunen.

Socialnämndens prognos för helåret är -41,0 mnkr varav de prognostiserar med 13,2 mnkr högre intäkter än budgeterat. Varav 8,0 mnkr består av covidrelaterad merkostnadsersättning från Socialstyrelsen och 2,1 mnkr sjuklöneersättning från Försäkringskassan. Kostnaderna prognostiseras bli 54,2 mnkr högre än budgeterat, där personalkostnader och köp av verksamhet utgör huvuddelen.

En delförklaring av de utökade kostnaderna för personal är relaterade till Covid-19, exempelvis en utökad bemanning för att minska risken för smittspridning samt Covid-19 teamet som varit under första kvartalet 2021. Den främsta anledningen till den prognostiserade avvikelsen för köp av huvudverksamhet är högre volymer framöver. Detta inom flertalet områden, exempelvis personlig assistans, externa placeringar inom Omsorg om funktionshindrade (OoF) samt ökad volym av utförd hemtjänst. De främsta anledningarna till avvikelsen för övriga kostnader är ett ökat behov av skyddsutrustning samt inhyrd personal (sjuksköterskor samt tidigare även undersköterskor).

Vidare finns det en större avvikelse mellan budget och prognos i form av satsning för minskad arbetslöshet 2021. Kommunfullmäktige fattade 2021-04-26 § 44 beslut om en utökad satsning på minskad arbetslöshet. Utöver redan befintliga budgeterade medel om 2 mnkr avsattes i och med beslutet ytterligare 8 mnkr vars finansiering belastar årets resultat. En prognos framtagen av Arbetslivsnämnden visar på en totalkostnad för satsningen under 2021 på -9,9 mnkr varav -7,9 kommer därmed kommer belasta resultatet på finansverksamheten.

Därtill väntas skatteintäkterna enligt senaste prognos bli +30,3 mnkr högre och bidrag samt utjämning +2,7 mnkr högre och fastighetsavgift +0,5 mnkr högre än budget. De ökade skatteintäkterna beror på förväntade positiva slutavräkningar för åren 2020 och 2021 då SKR gjort en upprevidering av skatteunderlagsutvecklingen främst avseende starkare utveckling av antalet arbetade timmar i slutet av 2020 än tidigare uppskattning samt att det finns skäl att tro på starkare utveckling under andra halvåret 2021. Det förbättrade utfallet från bidrag och utjämning är hänförlig till inkomstutjämningen som väntas innebära en högre intäkt än budgeterad.

2 Finansiella rapporter

2.1 Resultaträkning

(mnkr)		Kommun apr-21	Kommun apr-20	Kommun Prognos 2021	Kommun Budget 2021	Kommun Avvikelse Budget & Prognos
Verksamhetens intäkter	*Not 1*	115,4	117,6	375,2	354,0	21,2
Verksamhetens kostnader	*Not 2*	-745,8	-692,4	-2133,3	-2046,8	-86,4
Avskrivningar		-14,7	-16,4	-41,3	-44,4	3,1
Verksamhetens nettokostnad		**-645,1**	**-591,2**	**-1799,4**	**-1737,2**	**-62,1**
Skatteintäkter		406,5	376,4	1206,8	1176,5	30,3
Generella statsbidrag och utjämning		196,7	175,3	578,4	575,1	3,3
Verksamhetens resultat		**-41,9**	**-39,5**	**-14,2**	**14,4**	**-28,5**
Finansiella intäkter		1,9	1,9	6,3	6,3	0,0
Finansiella kostnader		-1,6	-1,5	-3,0	-3,2	0,2
Resultat efter finansiella poster		**-41,6**	**-39,1**	**-10,9**	**17,5**	**-28,3**
Extraordinära poster		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Periodens resultat		**-41,6**	**-39,1**	**-10,9**	**17,5**	**-28,3**

2.2 Balansräkning

(mnkr)	Kommun apr-21	Kommun dec-20
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
Immateriella anläggningstillgångar	0,0	0,0
Materiella anläggningstillgångar		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	572,3	582,5
Maskiner och inventarier	49,2	51,1
Övriga materiella anläggningstillgångar	0,0	0,0
Finansiella anläggningstillgångar	195,0	195,2
Summa anläggningstillgångar	***816,5***	***828,8***
Bidrag till infrastruktur	0,0	0,0
Omsättningstillgångar		
Förråd m.m.	9,8	9,8
Fordringar	165,6	169,1
Kortfristiga placeringar	0,0	0,0

Kassa och bank	158,7	112,8
Summa omsättningstillgångar	***334,1***	***291,7***
Summa tillgångar	**1150,5**	**1120,4**
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		
Eget kapital		
Periodens resultat	-41,6	61,4
Resultatujämningsreserv	0,0	0,0
Övrigt eget kapital	385,0	323,6
Summa eget kapital	***343,4***	***385,0***
Avsättningar		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	164,8	150,3
Andra avsättningar	0,0	0,0
Summa avsättningar	***164,8***	***150,3***
Skulder		
Långfristiga skulder	239,9	240,6
Kortfristiga skulder	402,4	344,4
Summa skulder	***642,3***	***585,0***
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	**1150,5**	**1120,4**
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER		
Panter och därmed jämförliga säkerheter	1413,3	1421,2
Ansvarsförbindelser		
Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	629,2	618,0
Övriga ansvarsförbindelser	2,1	2,1
Summa panter och ansvarsförbindelser	**2044,6**	**2041,3**

2.3 Noter

(mnkr)	**Kommun**	**Kommun**
	apr-21	**apr-20**
NOT 1 Verksamhetens intäkter		
Försäljningsintäkter	5,8	5,9
Taxor och avgifter	12,8	16,4
Hyror och arrenden	12,7	17,3
Bidrag från staten	67,3	61,4
Bidrag övriga	7,0	7,9
Försäljning verksamhet	9,4	8,4
Realisationsvinster på anläggningstillgångar	0,4	0,3
Summa verksamhetens intäkter	**115,4**	**117,6**

(mnkr)	**Kommun**	**Kommun**
	apr-21	**apr-20**
NOT 2 Verksamhetens kostnader		

Lämnade bidrag	-23,3	-21,0
Entreprenader och köp av verksamhet	-100,7	-93,6
Tjänster	-22,8	-17,1
Löner, ersättningar och sociala avgifter	-435,5	-403,2
Pensioner inkl. löneskatt	-47,5	-38,7
Lokal- och markhyror	-64,0	-67,8
Fastighets- och driftskostnader	-12,0	-10,5
Material	-22,5	-21,6
Övriga verksamhetskostnader	-17,5	-18,9
Summa verksamhetens kostnader	**-745,8**	**-692,4**

2.4 Drift- och investeringsredovisning

NÄMNDERNAS DRIFTS-REDOVISNING (mnkr)	Intäkter 2021 04	Intäkter 2020 04	Kostnader 2021 04	Kostnader 2020 04	Netto-kostnad	Budget netto-kostnad	Avvikelse mot budget
Kommunstyrelse inkl KF	21,9	26,5	-73,3	-81,7	-51,4	-62,5	11,0
Arbetslivsnämnden	31,5	26,5	-51,0	-41,5	-19,6	-18,7	-0,8
Samhällsnämnden	6,0	10,6	-71,5	-67,5	-65,5	-62,9	-2,6
Skolnämnden	42,9	44,1	-249,4	-240,5	-206,5	-205,7	-0,8
Socialnämnden	35,0	33,5	-265,2	-241,9	-230,2	-203,8	-26,4
Summa nämnder	137,4	141,2	-710,4	-673,0	-573,1	-553,5	-19,6
Kommunövergripande verksamhet	27,3	25,1	-100,8	-84,2	-73,5	-59,9	-13,6
Korrigering interna poster	-49,3	-48,7	49,3	48,7	0,0	0,0	0,0
Korrigering avskrivningar	0,0	0,0	14,7	16,4	14,7	14,8	-0,1
Korrigering finansiella poster nämnder	0,0	0,0	1,5	-0,3	1,5	0,0	1,4
Summa	**115,4**	**117,6**	**-745,8**	**-692,4**	**-630,4**	**-598,6**	**-33,2**
Korrigering finansen					-10,7	-30,7	20,0
Summa inkl. finansen							**-13,1**

Kostnads- och intäktsavvikelser jämfört med föregående år

Intäkterna för kommunstyrelsen inklusive kommunfullmäktige är 4,6 mnkr lägre än för motsvarande period 2020. Den största skillnaden mellan åren är intäkterna från Migrationsverket för asylboendet Soludden där avtalet är avslutat från och med 2021. Kostnaderna för perioden har minskat med 8,4 mnkr jämfört med föregående period. Det högre utfallet 2020 under posten övriga kostnader består bland annat av skatteintäkter som hörde till finansen och inte till kommunstyrelsens resultat. Andra skillnader mellan åren är kostnaden för Soludden som kommunen hade 2020 men där avtalet alltså är uppsagt från 2021.

Arbetslivsnämndens intäkter är 5,0 mnkr högre än för motsvarande period 2020. Den största skillnaden mellan åren är att bidrag från arbetsförmedlingen har ökat med 5,1 mnkr mot för 2020 till

följd av ett ökat antal BEA-anställningar. Kostnaderna för perioden har ökat med 9,5 mnkr jämfört med föregående period. Ökningen beror främst på att verksamhetsområdet arbete och integrations-personalkostnader ökat med 7,3 mnkr i jämförelse med föregående period till följd av det ökade antalet BEA-anställningar.

Intäkterna för samhällsnämnden är 4,6 mnkr lägre än för motsvarande period 2020, då pandemin inte hunnit ge samma negativa effekt på intäkterna för fritidsanläggningarna, främst simhallen. Kostnaderna för perioden har ökat med 4,0 mnkr jämfört med föregående period. Kostnader för köp av huvudverksamhet är 4,4 mnkr högre än föregående år till följd av att entreprenadkostnaderna för första tertialen 2021 bokats upp i större omfattning än för 2020.

Skolnämndens intäkter är 1,1 mnkr lägre än för motsvarande period 2020. Detta beror främst på minskade bidrag från Migrationsverket. Kostnaderna för perioden har ökat med 9,0 mnkr jämfört med föregående period. Detta beror främst på ökade kostnader för personal, samt ökat köp av verksamhet då fler elever än budgeterat har valt att studera hos annan huvudman.

Vidare är intäkterna för socialnämnden är 1,5 mnkr högre än för motsvarande period 2020. Detta beror främst på ökade sjuklöneintäkter från Försäkringskassan till följd av Covid-19, samt på ett riktat statsbidrag från Socialstyrelsen avseende god vård och omsorg för äldre. Intäkterna från Migrationsverket har dock minskat jämfört med föregående år. Kostnaderna för perioden har ökat med 23,3 mnkr jämfört med föregående period. Detta beror främst på ökade kostnader kopplade till Covid-19, främst avseende personal och inköp av skyddsmaterial. Kostnaden för utbetalt ekonomiskt bistånd har minskat med 1,2 mnkr jämfört med föregående period.

Nettokostnadsavvikelse från budget innevarande år

Kommunstyrelsen har 11,0 mnkr i positiv budgetavvikelse för perioden januari till och med april 2021. Detta beror främst på att projekt Rätt till heltid ännu inte har börjat generera kostnader i den takt som budgeterats, men också på att system- och konsultkostnader är lägre än budget för perioden.

Arbetslivsnämnden har -0,8 mnkr i negativ budgetavvikelse för perioden januari till och med april 2021. Detta beror främst på ökade personal- och konsultkostnader för perioden inom områden för vuxenutbildning och integration.

Samhällsnämnden har -2,6 mnkr i negativ budgetavvikelse för perioden januari till och med april 2021. Detta beror främst på minskade intäkter för fritidsanläggningarna till följd av Covid-19, vilka inte helt vägs upp av kostnadsminskningar för personal.

Skolnämnden har -0,8 mnkr i negativ budgetavvikelse för perioden januari till och med april 2021. Detta beror på ökade kostnader för personal jämfört mot budget, samt ökat köp av verksamhet, till följd av att fler elever än budgeterat valt att studera hos annan huvudman.

Socialnämnden har -26,4 mnkr i negativ budgetavvikelse för perioden januari till och med april 2021. Detta beror främst på ökade kostnader för personal, då nämnden till följd av Covid-19 vidtagit åtgärder för att minska smittspridningen, bl.a. utökad grundbemanning, Covid-19-team samt visstidsanställda extra chefer. Ytterligare kostnadsökningar är också kopplade till Covid-19, exempelvis inhyrd personal samt inköp av skyddsutrustning. Även kostnader för personlig assistans, placeringskostnader inom omsorg om funktionshindrade, hemtjänstpeng samt konsulentstödda familjehem inom Individ- och familjeomsorgen avviker negativt mot periodens budget.

Den kommungemensamma verksamheten har -13,6 mnkr i negativ budgetavvikelse för perioden januari till och med april 2021. Detta beror främst på att kommunens pensionskostnader avviker negativt med -14,5 mnkr mot budget, detta till följd av de ändrade beräkningsantagandena för pensionsskulden.

Budgeterad gottgörelse från MNP påverkar budgetavvikelsen negativt med -4,7 mnkr, då gottgörelse budgeterats på tolftedelar för året, men inte bokats upp då inget beslut för 2021 fattats ännu och inga intäkter följaktligen heller har inkommit. Den kalkylerade KP-intäkten påverkar budgetavvikelsen positivt med 3,0 mnkr, till följd av att nämndernas personalkostnader som KP-intäkten bygger på är högre än budgeterat för perioden. Vidare påverkar semesterlöneskulden budgetavvikelsen positivt med 3,9 mnkr för perioden.

Investerings-redovisning	**Utgifter sedan projektens start**			**Varav: årets investeringar**				
Färdigställda projekt	**Beslutad totalutgift**	**Ack. Utfall**	**Av-vikelse**	**Budget**	**Utfall**	**Av-vikelse**	**Prognos helår**	**Prognos budget-avvikelse**
Kommunstyrelse totalt	0,0	0,0	0,0	6,8	0,0	6,8	6,8	0,0
• varav Kommun-styrelse	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
• varav kommun-gemensamt & finansen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Arbetslivsnämnd	0,0	0,0	0,0	1,5	0,8	0,7	1,5	0,0
Samhällsnämnd	6,0	0,4	5,6	49,5	1,5	48,0	49,6	-0,1
• varav Västra Saltvik Ind. omr. et 1	6,0	0,4	5,6	2,0	0,4	1,6	0,0	0,0
Skolnämnd	0,0	0,0	0,0	5,8	0,3	5,5	5,8	0,0
Socialnämnd	0,0	0,0	0,0	1,4	0,0	1,4	1,4	0,0
Justering finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
S:a färdigställda projekt	**6,0**	**0,4**	**5,6**	**65,0**	**2,6**	**62,4**	**65,1**	**-0,1**

Pågående projekt	**Beslutad totalutgift**	**Ack. Utfall**	**Avvikelse**	**Budget**	**Utfall**	**Avvikelse**
Kommunstyrelse totalt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
• varav Kommunstyrelse	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
• varav kommungemensamt & finansen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Arbetslivsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samhällsnämnd	20,7	9,1	11,6	15,9	1,0	14,9
• varav Gerestabäcken 2020	1,2	-1,0	2,2	0,4	0,1	0,3

• varav Kajer Skeppsbron	3,0	5,3	-2,3	3,0	0,1	2,9
• varav Lagning av Kaj kustbevakning	0,6	0,4	0,4	0,6	0,0	0,6
• varav Nybrogatan RE komponent	6,0	3,8	2,2	2,0	0,2	1,8
• varav Nybrogatan 2023	1,3	0,0	1,3	1,3	0,0	1,3
• varav Re lekutr Tullportens lekpl	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
• varav Re Ängsvägen 2021	2,0	0,1	1,9	2,0	0,1	1,9
• varav Re Seminariegatan	3,0	0,1	2,9	3,0	0,1	2,9
• varav Re Rosenbäcksallen	2,0	0,3	1,7	2,0	0,3	1,7
• varav Bollgränd re gatan	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
• Åtgärder badplatser 2020	0,4	0,0	0,4	0,4	0,0	0,4
Skolnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Socialnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
S:a pågående projekt	**0,4**	**0,0**	**11,6**	**0,0**	**0,0**	**14,9**
S:a investeringsprojekt	**6,4**	**0,4**	**17,2**	**65,0**	**2,6**	**77,3**

Kommunstyrelsen har inte genomfört några investeringar under perioden. Prognosen är att årsbudgeten på 6,8 mnkr kommer att användas under 2021, bland annat till ny möblering och ny intercom på Teatern, samt inom IT-infrastruktur.

Arbetslivsnämnden har genomfört investeringar för 0,8 mnkr under perioden. Prognosen är att årsbudgeten på 1,5 mnkr kommer att användas under 2021.

Samhällsnämnden har genomfört investeringar för 1,4 mnkr under perioden. Prognosen är att årsbudgeten på 49,5 mnkr kommer att användas under 2021, samt att Projekt Gerestabäcken kommer att medföra en fördyring jämfört med budget på 0,1 mnkr. Flera projekt kommer att vara projekterade och upphandlade med byggstart under senare delen av sommaren alternativt tidig höst vilket innebär att utgifterna kommer att öka under årets andra hälft.

Skolnämnden har genomfört investeringar för 0,3 mnkr under perioden. Prognosen är att årsbudgeten på 5,8 mnkr kommer att användas under 2021, bland annat till byte av accesspunkter, samt ombyggnation av Gerestaskolans matsal.

Socialnämnden har inte genomfört några investeringar under perioden. Prognosen är att årsbudgeten på 1,4 mnkr kommer att användas under 2021, bland annat till nytt brandskydd samt inköp av elcyklar.

Kommunfullmäktige

Revidering av Tillväxtstrategi Härnösand 2017-2030

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta förslaget för revidering av tillväxtstrategi.

Beskrivning av ärendet

Gällande tillväxtstrategi antogs av kommunfullmäktige 2017-02-06.

Denna revidering görs enligt plan men även utifrån en stor omvärlds-händelse, pandemin Covid-19, vilket utmanat och påverkat samhället sedan början av 2020.

Samtliga av kommunens förvaltningar och bolag samt näringslivet har inbjudits att inkomma med synpunkter under revideringen.

Bakgrund

Tillväxtstrategi mot 2030 hade sin utgångspunkt i framtidsarbetet som startade 2013 efter Mittuniversitetets beslut att lämna Härnösand. Strategin togs fram i en bred process med deltagande från olika delar av samhället - medborgare, näringslivet, myndigheter, politik och kommunala tjänstemän. Sedan strategin antogs har den varit vägledande för Härnösands utvecklingsarbete.

Bedömning

Arbetet med att revidera strategin har tagit avstamp i de många dialoger som genomförts under de senaste åren bl.a. med näringslivet, kommunens invånare, föreningslivet, myndigheter och den kommunala organisationen. Men även genom att noga bevaka förändringar som vi upplevt, sett och förutspår både i vår närvärld och i vår omvärld.

Revideringen av den övergripande målbilden tar sikte på år 2040 ”Mitt Härnösand 2040 – *Tillsammans i en kreativ och företagsam livsmiljö”*.

Till målbilden har tillförts två kvantitativa mål kring befolkningstillväxt *(30 000 år 2040)* och antal arbetstillfällen *(11 500 år 2040).* De tillhörande delstrategierna har även reviderats med utvecklande perspektiv enligt nedan:

Delstrategi 1 - **Gemensam kraft**

Utvecklade perspektiv: Digitalisering, rustade för möjligheter, ta modiga beslut.

Delstrategi 2 - **Utbildning som får människor att växa**

Delstrategins benämning: Tidigare benämning - Utbildning som grundar. För att visa på utbildningssystemets bredd och visa på attraktionskraft är benämningen förändrad.

Utvecklade perspektiv: Modiga utbildningsaktörer, Från förskola till företagsamhet, Kreativa arenor för livslångt lärande.

Delstrategi 3 - **Företagsamhet**

Utvecklade perspektiv: Företagsamhet utvecklas i en tillåtande och inkluderande kultur, Alla kan vara företagsamma, Tillsammans, Digitalisering, Förutsättningar genom gott företagsklimat.

Delstrategi 4 – **Den trygga och personliga livsmiljön**

Utvecklade perspektiv: Trygg och personlig livsmiljö som välkomnar alla, Digitalisering, Tillsammans attraherar vi fler.

Delstrategi 5 - **Hållbarhet genomsyrar allt**

Utvecklade perspektiv: Helhetsperspektiv, Attraktionskraft, Föregångare och leder hållbarhetsarbetet, människa i balans med miljön.

Delstrategi 6 - **Infrastruktur – Basen för utveckling**

Nya perspektiv: Utbyggd Ostkustbana, Robusta flexibla lösningar.

Fortsatt implementering av strategin internt och externt är ett ständigt pågående arbete. Strategin är ett verktyg som används för att mobilisera aktörer och resurser.

De olika aktiviteterna i den fortsatta genomförandeprocessen bygger attraktionskraft för Härnösand och för hela regionen. Strategin ger tyngd och trovärdighet och skapar i sig sammanhang och betydelse för lokal, regional och nationell utveckling.

Uppföljning av kvantitativa mål och dess delstrategier följs upp genom handlingsplaner samt i kommunstyrelsens verksamhetsberättelse.

Socialt perspektiv

Ingen påverkan. Följdbeslutet bedöms ge en positiv utveckling för alla dimensioner.

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan. Följdbeslutet bedöms ge en positiv utveckling för alla dimensioner.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ingen påverkan. Följdbeslutet bedöms ge en positiv utveckling för alla dimensioner

Beslutsunderlag

Tillväxtstrategi mot 2040, huvuddokument.

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Bilaga 1 Tillväxtstrategi mot 2040, huvuddokument

Härnösands kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Anneli Kuusisto 070-550 67 70
Anneli.kuusisto@harnosand.se

REVIDERAD TILLVÄXTSTRATEGI

Datum
2021-05-20

Dnr.
KS2021-000174

Tillväxtstrategi
Mitt Härnösand 2040 – Tillsammans i en kreativ och företagsam livsmiljö

Befolkningsmål: 30 000 invånare
Arbetstillfällen mål: 11 500 jobb

Dokumentnamn	Revidering: Tillväxtstrategi Mitt Härnösand 2040 – Tillsammans i en kreativ och företagsam livsmiljö.		Dokumenttyp Tillväxtstrategi	
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige		Datum 2021-xx-xx	Diarienummer KS
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelseförvaltningen	Version	Senast reviderad 2021-xx-xx	Giltig t o m 2040-06-xx
Dokumentinformation	Tillväxtstrategin finns även i en kortfattad bildillustrerad populärversion			
Dokumentet gäller för	Samtliga förvaltningar, nämnder och bolag i Härnösands kommun			
Annan information	Till tillväxtstrategin kopplas till tidigare antagna handlingsplaner, planer och program. Kommande planer med riktning mot kommunens attraktivitet och utveckling ska utgå från antagen tillväxtstrategi.			

Härnösands kommun

Innehåll

1 INLEDNING 3

2 REVIDERAD STRATEGISK MÅLBILD 4

2.1 Kvantitativa mål 4
2.1.1 Centralt i tillväxtstrategin 4
2.1.2 Större Arbetsmarknadsregion - Nya Ostkustbanan 4
2.1.3 Kommunens planer och program 5
2.1.4 Digitalisering, hållbarhet och samarbeten 5
2.1.5 Slutsatser från rapporter och analyser 5

3 REVIDERING AV DELSTRATEGIER 7

4 FORTSATT ARBETE OCH UPPFÖLJNING 9

5 FRÅN TIDIGARE PROCESS sida 11-19 10

6 OMVÄRLDSTRENDER – BÖR 11

6.1 DRIVKRAFTER – MEGATRENDER 11
6.2 SYNSÄTT FÖRÄNDRAS 12
6.3 LIV OCH ARBETE FÖRÄNDRAS 13

7 TILLGÅNGAR- KAN 14

8 MÅLBILD – VILL 15

9 LÅNGSIKTIGT HÅLLBART ARBETE - FRAMGÅNGSFAKTOR 18

1 INLEDNING

Tillväxtstrategin har vuxit fram utifrån stora samhällsförändringar då vi har behövt stanna upp och samla oss för att gemensamt skapa en ny riktning utifrån ett nytt läge. När detta skrivs påverkas världen, Sverige och Härnösand av en stor omvärldshändelse - Covid-19 pandemin.

Tillväxtstrategi mot 2030 hade sin utgångspunkt i framtidsarbetet som startade 2013 och togs fram i en bred process med deltagande från olika delar av samhället - medborgare, näringslivet, myndigheter, politik och kommunala tjänstemän. Strategin antogs av Kommunfullmäktige i februari 2017 och har sedan dess varit vägledande för Härnösands utvecklingsarbete. Nu har världen och Härnösand stått inför nya förändringar som kräver en reviderad tillväxtstrategi.

Arbetet med att revidera strategin har tagit avstamp i de många dialoger som genomförts under de senaste åren bl.a. med näringslivet, kommunens invånare, föreningslivet, myndigheter och den kommunala organisationen. Men även genom att noga bevaka förändringar som vi upplevt, sett och förutspår både i vår närvärld och i vår omvärld.

Den reviderade strategin tar sikte på år 2040 med den övergripande målbilden ”Mitt Härnösand 2040 – *Tillsammans i en kreativ och företagsam livsmiljö”* Till målbilden har också tillförts två kvantitativa mål kring befolkningstillväxt och antal arbetstillfällen.

2 REVIDERAD STRATEGISK MÅLBILD

Innehållet är en övergripande strategisk målbild och sex delstrategier som förtydligar vägarna för att nå målbilden. Den strategiska målbilden beskriver att år 2040 har Härnösand en kreativ och företagsam livsmiljö som vi har utvecklat tillsammans.

Mitt Härnösand 2040 – *Tillsammans i en kreativ och företagsam livsmiljö*

2.1 Kvantitativa mål

Till målbilden har tillförts två kvantitativa mål.

De kvantitativa målen beskriver att år 2040 ska uppnås:

30 000 invånare *(jmfr. år 2020, 25 114 invånare)*

11 500 arbetstillfällen *(jmfr. år 2019, 10 580 arbetstillfällen)*

2.1.1 Centralt i tillväxtstrategin

En central del i tillväxtstrategin är att den ska skapa framtidstro, ge ledning i vardagens val och dra nytta av omvärldens möjligheter. Utifrån *bo, leva och verka* har mål valts avseende ökat antal invånare och arbetstillfällen.

Genom att grunda målbilder på de lokala förutsättningarna blir strategin trovärdig och ger tyngd gentemot medborgare och externa aktörer. I dialoger med Härnösands näringsliv har tydliga och uppföljningsbara mål efterfrågats. De signaler och uttryckliga vilja till utveckling som finns i samhället behöver fångas upp i tillväxtstrategins målbilder.

2.1.2 Större Arbetsmarknadsregion - Nya Ostkustbanan

Härnösand kan utnyttja sitt geografiska läge och bli betydligt mer attraktivt för företag och boende i en framtida större arbetsmarknadsregion. En förutsättning för detta är Nya Ostkustbanans genomförande.

I Sweco´s utredning 2021-03-25, beställd av Nya Ostkustbanan, är en av slutsatserna att med Nya Ostkustbanan skulle Hudiksvall, Nordanstig, Sundsvall, Timrå, Härnösand och Kramfors bilda en gemensam arbetsmarknadsregion med över 100 000 arbetstillfällen. En sådan region får särskilt goda utvecklingsförutsättningar.

Idag kan Härnösandsborna enbart nå Kramfors och Timrå inom 45 minuter. Med Nya Ostkustbanan skulle även Sundsvall, Nordanstig och Hudiksvall vara inom samma restid. Antalet tillgängliga arbetstillfällen inom 45 minuter ökar från 25 000 till 100 000 och antalet tillgängliga branscher ökar från cirka 300 till över 500.

2.1.3 Kommunens planer och program

Härnösands bostadsförsörjningsprogram och översiktsplan har tagit höjd för inflyttning som en positiv effekt av exempelvis ostkustbanans utveckling och strategiska satsningar på attraktiva och personliga boendemiljöer. Härnösands bostadsförsörjningsprogram (2017-2022) tar höjd för 31 500 nya invånare till år 2035 vilket vid översiktsplanearbetet reviderats till 30 000 invånare till 2040. Detta ligger i samstämmighet med tillväxtstrategins mål.

2.1.4 Digitalisering, hållbarhet och samarbeten

Genom digitaliseringen, som utvecklats ytterligare pga. Covid-19 pandemin, ökar möjligheterna för inflyttning och nya etableringar. Attraktiva livs- och boendemiljöer får allt större betydelse vilket gynnar Härnösand. Efterfrågan på service utanför stadskärnan kommer troligen öka när fler arbetar hemma och vill uträtta ärenden nära bostaden. Detta öppnar upp för nya möjligheter och för ett utvecklat näringsliv.

Härnösands kommun ligger långt framme i hållbarhetsarbetet och utvecklas i än mer snabbare takt genom Agenda 2030. Här finns företag i ledande nationella och internationella positioner inom hållbar produktion vilket skapar möjligheter för ytterligare företagsutveckling och etableringar.

Det pågår ett antal regionala samarbeten inom stödsystemet som direkt påverkar platsens attraktivitet, nedan några exempel.

- Det starka varumärket ”Höga Kusten” och det framgångsrika samarbete som etablerades 2014 ger stöd och möjligheter för näringslivet att växa och utvecklas vilket har skapat stark attraktionskraft till regionen och Härnösand.

- Genom det etableringsarbete som High Coast Invest (HCI) genomför, är hållbarhetsperspektivet en utgångspunkt för att skapa attraktionskraft och intresse. Flera av Härnösands utpekade tillväxt- och fokusområden finns inom HCI:s etableringsportfölj.

- Det arbete som pågår inom Bizmaker, handlar om nytänkande, innovation och hållbarhet för att stötta nya entreprenörer.

2.1.5 Slutsatser från rapporter och analyser

Kairos Futures rapport från 2014 *”Kunskapsplattform för Härnösand i ett omvärldsperspektiv”* avslutades med 7 slutsatser och några av dem är särskilt intressanta att titta tillbaka på, utifrån tillväxtstrategins målbilder och delstrategier samt Härnösands läge 2021:

- Härnösand har allt att vinna på att vända på en historisk konkurrensrelation med Sundsvall till en kompletteringsrelation. En väg är att gå är att bli mer boendespecialiserad gentemot Sundsvall men det kräver regional befolkningstillväxt och helst förbättrad infrastruktur.

- Härnösand har en fördelaktig näringslivsstruktur och företag som utvecklas positivt.
- Ta tillvara på besöksnäringens lågt hängande frukter.
- Det Härnösand kan göra för att stärka uppkopplingen mot omvärlden gynnar kommunen. Allt för att lobba och arbeta för förbättrad infrastruktur till att ytterligare dra nytta av befintliga nätverk.
- Härnösands spiralkraft lider något av brist på tydlig riktning framåt. Ett förnyat arbete med mål och viljeinriktning är ett steg i rätt riktning.
- Det finns frön för en stolthet för framtiden i ett näringsliv på frammarsch och en förnyad boendeattraktivitet.

I Kairos Futures rapport från 2017 *"Stora jobbstudien"* som handlar om arbetslivets framtid, beskrivs att Västernorrland har ett annat utgångsläge än de flesta andra regioner i Sverige gällande regional tillväxt.

- Sundsvall som största kommun och universitetsstad växer inte och är då inte den motor för tillväxt som regionen behöver. Västernorrland har därför tre hubbar som tillväxten kretsar kring, Sundsvall, Örnsköldsvik och Härnösand.
- Rapporten slår fast att samarbete behövs mellan kommunerna för att regionen ska växa i framtiden.
- Rapporten pekade även på sårbarheten inom kundtjänstområdet, utifrån utvecklingen av digitalisering och teknikutveckling, som är en stor bransch i Härnösand.

3 REVIDERING AV DELSTRATEGIER

De omvärldstrender och för Härnösand identifierade tillgångar som låg till grund för strategins utformning inför beslut i Kommunfullmäktige 2017 är fortfarande aktuella. En trend som har tydliggjorts i revideringen är digitalisering och har därför inarbetats tydligare i några av delstrategierna.

Härnösands tidigare identifierade tillgång ”Regionalt administrativt centrum” har kompletterats med residensstaden. De sex tillgångarna är: 1) Härnösand och havet. 2) Nytänkande entreprenörer. 3) Utveckling och utbildning. 4) Residensstad och regionalt administrativt centrum. 5) Kulturaktörer med spets. 6) Höga Kusten.

De tillhörande delstrategierna vilka förtydligar vägarna för att nå målbilden beskrivs nedan:

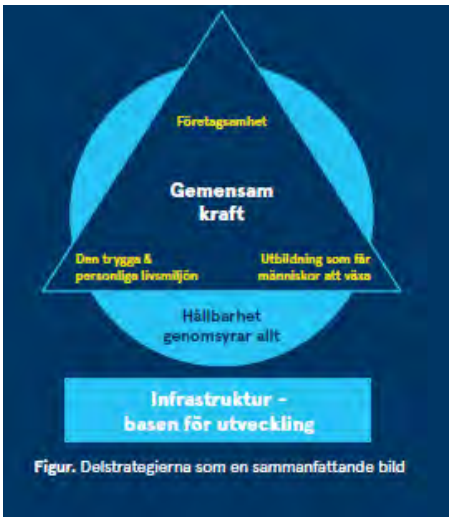

Figur. Delstrategierna som en sammanfattande bild

Företagsamhet, Utbildning som får människor att växa och *Den trygga och personliga livsmiljön* är samtliga hörnstenar för att nå målbilden.

För att nå dessa krävs också en samlande *Gemensam kraft* i hela samhället.

Hållbarhet – genomsyrar allt ligger som grund för samtliga av dessa delstrategier.

Infrastruktur – basen för utveckling som är en viktig möjliggörare för fortsatt tillväxt.

Delstrategi 1 - **Gemensam Kraft**

Att tillsammans skapa en gemensam kraft och positiv rörelse är hjärtat i arbetet med att nå målbilden. Det handlar om att vara öppen och mottaglig för det nya, se morgondagens möjligheter och vara rustade för utmaningar och ta modiga beslut. Att ligga i framkant i den digitala samhälls-utvecklingen är en självklarhet. Att lyfta fram och vara stolt över såväl egna som andras framgångar är en nyckel till Härnösands tillväxt.

Sammanfattningsvis:

- Se möjligheter tillsammans
- Rustade för utmaningar
- Samhällsutveckling genom digitalisering
- Stolta över framgångar

Delstrategi 2 - **Utbildning som får människor att växa**.

Ett framtidsorienterat utbildningssystem är en förutsättning för ett samhälle i tillväxt. Samhället behöver modiga utbildningsaktörer som ser värdet av en röd tråd från förskola till företagsamhet. Alla lärmiljöer lockar till kreativitet och här förenas teori med praktik vilket uppmuntrar till livslångt lärande.

Sammanfattningsvis:

• En röd tråd från förskola till företagsamhet

• Ett framtidsorienterat utbildningssystem

• Kreativa arenor för livslångt lärande

Delstrategi 3 - **Företagsamhet**

Företagsamhet utvecklas i en tillåtande och inkluderande kultur. På egen hand eller med gemensam kraft, i företag, organisationer och nätverk. Tillsammans skapar vi kreativitet, nytänkande och utveckling där digitalisering är ett naturligt inslag. Ett gott företagsklimat skapar förutsättningar för tillväxt och entreprenörskap.

Sammanfattningsvis:

• Möjligheter uppstår i möten mellan människor

• Tillsammans är vi engagerade och företagsamma

• Ett gott företagsklimat skapar förutsättningar för tillväxt och entreprenörskap

Delstrategi 4 – **Den trygga och personliga livsmiljön**

I Härnösand är alla välkomna och kan hitta en trygg och personlig livsmiljö. Här finns möjlighet att tänka nytt och skapa ett liv fyllt av upplevelser. Attraktiviteten finns i kombinationen av natur- och havsnära boenden och levande kommundelscentrum som alltid finns nära dig. Vi har en digital infrastruktur i samklang med den personliga livsmiljön, vilket gör livspusslet enklare och attraherar nya invånare.

Sammanfattningsvis:

• Trygga och personliga livsmiljöer som välkomnar alla

• Närhet och digitalisering gör livspusslet enklare

• Tillsammans attraherar vi fler

Delstrategi 5 - **Hållbarhet genomsyrar allt**

I Härnösand arbetar vi med hållbarhet ur ett helhetsperspektiv och förbereder för kommande generationer. Genom att låta hållbarheten genomsyra allt skapas attraktionskraft och konkurrensfördelar. Härnösand fortsätter att vara en föregångare och leder hållbarhetsarbetet mot en framtid där människan är i balans med miljön.

Sammanfattningsvis:

• Modiga att gå före och att leda hållbarhetsarbetet

• Långsiktig hållbarhet – är en attraktionskraft

Delstrategi 6 - **Infrastruktur – Basen för utveckling**

En viktig förutsättning för all utveckling är hållbar infrastruktur och för oss en utbyggd Ostkustbana. Den för oss närmare varandra lokalt, regionalt, nationellt och globalt – det möjliggör för personliga livsmiljöer och företagsamhet i hela vår kommun. Robusthet och flexibilitet i såväl den digitala som fysiska infrastrukturutvecklingen håller oss samman, skapar balans och ger oss ett försprång in i framtiden.

Sammanfattningsvis:

• En utbyggd Ostkustbana

• Infrastruktur som möjliggör

• Robusta och flexibla lösningar

4 FORTSATT ARBETE OCH UPPFÖLJNING

Fortsatt implementering av strategin internt och externt är ett ständigt pågående arbete. Strategin är ett verktyg som används för att mobilisera aktörer och resurser. Detta ger även möjligheter till att utveckla samhandling och engagemang som bidrar till ytterligare drivkrafter som för oss framåt.

De olika aktiviteterna i den fortsatta genomförandeprocessen bygger attraktionskraft för Härnösand och för hela regionen. Strategin ger tyngd och trovärdighet och skapar i sig sammanhang och betydelse för lokal, regional och nationell utveckling.

Uppföljning av tillväxtstrategin sker på flera sätt.

- Uppföljning av delstrategiernas handlingsplaner.
- Uppföljning av kvantitativa mål (SCB).
- Tillväxtstrategin med tillhörande delstrategier följs upp i kommunstyrelsens verksamhetsberättelse.

5 FRÅN TIDIGARE PROCESS sida 11-19

Resterande text enligt nedan, sid 10-18, är oförändrad utifrån tidigare antagen tillväxtstrategi 2017-02-06. Detta för att i huvuddokumentet behålla den bakgrund och process som låg till grund för strategins framtagande. Målbild och delstrategier är inte aktuella i nedan avsnitt.

Framgångsfaktorer

För att lyckas med att nå den strategiska målbilden behövs en fortsatt bred förankring och uppslutning bakom målbilden och de sex framtagna delstrategierna. Strategin innehåller förutom strategisk målbild, *sex strategier* för att nå målbilden samt *de första stegen på vägen* mot genomförande.

Vikten av delaktighet och medskapande kan inte nog betonas. Strategin ska bidra till att skapa delaktighet, involvera närings- och arbetsliv, politik och kommunorganisation.

En förutsättning för att få alla involverade parter att agera mot det gemensamma målet är att det finns en drivande kärna med ett samlande ledarskap. Det som leder till resultat och framgång är en mängd olika åtgärder (små som stora) inom många olika områden. Tillsammans leder de till tillväxt i kommunen. Ytterligare en framgångsfaktor är att synliggöra det som görs och sker inom arbetet med tillväxtstrategin och koppla det till den strategiska målbilden.

Varje förändring börjar med de första stegen.

ARBETSMODELL

Tillvägagångsättet och arbetsmodellen, som har varit grunden i arbetet bygger på tre delar. Dessa tre delar är:

• Identifiera förändringar och krav i omvärlden som påverkar Härnösands kommun (BÖR)

• Unika och fördelskapande tillgångar som Härnösand kan bygga vidare på (KAN)

• Att identifiera målbilder och önskvärda framtidsbilder i ljuset av omvärldsförändringarna och tillgångarna (VILL)

Figur 1. Robusta strategier möter Bör och Vill och tar stöd i Kan

6 OMVÄRLDSTRENDER – BÖR

Omvärldsanalys handlar om att lyfta blicken, använda fågelperspektivet och identifiera trender (förändringar) som kan komma att påverka Härnösands omvärld och närvärld vad gäller kommunens tillväxt mot 2030.

Om omvärld, närvärld och invärld
I arbetet med omvärldsanalysen tar vi hjälp av tre systemnivåer för att sortera och skilja på vilken arena som förändringen sker.

Omvärlden är den värld som Härnösands kommun inte direkt kan påverka. Förändringar i omvärlden kan ha stor påverkan på den egna verksamheten.

Närvärlden är den plattform där Härnösand agerar som en central aktör. På denna arena har Härnösand viss möjlighet att påverka (om än begränsad) men det finns många andra aktörer som har stort inflytande.

Invärlden består av Härnösand som helhet och är den ”värld” som man verkar i. Här har invånare och kommunorganisationen stort inflytande.

6.1 DRIVKRAFTER – MEGATRENDER

Globaliseringen tilltar
Globaliseringen fortsätter att knyta världen samman vad gäller ekonomiska, politiska och kulturella skeenden. För näringslivet innebär det ökad handel och ekonomiskt utbyte. Företag anställer arbetskraft från utlandet i allt större

utsträckning och alltfler företag är verksamma i flera länder vilket också ställer allt högre krav på att vara konkurrenskraftiga.

Globala uppvärmningen fortsätter
Klimatfrågan har kommit i fokus i takt med att den globala uppvärmningen ökar. Frågan prioriteras alltmer av såväl politik som näringsliv och organisationer och påverkar allt fler människor. I december 2015 enades världens länder om ett nytt klimatavtal som binder alla länder och som trädde i kraft i november 2016.

Teknikutvecklingen går vidare
Teknikutvecklingen och digitaliseringen går snabbt och har en stark påverkan på hela vårt samhälle. Informationsrevolutionen har gjort att vi effektivt kan kommunicera med varandra över hela världen. Även inom områden som transporter, bostäder och energi har teknikutvecklingen varit en starkt bidragande faktor till att skapa nya, smartare och effektivare lösningar.

Digitala mediers genomslag ökar
Denna trend är en av de sju trender som trädde fram efter breddgruppens arbete. Den genomförda sambandsanalysen visade dock att trenden var starkt drivande i förhållande till andra trender och har därför placerats bland drivkrafterna.

Idag har nästan hela befolkningen tillgång till digitala plattformar. En förflyttning har de senaste åren skett från uppkopplad dator till surfplattor och smarta mobiler. Genom lättillgängligheten och aktualiteten i informationen är digitala medier på god väg att ta över traditionella medias roll som informations- och kunskapsbärare. Åsikter och preferenser som framförs eller delas i sociala medier av personer i vårt nätverk har mycket större trovärdighet än budskap från officiella avsändare. Inför beslut kompletterar man med relevant information från jämförelsesajter som t.ex. Pricerunner och Tripadvisor. Unga hämtar hellre information och inspiration från olika tillgängliga kanaler som t.ex. Youtube. Ett konkret exempel är att med ökad kommunikation på Facebook röstades Härnösand 2015 fram till Sveriges fjärde bästa sommarstad.

6.2 SYNSÄTT FÖRÄNDRAS

Ökad mångfald
Sveriges befolkning blir allt mer blandad vad gäller kulturer, livsstilar, utbildning, religion, etnicitet och öppenhet med sexuell läggning. Människor med vitt skilda inriktningar behöver samsas på samma ort och i samma organisationer vilket kan skapa såväl ny dynamik som sociala spänningar. Vi ser också en förändring i hur människor engagerar sig, från breda, homogena folkrörelser kanaliseras nu engagemang och intressen i mindre grupperingar, ofta av mer temporär karaktär. Vi ser en pågående rörelse där det gamla Härnösand är på väg att bli något nytt och där man i dagsläget har en känsla av att befinna sig mitt i resan.

Ökat fokus på hållbarhet
Vi ser ett ökat fokus på hållbarhet (socialt, ekonomiskt och miljömässigt) i samhället. På många håll i landet drivs projekt inom hållbar stadsutveckling

som t.ex. kan handla om att minska resursanvändningen, använda fossilfri energi, satsa på ekoprodukter/närodlat samt skapa mötesplatser för invånarna. Cirkulär ekonomi är ett alltmer förekommande begrepp, det handlar i stora drag om att återskapa resurser, att återanvända eller återvinna vilket kan bidra till ökad affärsnytta.

Att dela produkter och tjänster har i den framväxande delningsekonomin blivit allt vanligare och enklare tack vare den tekniska utvecklingen. Social hållbarhet innebär att människor ska ha en hygglig standard och leva i en trivsam miljö samt att samhället ska ha förmåga att lösa de problem som människor hamnar i. Området är brett och det finns en mängd olika initiativ i stort och smått. Ett exempel är hamburgerkedjan Max som i ett avtal med Samhall anställer personer som står utanför arbetsmarknaden. Över huvud taget har utvecklingen gått från att bara agera miljömässigt till att i allt större omfattning inbegripa utveckling av affärer och skapa nya företag inom området. Härnösand är på god väg med bl.a. fossilfri kollektivtrafik och ett djupt engagemang vad gäller att ta emot flyktingar.

6.3 LIV OCH ARBETE FÖRÄNDRAS

Boendet prioriteras allt högre

En attraktiv boendemiljö blir allt viktigare och prioriteras av allt fler. Med det funktionella inom räckhåll blir valet av boende och dess läge mer kopplat till personliga preferenser, emotionella val och behov av sammanhang. Förr föddes de flesta in i gemenskaper (kollektiv) som var närmast givna; släkt, familj, klass etc. Idag söker sig istället många till de livsstilsgemenskaper de känner mest samhörighet med, vilket gäller inte minst yngre människor. För regionala aktörer blir dessa komplexa strukturer allt viktigare att förstå sig på för att kunna leverera platsvärde. En utmaning för regionala aktörer blir att hitta det gemensamma i ett fragmenterat landskap av mikrogrupperingar. En annan utmaning är att principen ”lika sökerlika” tycks gälla. Har man en viss typ av människor på en plats tenderar det att attrahera likasinnade.

Arbetsliv i förändring

Arbetslivet genomgår en stor omvandling från att ha varit i ett stabilt tillstånd till ett läge med en stadig och ständig förändring. Gamla företag omvandlas eller försvinner och nya företag inom nya branscher tar vid och växer fram. Drivkraften bakom förändringarna är inte bara att industrin flyttar och automatiseras utan också tjänstesektorn automatiseras allt mer, vilket förflyttar behovet av kompetens och personal.

Vi ser att tjänstesektorn idag är den starkast växande sektorn i länet. Den tidigare platsbundenheten vid ett kontor luckras upp och arbete på distans blir allt vanligare inom vissa yrkesgrupper. I takt med teknikutvecklingen ökar olika typer av distanstjänster som andel av ekonomin och av antalet anställda. Behovet av kompetenser förändras parallellt med arbetslivet och i allt snabbare takt vilket ställer stora krav på det etablerade utbildningssystemet att möta de förändrade behoven i tillräcklig god tid. Ett exempel är att Sverige idag räknas som ledande inom dataspelbranschen, en bransch i kraftig tillväxt.

Regionförstoringen tilltar

Alltfler arbeten blir mer kunskapsorienterade och mindre platsbundna vilket ökar grundförutsättningarna för att bo på ett ställe och arbeta på ett annat. De

lokala arbetsmarknadsregionerna, d.v.s. synen på vad som är tillgänglig arbetsmarknad förändras och påverkar människors syn på möjligheter att söka jobb. Detta p.g.a. att människor reser/pendlar över allt längre avstånd för att komma till och från sin arbetsplats. Ökad uppkoppling och rörlighet leder till större arbetsmarknadsregioner som inte följer administrativa gränser. ”Virtuella regioner” som inte bygger på geografi, utan på relationer växer fram. Administrativa regioner blir också färre då de slås ihop till större regioner och på en global nivå sker också en sammanslagning av större regioner, geografiskt och/eller administrativt.

Upplevelser – bransch i tillväxt
Upplevelseindustrin bedöms som en av de viktigaste framtidsbranscherna och innefattar besöksnäringen men har nära band till och likheter i sin logik till de kreativa och kulturella näringarna (KKN) som är starkt växande i många delar av landet. Upplevelsebranschen anses intressant då det är en platsbunden industri som är personalintensiv och därmed kan vara en viktig arbetsgivare på en ort när automationen tar över många andra branscher. Ett annat faktum är att konsumtionen av olika typer av upplevelser ökar stadigt med hänvisning till utgifterna som läggs inom detta område. Visionen på det nationella planet är att besöksnäringen ska dubbleras fram till år 2020. Dock ställs allt högre krav på upplevelsen i takt med allt mer krävande konsumenter, där inte minst vikten av ett professionellt värdskap ökar.

7 TILLGÅNGAR- KAN

Tillgångspyramiden beskriver olika typer av tillgångar med hänsyn till deras förutsättningar att skapa fördelar för den organisation som förfogar över dem.

Figur 4. Tillgångspyramiden

Unika och fördelsskapande tillgångar kan ge Härnösand fördelar om man drar nytta av dem. Unikt innebär att Härnösand, ibland med grannkommuner, är ensamt om dem, åtminstone inom regionen.

Som hygienfaktor räknas sådant som alla kommuner har och som utgör en grund för att överhuvudtaget kunna fullgöra sin uppgift.

I basen på pyramiden ligger det som idag har passerat bäst före datum och således inte längre har någon direkt betydelse.

HÄRNÖSAND OCH HAVET
Koncentrerad stadskärna byggd på öar med många vattennära utvecklingsmöjligheter.

NYTÄNKANDE ENTREPRENÖRER
I Härnösand har vi gott om entreprenörer som utvecklar framgångsrika företag.

UTVECKLING OCH UTBILDNING INOM ENERGITEKNIK
I Härnösand finns en bas för samordning och vidareutveckling av energiteknik.

REGIONALT ADMINISTRATIVT CENTRUM
De regionalt utvecklingsansvariga offentliga aktörerna finns samlade i Härnösand.

KULTURAKTÖRER MED SPETS
Ett lockande kulturliv med mångfald och dragningskraft.

HÖGA KUSTEN
Höga kusten har både ett världsarv och ett känt varumärke som lockar besökare från när och fjärran.

8 MÅLBILD – VILL

ÖVERGRIPANDE MÅLBILD

Företagsamma staden med den personliga livsmiljön
I Härnösand är vi engagerade och företagsamma – på egen hand eller tillsammans i företag, organisationer och nätverk.

Miljön där du lever och verkar ska passa dig och det liv du vill leva – du kan finna din plats både i staden, vid havet och på landet.

STRATEGIER FÖR ATT NÅ MÅLBILDEN

Delstrategier för tillväxt
– *Företagsamhet*
– *Utbildningar som grundar*
– *Den personliga livsmiljön*

Dessa är samtliga hörnstenar för att nå målbilden. För att nå dessa krävs också en samlande *Gemensam kraft* i hela samhället.

Hållbarhet – genomsyrar allt ligger som grund för samtliga av dessa delstrategier. I botten finns

Infrastruktur – basen för utveckling som är grund-förutsättning för fortsatt tillväxt.

Figur. Delstrategierna som en sammanfattande bild

GEMENSAM KRAFT

Att skapa en gemensam kraft och positiv rörelse är hjärtat i arbetet med att nå målbilden.
Det handlar både om att vara öppen och mottaglig för det nya och att se dagens och morgondagens möjligheter. Att lyfta fram och vara stolt över såväl egna som andras framgångar är en nyckel till Härnösands tillväxt. Ett strategiskt ledarskap som fokuserar på den gemensamma kraften är avgörande för framgång.

Sammanfattningsvis:
• Öppenhet för det nya
• Ser möjligheter tillsammans
• Stolta över framgångar

UTBILDNING SOM GRUNDAR

Ett utbildningssystem som möter dagens och framtidens kompetensbehov är en förutsättning för ett samhälle i tillväxt. För att skolan ska ge en bra grund för kommande arbetsliv behövs en modig skola som går före och fångar möjligheter i samarbeten med näringslivet. En framsynt vuxenutbildning är central för Härnösands tillväxt.

Sammanfattningsvis:
• En röd tråd från skola till företagsamhet
• En modig skola som går före
• En studiemiljö där teori och praktik förenas

FÖRETAGSAMHET

Tillväxt frodas i en kultur som präglas av företagsamhet. Möten mellan människor leder till kreativitet och utveckling i både gamla och nya branscher. Ett gott företagsklimat är en grogrund för ett näringsliv i tillväxt.

Sammanfattningsvis:
• Företagsklimat för bästa tillväxt
• Kreativt entreprenörskap – i en bredd av branscher
• Möjligheter genom mötesplatser

DEN PERSONLIGA LIVSMILJÖN

Ett lockande boende i en tilltalande trygg miljö med möjlighet till nytänkande på flera sätt, är en grund för att få behålla och attrahera nya invånare. En stor del i attraktiviteten är att skapa naturnära boenden med närhet till såväl havet som en levande stadskärna och aktivt kulturliv. Livspusslet blir i den miljön så mycket enklare.

Sammanfattningsvis:
• Närhet som gör livspusslet enklare
• Personligt boende nära naturen, nära kultur och nära fritidsaktiviteter
• Levande stadskärna vid havet

HÅLLBARHET GENOMSYRAR ALLT

Utvecklingen inom hållbarhet har gått från att handla om miljöfrågan till att i allt större omfattning inbegripa förändringar i hela samhället, även socialt och ekonomiskt, samt att skapa nya affärsmässiga möjligheter inom området.

Att satsa på långsiktig hållbarhet är ett måste i dagens och morgondagens samhälle. Sett ur ett tillväxtperspektiv är det en hygienfaktor som också kan hjälpa till att ge konkurrensfördelar.

Sammanfattningsvis:
• Långsiktig hållbarhet – socialt, ekonomiskt och miljömässigt – är väsentlig för allas vår framtid och kan dessutom ge oss en konkurrensfördel.

INFRASTRUKTUR – BASEN FÖR UTVECKLING
Väl fungerande och funktionella kommunikationer är i det framväxande nätverkssamhället en grundbult för att skapa en välmående och växande kommun i en välmående och växande region. Snabb bredbandsuppkoppling och järnvägsförbindelser som gör det lätt och smidigt att ta sig ut i världen, är två viktiga förutsättningar för utveckling och tillväxt.

Sammanfattningsvis:
• Snabbt och enkelt resande
• Snabb uppkoppling

9 LÅNGSIKTIGT HÅLLBART ARBETE - FRAMGÅNGSFAKTOR

Tillväxtstrategin ligger till grund för det fortsatta arbetet med tillväxt i Härnösands kommun. Strategin kompletterar kommunens fastställda vision och mål och är ett av kommunens viktigaste styrdokument. Strategins genomförande sker i nära samklang med kommunens övriga övergripande styrdokument, som till exempel översiktsplan, klimat- och energiplan och kulturplan .

För att lyckas med att nå den strategiska målbilden behövs en fortsatt bred förankring och uppslutning. Ett viktigt steg på vägen är att kommunicera strategierna och arbeta med att skapa en förståelse för innehållet. Vikten av delaktighet och medskapande kan inte nog betonas.

Resultat och framgång är en mängd åtgärder (små som stora) inom många olika områden. De stora satsningarna t.ex. nyetablering av företag och liknande är värdefulla och viktiga framåt, men man ska även synliggöra de små insatserna som bidrar till helheten. Att synliggöra det som görs och sker inom arbetet med tillväxtstrategin och koppla det till den strategiska målbilden är därför viktigt.

Att se långsiktigt på arbetet och fokusera på att nå en strategisk målbild är tillväxtstrategins utmaning. Förändringar går inte över en natt, inte ens över år och kräver därmed uthållighet. Handlingsplaner, utvecklingsarbeten och nya projekt behöver skapas för att nå tillväxtstrategins målbild. Att sätta upp delmål, följa upp och utvärdera insatser och resultat blir därför viktigt.

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

KS2021-000232

Datum
2021-05-20

Kommunstyrelseförvaltningen
Hanna Viklund, 0611-34 81 17
hanna.viklund@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Markanvisning Stenhammar 1:84 och 1:88

Förslag till beslut

Tillväxtavdelningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna upprättat förslag till markanvisningsavtal med Lillskär AB, avseende fastigheterna Härnösand Stenhammar 1:84 och 1:88.

Beskrivning av ärendet

På Stenhammar, förlängningen av Talgoxevägen finns två större oexploaterade fastigheter som är planlagda för bostäder. Här finns möjlighet att bygga fristående bostäder eller sammanbyggd bebyggelse, dvs rad- eller parhus. Fastigheterna är ca 6153 kvm respektive 5685 kvm stora, med en byggrätt på 20% av fastighetsarean.

Ett förslag på markanvisningsavtal har upprättats med Lillskär AB, som har för avsikt att uppföra rad eller kedjehus på fastigheterna. Upplåtelseformen för bostäderna kommer att bli bostadsrätter. Härnösands kommun har för avsikt att bygga ut talgoxevägen sommaren 2021, i samband med detta avser Lillskär AB påbörja projektering och försäljning av bostäderna.

Markanvisningsavtalet gäller i 12 månader från att kommunstyrelsens beslut om att godkänna avtalet vunnit laga kraft. Tillväxtavdelningen har rätt att förlänga avtalet ytterligare 12 månader om det är uppenbart att exploatören aktivt driver projektet framåt, och att förseningen inte beror på exploatören.

I samband med undertecknade av markanvisningsavtalet ska en markanvisningsavgift på 500 000 erläggas, vilket kommer att avräknas köpeskillingen.

Den dag exploatören har ett lagakraft vunnet bygglov, samt övriga tillstånd och finansiering klart för byggstart och kan uppvisa hur projektet ska realiseras, har exploatören möjlighet att förvärva marken till en överenskommen köpeskilling om 3 500 000 kr.

Socialt perspektiv

Markanvisningen kan leda till ett ökat utbud av bostäder i en attraktiv boendemiljö, vilket bidrar till en positiv inverkan på det sociala perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Markanvisningen bedöms inte medföra en betydande inverkan på det ekologiska perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ökat bostadsbyggande kan bidra till inflyttningar och ökade skatteintäkter.

.

Beslutsunderlag

Härnösands kommun har upprättat ett markanvisningsavtal gällande fastigheten Härnösand Stenhammar 1:84 och 1;88, med tillhörande kartbilaga.

Uno Jonsson	Hanna Viklund
Tillväxtchef	Mark- och exploateringshandläggare

Bilagor

Bilaga 1 Markanvisningsavtal, gällande Härnösand Stenhammar 1:84 och 1:88, med tillhörande kartbilaga.

Härnösands kommun

Tillväxtavdelningen

KS2021-000232

Bilaga 1

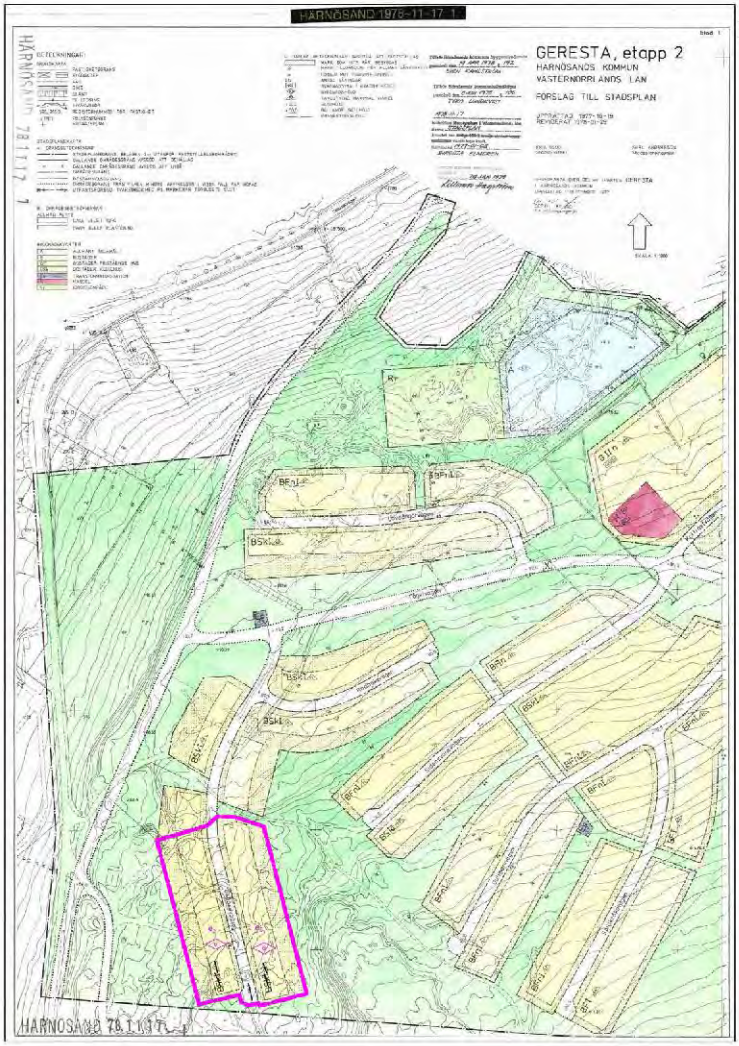

PLANBESTÄMMELSER

LM 2018-01-01 2019-11-06

GRÄNSER

Planområdesgränsen enligt Deveker — FÖ: (2010_900) 4kap 5§

AVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Egenskapsbestämmelser för kvartersmark — Lagstöd

Bebyggandets omfattning

Utnyttjandegrad

Hålpå byggnader — FÖ: (2010_900) 4kap 11§

Hålpå byggnader — FÖ: (2010_900) 4kap 11§

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER — Lagstöd

Administrativa bestämmelser Hela planområdet

Genomförandetid

Genomförandetiden är 10 år — FÖ: (2010_900) 4kap 21§

UPPHÄVDA PLANBESTÄMMELSER

Recessfriende planbestämmelser upphävda inom plangränsen därjämändringen gäller.

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Kvartersmark

Mot dik utbrutet som inte för bebyggas undersökningsmark

Egenskapsbestämmelser för allmän plats

Mark och vegetation

+73,5 — Gemensk

Egenskapsbestämmelser för kvartersmark

Bebyggandets omfattning

Utbrutning lokalvägt

Hålpå byggnader

På med i eller i beroende omrade för byggnad ska uppfyllas för sådana bestämmelser i sedan i nader

Översiktsbild

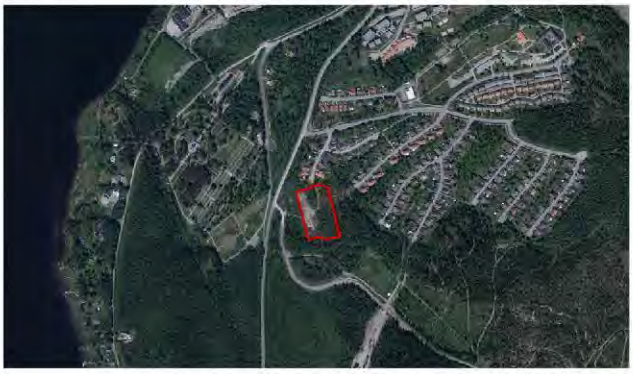

Härnösands kommun

Till planen hör: Planbeskrivning, Behovsbedömning, MUR	Geoteknisk undersökning, Fastighetsförteckning, Sandlista, Samrådsredogörelse	Granskningsutlåtande
Detaljplan för		Antagandehandling
Stenhammar 1:84 & 1:88		Beslutsdatum / Instans
Härnösands kommun, Västernorrlands län		Antagande 2018-11-22 / SAM
Upprättad 2018-10-31		Lagt till 2019-11-06 / MMD
Alexandra Lagerlund, Plan- och byggchef	Melin Nyberger, Detaljplanehandläggare	
Akt 2280-P2019/5		A1

PLANBESKRIVNING

DNR: SAM17-1572.214

ANTAGANDEHANDLING

2018-11-22

2019-12-02

M2019/019939-0001

Ändring av detaljplan för Stenhammar 1:84 & 1:88

Härnösands kommun, Västernorrlands län

Akt 2280-P2019/5

Härnösands kommun

Samhällsförvaltningen

2019-12-02
LM2019/019939-0001

ALLMÄNT

Planbeskrivningens uppgift är att underlätta förståelsen av planförslagets innebörd. Beskrivningen ska redovisa planens syfte samt förutsättningar och förändringar. De tekniska -, fastighetsrättsliga - och ekonomiska åtgärder som behövs för att genomföra planen ska också framgå. Planbeskrivningen har ingen rättsverkan. Planen upprättas enligt reglerna i plan- och bygglagen 2010:900.

Till förslaget hör följande handlingar:

- Plankarta detaljplan 299, fastställd 1978-11-17, med ändring av bestämmelser
- Planbeskrivning
- Behovsbedömning
- Översiktlig geoteknisk undersökning
- Miljögeoteknisk undersökning
- Grundkarta
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande
- Förteckning över samrådskrets
- Fastighetsförteckning

Del av detaljplanen som är aktuell för planändringen, markerat i rött.

2019-12-02
LM2019/019939-0001

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG **1**

FÖRENLIGT MED 3, 4 & 5 KAP MB **1**

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING 1
MILJÖKVALITETSNORMER 1

PLANDATA **1**

LÄGE 1
AREAL OCH MARKÄGOFÖRHÅLLANDEN 1

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN **1**

ÖVERSIKTSPLAN 1
RIKSINTRESSE 2
DETALJPLAN 2
FASTIGHETSPLAN 2
STRANDSKYDD 2
PLANBESLUT 2

FÖRUTSÄTTNINGAR **2**

NATUR 2
BEBYGGELSEOMRÅDEN 6
FRIYTOR 6
GATOR OCH TRAFIK 7
STÖRNINGAR 7
TEKNISK FÖRSÖRJNING 8

STÄLLNINGSTAGANDEN I ÄNDRING AV DETALJPLAN **8**

GENOMFÖRANDE **9**

ORGANISATION 9
FASTIGHETSRÄTT 9
EKONOMI 9

KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE **10**

MEDVERKANDE KONSULTER **10**

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN **10**

PLANPROCESSEN **11**

LM2019/019939-0001 2019-12-02

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

I slutet på 1970-talet beslutades det att bostadsområdet Stenhammar skulle uppföras. Stora delar av området är idag exploaterat, men vissa delar har ännu inte genomförts. Förlängningen av Talgoxevägen står bland annat fortfarande obebyggd. Syftet med detaljplaneändringen är att justera planbestämmelserna från kedjehus till möjlighet för både radhus och fristående hus. Det ska även undersökas möjligheterna för tvåplanshus istället för enplanshus.

FÖRENLIGT MED 3, 4 & 5 KAP MB

Miljökonsekvensbeskrivning

En behovsbedömning har genomförts och bifogas handlingarna. Plangenomförandet bedöms inte medföra en betydande inverkan på miljön, hälsan eller på hushållningen med mark, vatten eller andra resurser, dvs. allmänna intressen enligt 3 och 4 kap i Miljöbalken. Någon miljökonsekvensbeskrivning har därför inte upprättats

Miljökvalitetsnormer

Vid planering ska miljökvalitetsnormer (MKN) enligt miljöbalkens 5 kapitel säkerställas. Härnösands kommun omfattas av MKN för utomhusluft och för vattenförekomster. Vattenförekomsten Södra Sundet bedöms ha god ekologisk status men uppnår ej god kemisk status. Utsläpp från verksamheter och spridning från förorenade sediment tillsammans med andra påverkanskällor bidrar troligen till att god kemisk status inte uppnås i vattenförekomsten. Ett genomförande av detaljplanen bedöms inte påverka vattenförekomsten Södra Sundet.

Detaljplanen bedöms inte heller komma att innebära att MKN för utomhusluft kommer överskridas. Det tack vare fortsatt små trafikmängder samt en relativt gles bebyggelse inom området.

PLANDATA

Läge

Området som är aktuell för detaljplaneändringen är beläget på området Stenhammar och är en fortsättning på Talgoxevägen. Avståndet från centrum är cirka 2,5 kilometer. Avgränsningen för planändringen är två fastigheter, Stenhammar 1:84 och 1:88 samt gatan mellan dessa fastigheter.

Areal och markägoförhållanden

Planområdet för ändringen omfattar ca 1,5 ha (14442 m^2) och Härnösands kommun är markägare.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan

I gällande översiktsplan, antagen av kommunfullmäktige den 30 maj 2011 och aktualitetsförklarad april 2016, redovisas området som tätortsbebyggelse samt tätortsnära skog. I översiktsplanen står det att i tätortsnära skog bör inte bostadsbebyggelse ske men undantag kan göras om det inte är till nackdel för det rörliga friluftlivet. Planändringen anses vara i enlighet med översiktsplanen, då marken som tas i anspråk för att bygga bostäder inte bidrar till att friluftslivet och rekreationen i området försvinner eller förvanskas. I översiktsplanen står även att områdesindelningarna är översiktliga samt riktlinjerna generella och ska därmed tolkas med försiktighet. Se utdrag ur översiktsplanen på nästa sida.

2019-12-02
LM2019/019939-0001

Utdrag från Översiktsplanen som anger tätortsnäraskog och tätortsbebyggelse.

Utdrag ur detaljplan Aa 382 som visar parkmarken som tillgängliggör naturområdet runt omkring.

Dessutom har tillgängligheten till rekreationsytorna runt omkring planområdet säkerställts i detaljplan Aa 382 genom att ett grönstråk har reserverats. Detta innebär att mellan befintlig bebyggelse på Talgoxevägen och den planerade bebyggelsen har ett grönstråk reserverats för att skogmarken runt området ska vara lättillgänglig. Planområdet är beläget söder om detaljplan Aa 382.

Riksintresse
Planområdet omfattas inte av något riksintresse.

Detaljplan
Gällande detaljplan anger kedjehus i form av enplanshus på fastigheterna Stenhammar 1:84 & 1:88. Delvis består även marken av så kallad prickmark (får ej förses med byggnad). Prickmarken går längs med fastighetsgränserna och reglerar så att byggrätten befinner sig närmare gatan på båda fastigheterna. Fastighet Stenhammar 1:84 har ändrats sedan detaljplanen vann laga kraft 1978, den är något mindre idag än 1978. Detaljplanen fastställdes 1978-11-17 och planerad exploatering skulle ske mellan 1979-1982. Detaljplanen har delvis genomförts, men inte på de fastigheter som är aktuella för planändringen. Genomförandetiden har löpt ut.

Fastighetsplan
Någon fastighetsplan (tomtindelning) finns inte för planområdet.

Strandskydd
Vid ändring av detaljplan återinträder inte strandskyddet.

Planbeslut
Samhällsnämnden beslutade den 24 maj 2017 i § 89 att planarbetet kan påbörjas.

Ortofoto över fastigheterna Stenhammar 1:84 & 1:88.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Natur

Mark och vegetation

Marken utgörs utav sluttningar som lutar neråt i mestadels västlig riktning med något brantare

LM2019/019939-0001 2019-12-02

sluttningarna allra längst västerut i planområdet. Stor del av planområdets yta har tidigare använts för att lämna fyllnadsmassor. Området kring fastigheterna består främst utav blandskog. Fyllandsmassorna har lämnats på fastighet 1:84. Fastighet 1:88 består av skog.

Geotekniska förhållanden

Sweco har 2018 gjort en rapport (*Projekterings PM/Geoteknik*) som redovisar geotekniska förutsättningar samt beräkningar och rekommendationer för grundläggning av hus och gata. Sweco har även gjort en rapport 2018 vid namn *Markteknisk undersökningsrapport/geoteknik*.

I östra området består marken av sand med inslag av silt mot djupet. Mäktigheten varierar mellan 2,7 m och 1,6 m. Lagrets lutning följer den generella terränglutningen som är mot nordväst. Under detta lager finns en siltig lera med en mäktighet på 0,7 m. Den siltiga leran överlagrar en siltig sandmorän.

Det västra området består av fyllnadsmassor. Fyllnadsmassornas mäktighet varierar från 5 m i norra delen till 1,7 m i söder. Fyllnadsmassorna innehåller till den största delen grus och sand med varierande silt innehåll. I en punkt har rester av växtdelar upptäckts på ca 1,5 m under markytan. Tjockleken på växtlagret är ca 2 dm. Naturlig mark under fyllnadsmassorna består av 1,5 m tjockt lager av siltig sand. Siltiga sanden överlagrar ett 0,5-1m tjockt lager av siltig lera som i sin tur överlagrar en siltig sandmorän. Lerlagret tunnas ut i sydlig riktning. De naturliga jordlagren följer den naturliga lutningen som är från öst till väst.

Den siltiga leran är en sättningsbenägen jordart. Om ytterligare jord/belastning fylls på upplaget medför det sättningar i leran. Översiktliga sättningsberäkningar visar på ca 2 cm sättning. Sättningar i jordupplagets fyllnadsmassor kan uppstå. Fyllnadsmassorna består av löst lagrad sand och grus. Rörelse sker sannolikt i dessa massor pga. de är inhomogena och har olika packningsgrader. Men dessa rörelser sker momentant i samband med påfyllnad av last och packning.

För att få ut sättningarna i leran föreslås överbelastning med jordmassor som är större än den planerade byggnadens last. Överlasten placeras bara där husen planeras att grundläggas. Det område som det är aktuellt för överlast är redovisat i röd (KM 0/040 – KM0/090) och gul figur (KM 0/100 – KM 0/170) i figuren nedan.

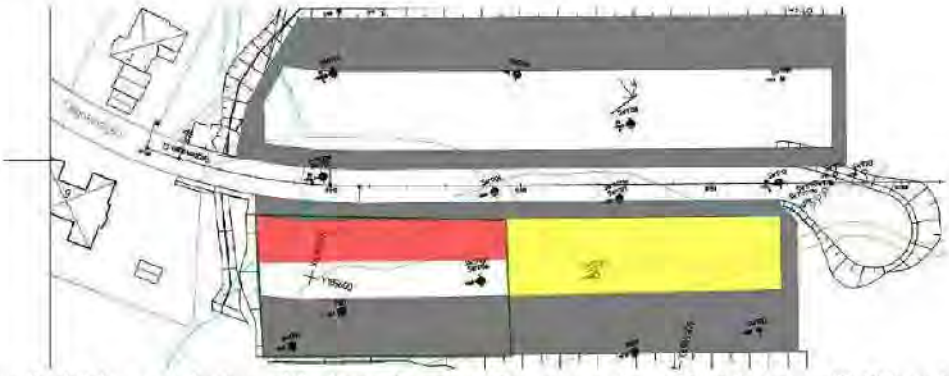

Översiktsbild som redovisar olika krav för grundläggning av hus. (Projekterings PM/Geoteknik)

Överlasten ska ligga i ca 3 månader för att få ut sättningarna. Sättningsuppföljning föreslås genom att några peglar installeras som mäts tills man ser att sättningarna klingat av. Utförda stabilitetsberäkningar gäller vid förutsättningarna att husen ej är högre än 2 plan och en

2019-12-02

LM2019/019939-0001

markuppfyllnad på max 1,5 m i den nordvästra delen. Husen får ej byggas inom det grå markerade området. Släntlutningen får ej ställas brantare än 1:3.

Husen föreslås grundläggas genom platta på mark. I det östra området ska dränerande diken grävas innan plattan gjuts. I detta område förväntas inga sättningar. Grundläggning av hus bedöms kunna göras på den något siltiga sanden. Längst i söder rekommenderas husen att grundläggas på den något siltiga sandmoränen. Om lösa jordlager finns vid grundläggningsnivån rekommenderas det att dessa massor schaktas bort. Plattan ska dimensioneras efter dessa förutsättningar och tjälisoleras ner till frostfritt djup eller genom termisk isolering.

I det västra området krävs förbelastning enligt figuren som visas ovan. Plattan ska dimensioneras efter dessa förutsättningar och tjälisoleras ner till frostfritt djup eller genom termisk isolering. Mer information finns att läsa i rapporterna: *Projekterings PM/Geoteknik* samt *Markteknisk undersökningsrapport/geoteknik.*

Geohydrologiska förhållanden

Ovanför den övre fastigheten kommer ett avskärande dike anordnas. Sedan där vägen ansluter till befintliga Talgoxevägen samt vid vändplanen kommer en vägtrumma att grävas ner under vägen. Detta kommer att leda till att vattnet kommer att ledas runt fastigheterna i största möjliga mån och därefter fortsätta neråt i bergets riktning. Förslag på hur det kan se ut kan ses i skissen nedan.

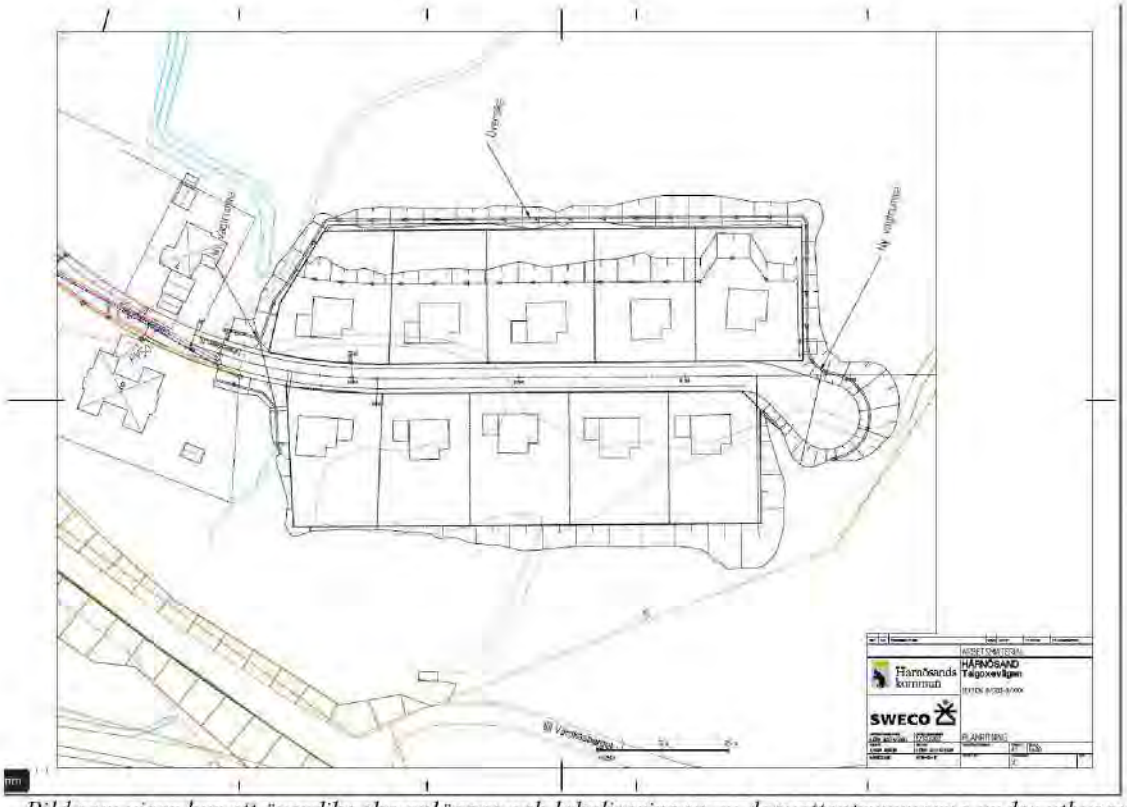

Bild som visar hur ett överdike ska anläggas och lokaliseringen av dagvattentrummorna under utbyggnaden av Talgoxevägen.

Efter vägtrummorna i utbyggnaden av Talgoxevägen leds vattnet via marken och återsamlas i diket som ligger på ovansidan Solumsvägen. Under Solumsvägen ligger en trumma med dimensionen 600 mm. Denna trumma är väldimensionerad och beräknas kunna transportera

LM2019/019939-0001 2019-12-02

högre vattenflöden än vad det vanligtvis är idag. Efter vägtrumman under Solumsvägen leds vattnet via marken genom bland annat kyrkogården innan det slutligen rinner ut i Södra sundet. Avståndet mellan planområdet och Södra sundet är mellan 630-700 meter. Vattnet har där emellan infiltrerats i marken på ett flertal ställen och på vissa delar leds det nedåt havet via diken och vägtrummor.

Tvärs igenom området går ett dike, som vid undersökningstillfället ledde vatten genom området, dikesbotten ligger på nivån ca +64 m.ö.h med en nord - sydlig lutning. Idag har en trumma grävts ner söder om det undersökta området med uppgift att ta hand om detta vatten. Tre stycken grundvattenrör installerades i punkt SW1703GW, SW1706GW och SW1708. Dessa rör mättes vid installation och efter funktionskontroll uppmättes en grundvatten yta den 2017-12-06 på nivå +67,0 m.ö.h (0,8 m under markytan) vid punkt SW1703GW, +65,5 m.ö.h (1,1 m under markytan) vid punk SW1706 och +69,9 m.ö.h (1 m under markytan).

Markföroreningar

En miljöprovtagning har gjorts av Sweco (dec 2017) och resultatet av denna finns redovisad i rapporterna: *Markteknisk undersökningsrapport/geoteknik* samt *Kompletterande Markteknisk undersökningsrapport/geoteknik*. Provtagningen har gjorts för att undersöka fyllnadsmassorna som har lossats på fastighet Stenhammar 1:84. Provtagning har även gjorts i den planerade gatan. Provtagningen visar att inga ämnen överstiger riktvärdena för KM (känslig markanvändning). Provresultatet kan ses i tabellerna nedan.

ELEMENT	SAMPLE	Riktvärde KM	Riktvärde MKM	SW1702 0-0,5	SW1706 1,0-2,0	SW1707 0,5-1,0	SW1711 2,0-3,0	SW1702 0,5-1,0	SW1702 1,0-2,0	SW1706 0-0,5	SW1706 2,0-3,0	SW1707 0-0,5	SW1707 1,0-2,0	SW1711 0-0,5	SW1711 0,5-1,0
alifater >C5-C8	mg/kg			<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10
alifater >C8-C10	mg/kg	25	120	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10
alifater >C10-C12	mg/kg	100	500	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20
alifater >C12-C16	mg/kg	100	500	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20
alifater >C5-C16	mg/kg	100	500	<30	<30	<30	<30	<30	<30	<30	<30	<30	<30	<30	<30
alifater >C16-C35	mg/kg	100	1000	<20	24	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20
aromater >C8-C10	mg/kg	10	50	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
aromater >C10-C16	mg/kg	3	15	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
PAH, summa 16	mg/kg			<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5
PAH, summa cancerogena	mg/kg			<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3
PAH, summa övriga	mg/kg			<0.5	0.59	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
PAH, summa L	mg/kg	3	15	<0.15	0.37	<0.15	<0.15	<0.15	<0.15	<0.15	<0.15	<0.15	<0.15	<0.15	<0.15
PAH, summa M	mg/kg	3.5	20	<0.25	0.22	<0.25	<0.25	<0.25	<0.25	<0.25	<0.25	<0.25	<0.25	<0.25	<0.25
PAH, summa H	mg/kg	1	10	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3	<0.3
bensen	mg/kg	0.012	0.04	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01
toluen	mg/kg	10	40	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05
etylbensen	mg/kg	10	50	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05
xylener, summa	mg/kg	10	50	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05

Analyssammanfattning av olja. Inga parametrar överskrider naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning. (Markteknisk undersökningsrapport/geoteknik)

ELEMENT	SAMPLE	Riktvärde KM	Riktvärde MKM	SW1702 0-0,5	SW1706 1,0-2,0	SW1707 0,5-1,0	SW1711 2,0-3,0	SW1702 0,5-1,0	SW1702 1,0-2,0	SW1706 0-0,5	SW1706 2,0-3,0	SW1707 0-0,5	SW1707 1,0-2,0	SW1711 0-0,5	SW1711 0,5-1,0
TS_105°C	%			87,2	75,9	92,9	78,8	92,6	78,5	89,9	75,7	91,4	92,9	95,5	91,4
As	mg/kg TS	10	25	1,54	3,7	1,95	7,3	1,21	1,76	2,87	3,81	1,17	0,919	2,54	1,6
Ba	mg/kg TS	200	300	27,8	40,9	32,9	158	15,6	26,4	33	18,8	13,5	13	28,9	22,6
Cd	mg/kg TS	0,8	12	<0,1	<0,1	<0,1	<0,1	<0,08	<0,1	<0,08	<0,1	<0,08	<0,08	0,112	<0,08
Co	mg/kg TS	15	35	3,3	4,27	4,36	14,8	2,69	3,87	4,04	3,14	3,04	2,52	3,8	3,75
Cr	mg/kg TS	80	150	16,2	20,5	21,4	51,4	12,6	16,9	20,2	11,9	12,6	9,9	24,8	17,1
Cu	mg/kg TS	80	200	5,21	8,19	7,43	30,2	5,32	6,83	11,3	6,56	6,75	3,96	8,03	5,62
Hg	mg/kg TS	0,25	2,5	<0,2	<0,2	<0,2	<0,2	<0,2	<0,2	<0,2	<0,2	<0,2	<0,2	<0,2	<0,2
Ni	mg/kg TS	40	120	8,16	10,7	10,8	34,8	7,06	8,87	10,3	7,29	8	5,92	9,75	8,6
Pb	mg/kg TS	50	400	3,75	8,44	5,36	16,4	2,11	2,76	10,7	2	3,04	1,5	4,47	2,06
V	mg/kg TS	100	200	17,6	20,6	21,3	57,7	11,9	18,2	17,2	13	12,7	10,7	16,6	17,2
Zn	mg/kg TS	250	500	24,9	56,6	29,7	89,1	17,3	24,8	31,4	17	20,1	20,2	21,9	22,5

Analyssammanfattning av metaller. Inga parametrar överskrider naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvädning. (Markteknisk undersökningsrapport/geoteknik)

LM2019/019939-0001 2019-12-02

Provpunkterna för miljöproverna är tagna två stycken i den planerade gatan samt två stycken i området där fyllands massor har lossats. Inga prover är tagna på den övre fastigheten 1:88, dock är bedömningen att den övre fastigheten samt gatan båda består av jungfrulig mark. Därav anses provresultaten för gatan återspegla situationen på den övre fastigheten.

Företaget som har lossat massorna på fastigheten påstår att massorna ska vara rena. Massorna ska vara från gatuurgrävningar. Tyvärr fanns inte samma krav på dokumentation vid tillfället för hantering av massor som det finns idag.

Markradon
Radonmätning utfördes med hjälp av Markus 10. Fyra punkter har tagits över området och finns redovisade i tabellen nedan.

Undersökningspunkt	Radonhalt [kBq/m^3]
SW1702	1
SW1703	0
SW 1708	2
SW1710	28

Tre av fyra punkter visar på lågradonmark, enligt statens planverk rapport 59:1982, och inga åtgärder erfordras. Punkt SW1710 vid sektion 0/170 visar på normalradonmark och radonskyddande åtgärder krävs.

Fornlämningar
Inga kända fornlämningar finns inom planområdet. Om fornlämningar hittas i samband med markarbeten ska arbetet i enlighet med 2 kap 1§ lagen om kulturminnen mm, omedelbart avbrytas och Länsstyrelsen underrättas.

Bebyggelseområden
Bostäder
Planområdet är idag obebyggt och består utav skog samt område som har använts för avlasta diverse fyllnadsmassor. Planområdet är planlagt för kedjehus med maximalt en våning. Planändringen avser att öppna upp för att det också ska kunna byggas friliggande hus.

Verksamheter
I slutet av den befintliga delen av Talgoxvägen, närmast planområdet ligger en gruppbostad. Planändringen kommer inte att tillföra någon fler verksamhet.

Tillgänglighet
Tillgängligheten kommer att vara densamma som i övriga områdena på Stenhammar.

Kulturmiljö och gestaltning
Inga byggnader eller miljöer som är av kulturhistoriskt värde finns inom planområdet eller dess absoluta närhet.

Friytor
Naturmiljö
Inte långt från planområdet (ca 1 km) finns elljusspår för löpning sommartid och längdskidåkning vintertid. Lite närmare ligger dessutom Härnösands slalombacke där det

LM2019/019939-0001 2019-12-02

även går att åka pulka. I samma område finns även vandringsleder samt tillgång till leden för Hernö trail.

Gator och trafik

Gatunät

Gatunätet kommer att behöva utökas genom att förlänga Talgoxevägen och göra en ny vändplats i slutet utav det nya området i enlighet med detaljplanen. Projektering av vägen genomförs av teknikavdelningen på kommunen. Vägen kommer att vara en del av det kommunala vägnätet.

Gång- och cykeltrafik

Gång- och cykeltrafik sker på separat gång- och cykelväg från Gerestas skolområde samt ner i från Hovsgatan upp till området Stenhammar, därefter får gång- och cykeltrafikanter dela yta med biltrafiken sista biten fram till bostadshusen. Eftersom det är låg hastighet inne i bostadsområdet lämpar sig blandtrafik bra och inga separata gång- och cykelvägar bedöms nödvändiga.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafik finns i nära anslutning till planområdet. Närmsta busshållsplats är lokaliserad på Stenhammarvägen som Talgoxevägen ansluter till. Det är cirka 200 meter från det aktuella områdets början till närmsta busshållsplats för lokal kollektivtrafik.

Parkering

Parkering för boende förutsätts ske inom område planlagt för bostäder.

Utfarter

OBS! Om anslutningspunkter mot allmän väg inte hamnar inom detaljplanen krävs tillstånd enligt 39 § Väglagen för ändrad eller ny anslutning.

Störningar

Buller och vibrationer

En enklare beräkning av buller från Solumsvägen har genomförts. Enligt förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggande gäller att buller från trafik inte bör överskrida:

- 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadbyggnads fasad och
- 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan anordnas i anslutning till byggnaden.
- Om maximal ljudnivå vid uteplats överskrids bör dock inte nivån överskridas med mer än 10 dBA maximal ljudnivå 5 gånger per timme mellan kl 06.00-22.00.

Beräkningen av trafikbuller visar att trafikmängden på Solumsvägen är så pass begränsad att även om trafikmängden skulle öka tio gånger jämfört med dagsläget, skulle riktvärdena ändå inte överskridas. Det kommer därför kunna uppnås en god ljudmiljö i området.

Farligt gods

Planområdet ligger inte i närheten av någon trafikled för farligt gods.

2019-12-02

LM2019/019939-0001

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Befintliga allmänna ledningar för vatten och avlopp finns i nuvarande Talgoxevägen, dessa ledningar ska förlängas längs med utbyggnaden av Talgoxevägen.

Dagvatten

Dagvatten ska hanteras genom ett avskärande dike på övre sidan av den övre fastigheten. Detta dike ska leda vatten runt fastigheterna. Två trummor ska anläggas i gatan för att leda vattnet vidare nedför berget. En trumma där planområdet ansluter till befintliga Talgoxevägen och en trumma vid vändplanen. Detta finns även redovisat under rubriken Geohydrologiska förhållanden.

Värme

Ledningar för fjärrvärme finns draget fram till bostadsområdet för Stenhammar. Det är inte känt om det är aktuellt med utbyggnad av fjärrvärmledningar till området.

Uppvärmning av bostäder förutsätts ske med förnyelsebar energikälla.

El och optik

Ledningar för el och optik slutar där Talgoxevägen slutar idag men förväntas kunna förlängas i och med förlängningen av gatan.

Tele

Ledningarna för Tele slutar där Talgoxevägen slutar men förväntas kunna förlängas i och med förlängningen av gatan.

Avfall

Avfallshantering ska ske i enlighet med kommunens avfallsplan.

STÄLLNINGSTAGANDEN I ÄNDRING AV DETALJPLAN

Användningsbestämmelse kvartersmark

Markanvändningen Bostäder (Med B betecknat område får användas endast för bostadsändamål) gäller fortsatt i enlighet med bestämmelse som fastställdes 1979-01-08.

Bestämmelsen för enbart kedjehus (Med Sk betecknat område får bebyggas endast med kedjehus), tas bort.

Egenskapsbestämmelse utformning

Planändringen innebär att bestämmelserna om högsta antal våningar (På med romersk siffra betecknat område får byggnad uppföras med högst det antal våningar som siffran anger. Härutöver får, där terrängens lutning så medger , sluttningsvåning anordnas), tas bort.

Planändringen innebär att bestämmelse för taklutning (På med siffra i triangel betecknat område får tak ges en lutning mot horisontalplanet av högst det gradtal som siffran anger), tas bort.

Planändringen innebär att en ny planbestämmelse tillförs, nämligen högsta byggnadshöjd om 6 meter.

LM2019/019939-0001 2019-12-02

Egenskapsbestämmelse utnyttjandegrad
Planändringen innebär att en ny planbestämmelse tillförs, nämligen största byggandsarea i procent av fastighetsarean (e_2^{20}). Byggnadsarean begränsas till 20 % av fastighetsarean.

Begränsning av markens bebyggande
Ingen ändring av begränsning av markens bebyggande genomförs.

GENOMFÖRANDE

Organisation

Tidplan
Detaljplanen som hanteras med ett standardförfarande och förväntas kunna antas av samhällsnämnden under tredje kvartalet 2018.

Preliminär tidsplan:

Samråd	Mars 2018
Slutlig granskning	Aug 2018
Antagande SAM	Okt 2018

Planen vinner laga kraft tre veckor sedan beslut om antagande har kungjorts och inget överklagande har lämnats in.

Genomförandetid
Planens genomförandetid är 10 år från det datum planen vunnit laga kraft. Med genomförandetid avses den tid då fastighetsägarna har en garanterad rätt att bygga enligt detaljplanen. Under genomförandetiden får detaljplanen inte ändras utan att synerliga skäl föreligger. Om detaljplanen behöver ändras eller upphävas under genomförandetiden har fastighetsägaren rätt till ersättning för förlorande rättigheter (exempelvis förlorad byggrätt). Efter genomförandetidens utgång fortsätter planen att gälla, men den kan ändras eller upphävas utan att fastighetsägaren har rätt till ersättning.

Fastighetsrätt

Fastighetsbildning
Planförslaget innebär inte att några fastighetsbildningsåtgärder behövs för att fastigheterna och deras gränser ska överensstämma med detaljplanen. När detaljplanen vunnit laga kraft kan ansökan om fastighetsbildning/avstyckning/marköverföring/fastighetsreglering inlämnas till lantmäteriet. Härnösands kommun ansöker om förrättningen.

Ekonomi

Planekonomi
Samhällsförvaltningen Härnösand upprättar planändringen och Kommunstyrelsen Härnösand bekostar planändringen.

Ett planavtal har tecknats mellan Härnösands kommun och fastighetsägaren.

Förrättningskostnader
Förrättningskostnader uppstår i samband med en lantmäteriförrättning. Kostnaderna beror på tidsåtgång och gällande förrättningstaxa. Fastighetsägare står för kostnaden för den fastighetsbildning som krävs i och med genomförandet av detaljplan.

LM2019/019939-0001 2019-12-02

Teknisk försörjning
Utbyggnad och drift av teknisk försörjning finansieras av anslutnings- och brukaravgifter för vid tiden gällande taxa. För uppgift om kostnad kontakta respektive ledningsägare.

Bygglovavgift
När detaljplanen har vunnit laga kraft och genomförandetiden börjat har fastighetsägaren rätt att få bygglov i enlighet med detaljplanen. Bygglovavgiften debiteras enligt kommunens för tidpunkten gällande bygglovtaxa.

REVIDERINGAR

Under rubriken geohydrologiska förhållanden har följande text lagts till: Efter vägtrummorna i utbyggnaden av Talgoxevägen leds vattnet via marken och återsamlas i diket som ligger på ovansidan Solumsvägen. Under Solumsvägen ligger en trumma med dimensionen 600 mm. Denna trumma är väldimensionerad och beräknas kunna transportera högre vattenflöden än vad det vanligtvis är idag. Efter vägtrumman under Solumsvägen leds vattnet via marken genom bland annat kyrkogården innan det slutligen rinner ut i Södra sundet. Avståndet mellan planområdet och Södra sundet är mellan 630-700 meter. Vattnet har där emellan infiltrerats i marken på ett flertal ställen och på vissa delar leds det nedåt havet via diken och vägtrummor.

KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE

En behovsbedömning har gjorts i anslutning till planarbetet. Den visar att ett genomförande av detaljplaneändringen inte kommer att ha negativ inverkan gällande kategorierna som finns i behovsbedömningen.

Bedömningen är att planförslaget inte medför negativa konsekvenser för området som helhet. Planförslaget innebär en förtätning av Härnösands stad som är en riktlinje i Klimat och energiplanen 2017-2020. Dessutom är områden nära beläget en hållplats för kollektivtrafiken vilket främjar hållbart resande som även de pekas ut som ett viktigt mål i Klimat och energiplanen 2017-2020.

En enklare bullerberäkning är gjord och den redovisar att biltrafiken på Solumsvägen är så pass låg att det kommer att gå att uppnå en god ljudmiljö för nybyggnationerna. Närheten till rekreationsområde bedöms även vara bra för hälsan för de boende och byggnationerna bedöms inte beslagta

MEDVERKANDE KONSULTER

Underlag till detaljplanen har tagits fram av:
Sweco – Projekterings PM/geoteknik 2018-03-23
Sweco - Markteknisk undersökningsrapport/geoteknik 2018-03-23
Sweco - Kompletterande Markteknisk undersökningsrapport/geoteknik 2018-04-19

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Upprättande av planbeskrivningen har utförts av samhällsförvaltningen, Härnösands kommun.

Härnösand 2018-10-30

2019-12-02

Alexandra Lagerlund
Plan- och byggchef

Malin Nyberger
Detaljplanehandläggare

LM2019/019939-0001

PLANPROCESSEN

Den kommunala planprocessen regleras i 5:e kapitlet plan- och bygglagen (2010:900).

Standardförfarande

Tidsåtgång cirka 12 månader

Samråd Ett planförslag upprättas och myndigheter, sakägare och andra berörda ges möjlighet att lämna sina synpunkter. Samrådstiden anpassas efter det enskilda ärendet

Granskning Planförslaget sänds ut för granskning. Kommunen ska underrätta dom som berörs av förslaget och granskningstiden pågår under minst två veckor. Samtliga synpunkter som förs fram under granskningstiden sammanställs i ett granskningsutlåtande. Även synpunkterna från samrådet ska inkluderas i utlåtandet om dessa inte sammanställts tidigare.

Antagande Kommunfullmäktige eller samhällsnämnden antar detaljplanen.

Laga kraft Planen vinner laga kraft tre veckor efter beslut om antagandet kungjorts och inget överklagande lämnats in.

Dnr KS 2021-000232

MARKANVISNINGSAVTAL
Gällande fastigheterna
Härnösand Stenhammar 1:84 och 1:88

Följande avtal om markanvisning avseende fastigheterna Härnösand Stenhammar 1:84 och 1:88, har träffats mellan Kommunen och Exploatören:

Kommunen

Härnösands kommun (Org. nr 212000-2403)
87180 Härnösands kommun
Kontaktperson: Hanna Viklund
Tel: 0611-348117

(nedan kallad Kommunen)

Exploatören

Lillskär projekt 16 AB (Org. nr 559302-4325)
c/o Lillskär AB
Svartbäcksgatan 10
753 20 Uppsala
Kontaktperson: Tore Berglund
Tel: 070-813 62 34
Mail: tore.berglund@lillskar.com

(nedan kallad Exploatören)

§ 1 Bakgrund

Detta avtal har kommit tillstånd med anledning av att exploatören vill utreda möjligheterna att exploatera fastigheterna med bostäder (radhus/parhus), i enlighet med gällande detaljplan, på de i avtalet aktuella fastigheten, Härnösand Stenhammar 1:84 och 1:88, se bilaga1, (nedan kallad fastigheterna)

§ 2 Förutsättning

Detta avtal gäller under förutsättning att Härnösands kommunstyrelse beslutar om markanvisning enligt detta avtal. I och med godkännande av denna markanvisning, godkänner kommunstyrelsen även att fastigheten får försäljas till ovan angivet bolag, ett dotterbolag eller nybildad bostadsrättsförening. Godkännande av försäljning gäller under förutsättning

att försäljningen sker enligt överenskomna villkor angivna i § 6 och 7. Om kommunstyrelsen inte beslutar att godkänna avtalet eller om kommunstyrelsens beslut inte vinner laga kraft är detta avtal till alla delar förfallet utan ersättningsskyldighet för någon av parterna. Parternas gemensamma avsikt är att i bästa samförstånd lösa eventuella hinder för avtalets genomförande.

3 § Detaljplan

För fastigheten gälle detaljplan Stenhammar 1:84 & 1:88, 2280-P2019/5, se bilaga 2.

§ 4 Markanvisning/överlåtelse

Kommunen anvisar härmed till Exploatören fastigheterna Härnösand Stenhammar 1:84 och 1:88, redovisad i bifogad karta, bilaga 1. Anvisningen ger Exploatören möjlighet att undersöka förutsättningarna för kommande byggprojekt.

Exploatören har under markanvisningstiden rätt att marknadsföra och påbörja försäljning av byggprojektet inom markanvisningsområdet. De tecknade avtalen med kunderna skall dock innehålla villkor om att de endast gäller under förutsättning av exploatören blir lagfaren ägare av fastigheten och byggprojektet blir av. Exploatören ansvarar för att bekosta och inhämta eventuelle tillstånd som krävs, exempelvis bygglov.

Under markanvisningstiden ska exploatören kalla tillväxtavdelningen till två möten för att redovisa hur projektet tar form.

Markanvisningsavtalet gäller i 12 månader räknat från att kommunstyrelsens beslut om markansvisning enligt § 2 vunnit laga kraft.

Anläggningsavgift för vatten, avlopp och el tillkommer enligt gällande VA-taxa vid tid för anslutning. Exploatören ska inom markanvisningstiden inhämta prisuppgifter för detta hos HEMAB.

Äganderätten till Fastigheten övergår först på Tillträdesdagen (se § 7).

§5 Markanvisningsavgift

Vid detta avtals undertecknande skall exploatören erlägga en markanvisningsavgift på 500 000 kr. Markanvisningsavgiften ska sättas in på kommunens bankgirokonto: 5576-5218. Betalningen ska märkas med ”markanvisning talgoxevägen – Lillskär ”.

Om kommunstyrelsen inte beslutar att godkänna avtalet eller om kommunstyrelsens beslut inte vinner laga kraft, enligt §2, återbetalas markanvisningsavgiften till exploatören. I annat fall återbetalas inte markanvisningsavgiften vid ej slutförd exploatering.

§ 6 Köpeskilling

Överenskommen köpeskilling för fastigheterna Stenhammar 1:84 och 1:88 är 3 500 000 kr. Köpeskillingen fördelas enligt följande:
Stenhammar 1:84: 2 250 000 kr
Stenhammar 1:88: 1 250 000 kr

I samband med undertecknandet av detta markanvisningsavtal ska exploatören betala in en markanvisningsavgift, motsvarande 500 000 kr. Denna markanvisningsavgift, ska tillgodoräknas som del av betalning av den ovan angivna köpeskillingen, den dag exploatören förvärvar fastigheten. Det innebär att exploatören på tillträdesdagen, till kommunen, ska erlägga den återstående ersättningen om 3 000 000 kr.

§ 7 Tillträde och återgångsklausul

Ett köpekontrakt ska upprättas den dag exploatören har ett lagakraft vunnet bygglov, samt övriga tillstånd och finansiering klart för byggstart och kan uppvisa hur projektet ska realiseras.

Om dessa villkor för köpekontraktets upprättande inte uppfylls inom 12 månader från det att kommunstyrelsens godkännande av detta avtal vann laga kraft ska markanvisningen återgå.

I köpehandlingen kommer det att ställas krav på att byggnation av en av fastigheterna ska vara påbörjad senast 2 år från lagakraftvunnet bygglov, i det fall detta krav inte uppfylls har kommunen rätt att förelägga om ett vite motsvarande 50 % av köpeskillingen.

§ 8 Kostnader och intäkter

Löpande avgifter så som, skatter, räntor och andra kostnader för fastigheten erläggs vad avser tiden före tillträdesdagen av Kommunen och i vad avser tiden därefter av Exploatören. Fastighetsskatt ska därvid vara en kostnad som periodiseras som andra kostnader.

Motsvarande gäller för intäkter härrörande från Fastigheten.

Exploatören är medveten om att denne står för all ekonomisk risk avseende planering, projektering och genomförande inom markanvisningens ram.

§ 9 Fastighetsbildning, lagfart mm

Fastigheten är avstyckad. Exploatören ansvarar för att ansöka om, och bekosta lagfart för den nybildade fastigheten. Köpehandlingarna ska ligga till grund för lagfartsansökan.

§ 10 Besiktning och andra undersökningar av fastigheten

Exploatören äger, oavsett tillträdestidpunkten (se § 7), rätt att enligt Kommunens anvisningar disponera delar av Fastigheten för grundundersökningar och övriga byggförberedande åtgärder som krävs.

Exploatören får ta del av de geotekniska undersökningar som gjorts på fastigheten. I det fall ytterligare undersökningar krävs, åligger det exploatören att beställa och bekostar dessa. Vid detta avtals undertecknande känner inte kommunen till några markföroreningar på fastigheten.

Eventuell omdragning/flytt av ledningar i marken bekostas av exploatören, alternativt ledningsägaren. Vid detta avtals undertecknande känner inte kommunen till att det ska finnas några ledningar som belastar fastigheten.

I det fall arkeologiska fynd skulle upptäckas i samband med byggnation sak diskussion ska föras mellan parterna hur det påträffat arkeologiskt fyndet ska hanteras.

§ 11 Återtagande

Om markansvisningen inte har tagits i anspråk inom 12 månader är parterna överens om att markanvisningen förfaller, enligt § 4. Marken ska anses vara ianspråktagen, i enlighet med denna paragraf, den dag köpekontrakt upprättats, enligt § 7.

Parterna är även överrens om att kommunen ska ha rätt att återta markanvisningen under den tidsbegränsade 12 månaders perioden om det är uppenbart att Exploatören inte avser eller förmår att genomföra projektet på det sätt som avsågs vid undertecknandet av markanvisningen. Exploatören är medveten om att återtagen markanvisning inte ger denne någon rätt att få ersättning för nedlagda kostnader.

§ 12 Förlängning

Förlängning av markanvisningen kan medges vid särskilda skäl. En förutsättning för förlängning är att exploatören aktivt drivit projektet framåt och att försening inte beror på exploatören. Tillväxtavdelningen har rätt att förlänga markanvisningen i ytterligare 24 månader utan nytt beslut från kommunstyrelsen.

§ 13 Avbrutet projekt

Projekt som avbryts under genomförandeprocessen till följd av myndighetsbeslut, kommunalt beslut eller liknande ger inte exploatören rätt till ny markanvisning som kompensation. Vid sådana beslut utgår ersättning endast i de fall när de är hänförliga till ett kommunalt beslut. Ersättning utgår i dessa fall endast för faktiskt nedlagda kostnader. Vid kommunala beslut som är hänförliga till och beror på myndighetsbeslut utgår inga ersättningar.

§ 14 Skadeståndsansvar

Exploatören är gentemot Kommunen ansvarig för eventuella skador och andra åtgärder som med avseende på detta avtal vidtages eller underlåtes av Exploatörens anställda samt av Exploatörens anlitade entreprenörer och leverantörer.

§ 15 Överlåtelse

Detta avtal får inte överlåtas av Exploatören till annan utan Tillväxtavdelningens skriftliga godkännande. Detta gäller även överlåtelse till närstående företag. Vid sådan medgiven överlåtelse ska Exploatörens kvarstående åtaganden enligt detta avtal överföras på övertagande part och exploatören svarar solidariskt med denne som för egen skuld gentemot kommunen för avtalets rätta fullgörande. Detta gäller även vid överlåtelser i flera led.

§16 Åtaganden

- Härnösands kommun åtar sig att förlänga lokalgatan enligt gällande detaljplan, under markanvisningstiden. Lokalgatan ska vara körbar och grusbelagd senast den 31 Maj 2022.
- Asfaltsbeläggning sker först när exploatören bebyggt en av fastigheterna. Exploatören och kommunen ska sätta en tidsplan för asfaltering i samråd med varandra.
- Till området kommer två avsättningar för vatten och avlopp att byggas, en till vardera fastighet. Dessa kommer att anläggas i början av gatan vid vardera fastighetsgräns.

§ 17 Tvist

Tvist rörande tolkning eller tillämpning av detta avtal ska i första hand lösas i samförstånd mellan Kommunen och Exploatören. Om en samförståndslösning inte kan uppnås ska tolkningen av detta avtal avgöras enligt svensk lag och av svensk allmän domstol. Ångermanlands Tingsrätt ska vara första instans.

§ 18 Avtalsexemplar

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Härnösands 2021-

_____	_____
Härnösands kommun	Härnösands Kommun
Uno Jonsson	Hanna Viklund
Tillväxtchef	Mark- & exploateringshandläggare

Uppsala 2021-

_____	_____
Lillskär projekt 16 AB	Lillskär projekt 16 AB

Bilagor till avtalet

Bilaga 1: Kart över markansvisningsområdet, markerad med röd begränsningslinje

Bilaga 2: Detaljplan

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2021-05-18

Dnr
KS/2021-000205

Kommunstyrelseförvaltningen
Marie Örjestål, 0611-348007
marie.orjestal@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Teckna hyresavtal Öbacka Sportcenter

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna hyresavtal Öbacka SportCenter, samt

att uppdra till kommundirektören att teckna hyresavtal enligt förslag.

Beskrivning av ärendet

Härnösands kommun bedriver olika verksamheter inom Öbacka Sportcenter. Detta sker genom att Härnösands gymnasium förhyr halltider under skolåret för idrottsundervisning till en kostnad om 760 000 kr per år. Samhällsförvaltningen lämnar ett driftbidrag till anläggningen om 950 000 kr per år samt ombesörjer uthyrning av hallen till idrottsföreningar på kvälls- och helgtid. Intäkten för uthyrningen uppgår till i genomsnitt 610 000 kr per år vilken vidare betalas till fastighetsägaren Öbacka Sportcenter KB.

Öbacka Sportcenter KB har framfört önskemål om att Härnösands kommun ska förhyra hela hallen för att på så sätt möjliggöra att lokalen omfattas av frivillig momsskyldighet. Förslaget medför att nu gällande avtal om skolans förhyrning, verksamhetsbidrag samt hantering av uthyrning av halltider upphör och nytt hyresavtal tecknas enligt bilaga. Lösningen är kostnadsneutral för Härnösands kommun och innebär dessutom en minskad administrativ hantering vid uthyrning av halltider. I ärendet har även Lokalgruppen och Eric Liljeström enhetschef Lokalförsörjning deltagit.

Socialt perspektiv

Ur Socialt perspektiv blir det jämlikare i och med att alla föreningar har samma möjlighet att boka tider.

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan ur ett ekologiskt perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ur ett ekonomiskt och juridiskt perspektiv möjliggörs så att lokalen omfattas av frivillig momsskyldighet. (Som fastighetsägare kan man välja

att bli frivilligt skattskyldig för uthyrning och då lägga på utgående moms på hyran. Fastighetsägaren får då rätt att göra avdrag för den ingående momsen på de kostnader den har för uthyrning av lokalerna, se Skatteverket, SKV 563 utgåva 7 2017).

Lösningen blir kostnadsneutral för Härnösands kommun på så sätt att:

Gymnasiets kostnad för hyra av tid	760 000 kr/år
Samhällsförvaltningens driftbidrag	950 000 kr/år
Genomsnittlig intäkt för uthyrning	610 000 kr/år
Har tidigare tillfallit fastighetsägaren	2 320 000 kr /år

Bashyran blir enligt förslag till avtal 2 320 000 kr/år, moms tillkommer.

Förslaget innebär även en effektivare administrativ hantering vid uthyrning av halltider.

Beslutsunderlag

Samhällsnämndens ordförandebeslut 2021-05-12, SAM/2021-86.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Marie Örjestål
Intendent

Bilagor

Förslag till hyresavtal.

Datum
2021-05-12

Dnr
SAM 2021-86

Samhällsförvaltningen
Ulf Andersson
ulf.andersson@harnosand.se

Samhällsnämnden

Hyresavtal Öbacka Sportcenter

Ordförandebeslut

Samhällsnämndens ordförande föreslår kommunstyrelsen besluta

att bilagda hyresavtal ska tecknas och att gällande överenskommelser idag om hyror och driftsbidrag samtidigt skall upphöra.

Beskrivning av ärendet

Härnösands Kommun bedriver idag olika verksamheter inom Öbacka Sportcenter.
Härnösands Gymnasium förhyr halltider under skolåret för idrotts-undervisning till en kostnad om 760 000 kr per år. Samhällsförvaltningen lämnar ett driftbidrag till anläggningen om 950 000 kr per år samt ombesörjer uthyrning av hallen till idrottsföreningar. Intäkterna för årlig uthyrning uppgår till i genomsnitt 610 000 kr per år vilken vidare betalas till fastighetsägaren Öbacka Sportcenter KB.
ÖbackaSportcenter KB har framfört önskemål om att Härnösands Kommun genom tecknandet av ett hyresavtal ska förhyra hela hallen för att på så sätt möjliggöra att lokalen omfattas av frivillig momsskyldighet. Förslaget med-för att nu gällande avtal om skolans förhyrning, verksamhetsbidrag samt hantering av uthyrning av halltider upphör och nytt hyresavtal tecknas enligt bilaga.
Lösningen är kostnadsneutral för Härnösands Kommun och innebär dessutom en minskad administrativ hantering vid uthyrning av halltider.
I ärendet har även Lokalgruppen och Eric Liljeström enhetschef Lokalförsörjning deltagit.

Socialt perspektiv

Förslaget har ingen påverkan på perspektivet eftersom förutsättningarna för verksamhet och uthyrning inte förändras.

Ekologiskt perspektiv

Förslaget har ingen påverkan på perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Förslaget har ingen påverkan av perspektivet eftersom det är helt kostnadsneutralt för kommunen.

Beslutsunderlag

Ordförandebeslut 2021-05-12

Knapp Britta Thyr
Samhällsnämndens ordförande

Bilaga

Bifogat hyresavtal.

Mellan ÖbackaSportCenter KB, 916470-8654, (nedan kallad Hyresvärden) och Härnösands kommun, 212000-2403, (nedan kallad Hyresgästen) har denna dag träffats följande

HYRESAVTAL

§ 1 Hyresobjektet

Hyresvärden uthyr till Hyresgästen lokal på fastigheten Ön 2:54 med adress Brännavägen 160 i Härnösands kommun.

Lokalen omfattar totalt ca 2 238 kvm fördelat enligt följande:

Plan 1:

- A-hall spelplan: ca 924 kvm
- B-hall spelplan: ca 684 kvm
- Läktare, omklädningsrum och förråd: ca 462 kvm

Plan 2:

- Konferensrum, lärarrum samt förråd: ca 168 kvm.

Angivna areor har inte för avtalets tecknande gemensamt mätts upp. Om i avtalet angiven area avviker från uppmätt area medför avvikelsen inte rätt för Hyresgästen till återbetalning respektive Hyresvärden rätt till högre hyra.

Omfattningen av förhyrningen framgår av bifogade ritningar, bilaga 1.

§ 2 Lokalens skick och användning

Lokalen med tillhörande utrymmen uthyrs, om inte annat anges, i befintligt skick att användas till:

Idrottsverksamhet.

När Hyresgästen inte använder Lokalen för egen räkning äger den rätt att upplåta Lokalen helt eller delvis till idrottsföreningar m.fl. för idrottsverksamhet, per timme eller enligt abonnemang.

§ 3 Hyrestid, förlängningstid och uppsägningstid

Hyrestiden är från och med 2021-01-01 till och med 2022-12-31.

Uppsägning av detta kontrakt ska ske skriftligen minst 9 månader före den avtalade hyrestidens utgång. I annat fall är hyresavtalet förlängt med 2 år för varje gång och med samma uppsägningstid.

4 § Hyra

Bashyra ska utgå med 2.320.000 kr/år och moms tillkommer på hyran enligt vid var tid gällande momsregler.
I bashyran ingår att hyresvärden bemannar de delar som ingår i hyreskontraktet så att uthyrnings-verksamheten kan bedrivas på samma sätt som skett tidigare. Under A-hallen och B-hallens öppet-tider, som normalt är måndag-fredag till kl. 23:00 och lördag till kl. 18:00 samt söndag till 22.00, skall därför hyresvärden tillhandahålla personal till förfogande för hyresgästen. Vissa helgdagar kan även matcher förekomma som slutar efter kl. 18:00 och vid dessa tillfällen skall hyresvärden också ansvara för bemanningen. Sker uthyrning under övriga tider så regleras detta separat mellan hyresvärden och hyresgästen.

§ 5 Värme och varmvatten, VA, kyla och ventilation samt elektricitet

Hyresvärden tillhandahåller värme, varmvatten, VA, ventilation och elektricitet. Kostnader för dessa nyttigheter ingår samtliga i hyran.

§ 6 Trappstädning, emballage och sophämtning, samt snöröjning och sandning

Hyresvärden utför trappstädning samt snöröjning och sandning. Kostnaden för detta ingår i hyran.

Hyresvärden ordnar med såväl utrymme för lagring och sortering av avfall, kärl för detta som för borttransport av avfall och källsorterat material. Kostnaden för borttransport av avfall som härrör från den verksamhet som Hyresgästen bedriver i lokalen ingår i hyran.

§ 7 Allmänna och gemensamma utrymmen

Hyresvärden ansvarar för såväl underhåll som städning av allmänna och gemensamma ytor.

§ 8 Ledningar för telefoni och datakommunikation

Hyresvärden står för erforderlig dragning av ledningar för telefoni och datakommunikation från den anslutningspunkt operatören anger till de ställen i lokalen som Hyresgästen i samråd med Hyresvärden väljer.

§ 9 Andrahandsupplåtelse och överlåtelse

Hyresgästen har, utöver vad som anges i § 2, inte rätt att upplåta lokalen i andra hand utan att dessförinnan ha inhämtat Hyresvärdens skriftliga godkännande. Hyresgästen är i så fall skyldig att skriftligt informera Hyresvärden om Hyresgästen upplåter hela eller en del av lokalen i andra hand. Hyresgästen har inte heller rätt att överlåta hyreskontraktet utan Hyresvärdens tillåtelse.

§ 10 Mervärdesskatt

Hyresvärden är skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen. Hyresgästen ska utöver hyran erlägga vid varje tillfälle gällande moms.
Momsen, som erläggs samtidigt med hyran, beräknas på angivet hyresbelopp jämte, enligt vid varje tidpunkt gällande regler för moms på hyra, på i förekommande fall enligt hyreskontraktet utgående tillägg och andra ersättningar.
Om Hyresvärden till följd av Hyresgästens självständiga agerande - såsom upplåtelse av lokalerna i andra hand (även upplåtelse till eget bolag), eller överlåtelse av hyreskontraktet - blir återbetalningsskyldig för moms enligt bestämmelserna i mervärdesskattelagen eller annan lagstiftning ska Hyresgästen fullt ut ersätta Hyresvärden med det återbetalade beloppet. Hyresgästen ska vidare utge ersättning för den kostnadsökning som följer av Hyresvärdens förlorade avdragsrätt för ingående moms på driftskostnaderna som uppstår genom Hyresgästens agerande.

§ 11 Hyrans jämte tilläggsbetalning med mera.

Hyran erläggs i förskott utan anfordran senast sista vardagen före varje kalenderkvartals början genom insättning på Hyresvärdens postgiro nr 575002-1 eller bankgiro nr 775-9244. Hyran aviseras Hyresgästen.
Vid försenad hyresbetalning ska Hyresgästen erlägga dels ränta enligt räntelagen, dels ersättning för skriftlig betalningspåminnelse enligt lagen om ersättning för inkassokostnader med mera. Ersättning för påminnelse utgår med belopp som vid varje tillfälle gäller enligt förordningen om ersättning för inkassokostnader med mera.

§ 12 Drift och underhåll

Hyresvärden står för såväl drift som underhåll och städning av lokalen och av honom tillhandahållen inredning och utrustning.

§ 13 Avsaknad av myndighets tillstånd

Om Hyresgästen utan erforderligt myndighets tillstånd eller motsvarande vidtar ändringar i lokalen och Hyresvärden till följd härav tvingas utge avgifter, viten eller dylikt ska Hyresgästen fullt ut ersätta Hyresvärden med motsvarande belopp.

§ 14 Ändringar och tillägg

Ändringar och tillägg enligt detta hyresavtal ska avfattas skriftligen för att vara gällande mellan parterna.

§ 15 Ändring nuvarande avtal

Nuvarande hyresavtal mellan Härnösands kommuns skolförvaltning och Öbackahallen som tecknades 20060901 upphör att gälla genom tecknandet av detta avtal. Samma sak gäller för nuvarande drift-

avtal mellan Härnösands kommuns samhällsförvaltning och Öbackahallen som tecknades 2017-08-11.

Detta hyresavtal har upprättats i två (2) exemplar varav Hyresvärden och Hyresgästen tagit var sitt.

den	den .....
ÖbackaSportCenter KB	Härnösands kommun
.....	.....
.....	Lars Liljedahl Kommundirektör

Datum
2021-05-17

Dnr
KS/2020-000099

Kommunstyrelseförvaltningen
Ina Lindström, 0611 34 80 17
Ina.lindstrom@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Måltidspolicy för Härnösands kommun

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta Måltidspolicy för Härnösands kommun.

Beskrivning av ärendet

En måltidspolicy syftar till att ge en övergripande vision av kommunens måltidsverksamhet. Den gäller alla kommunens verksamheter där mat tillagas och /eller serveras.

Uppföljning av måltidspolicyn sker genom de resultatuppdrag som tas fram i samband med antagandet av kommunens årsplan.

De enskilda nämnderna ansvarar för att relevanta handlingsplaner och riktlinjer tas fram för att uppnå måltidspolicyns ambitioner inom sina respektive verksamhetsområden.

Måltidspolicyn ska fungera som en kommunövergripande viljeinriktning där nämnderna sedan kan välja att gå ännu längre i sina målsättningar.

Inför beslut har policyn varit ute på remiss för att få in synpunkter. Nedan följer en sammanfattning av de remissvar som inkommit.

<u>Socialnämnden</u>

Socialnämnden vill på många ställen lägga in text som är verksamhetsspecifik för nämndens ansvarsområden. Mycket har lagts in, men eftersom policyn ska vara övergripande har det som är allt för verksamhetsdetaljerat inte tagits med, och där rekommenderar kommunledningskontoret att nämnden istället tar fram egna styrdokument.

<u>Skolnämnden</u>

Skolnämnden har inga synpunkter på innehållet, men vill lägga till barnperspektivet som ett eget perspektiv i policyn. Detta har inte gjorts, framförallt eftersom policyn ska vara övergripande för alla kommunens verksamheter. Ska det läggas in ett barnperspektiv borde även andra perspektiv beaktas separat. Däremot har skrivningar om barn- och ungas

möjligheter att påverka matsedel och matsituation genom t.ex. matråd förstärkts och utökats.

Kommunala pensionärsrådet

KPR anser att för mycket fokus i dokumentet ligger på barn och ungas mat. Därför har man valt att komma med förslag på ett antal ändrade skrivningar. En del av dessa har förts in i förslaget.

Elever

Ungdomsrådet har inte haft några möten under den här perioden, istället har dialog förts med elevrådet på Wendela Hellman-skolan, årskurs 5 på Brunne skola samt elever från restaurangsskolan år 3.

På Wendela Hellman svarar eleverna att det är bra med klimatfokus men det får inte vara viktigare än att maten är god. Elevrådet saknar skrivningar om att barn och unga ska ges möjligheter att påverka matsedelns utformning. De tycker inte skrivningarna om måltiden som en stund för lärande är bra, utan vill att lunchen ska få vara avkoppling och att andra saker än aktivt lärande borde vara fokus, tex social samvaro.

Restaurangskolan år 3 tycker överlag att förslaget är bra, eleverna tycker att det är bra att den understryker att maten ska vara hållbart producerad och klimatsmart. Dock saknar de att policyn inte tydligt nämner att maten bör vara närproducerad och det bör uttryckas tydligare i policyn att maten ska vara lagad från grunden och att hel- och halvfabrikat bör undvikas helt.

Brunneskolan årskurs 5 skulle vilja vara mer inkluderade och delaktiga i utformningen av skolmenyn. Eleverna tar även upp att de ibland upplever att de serveras ”vuxenmat” och önskar att maten ska vara anpassad efter vad barn generellt tycker om.

Efter elevernas synpunkter har skrivningarna om elevernas möjligheter att påverka matsedeln omformulerats och stärkts. Vad gäller den pedagogiska måltiden har skrivningen kompletterats med att detta ska anpassas till elevernas ålder.

Navet

Navet har i sitt svar dels lyft praktiska frågor om läkarintyg för specialkost och även önskemål om schemalagda luncher. Detta är mer detaljfrågor som bör tas upp i de riktlinjer som respektive nämnd ska ta fram för att uppfylla policyn.

Socialt perspektiv

Måltider är en väldigt viktig aspekt när det gäller många delar av det sociala perspektivet. Genom att servera god och näringsriktig mat påverkas folkhälsan positivt. Kan måltiden bli en stund av social samvaro påverkar även det hälsan positivt.

Barn och ungas perspektiv lyfts genom ökade möjligheter till inflytande över matsedelns innehåll och matsalarnas utformning.

Ekologiskt perspektiv

Måltidspolicyn har ett tydligt ställningstagande för en minskad klimatpåverkan. Genom smarta val av råvaror och ett aktivt arbete för ett minskat matsvinn kan vi skapa en positiv påverkan ur ett ekologiskt perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Det finns en risk att måltidspolicyn man medföra ökade kostnader för kostenheten. Detta då man ska välja råvaror med låg klimatpåverkan vilket kan bli dyrare.

Beslutsunderlag

Remissvar KPR. 2020-10-23

Remissvar Brunne Skola årskurs 5, 2020-10-27

Remissvar Wendela Hellmans elevråd, 2020-10-27

Remissvar Restaurangskolan år 3, 2020-10-27

Remissvar Skolnämnden, 2020-20-22 §62

Remissvar Socialnämnden, 2021-03-18 §37

Anna Bostedt
Kanslichef

Ina Lindström
Utredare

Bilagor

Förslag på Måltidspolicy Härnösands kommun

Härnösands kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Ina Lindström, 0611 34 80 17
Ina.lindstrom@harnosand.se

Datum
2021-05-21

Diarienummer
KS/2020-000099

Måltidspolicy för Härnösands kommun

Dokumentnamn	Måltidspolicy		Dokumenttyp Styrdokument	
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige		Datum	Diarienummer 2020-000099
Dokumentansvarig/processägare	Kommunledningskontoret	Version 1.0	Senast reviderad	Giltig t o m 2026-06-21
Dokumentinformation				
Dokumentet gäller för				
Annan information				

Härnösands kommun

Innehåll

1. Inledning ... 3
2. Ekologiskt perspektiv ... 4
3. Socialt perspektiv ... 5
4. Näringsperspektiv ... 6
5. Pedagogiskt perspektiv ... 7
6. Uppföljning ... 8

1. Inledning

Måltider som lagas och serveras i Härnösands kommun ska vara klimatsmarta, goda och måltiden ska vara en stund att se fram mot.

En måltid består inte bara av maten som serveras utan helhetsupplevelsen. Råvaror, tillagning, presentation och miljön där måltiden intas är alla delar som är viktiga för att skapa en bra måltid.

Härnösands kommun har höga ambitioner inom klimatområdet och där har kosten en viktig del. Inköp ska vara klimatsmarta och ekologiskt hållbara.

I kommunens verksamheter är även måltiden ett verktyg för delaktighet och lärande. I skolor och förskolor kan måltiderna också användas som ett pedagogiskt verktyg, till exempel för att lära barnen om hållbar livsstil, hälsa eller vad man äter i olika länder. Inom omsorgen, hemtjänsten och äldreomsorgen kan måltiden och tillagningen av den vara en stund av social samvaro.
Måltidspolicyn för Härnösands kommun tar fasta på ett antal perspektiv som tillsammans är viktiga för att skapa en bra måltid. Detta är en grund som kompletteras via andra styrdokument och som följs upp via resultatuppdrag i kommunens årsplan.

2. Ekologiskt perspektiv

Maten som lagas i Härnösands kommun ska vara klimatsmart och näringsriktig.

Vi ska ha en klimatbudget för våra måltider per vecka. Genom att utgå från ”one planet plate” kan vi minska utsläppen och värna den biologiska mångfalden.

Det ska finnas tydliga kriterier för hur vi ska arbeta för en ökad biologisk mångfald och ekologisk hållbarhet.

Upphandlingar, inköp och måltider ska vara miljö- och klimatanpassade. Detta ska leda till hög livsmedelskvalitet, miljöhänsyn och etisk upphandling med hänsyn till mänskliga rättigheter samt en god djuromsorg i alla led.

Ett aktivt arbete för att minska matsvinnet ska hela tiden pågå, ett minskat matsvinn är en stor klimatvinst!

3. Socialt perspektiv

Måltiden är en viktig del i våra verksamheter. En måltid kan vara ett positivt avbrott i vardagen. Ambitionen är att måltiderna ska bidra med glädje och gemenskap.

Matgäster inom omsorgen ska i den grad det är möjligt få delta i tillagningen av maten de ska äta. Att få förbereda maten, duka och äta i en social samvara är en viktig del då det ökar känslan av delaktighet och även matlusten. Att inte behöva äta ensam är en annan del som är viktig för att öka trivseln vid måltiden och även kunna öka matintaget. Att maten presenteras på ett tilltalande sätt är viktigt, både för att öka aptiten och den positiva upplevelsen av maten.

Matsalar ska vara möblerade på sätt som inbjuder till matro och matlust. Det är viktigt att maten presenteras på ett tilltalande sätt vad gäller uppläggning och dukning. I den mån det är möjligt ska den ätande ges möjlighet att själv lägga upp sin mat på tallriken.

Matråd som kan vara med och påverka inte bara kosten utan även den sociala situationen runt måltiderna ska finnas på skolorna, inom äldreomsorgen och övriga ställen efter de möjligheter som finns. Det är viktigt att de som ska äta maten också ges möjlighet att påverka matsedelns innehåll.

Maten som serveras får gärna vara generationsanpassad, vilket gäller såväl i våra skolor som i äldreomsorgen.

.

4. Näringsperspektiv

Maten som serveras ska vara näringsriktig och god. Planering och sammansättning av matsedlar och måltider ska utgå från Livsmedelsverkets råd för ”Bra mat i skola, förskola och äldreomsorg” eller motsvarande dokument. Måltider ska följa NNR (nordiska näringsrekommendationer) för respektive målgrupp.

I grundskola och gymnasiet ska det alltid erbjudas flera rätter, ett vegetariskt och ett icke-vegetariskt alternativ. Finns behov av specialkost av medicinska skäl ska detta erbjudas mot läkarintyg.

När vi lagar mat ska så mycket mat som möjligt lagas från grunden, och hel- eller halvfabrikat undvikas för att på så sätt minska tillsatserna i maten.

Undernäring är en stor utmaning inom äldreomsorgen, hemtjänst och omsorg, därför är det viktigt att måltiderna utgår från individens behov och önskemål för att främja aptiten och matglädjen. De som av medicinska skäl behöver specialkost eller konsistensanpassad kost, ska erbjudas och serveras sådan. Tillhandahållen specialkost och konsistenser ska följa Livsmedelsverket och Socialstyrelsens rekommendationer. Specialkosten ska vara så lik den ordinarie maten som möjligt.

Mängden socker i mat och det som serveras i elevcaféer ska hållas nere.

5. Pedagogiskt perspektiv

Målsättningen skall vara en positiv måltidsupplevelse så väl för äldre som för barn, elever och personal.

Måltiderna är ett bra tillfälle för yngre elever och lärare att mötas och samtala och det kan även vara ett bra tillfälle för eleverna att lära sig saker. Samtal vid matbordet kan handla om matens påverkan på miljön, vad kroppen behöver för att må bra och hur maten skiljer sig åt mellan olika länder och kulturer.

Pedagogiska måltider kan även användas inom omsorgen och inom äldrevården för att skapa en lugn och balanserad måltidsmiljö. Målet är att skapa en positiv måltidsupplevelse.

I den mån det är möjligt kan barn i förskolan vara med i köket och hjälpa till med matlagning och på så sätt lära sig om råvaror, tillagning och få en ökad lust att äta och våga smaka nya smaker.

Matvanor grundläggs i en tidig ålder. Förutsättningar för att skapa goda matvanor bör därför starta tidigt. Syftet med den pedagogiska måltiden är att skapa en måltidsmiljö som är lugn och balanserad och att på ett naturligt sätt skapa förutsättning för samtal kring mat, måltidsmiljö, miljömedvetenhet och hälsa. Målet är en positiv måltidsupplevelse. Barn och elever behöver vuxna som förebild och stöd. Det är mycket betydelsefullt att den pedagogiskt ätande personalen vid måltiderna äter samma mat som barnen/eleverna.

.

6. Uppföljning

Uppföljning av måltidspolicyn sker genom de resultatuppdrag som tas fram i samband med antagandet av kommunens årsplan.

De enskilda nämnderna ansvarar för att relevanta handlingsplaner och riktlinjer tas fram för att uppnå måltidspolicyns ambitioner inom sina respektive verksamhetsområden.

Måltidspolicyn ska fungera som en kommunövergripande viljeinriktning där nämnderna sedan kan välja att gå ännu längre i sina målsättningar.

§ 37 Dnr 2020-000225 1.1.3.1

Yttrande - Måltidspolicy för Härnösands kommun

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar

att anta det bearbetade förslaget till måltidspolicy för Härnösands kommun som nämndens yttrande.

Bakgrund

Under våren och hösten har kommunledningsförvaltningen arbetat med att ta fram förslag till måltidspolicy för Härnösands kommuns verksamheter. Förslaget till policy har bearbetats till nu liggande förslag inför nämnden.

Förslag

Följande avsnitt är justerade i relation till det underlag som skickades ut från kommunstyrelseförvaltningen.

1. Inledning: 5:e och 6:e stycket i princip tillfört i sin helhet.
2. Ekologiskt perspektiv: 4:e stycket tillagt.
3. Socialt perspektiv: 2:a stycket tillagt i texten ”… omsorgen om äldre och funktionshindrade …
   3:e stycket har de två sista meningarna lagts till.
4. Näringsperspektiv: 6:e och 7:e styckena tillagda.
5. Pedagogiskt perspektiv: Sista stycket tillagt.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningen, tjänsteskrivelse 2021-03-16.

Socialförvaltningen, Måltidspolicy Socialnämndens yttrande

Kommunstyrelseförvaltningen, Remiss Måltidspolicy 2020-06-26.

Protokollsutdrag Socialnämndens beslut 2020-10-29 § 138 Remiss - Måltidspolicy för Härnösands kommun.

_____

§ 62 Dnr 2020-000152 1.1.2.1

Måltidspolicy för Härnösands kommun

Skolnämndens beslut

Skolnämnden beslutar

att överlämna remissvaret till kommunstyrelseförvaltningen med tillägget att barnperspektivet bör inarbetas som ett femte perspektiv,

att skolnämndens presidium får i uppdrag att tillse att handlingsplan arbetas fram gällande skolförvaltningens verksamhetsområden.

Yrkanden

Ordförande yrkar på två att-satser som lyder:

att överlämna remissvaret till kommunstyrelseförvaltningen med tillägget att barnperspektivet bör inarbetas som ett femte perspektiv,

att skolnämndens presidium får i uppdrag för handlingsplaner per nämnd att arbeta fram förslag till handlingsplan med närlagad och närordlad mat för skolförvaltningens verksamheter.

Propositionsordning

Ordförande finner att det endast finns ett förslag till beslut, ordförandes förslag till två att-satser.

Ordförande frågar om nämnden avser besluta enligt ordförandes förslag till två att-satser.

Ordförande finner att nämnden beslutat enligt ordförandes förslag till två att-satser

Bakgrund

Måltidpolicy för Härnösands kommun tar fasta på ett antal perspektiv som tillsammans är viktiga för att skapa en bra måltid. De fyra perspektiven är

- Ekologiskt perspektiv
- Socialt perspektiv
- Näringsperspektiv
- Pedagogiskt perspektiv

Måltidspolicyn ska ses som en grund som kompletteras via andra styrdokument och som följs upp via resultatuppdrag i kommunens årsplan. De enskilda nämnderna ansvarar för att relevanta handlingsplaner och riktlinjer tas fram för att uppnå måltidspolicyns ambitioner inom sina respektive verksamhetsområden.

Policyn beskriver att måltider som tillagas och serveras i Härnösands kommun ska vara klimatsmarta och ekologiskt hållbara. Måltiderna ska vara näringsriktiga och goda. De ska också vara en stund att se fram emot.

I kommunens verksamheter är måltiden ett verktyg för delaktighet och lärande. I förskolor och skolor är måltiderna även ett pedagogiskt verktyg.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till måltidspolicy utkast 2020-06-26,

Skolförvaltningens remissvar måltidspolicy för Härnösands kommun 2020-10-06.

_____

Från:	linnea.nordin@harnosand.se
Skickat:	den 27 oktober 2020 13:12
Till:	centraldiariet@harnosand.se
Ämne:	att överlämna remissvaret till kommunstyrelseförvaltningen med tillägget att barnperspektivet bör inarbetas som ett femte perspektiv,
Bifogade filer:	Beslut-2020000152-SKN-§ 62.pdf; Remissvar.pdf
Uppföljningsflagga:	Följ upp
Flagga:	Har meddelandeflagga

Måltidspolicy för Härnösands kommun

Skolnämndens beslut

Skolnämnden beslutar

att överlämna remissvaret till kommunstyrelseförvaltningen med tillägget att barnperspektivet bör inarbetas som ett femte perspektiv,

Aktuella handlingar för ärende 2020000152, Måltidspolicy för Härnösands kommun bifogas detta e-postmeddelande

Länk till ärendet:

Härnösands kommun

REMISSVAR

Datum
2020-10-06

Dnr
SKN/2020-000152

Ert datum

Er referens

Lena Albonius
lena.albonius@harnosand.se

Till kommunstyrelseförvaltningen

Remissvar Måltidspolicy för Härnösands kommun

Beskrivning av ärendet

Måltidpolicy för Härnösands kommun tar fasta på ett antal perspektiv som tillsammans är viktiga för att skapa en bra måltid. De fyra perspektiven är

- Ekologiskt perspektiv
- Socialt perspektiv
- Näringsperspektiv
- Pedagogiskt perspektiv

Måltidspolicyn ska ses som en grund som kompletteras via andra styrdokument och som följs upp via resultatuppdrag i kommunens årsplan. De enskilda nämnderna ansvarar för att relevanta handlingsplaner och riktlinjer tas fram för att uppnå måltidspolicyns ambitioner inom sina respektive verksamhetsområden.

Skolförvaltningens synpunkter

Policyn beskriver att måltider som tillagas och serveras i Härnösands kommun ska vara klimatsmarta och ekologiskt hållbara. Måltiderna ska vara näringsriktiga och goda. De ska också vara en stund att se fram emot.

I kommunens verksamheter är måltiden ett verktyg för delaktighet och lärande. I förskolor och skolor är måltiderna även ett pedagogiskt verktyg.

Måltidspolicyn uppfyller grundläggande kriterier för skolmåltiden som en viktig del av en bra skola. Skolförvaltningen har inga ytterligare synpunkter på Måltidspolicy för Härnösands kommun.

Roland Bång
Förvaltningschef

Lena Albonius
handläggare

Bilagor

Kommunstyrelseförvaltningens remiss Måltidspolicy utkast 2020-06-26

Kommunstyrelseförvaltningen
Clara Lebedinski Arfvidson, 0611-348906
clara.lebedinski.arfvidson@harnosand.se

Wendela Hellmanskolans Elevråds kommentarer på förslaget till måltidspolicy för Härnösands Kommun

Sammanfattning

Ett förslag till en ny måltidspolicy har tagits fram av tjänstepersoner i dialog med den politiska majoriteten i Härnösands kommun. Den 1 oktober 2020 träffades Wendela Hellmanskolans elevråd, läraren Björn Hedenberg, oppositionsrådet Christina Lindberg (C) och demokratiutvecklare Clara Lebedinski Arfvidson för ett samtal om förslaget till måltidspolicy. I samtalet kommenterade elevrådet vad de tycker är bra och mindre bra med policyn.

Elevrådet tycker att det är bra att det betonas att maten ska vara klimatsmart, men understryker att ett lågt klimatavtryck inte får vara viktigare än att maten är god. God mat ger flera bra följdeffekter fastslår de, som till exempel minskat matsvinn vilket är bra för klimatet.

Elevrådet saknar att policyn inte nämner att barn och unga ska få vara delaktiga i utformningen av skolmenyn, och önskar att det i framtiden ska vara tydligare för dem hur de kan påverka utformningen av måltiderna. Att utbud och servering ska vara likvärdig mellan olika skolor tar elevrådet också upp som en viktig aspekt som saknas i policyn.

Elevrådet tycker inte att policyns fokus på måltiderna som ett lärandetillfälle är bra. De tycker att luncherna främst ska ses som en rast, där andra viktiga saker än aktivt lärande ska få ta störst plats. Exempelvis trevliga samtal och gemenskap.

Elevrådet tycker att det bör vara policy att maträtterna på menyn ska ha namn som tydligt beskriver vad de innehåller. Detta för att undvika missförstånd och missuppfattningar om vad det är för mat som serveras.

Beskrivning av ärendet

En ny måltidspolicy håller på att tas fram för Härnösands kommun. Policyn beskriver vilka grundprinciper och värderingar som ska gälla när mat lagas och serveras i Härnösands kommuns verksamheter.

Policyn är framtagen av tjänstepersoner på kommunledningskontoret i dialog med den politiska majoriteten.

För att policyn ska bli så bra som möjligt vill kommunens politiker få in synpunkter från barn och unga i Härnösands kommun. Barn och unga kommer att påverkas av policyn, till exempel genom att policyn kommer att vara vägledande vid utformningen av skolmåltider. Det är därför nödvändigt att fråga barn och unga om vad de tycker är bra eller dåligt med policyns innehåll, så att policyn kan skrivas på ett sånt sätt att den blir bra även ur barns och ungas perspektiv.

Wendela Hellmanskolans elevråd tillfrågades om de ville kommentera förslaget till måltidspolicy. De tackade ja till detta. Den 1 oktober 2020 träffades elevrådet, läraren Björn Hedenberg, politikern Christina Linberg (C) och demokratiutvecklaren Clara Lebedinski Arfvidson för ett samtal om förslaget till policy.

Kommentarer från Wendela Hellmanskolans elevråd

Wendela Hellmanskolans elevråd (fortsättningsvis ”elevrådet”) tycker att policyn på det stora hela är bra. Till exempel tycker elevrådet att det är bra att policyn betonar att de måltider som serveras i Härnösands kommun ska vara klimatsmarta och ekologiska. Elevrådet framförde även kritiska synpunkter på policyn, dessa beskrivs nedan.

Kommentarer på avsnittet ”Ekologiskt perspektiv”

Elevrådet lyfter som ovan nämnt att det är bra att maten ska vara klimatsmart, men undrar varför det inte nämns i policyn att maten också bör vara närproducerad. Elevrådet påpekar att närproducerad mat kan vara bra för miljön, eftersom den inte behöver transporteras långt.

Elevrådet tycker inte att ett lågt klimatavtryck ska få vara viktigare än att maten som serveras är god och ser god ut. Elevrådet menar att den vegetariska mat som serveras på skolan i dagsläget inte alltid är särskilt tilltalande eller god, och att det inte alltid är tydligt att alla elever faktiskt får äta av den vegetariska maten om de vill. För att säkerställa att den klimatsmarta maten är bra, bör policyn också nämna att den personal som lagar maten i kommunen ska få fortbildning i hur man kan laga klimatsmart mat som är god.

Att maten är god menar elevrådet är viktigt också för att minska matsvinnet. Mat som inte uppfattas som god slängs i högre grad än annan mat. Mat som inte uppfattas som god eller tilltalande sänker dessutom aptiten. Att maten ska vara god och målgruppsanpassad (se vidare nedan) är därför viktigt för att minska matsvinnet. Att maten ska vara god borde därför uttryckas tydligare i policyn, anser elevrådet.

Kommentarer på avsnittet ”Socialt perspektiv”

Elevrådet understryker flera gånger under samtalet att de vill vara delaktiga i utformningen av skolmenyn och att de vill tillfrågas om vilken mat de tycker är god. Elevrådet tar upp att de ibland upplever att de får ”vuxenmat”, till exempel morötter blandat med någon slags röra. Elevrådet tycker att det hade varit bättre att servera bara morötter till unga personer. Elevrådet understryker

att de som ansvarar för maten behöver kunskap om de målgrupper som de lagar maten till och att maten bör vara målgruppsanpassad.

Elevrådet tar upp att det behöver bli tydligare för eleverna hur de kan påverka och ge återkoppling på måltiderna. De verktyg som eleverna får för att påverka behöver utformas tillsammans med dem. Annars finns det risk att verktygen inte är användbara eller meningsfulla för dem.

Elevrådet tycker till viss del att det är bra med ett matråd, men understryker samtidigt att det är viktigt att matråden är organiserade på ett sätt som gör att de kan påverka på det sätt som policyn beskriver.

Elevrådet tycker dock att det är bra att policyn beskriver att matsalen ska vara inbjudande och att man ska få ta sin mat själv.

Kommentarer på avsnittet ”Näringsperspektiv”

Elevrådet håller till viss del med om att det är bra att andelen socker i det som serveras i elevcaféerna är låg, men lyfter att det kan vara gott med en kaka ibland. Det är mycket viktigt, enligt elevrådets uppfattning, att utbudet i de olika elevcaféerna är ungefär likadant. Annars kan det lätt kännas orättvist om eleverna på en skola kan köpa kakor i sitt café, medan eleverna på en annan skola inte får göra det. Elevrådet tycker att utbud och servering ska vara likvärdigt mellan olika skolor, och att detta skulle kunna tas upp i policyn.

Kommentarer på avsnittet ”Pedagogiskt perspektiv”

Elevrådet tycker inte att det är bra att policyn beskriver luncherna som lärande tillfällen. Elevrådet tycker att lunchen ska vara en paus från aktivt lärande. Man vill att samtalen kring matborden ska vara trevliga, roliga, meningsfulla och stärka gemenskapen, inte nödvändigtvis vara lärande.

Elevrådet tycker dock att det är bra att policyn tar upp att lärarna ska äta likadan mat som den som erbjuds eleverna. Om lärarna inte gör det kan det skapa misstro, eftersom eleverna kan börja undra om lärarna äter bättre mat än eleverna.

Ur ett pedagogiskt perspektiv tycker elevrådet att det vore bra om elever fick komma på studiebesök till Navet, så att de får lära sig hur maten de äter produceras. Elevrådet konstaterar att de inte vet något om hur den mat de serveras tillagas eller vad de som arbetar i köket egentligen gör.

Elevrådet önskar att policyn på något sätt skulle ta upp att det ska vara tydligt vad det är för mat som serveras och vad den innehåller. Elevrådet berättar att det har funnits tillfällen då de inte har förstått vad det är för mat de serveras. Till exempel upplevs det som mycket otydligt när maträtterna döps till saker som ”Zorrogryta”. Elevrådet tycker att namnet är obegripligt och inte säger något om vad grytan kan tänkas innehålla. Elevrådet tycker att det bör vara policy att maträtterna på menyn ska ha namn som tydligt beskriver vad de innehåller, som till exempel ”gryta med fisk” eller liknande, för att undvika missförstånd.

Avslutningsvis tycker elevrådet att det kändes bra att bli tillfrågade om policyn. Att få prata om förslaget till policy öga mot öga med representanter från kommunledningen ser elevrådet som värdefullt. Elevrådet skickar med att de gärna kommer på studiebesök på kommunledningskontoret.

Kommunstyrelseförvaltningen
Clara Lebedinski Arfvidson, 0611-348906
clara.lebedinski.arfvidson@harnosand.se

Restaurangskolan årskurs 3, kommentarer på förslaget till måltidspolicy för Härnösands Kommun

Sammanfattning

Ett förslag till en ny måltidspolicy har tagits fram av tjänstepersoner i dialog med den politiska majoriteten i Härnösands kommun. Den 30 september 2020 träffades elever från Restaurangskolan vid Härnösands Gymnasium (årskurs 3), läraren Lars Bergman, oppositionsrådet Christina Lindberg (C) och demokratiutvecklaren Clara Lebedinski Arfvidson för ett samtal om förslaget till måltidspolicy.

Eleverna berättade att de överlag tyckte att förslaget till policy är bra, och tycker att det är bra att den understryker att maten ska vara hållbart producerad och klimatsmart.

Eleverna saknar dock att policyn inte tydligt nämner att maten bör vara närproducerad. Man saknar även att policyn inte beskriver att hygienen kring produktionen av maten och måltiderna ska vara bra.

Eleverna lyfter också att det bör uttryckas tydligare i policyn att maten ska vara lagad från grunden och att hel- och halvfabrikat bör undvikas helt. Eleverna beskriver en mängd goda effekter som skulle kunna uppnås genom ett tydligare ställningstagande för mat lagad från grunden, till exempel minskat matsvinn.

Beskrivning av ärendet

En ny måltidspolicy håller på att tas fram för Härnösands kommun. Policyn beskriver vilka grundprinciper och värderingar som ska gälla när mat lagas och serveras i Härnösands kommuns verksamheter.

Policyn är framtagen av tjänstepersoner på kommunledningskontoret i dialog med den politiska majoriteten.

För att policyn ska bli så bra som möjligt vill kommunens politiker få in synpunkter från barn och ungdomar i Härnösands kommun. Barn och unga kommer att påverkas av policyn, till exempel genom att policyn kommer att vara vägledande vid utformningen av skolmåltider. Det är därför nödvändigt att fråga barn och unga om vad de tycker är bra eller dåligt med policyns innehåll, så att policyn kan skrivas på ett sånt sätt att den blir bra även ur barns och ungas perspektiv.

Härnösands Gymnasium ombads förmedla kontakt med elever som kunde tänka sig att läsa och komma med kommentarer på förslaget till måltidspolicy. Restaurangskolans årkurs 3 åtog sig uppdraget. Den 30 september 2020 träffades eleverna, läraren Lars Bergman, oppositionsrådet Christina Lindberg (C) och demokratiutvecklaren Clara Lebedinski Arfvidson för ett samtal om förslaget till måltidspolicy.

Kommentarer från Restaurangskolan årskurs 3

Restaurangskolan årskurs 3 (fortsättningsvis ”eleverna”) tycker överlag att policyn är bra, och uppskattar att man betonar att de måltider som lagas och serveras i Härnösands kommun ska vara klimatsmarta och hållbara. Eleverna hade dock vissa kritiska synpunkter och förslag på förbättringar. Dessa beskrivs nedan.

Kommentarer på avsnittet ”Ekologiskt perspektiv”

Eleverna tycker att det är positivt att det understryks i policyn att så mycket som möjligt av maten som serveras i Härnösands kommuns verksamheter ska vara ekologiskt producerad. Eleverna tycker dock att det vore bra om råvarorna som används i matlagningen även är närproducerade. De närproducerade råvarorna bör dock vara producerade på ett hållbart sätt.

Eleverna tar upp att det vore bra om policyn på något sätt uttryckte att den personal som lagar maten, eller på andra sätt ansvarar för måltiderna i Härnösands kommun, ska få kontinuerlig fortbildning. Detta för att personalen ska få möjlighet att göra ett bra jobb och laga klimatsmart mat av god kvalité.

Eleverna håller med om att det är viktigt att matsvinnet minskar, men påpekar att det finns olika sätt att analysera varför vi har ett matsvinn inom kommunen. Till exempel kan det vara så att eleverna på skolan är stressade när de äter och att de inte har ro till att äta upp. Det kan också vara så att maten inte är tillräckligt god för att en del ska vilja äta upp. Detta skulle kunna tas upp under socialt- och näringsperspektiv.

Eleverna tar även upp att det kan vara så att en del elever inte har respekt för kockarnas arbete och matens värde, och att man borde ha olika pedagogiska aktiviteter för att stärka förståelsen för maten och arbetet med den. Till exempel skulle det vara bra om eleverna i till exempel årskurs 6 eller 7 fick göra studiebesök på Navet för att se hur de lagar maten.

Kommentarer på avsnittet ”Socialt perspektiv”

Eleverna konstaterar att det finns flera positiva saker med hur skolluncherna har organiserats under Coronapandemin. Till exempel tar de upp att det är positivt att färre elever äter samtidigt, eftersom det ger mer matro och minskar stress.

Eleverna tar även att kvalitén på maten när den serveras är mycket viktig. De tar upp att det har förekommit att maten har varit kall när de ska äta, att vissa maträtter har tagit slut. Detta upplevs som stressande och otrevligt. Eleverna önskar en tydligare ambition om att portionsberäkningen ska vara mer precis,

eftersom detta sammantaget skulle leda till mindre stress för individen och därigenom göra måltiderna trevligare för alla inblandade.

Eleverna saknar att hygienen kring maten och måltiderna inte nämns i policyn. Till exempel nämner eleverna att det finns tillfällen då de har hittat hårstrån i maten, vilket inte är bra ur ett hygienperspektiv och även kan försämra elevernas aptit. ”Hygien” är alltså ett tydligt nyckelord som skulle kunna arbetas in i policyn, enligt elevernas uppfattning.

Kommentarer på avsnittet ”Näringsperspektiv”

Eleverna ser mycket positivt på att det står i policyn att hel- och halvfabrikat ska undvikas. Eleverna påpekar dock att hel- och halvfabrikat bör undvikas, inte bara för att undvika onödiga tillsatser, utan också för att maten blir godare om den lagas från grunden. Om maten lagades från grunden, tror eleverna att det skulle kunna få fler elever att äta skolmaten och att matsvinnet skulle minska. Mat som är god slängs i mindre grad, menar de. Mat lagad utan hel- och halvfabrikat skulle alltså kunna få flera positiva effekter förutom de som redan nämns i policyn. Att maten bör lagas från grunden bör därför uttryckas tydligare i dokumentet.

Eleverna håller med om att det är bra om andelen socker i det som serveras i elevcaféerna hålls nere, och konstaterar att det inte är så idag. Eleverna tycker att policyn även borde ta upp att det ska vara en god kvalité på den mat som erbjuds på elevcaféerna. Personalen som arbetar i elevcaféerna bör också vara utbildade eller få utbildning i korrekt livsmedelshantering. Detta skulle kunna öka kvalitén.

Kommentarer på avsnittet ”Pedagogiskt perspektiv”

Eleverna håller inte med om policyns formuleringar om att det är viktigt att vuxna är med och äter. Eleverna tar upp att det kan vara skönt att slippa vuxna ibland. Huruvida vuxna bör vara med eleverna och äta eller inte bör vägas mot elevernas mognad och ålder. Detta skulle kunna uttryckas tydligare i policyn, enligt elevernas uppfattning.

Avslutningsvis ser eleverna positivt på att bli tillfrågade om att ge sina synpunkter på policyn och skulle vilja bli tillfrågade även om andra saker som rör kommunen i framtiden.

Kommunstyrelseförvaltningen
Clara Lebedinski Arfvidson, 0611-348906
clara.lebedinski.arfvidson@harnosand.se

Brunne skola klass fem: kommentarer på förslaget till måltidspolicy för Härnösands Kommun

Sammanfattning

Ett förslag till en ny måltidspolicy har tagits fram av tjänstepersoner i dialog med den politiska majoriteten i Härnösands kommun. Den 9 oktober 2020 träffades årskurs 5 i Brunne skola, läraren Annica Lundell, oppositionsrådet Christina Lindberg (C), majoritetsföreträdaren Johan Sundqvist (MP) och demokratiutvecklare Clara Lebedinski Arfvidson för ett samtal om förslaget till måltidspolicy. I samtalet kommenterade klassen vad de tycker är bra och mindre bra med måltiderna på Brunne skola och med policyn.

Eleverna beskriver att de skulle vilja vara mer inkluderade och delaktiga i utformningen av skolmenyn. Det framkommer att de inte vet huruvida de faktiskt är delaktiga eller inte i dagsläget. Eleverna tar upp att de ibland upplever att de serveras ”vuxenmat” och önskar att maten ska vara anpassad efter vad barn generellt tycker om.

Eleverna berättar att de tycker att maten som lagas på Brunne skola oftast är bra och god, bättre än den som serveras på andra skolor.

Beskrivning av ärendet

En ny måltidspolicy håller på att tas fram för Härnösands kommun. Policyn beskriver vilka grundprinciper och värderingar som ska gälla när mat lagas och serveras i Härnösands kommuns verksamheter.

Policyn är framtagen av tjänstepersoner på kommunledningskontoret i dialog med den politiska majoriteten.

För att policyn ska bli så bra som möjligt vill kommunens politiker lyssna på synpunkter från barn och unga som går i skola i Härnösands kommun. Barn och unga kommer att påverkas av policyn, till exempel genom att policyn kommer att vara vägledande vid utformningen av skolmåltider. Det är därför nödvändigt att fråga barn och unga om vad de tycker är bra eller dåligt med policyns innehåll, så att policyn kan skrivas på ett sådant sätt att den blir bra även ur barns och ungas perspektiv.

Kommunledningskontoret frågade Brunne skola om det var möjligt at få samtala med elever på skolan om måltidspolicyn. Årskurs 5 ställde upp för samtal.

Den 9 oktober 2020 träffades eleverna, läraren Annica Lundell, oppositionsrådet Christina Lindberg (C), majoritetsföreträdaren Johan Sundqvist (MP) och demokratiutvecklaren Clara Lebedinski Arfvidson för ett samtal om förslaget till måltidspolicy.

Kommentarer från Brunne skola klass fem

Eleverna tycker att det är bra att man får mat i skolan. De tycker dock att det serveras mycket ”vuxenmat”. De berättar att det ibland serveras olika såser och soppor som de själva inte tycker är så goda, och de tror att andra barn tycker likadant.

Eleverna berättar att de inte riktigt vet om de blir tillfrågade om vad de vill äta eller om vad de tycker om maten. De berättar att de ibland får de önska vilken mat som ska serveras. De uppfattar det dock som att den mat de önskar inte lagas. De berättar att det har hänt att det har serverats ”önskemat”, men att de inte har vetat om att det är ”önskemat” som har serverats. De tycker att det vore bra om det blir tydligare vad som händer med deras önskningar och att det informeras tydligare om när köket har lagat mat som de önskat sig.

Eleverna tycker också att det vore bra om det framgår tydligt vad maten innehåller. En lapp som placeras bredvid maten där det står vad maten innehåller skulle vara uppskattat. Det vore också bra om man kunde få information om när skolmenyn förändras. En elev berättar som exempel att det hände en gång att de fick rotmos istället för potatismos. Det var en stor besvikelse. Rotmos är inte det samma som potatismos, och det hade varit bra om man hade berättat om förändringen av menyn på något sätt.

Eleverna tycker att det är bra att de har flera olika matalternativ att välja mellan, och att grönsaksbuffén oftast är bra.

Eleverna berättar att det ibland kan kännas tråkigt att vuxna äter tillsammans med dem, eftersom det kan upplevas som att man inte kan prata om det man vill vid matbordet då. Samtidigt kan det dock bli väldigt stökigt om inga vuxna är med och äter. Det är inte heller bra.

Eleverna tar upp att det är bra med närproducerad mat, och att det är något som kan nämnas i policyn.

Eleverna berättar att de uppfattar att maten som lagas på Brunne skola är bättre än maten som lagas på Navet. En elev som gick på en annan skola tidigare bekräftar det. Skolmenyn är mer varierad på Brunne skola än vad den tycks vara på andra skolor, och det tycker eleverna är bra.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
2020 -10- 23
Dnr KS 20-99

KPR Härnösand 201022

Måltidspolicy Remissvar.

Leif Carlsson

leifcarlsson@gmail.com

070-681 66 58

Remissvar måltidspolicy för Härnösands Kommun.

Tack för att KPR får vara med och tycka till i denna för oss äldre så viktiga fråga.

Vad vi kan se i det för tillfället aktuella förslag så utgår det till stor del från barns och skolans perspektiv.

Vi har gjort ändringar och tillägg så att även de äldres perspektiv tillgodoses.

För övrigt anser vi att grunddokumentets svenska är undermålig och att det verkar vara dåligt genomtänkt, ett hafsverk.

Leif Carlsson

Vice Ordförande KPR Härnösand representerande 33,3 % av de röstberättigade i Härnösands kommun eller c:a 6500 individer.

Bilaga: Förslag till ändringar / kompletteringar i Måltidspolicy för Härnösands kommun. ./1

KPR Härnösand **20201022**

Ag Måltidspolicy

Leif Carlsson

leifcarlsson1gmail.com

070-681 66 58

Förslag till ändringar/kompleteringar i Måltidspolicy för Härnösands kommun.

§1 Tredje stycket tillägg .....ekologiskt hållbara och **lokalt upphandlade.**

Fjärde stycket ändring. Inom omsorgen, **hemtjänsten och äldreomsorgen SKALL...**

§2 Första stycket tillägg, ... klimatsmart, näringsriktigt och **lokalt upphandlade.**

§3 Andra stycket ändring, **Matgäster ska** i den grad ...

Femte stycket tillägg, ska finnas på skolorna, **äldreomsorgen** och övriga ...

§4 Andra stycket tillägg, I grundskolorna, gymnasiet samt **äldreomsorgen** ska det ...

§5 Nytt stycke i början: **Målet skall vara en positiv Måltidsupplevelse så väl för äldre som för bern. Elever och personal.**

Nytt stycke i slutet: **Inom äldreomsorgen är det viktigt att personalen sitter tillsammans med brukarna vid måltiderna.**

Övrigt: Varför får inte hemtjänst personalen laga mat i hemmen?

När öppnar de nedlagda matsalarna?

Finns det matansvarig på våra äldreboenden?

Det bör poängteras att rörelse är minst lika viktig som mat, se Livsmedelsverkets skrifter.

Leif Carlsson Vice Ordförande KPR representerande 33,3 % av de röstberättigade i Hsd.

Från: Marie Holmberg
Skickat: den 19 maj 2021 10:46
Till: Ina Lindström Skandevall; Anna Bostedt
Ämne: SV: Måltidspolicy

Hej Anna och Ina

Då jag inte kunnat prioritera arbetet med måltidspolicyn, pga av mycket andra arbetsuppgifter. Förstår att jag är sent ute med mina kommentarer, men jag skickar dom ändå.

Frågor?
Under 4. Näringsperspektiv, står det i texten (*Finns behov av specialkost av medicinska skäl ska detta erbjudas mot läkarintyg).*
Vem ska kräva in läkarintyget? Har frågan tagits upp med skolhälsovården?

Under 5. Pedagogiskt perspektiv, står det i texten (*Det är mycket betydelsefullt att den pedagogiskt ätande personalen vid måltiderna äter samma mat som barnen/eleverna*.)
Min tolkning av en pedagogisk måltid är att personalen **ska** äta den mat som serveras tillsammans med barnen/eleverna.

Har även önskemål att detta togs med;

> **5.Pedagogiskt perspektiv**
> Arbetet med att minska matsvinnet handlar oftast inte om att laga mindre mat, utan mer om att mer mat behöver hamna i matgästens mage. Och för att lyckas i detta arbete ska schema lagda luncher införas i grundskolorna.
> *Anledningen till det är att man från livsmedelsverket nu efterfrågar mängden uppäten mat i sin enkät Offentliga måltider inklusive matsvinn.*
>
> Viktigt att det finns ett samarbete mellan Kostavdelningens personal och pedagogerna i skolan och förskolan. Detta för att skapa goda matvanor och öka lusten att äta och våga smaka.
> Menar med det att det krävs ett större samarbete än att om möjligt låta barnen får vara med i köket.

Mvh
Marie Holmberg
Kostchef
Kost - avdelningen
Samhällsförvaltningen
Härnösands kommun
Tel.0611-348678
Mobil 073-274 07 14
Härnösands kommun

Från: Ina Lindström Skandevall <ina.lindstrom@harnosand.se>
Skickat: den 18 maj 2021 17:42
Till: Marie Holmberg <marie.holmberg@harnosand.se>
Ämne: SV: Måltidspolicy

Hej

Jag har skickat den till Anna för godkännande

Ina Lindström Skandevall
Utredare
Kommunledningskontoret
Härnösands kommun

Tel arb: 0611 - 34 80 17

Från: Marie Holmberg
Skickat: den 18 maj 2021 16:31:19
Till: Ina Lindström Skandevall
Ämne: SV: Måltidspolicy

Hej Ina

Tiden går så fort, och jag har inte hunnit med att titta mer på måltidspolicyn då jag är mitt upp i en chefs rekrytering. Har du gjort den klar, eller har jag få mer tid att titta på den?

Mvh

Marie Holmberg
Kostchef
Kost - avdelningen
Samhällsförvaltningen
Härnösands kommun
Tel.0611-348678
Mobil 073-274 07 14

Från: Ina Lindström Skandevall <ina.lindstrom@harnosand.se>
Skickat: den 6 maj 2021 13:21
Till: Marie Holmberg <marie.holmberg@harnosand.se>
Ämne: SV: Måltidspolicy

Hej

Jag skulle behöva göra färdigt måltidspolicyn under nästa vecka, så har ni några synpunkter vore det bra om de kom in senast onsdag

//Ina

Från: Ina Lindström Skandevall
Skickat: den 28 april 2021 10:47
Till: Marie Holmberg <marie.holmberg@harnosand.se>
Ämne: SV: Måltidspolicy

Hej

Vad innebär: Vi ska ha en klimatbudget för våra måltider per vecka
Det här är en politisk viljeinriktning, som jag förstått det handlar det om att en beräkning av klimatpåverkan måste göras när matsedeln sätts. Det var ett sätt att skala ner det, konsekvensen blir att närproducerat och säsongsbetonat kommer att behöva prioriteras eftersom dess klimatpåverkan är mindre.

Finns behov av specialkost av medicinska skäl ska detta erbjudas mot läkarintyg. Finns det ett politiskt beslut på läkarintyg?

Det här blir det politiska beslutet

Har man pratat något om att schemalägga luncher?

Nej

Från: Marie Holmberg <marie.holmberg@harnosand.se>
Skickat: den 28 april 2021 09:53
Till: Ina Lindström Skandevall <ina.lindstrom@harnosand.se>
Kopia: Kia Olsson <kia.olsson@harnosand.se>; Ulrika Olsson <ulrika.x.olsson@harnosand.se>
Ämne: SV: Måltidspolicy

Hej Ina

Vi har nu börjat titta och har fått några frågor/funderingar från Kia, se nedan

Mvh
Marie

Från: Kia Olsson <kia.olsson@harnosand.se>
Skickat: den 28 april 2021 09:06
Till: Marie Holmberg <marie.holmberg@harnosand.se>; Ulrika Olsson <ulrika.x.olsson@harnosand.se>
Ämne: SV: Måltidspolicy

Vad innebär: Vi ska ha en klimatbudget för våra måltider per vecka
Finns behov av specialkost av medicinska skäl ska detta erbjudas mot läkarintyg. Finns det ett politiskt beslut på läkarintyg?

Har man pratat något om att schemalägga luncher?

Med vänliga hälsningar

Kia Olsson
Enhetschef
Kostavdelningen/ Gymnasiet
Eriksbergsgränd 11
Härnösands kommun
070-288 00 27
0611-34 86 30

Härnösands kommun

www.harnosand.se

Från: Marie Holmberg <marie.holmberg@harnosand.se>
Skickat: den 28 april 2021 08:39
Till: Kia Olsson <kia.olsson@harnosand.se>; Ulrika Olsson <ulrika.x.olsson@harnosand.se>
Ämne: VB: Måltidspolicy

Hej !

Kan ni hjälpa mig att titta på måltidspolicyn och lämna synpunkter?

Mvh
Marie

Från: Ina Lindström Skandevall <ina.lindstrom@harnosand.se>
Skickat: den 19 mars 2021 10:00
Till: Marie Holmberg <marie.holmberg@harnosand.se>
Ämne: Måltidspolicy

Hej

Pga corona och belastningen på förvaltningarna har arbetet med måltidspolicyn pausats under en längre tid men verkar vara på gång nu igen.

Politiken har arbetat om förslaget en del sedan ni såg det i våras så jag skickar över det förslag som gått ut på remiss. Vore tacksam om ni kunde ge ett yttrande från ert perspektiv, framförallt vad gäller den ekologiska biten. Där är det politiken som haft önskemål om att det ska skrivas så som det står men tänker det är bra om era åsikter om vad det kommer att innebära för arbetsinsatser, ev kostnader, fortbildningsbehov osv kan finnas med.

Ina Lindström
Utredare
Härnösands Kommun

Tfn 0611-34 80 17 vxl 0611-34 80 00

Postadress:
Härnösands kommun
871 80 Härnösand

Besöksadress:
Rådhuset
Nybrogatan 8
871 31 Härnösand

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2021-05-12

Dnr
KS/2020-000513

Kommunstyrelseförvaltningen
Petra Werner, 0611-34 85 30
petra.werner@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens verksamhetsuppföljning-socialnämnden

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen besluta

att rekommendera socialnämnden att utveckla arbetet med internkontroll och strategisk kompetensförsörjning,

att rekommendera socialnämnden att formalisera uppföljningen av privata utförare enligt kommunens program för uppföljning av privata utförare och

att uppdra till kommundirektören att föra en dialog med socialförvaltningen om ansvaret för beställar- och utförarfunktioner i samband med uppdrag till privata utförare inom ramen för LOV.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsens uppgift är att utöva ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning och tillse att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelsen ska också se till att internkontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt. Kommunstyrelsen och nämnderna ska se till att kommunfullmäktiges beslut verkställs.
Styrelsen samordnar, genom att leda och styra, den kommunala verksamheten. Styrelsen leder och fastställer övergripande förutsättningar för planering och uppföljning av hela den kommunala verksamheten inklusive de kommunala bolagen. Kommunstyrelsen ska ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet samt kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund och besluta i frågor om samordning mellan nämnder och gränsdragning mellan nämndernas kompetens när något är oklart eller tvistigt.

Kommunstyrelsen utövar sin uppsiktsplikt genom fördjupad verksamhetsuppföljning, verksamhetsredovisningar i kommunstyrelsen, genom ekonomiska månadsuppföljningar, fyramånaders – och delårsrapport samt verksamhetsberättelse.
Den bilagda rapporten är resultatet av en fördjupad verksamhetsuppföljning genom dialog mellan kommunstyrelseförvaltningens tjänstepersoner och socialnämndens ordförande och förvaltningschef.

Verksamhetsuppföljningen lyfter upp processer som socialnämnden med dess verksamheter arbetar inom som, genom sina goda resultat, är väl värda att sprida i kommunens övriga verksamheter. Kommunstyrelsen rekommenderar socialnämnden att utveckla rutinerna inom området internkontroll och genomför kartläggning och analys av kompetensförsörjningsbehovet på kort och lång sikt i en strategisk kompetensförsörjningsplan. Kommunledningskontoret föreslår även att socialnämnden formaliserar uppföljningen av privata utförare inom områden som faller under socialnämndens ansvar.
Då socialnämnden lyfter upp att de är ansvariga både för beställarfunktionen och utförarfunktionen gällande uppdrag till privata utförare inom ramen för LOV, föreslår kommunledningskontoret att en dialog förs för att utröna hur ansvaret skulle kunna fördelas framåt.

Socialt perspektiv
I ett socialt perspektiv är det av vikt att tillgängliggöra uppföljning av verksamhet i egen regi och uppföljning av verksamheter som utförs av privata utförare för att ge invånare möjlighet till valfrihet utifrån kunskap om verksamheternas kvalitet.

Ekologiskt perspektiv

Här bedöms ingen påverkan.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Enligt kommunallagen ska Fullmäktige för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. Beslutet att socialnämnden ska formalisera sin uppföljning tillser att nämnden följer kommunallagen och Fullmäktiges antagna program för uppföljning av privata utförare.

I ett ekonomiskt perspektiv är det av vikt att planer för kompetensförsörjning på kort och lång sikt bearbetas för att i så stor mån som möjligt undvika högre kostnader för exempelvis bemanningslösningar.

Beslutsunderlag

Program för uppföljning av privata utförare (KS 17-153-000)

Anna Bostedt
Kanslichef

Petra Werner
Verksamhetscontroller

Bilagor

Bilaga 1 – Verksamhetsrapport socialnämnden 2021-04-26

Bilaga 2 – Kvalitetsberättelse för socialförvaltningen 2020

Härnösands kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Petra Werner, 0611-34 85 30
petra.werner@harnosand.se

RAPPORT

Datum
2021-04-26

Verksamhetsuppföljning socialnämnden 2021

Härnösands kommun

Innehåll

1 Syftet med verksamhetsuppföljningen 3

2 Socialnämndens uppdrag 4

3 Uppföljning av verksamheterna 5

3.1 Uppföljning av verksamhet i egen regi 5
3.2 Uppföljning av verksamhet i privat regi 7

4 Samverkan och samordning 8

5 Arbetsprocesserna 9

6 (Verksamhets)utveckling 10

6.1 Kompetensförsörjning 10
6.2 Attraktiva arbetsplatser 10
6.3 Säker verksamhet 10

7 Utmaningar och möjligheter på längre sikt 12

8 Bedömning 13

8.1 Processer och områden som kan vara lärande exempel för andra verksamheter 13
8.2 Rekommendationer 13
8.3 Förslag på åtgärder 13

1 Syftet med verksamhetsuppföljningen

Kommunallagen anger att nämndens huvuduppgift är att besluta i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ansvara för samt besluta i de frågor som kommunfullmäktige delegerat till dem.

Kommunstyrelsens uppgift är att utöva ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning och tillse att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelsen ska också se till att internkontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt. Styrelse/nämnd ska se till att kommunfullmäktiges beslut verkställs. Styrelsen samordnar, genom att leda och styra, den kommunala verksamheten. Styrelsen leder och fastställer övergripande förutsättningar för planering och uppföljning av hela den kommunala verksamheten inklusive de kommunala bolagen. Kommunstyrelsen ska ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet samt kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund och besluta i frågor om samordning mellan nämnder och gränsdragning mellan nämndernas kompetens när något är oklart eller tvistigt.

Kommunstyrelsen utövar sin uppsiktsplikt genom fördjupad verksamhetsuppföljning, verksamhetsredovisningar i kommunstyrelsen, genom ekonomiska månadsuppföljningar, fyramånaders – och delårsrapport samt verksamhetsberättelse.
Denna rapport är resultatet av en fördjupad verksamhetsuppföljning genom dialog mellan kommunstyrelseförvaltningens tjänstepersoner och socialnämndens ordförande och förvaltningschef.

2 Socialnämndens uppdrag

”Nämndens huvuduppgift är att besluta i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ansvara för samt besluta i de frågor som kommunfullmäktige delegerat till dem.”

Det yttersta ansvaret för socialnämndens uppdrag och utförande ligger hos kommunen (kommunfullmäktige). Socialtjänsten lyder under socialnämnden som är den instans som i praktiken utifrån delegation, utför arbetet.

Socialnämndens ska inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnden ska också se till att internkontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt. Detsamma gäller när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen 10 kap. §1 har lämnats över till någon annan.
Socialnämnden har ansvarsområden som innebär att handha uppgifter inom individ – och familjeomsorg, äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade hemtjänst, kommunal hälso- och sjukvård samt uppgifter inom vad som anges i socialtjänstlagen.
Nämnden lyder under flera lagar såsom socialtjänstlagen , lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, hälso-och sjukvårdslagen, lagen om vård av unga samt lagen om vård av missbrukare. En uppskattning är att 90 procent av socialnämndens verksamheter är lagstyrda.

En översyn av socialtjänstlagen och vissa av socialtjänstens uppgifter initierades 2017 och ett förslag överlämnades hösten 2020.
De större förslagen i utredningen handlar bland annat om att socialtjänsten ska arbeta förebyggande och att arbetet ska baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet, vilket socialnämnden ser fram emot då fokus alltmer ligger i vad som kan göras i förebyggande och hälsofrämjande syfte vilket kan ge effekt på både kort och lång sikt.

Socialnämndens uppdrag spänner över många områden och målgrupper som rör alla åldersgrupper. Utifrån bredden i uppdragen finns inga prioriterade målgrupper då man utgår ifrån vilka som har behov av stöd.

Nämndens ansvar inom missbruk och psykiatri angränsar till Region Västernorrlands ansvarsområden, vilket ibland utmynnar i gråzoner som gör att nämndens verksamheter tar över ansvar som tolkas ligga inom regionens område. Grunden för det beskrivs i socialtjänstlagen, 2 kap. 1§, ”Varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det **yttersta ansvaret** för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

Utifrån kommunens reglemente och de lagar som socialnämnden lyder inom är uppdraget tydligt och täcker de uppgifter som utförs. Däremot önskas en förändring gällande rollfördelningar i samband med hanteringen av privata utförare där nämnden idag är *både* beställare och utförare.

3 Uppföljning av verksamheterna

Förväntningarna hos kommunens invånare på socialnämndens verksamheter har ökat och det ställs högre krav. Exempel på det är förväntan om att få välja vilket särskilt boende som den anhöriga ska få plats inom samt en önskan om att få hemtjänst i högre omfattning än vad som är beviljat och på de tider man önskar.
Andelen synpunkter på nämndens verksamheter upplevs inte ha ökat, men däremot anser nämnden att synpunkter som ges, borde lyftas fram tydligare som en del av ett lärande för nämnd och verksamhet.

3.1 Uppföljning av verksamhet i egen regi

Av socialtjänstlagen framgår att kommunens socialtjänst ska erbjuda tjänster av god kvalitet. En liknande lydelse finns i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Av båda lagarna framgår också att kvaliteten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras.

Den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS bör varje år upprätta en sammanhållen kvalitetsberättelse av vilken det bör framgå hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet har bedrivits under föregående kalenderår, vilka åtgärder som har vidtagits för att säkra verksamhetens kvalitet och vilka resultat som har uppnåtts. (Bilaga 2).

Brukarundersökningar är grunden för uppföljning inom socialnämndens verksamheter. Inom socialnämndens ansvarsområden finns ett antal olika nationella databaser, enkäter och undersökningar som lyfter upp invånarnas och brukarnas upplevelse av bland annat kommunens särskilt boende för äldre, hemtjänst samt inom funktionshinderområdet. Nämndens verksamheter följer framförallt statistiken och uppföljningen via Kolada. Man anger att det är svårare att följa upp hur invånarna upplever verksamheten individ-och familjeomsorg (IFO). Uppgifter i Kolada antyder 100 procent nöjdhet gällande helhetssyn, men svarsfrekvensen är så liten att riktvärdet inte är kvalitetssäkrat (12 svar för 2020). IFO följs upp på individnivå, men uppgifterna aggregeras inte upp.

Generellt ses att helhetssynen om särskilt boende för äldre (SÄBO), ligger bland de främsta 25 procenten av alla kommuner i Sverige, medan helhetssynen på hemtjänsten hamnar bland de 25 procent med sämre omdöme. Inom kommunens enheter syns större skillnader med både hög och låg nöjdhet bland brukare. Inom funktionshinderområdet följs den länsvisa statistiken.
Ett uttalat utvecklingsarbete är att framåt följa upp statistik kring verksamheternas brukare varje månad.
Det finns i nuläget inget arbete för att kvalitetssäkra uppgifter som lämnas in till databaserna från verksamheterna.

Kvalitetsberättelsen har utvecklats de senaste åren. Fokus ligger på en beskrivning av vad man har genomfört under året, vad man har förbättrat sedan föregående år och utvecklingsområden framåt.

Den löpnade uppföljningen består av ekonomisk uppföljning och uppföljning av nyckeltal via Kolada.

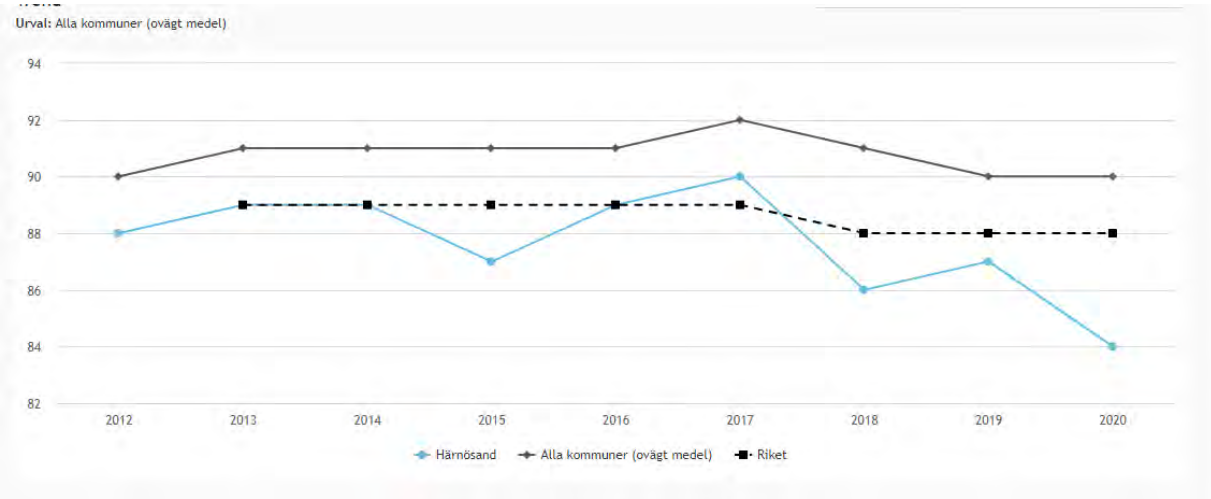

Utdrag ur Kolada: Brukarbedömning helhetssyn hemtjänsten.

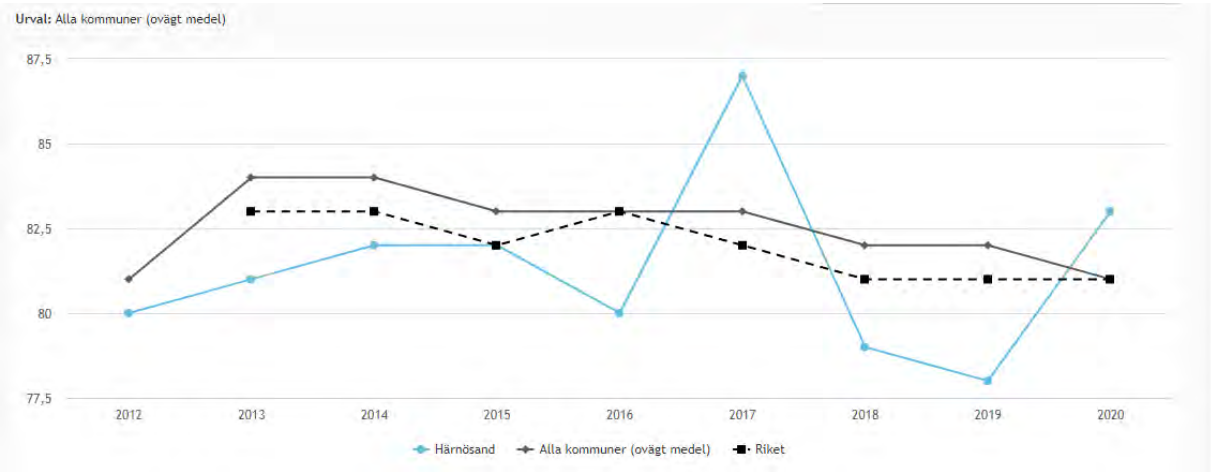

Utdrag ur Kolada: Brukarbedömning helhetssyn boende äldreomsorg.

3.2 Uppföljning av verksamhet i privat regi

Verksamhet som bedrivs på en nämnds uppdrag av en extern aktör är att betrakta som nämndens ansvar. Med lagändringen år 2015 skärptes kraven på kommunen att ha en systematik och kontinuitet i sin uppföljning och kontroll av de externa utförarna. Syftet med uppföljning är att säkerställa att nämndens verksamheter, oavsett regi, lever upp till ställda krav. Syftet är också att garantera insyn och transparens i beslutsprocesser och att medborgare och brukare upplever att erbjudna insatser/tjänster motsvarar behoven och håller en hög kvalitet i förhållande till både lagstiftning och den enskildes behov. Uppföljningen ska också visa på om verksamheterna styr i avsedd riktning och säkerställa att utveckling sker i enlighet med politiska beslut och viljeinriktningar.

Socialnämnden beskriver att uppföljning av privata utförare till största delen består av en ekonomisk uppföljning, och behöver utvecklas till att omfatta ett bredare perspektiv framåt.

Kommunallagen kapitel 5, 3 § anger att Fullmäktige för varje mandatperiod ska anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

I Härnösands kommun har ett program för uppföljning av privata utförare antagits som anger att varje nämnd ska utarbeta en plan för när och på vilket sätt avtal och verksamhet ska följas upp, som ska omfatta alla privata utförare. Det som ska följas upp är exempelvis kvalitet, användning av resurser samt det som i övrigt bedöms relevant för uppdraget.

4 Samverkan och samordning

” Nämnd ska inom ramen för sitt uppdrag samverka internt i kommunen och med externa aktörer för att utveckla kommunens verksamheter(…) Kommunstyrelsen ska besluta i frågor om samordning mellan nämnder och gränsdragning mellan nämndernas kompetens när något är oklart eller tvistigt”

Socialnämnden samverkar bland annat med skolnämnden kring gemensamma frågor som kan bidra till en positiv utveckling för barn och ungas livsvillkor. Skolfam är ett exempel där nämndernas verksamheter tillsammans med Region Västernorrland inom ramen för familjecentralen, arbetar för tidiga insatser och individuellt stöd utifrån behov, riktat till familjehemsplacerade barn.
Samverkan sker även med arbetslivsnämnden genom exempelvis samordning kring personer med behov av stödinsatser som kräver flera myndigheters och kommunala verksamheters delaktighet och stöd (Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen). Samverkan sker även kring personer som uppbär försörjningsstöd där möjligheter till sysselsättning sker via arbetslivsnämndens verksamheter, för att på så vis minska det långvariga behovet av försörjningsstöd. Utöver ovanstående exempel sker samverkan på enhetsnivåer inom nämndens verksamheter.

5 Arbetsprocesserna

Enligt kommunallagen 6 kap. §6 ska nämnden inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.
Nämnden ska också se till att internkontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt.

Socialnämnden har för 2021 dessa resultatuppdrag:

Mål 5 - Jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet

- Brukares nöjdhet med sitt särskilda boende ska öka
- Brukares nöjdhet med sin hemtjänst ska öka
- Andelen vuxna biståndstagare med långvarigt ekonomiskt bistånd ska minska.

Inför verksamhetsplaneringen förs dialoger på enhetsnivå kring resultatuppdragen som sedan aggregeras upp till ledningsnivån för utformning av förslag till resultatuppdrag till nämnden.
Inom ramen för ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete anges de viktigaste områdena man vill förbättra. Socialnämnden har i dagsläget inga egna nämndmål, men avser att utveckla detta.

Medarbetarna känner till verksamhetens mål, men resultatet i medarbetarundersökningen 2020 visar på behov av att utveckla uppföljningen och analysen på medarbetarnivå.

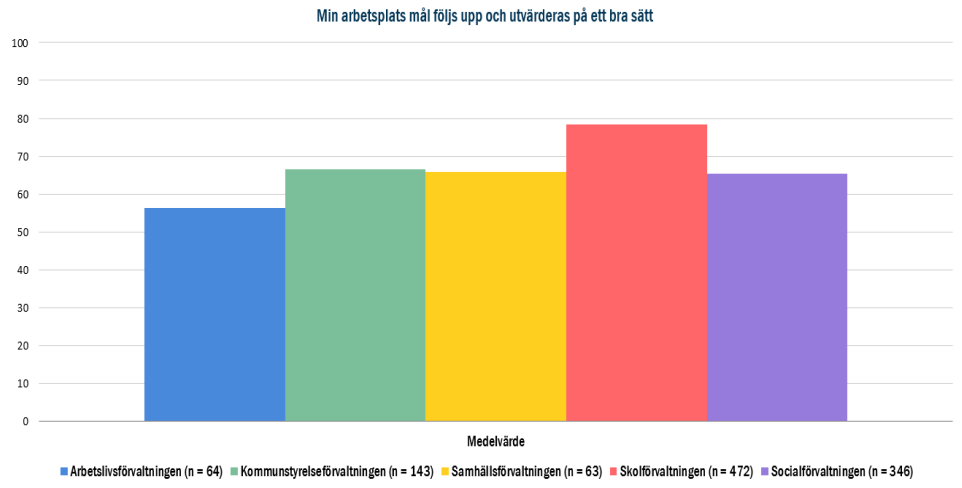

Den interna budgetprocessen för socialnämnden och dess verksamheter genomförs i form av ekonomiska prioriteringar utifrån mönster och trender som kan ses, för en bedömning av kommande behov. Nämndens verksamheter består ekonomiskt till stor del av fasta kostnader. En önskan finns hos nämnden att ställa om budgetprocessen till att se över var behoven finns och vad de består av.

6 (Verksamhets)utveckling

”Kommunstyrelsens uppgift är att utöva ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning(…) Styrelsen leder och fastställer övergripande förutsättningar för planering och uppföljning”

Socialnämndens verksamheter arbetar inom ramen för ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete med utvecklingsarbete. Man redovisar förbättringsarbeten genom att beskriva vad man utvecklat under året och man anger vad man vill utveckla framåt.

6.1 Kompetensförsörjning

Inom socialnämndens verksamheter arbetar drygt 838 (april 2021) årsarbetare varav cirka 759 årsarbetare är tillsvidareanställd. Flest anställda finns i befattningarna undersköterska, omvårdnadspersonal förskollärare, stödassistenter och stödpersonal.

Socialnämndens verksamheter har påbörjat arbetet med strategisk kompetensförsörjning, men har inte arbetat långsiktigt med kompetensförsörjning. För nämndens verksamheter innebär det en kulturförändring att arbeta i ett längre perspektiv för att säkra kompetenser framåt och se över hur befintliga kompetenser kan användas på bästa sätt. Under en period har verksamheterna varit beroende av bemanningslösningar för att klara av att bemanna utifrån behov av sjuksköterskor.
För att klara kompetensbehovet i sårbara funktioner behöver verksamheterna höja grundbemanningen och se över arbetssätt och exempelvis låta undersköterskor utföra mer avancerade arbetsuppgifter för att avlasta sjuksköterskornas arbetsbelastning.

6.2 Attraktiva arbetsplatser

Genom att arbeta och etablera heltidsprojektet och ta bort delade turer skulle arbetsplatsernas attraktivitet höjas. Kombineras det med ”rätt bemanningsnivå” och att arbetsuppgifter fördelas mellan sjuksköterskorna och undersköterskorna menar man att attraktiviteten skulle öka. Arbetet beskrivs som en kulturresa inom nämndens verksamheter men ses också som svår att få att gå ihop, då det krävs att medel tillskjuts. Genom en ökad grundbemanning skulle det vara möjligt att täcka upp den korttidsfrånvaro som verksamheterna har idag.

6.3 Säker verksamhet

Nämndens verksamheter arbetar för en säker verksamhet genom att:

Vård-och omsorg arbetar förebyggande för att minska/hindra fallskador och genom patientberättelsen.

IFO arbetar aktivt för ett bra skydd för medarbetare som en del av en god arbetsmiljö.

Överlag är rättsäkerhetsarbetet och att vara säker i sina arbetsuppgifter något som bidrar till säker verksamhet.

Internkontroller genomförs årligen och beslut fattas av nämnden om en internkontrollplan i samband med beslut om verksamhetsplan för kommande år.

Medarbetarundersökningen 2020 visar att medarbetarnas bedömning är att den fysiska arbetsmiljön behöver utvecklas för att upplevas som trygg och säker.

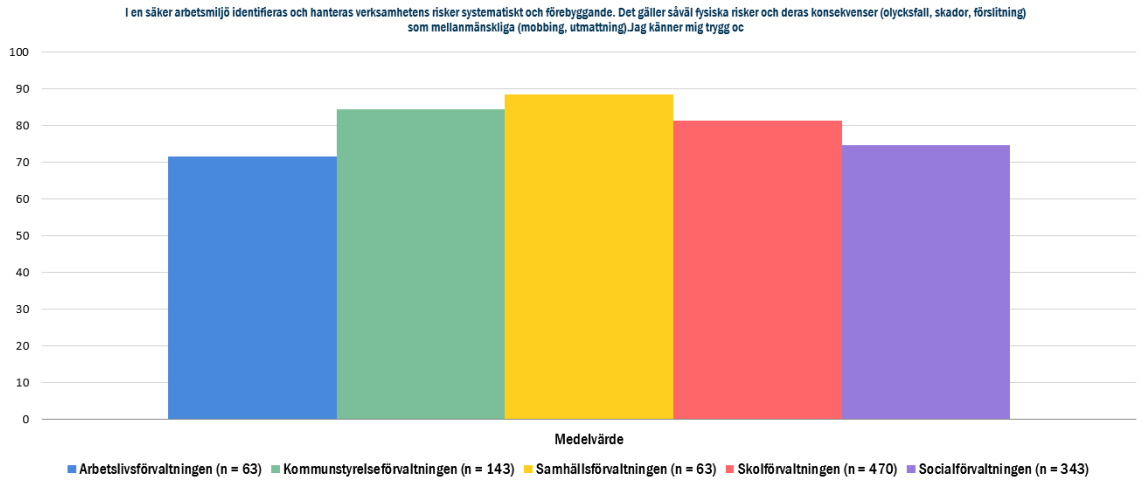

7 Utmaningar och möjligheter på längre sikt

Socialnämnden beskriver det förebyggande och hälsofrämjande arbetet som påbörjats i form av olika insatser och aktiviteter, som en kursändring som de ser stora möjligheter med. Om förslaget till ny Socialtjänstlag blir verklighet får också verksamheterna större möjlighet att arbeta förebyggande.

Socialförvaltningen ser de personalutvecklingsprojekt som pågår och planeras som en stor möjlighet att bli framtidens arbetsgivare genom att stärka chefer och ledarskap och att arbeta med strategisk kompetensförsörjning. En ny enhet – Utvecklingsenheten kommer att bidra framåt med kartläggningar, analyser och reflektioner för att verksamheterna ska dra lärdom och utveckla verksamheterna.

Utmaningar är ekonomi som begränsar då behoven är stora. Den kulturresa som behöver ske med uppdragsförflyttning, ökad grundbemanning, införandet av heltider och avskaffandet av delade turer innebär utmaningar även ekonomiskt.

8 Bedömning

8.1 Processer och områden som kan vara lärande exempel för andra verksamheter

Socialförvaltningen har under en längre tid arbetat med att ta fram ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Som ett led i detta arbete har förvaltningen identifierat och kartlagt processer och dess organisation. Processkartläggningen finns beskriven och publicerad med visuell beskrivning på kommunens intranät av bland annat ansvar, flödesscheman, informationsbrev, instruktioner, lagar och föreskrifter, lathundar, riktlinjer, rutinbeskrivningar, rutiner, vägledningar. Genom sin utvecklingsavdelnings – och kunskapsstyrningsenhet har nämnden en verksamhet som med sina kunskaper och systematiska arbete dokumenterat sina processer och tillsett på ett utmärkt sätt, att de system och processer verksamheterna ingår i säkras upp.

8.2 Rekommendationer

Reglementet för ekonomistyrning fastställer att intern kontroll är ett verktyg för att säkerställa att kommunen når sina mål och för att hantera de risker som kan förhindra att kommunen uppnår målen. En viktig del är att säkerställa att verksamheten bedrivs effektivt och att lagar och regler följs. Det interna kontrollarbetet är processtyrt, vilket innebär att se till helheten istället för enskilda moment. Intern kontroll omfattar både ekonomiska, juridiska och verksamhetsmässiga risker.

Internkontrollprocessen bör föregås av analyser inom nämndens verksamheter kring risker i att kommunen inte når sina övergripande mål och utgå ifrån riskbedömningar av verksamhet, ekonomi och juridik med mera. Socialnämnden genomför internkontroller men rekommendationer ges gällande att utveckla arbetsprocesser för internkontroll som också involverar nämnden i ett tidigare skede för att möjliggöra att nämnden blir en del av arbetet med värdering och prioritering av risker innan beslutet av internkontrollplanen tas i samband med verksamhetsplanen.

Socialnämndens verksamheter har ännu inte utarbetat en strategisk kompetensförsörjningsplan som säkrar upp behovet av kompetenser på kort och lång sikt. Rekommendationer utges för att tillse att kartläggning och analyser genomförs kring kompetensbehovet i en nära framtid, utifrån att behovet av socialnämndens verksamheter förväntas öka, samtidigt som behovet av personalfunktioner inom vård-och omsorg ökar.

8.3 Förslag på åtgärder

Kommunallagen kapitel 5, 3 § anger att Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

I Härnösands kommun har ett program för uppföljning av privata utförare antagits som anger att varje nämnd ska utarbeta en plan för när och på vilket sätt avtal och verksamhet ska följas upp, som ska omfatta alla privata utförare. Det som ska följas upp är exempelvis kvalitet, användning av resurser samt det som i övrigt bedöms relevant för uppdraget.

Kommunstyrelsen ser att det finns skäl för socialnämnden utveckla en plan för när och på vilket sätt avtal och verksamhet ska följas upp för att uppfylla kommunallagen och kommunens program för uppföljning av privata utförare.

Härnösands kommun
Socialförvaltningen

Datum
2021-03-03

Kvalitetsberättelse för Socialförvaltningen

2020

Dokumentnamn	Kvalitetsberättelse för Socialförvaltningen 2020		Dokumenttyp Rapport	
Fastställd/upprättad av	Utveckling- och kunskapsstyrningsenheten		Datum 210303	Diarienummer SOC2021-000056
Dokumentansvarig/processägare	Pär Hägglund, Enhetschef	Version 1.0	Senast reviderad	Giltig t o m
Dokumentinformation				
Dokumentet gäller för	Socialförvaltningen			
Annan information				

Härnösands kommun

Denna skrift har tagits fram som ett led i att kvalitetssäkra verksamheten.

Innehåll

1 Inledning ... 5

2 Bakgrund ... 5

3 Socialförvaltningens huvuduppgift ... 6

4 Socialnämndens verksamhetsmål ... 6

4.1 Måluppfyllelse 2015-2020 ... 6
4.1.1 Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst ska öka ... 6
4.1.2 Andelen brukare som är nöjda med sitt särskilda boende ska öka ... 6
4.1.3 Den genomsnittliga handläggningstiden för att få ekonomiskt bistånd vid nybesök ska minska (antal dagar) ... 7

5 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ... 8

6 Organisatoriskt ansvar ... 8

6.1 Socialnämnd ... 8
6.2 Förvaltningschef ... 8
6.3 Verksamhetschef ... 8
6.4 Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) ... 9
6.5 Verksamhetschef hälso- och sjukvård, HSL ... 9
6.6 Enhetschef ... 9
6.7 Verksamhetsstrateg ... 9
6.8 Verksamhetsutvecklare ... 9
6.9 Verksamhetsstrateg IT ... 10
6.10 Systemförvaltare ... 10
6.11 Medarbetare ... 10

7 Systematiskt förbättringsarbete ... 10

8 Processer och rutiner ... 11

8.1 Vård- och omsorg ... 11
8.2 Individ- och familjeomsorg ... 11
8.3 Biståndsenheten (vård o omsorg SoL) ... 11
8.4 Övriga framtagna processer med rutinbeskrivning ... 11
8.5 Individ- och familjeomsorgen (IFO) ... 12
8.6 Myndighetsprocesser framtagna för Individ- och familjeomsorgen ... 12

9 Riskanalys ... 13

10 Egenkontroll ... 13

11 Avvikelser ... 14

12 Lex Sarah ... 14

13 Lex Maja ... 14

14 Synpunktshantering ... 15

15 Dokumentation ... 15

16 Öppna jämförelser ... 15

16.1 Allmänhetens nytta av öppna jämförelser ... 16
16.2 Jämförelseverktyg på webben ... 16

16.3 Vad tycker de äldre om äldreomsorgen 2020? ... 16
16.3.1 Hemtjänst ... 16
16.3.2 Särskilt boende ... 17
16.4 Enhetsundersökningar ... 18
16.5 Kvalitetsnyckeltal ... 18
16.5.1 Särskilt boende ... 18
16.5.2 Hemtjänst ... 19
16.5.3 Individ och familjeomsorg ... 19
16.5.4 Biståndsenheten ... 20

17 Utveckling- och kunskapsstyrningsenheten ... 20

18 IT-utveckling ... 22

18.1 Upphandling nytt verksamhetssystem ... 22
18.1.1 Upphandlingsarbetet ... 22
18.2 Införande nytt verksamhetssystem ... 23
18.2.1 Förutsättningar för planering av införande ... 23
18.2.2 Höstens arbete ... 24
18.3 Pandemins inverkan på IT-utvecklingen ... 25
18.3.1 Inventering av skyddsutrustning ... 25
18.3.2 Kompetenser e-tjänster ... 25

19 Välfärdsteknik ... 26

20 Utbildningar ... 27

21 Förbättringsområden ... 27

22 Verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete ... 28

22.1 Individ- och familjeomsorgen ... 28
22.1.1 Ekonomiskt bistånd ... 28
22.1.2 Barn- och familj ... 28
22.2 Särskilt boende ... 29
22.3 Biståndsenheten ... 30
22.4 Hemtjänsten ... 31
22.5 Omsorg om funktionshindrade ... 31
22.5.1 Brukarundersökningar ... 31
22.5.2 Utbildningsinsatser under 2020 ... 32
22.5.3 Egenkontroller ... 32
22.5.4 Internkontroller ... 32

23 Utvecklingsområden under 2021 ... 33

23.1 Social dokumentation ... 33
23.2 Ledningssystem ... 33
23.3 Hantering av styrdokument ... 34

1 Inledning

Insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.(SoL 3§ 3 kap) Även i 6 § Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade finns lagkrav på att LSS verksamhet ska vara av god kvalitet.

Rapporten beskriver socialtjänstens arbete med utvecklings- och kvalitetsarbete under föregående år. Socialförvaltningens verksamheter har under året varit påverkade av Coronapandemin i olika grad och resurser har lagts på att hantera detta. I slutet av mars konstaterades det första fallet i Härnösands kommun. En specifik organisation tillskapades för att säkra tillgången till skyddsutrustning. Flera förvaltningar är involverade och funktioner säkrades därmed med ansvariga för det centrala förrådet av skyddsutrustning, samordning av logistiken samt transporter av skyddsutrustning. Utveckling- och kunskapsstyrningsenheten har bidragit med resurser till denna organisation. Det har medfört att möjligheterna att bedriva kvalitets och utvecklingsarbete har påverkats. Verksamheterna har varit hårt belastade av allt arbete med pandemin och har även de har haft begränsade resurser. Med anledning av Coronapandemin valde Socialstyrelsen att inte utföra några enhetsundersökningar inom äldreomsorg och LSS under föregående år.

2 Bakgrund

Kvalitetsberättelse

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete finns följande allmänna råd till 7 kap 1§ Vårdgivare som omfattas av 1 kap. 1 § 1 och 2 eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS bör med dokumentationen som utgångspunkt varje år upprätta en sammanhållen kvalitetsberättelse av vilken det bör framgå

- hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet har bedrivits under föregående kalenderår
- vilka åtgärder som har vidtagits för att säkra verksamhetens kvalitet
- vilka resultat som har uppnåtts

Berättelsen bör ha en sådan detaljeringsgrad

- att det går att bedöma hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten har bedrivits i verksamhetens olika delar och
- att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses

Kvalitetsberättelsen ska hållas tillgänglig för den som önskar ta del av den.

3 Socialförvaltningens huvuduppgift

Att inom ramen för gällande lagstiftning erbjuda enskilda och familjer stöd i sin livsföring. I möjligaste mån ska arbetet ske på frivillig grund men där beslut fattas mot den enskildes vilja ska besluten vara rättssäkra och tydliga. Att verka för en god vård och omsorg för äldre och funktionshindrade samt bedriva verksamhet som ger stöd för den enskilde att leva ett självständigt och aktivt liv i gemenskap med andra och känna sig trygg i hur service, omvårdnadsbehov och hälso- och sjukvård tillgodoses.

4 Socialnämndens verksamhetsmål

4.1 Måluppfyllelse 2015-2020

4.1.1 Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst ska öka

Årligen genomförs en nationell brukarundersökning” Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?” av Socialstyrelsen.

Resultatet "Så tycker de äldre om äldreomsorgen" visar att nöjdheten hos brukarna är 84 procent. Målet på 91 procent nås därmed inte under 2020.

Kommentar: Hemtjänstens resultat har blivit något sämre. Förvaltningen har vidtagit åtgärder för att minska antalet ingångar av olika personal hos brukare. Detta ökar även möjligheten till personcentrering. Personal lär känna brukaren bättre och brukaren lär känna personalen vilket ger ett starkt mervärde. Detta bör påverka våra brukare och öka nöjdheten. Hemtjänsten som verksamhetsområde har under året haft en stark påverkan av pandemin. Detta ser förvaltningen som förklaringen till att nöjdheten gått ner något från 2019 till 2020.

4.1.2 Andelen brukare som är nöjda med sitt särskilda boende ska öka

Under året genomförs en nationell brukarundersökning” Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?” av Socialstyrelsen.

Resultatet i "Så tycker de äldre om äldreomsorgen" visar att inom särskilda boenden är 83 procent nöjda och därmed nås inte målet på 89 procent.

Kommentar: Särskilt boende har under året varit påverkat av pandemin. En hel del åtgärder är gjorda för att öka nöjdheten för brukarna. Läsplattor möjliggör att brukarna ska kunna kommunicera med anhöriga. Säkra besök via åtgärder i form av strukturerade besök samt mötesplats med plexiglasskärm utomhus har införskaffats. Ett arbete har startat med att införa professionell personcentrerad planering av verksamheten och vardagen för att skapa meningsfullhet för brukarna. Detta ska förhoppningsvis påverka nöjdheten. Vidare har arbetet med att visa upp vardagen via Facebook fortlöpt. Det ger förståelse och visar på goda exempel på hur man har det och hur man arbetar. Välfärdsteknologi i form av t ex larm, olika medicintekniska hjälpmedel som uppkopplade medicinskåp, larm som förvarnar fall vilket ger ökad trygghet och autonomi hos brukarna.

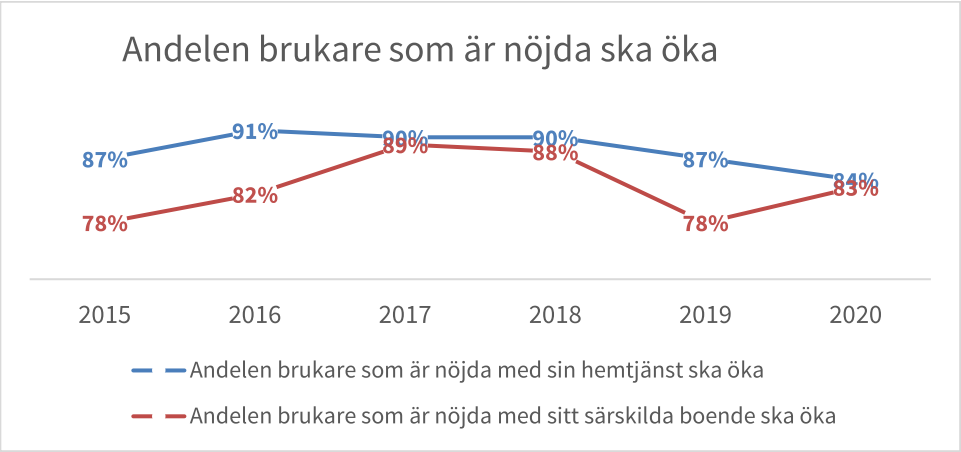

4.1.3 Den genomsnittliga handläggningstiden för att få ekonomiskt bistånd vid nybesök ska minska (antal dagar)

Målet på 19 dagar nås inte utan den genomsnittliga handläggningstiden under 2020 är 21 dagar. För att mäta den genomsnittliga handläggningstiden för ekonomiskt bistånd har en processkartläggning genomförts. Den visade att det finns stora svårigheter att mäta handläggningstiden då verksamhetssystemet och processer/rutiner inte är koordinerade.

Kommentar:

Handläggningstiden för ekonomiskt bistånd vid nybesök påverkas av den aktuella arbetsbelastningen för Socialsekreterarna. Arbetet med att minska det långvariga bidragsberoendet har visat sig ge effekt på handläggningstider vid nya ärenden genom att antalet ärenden minskar totalt. Åtgärder för att arbeta för att minska långvarigt behov av ekonomiskt bistånd sker. I nuläget har inte pandemin orsakat något markant ökat tryck på ekonomiskt bistånd.

Förvaltningen fokuserar på att arbeta för att minska antalet hushåll med behov av ekonomiskt bistånd.

5 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

Hälso- och sjukvård, socialtjänst och verksamhet enligt LSS är komplexa verksamheter under ständig utveckling. För att fortlöpande och systematiskt utveckla och säkra kvaliteten i verksamheterna behövs ett ledningssystem.

I 3 kap. 3 § Socialtjänstlagen, 6 § Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade och i 31 § Hälso- och sjukvårdslagen finns likalydande bestämmelser som anger att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras.

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete föreskrivs att den som bedriver socialtjänst, verksamhet enligt LSS samt hälso- och sjukvård ska upprätta ett ledningssystem. Ledningssystemet ska fastställa principer för ledning av samtliga verksamheter.

Det är alltid vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS som har ansvaret för att det finns ett ledningssystem för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten. Däremot är det möjligt att internt uppdra åt någon eller några i verksamhetens organisation att utföra olika uppgifter som ingår i arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.

6 Organisatoriskt ansvar

6.1 Socialnämnd

Socialnämnden är den nämnd som fullmäktige bestämt ska svara för det politiska ledningsansvaret av kommunens socialtjänst, verksamhet enligt LSS samt hälso- och sjukvård exklusive skolhälsovården. Socialnämnden ansvarar för att det finns ett ledningssystem för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.

6.2 Förvaltningschef

Förvaltningschef ansvarar för att leda och fördela det systematiska kvalitetsutvecklingsarbetet i enlighet med, lagar, förordningar och föreskrifter samt nämndens direktiv.

6.3 Verksamhetschef

Verksamhetschef ansvarar för att leda och fördela det systematiska kvalitetsutvecklingsarbetet inom sitt verksamhetsområde i enlighet med riktlinje för systematiskt kvalitetsarbete.

6.4 Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

Medicinskt ansvarig sjuksköterska ansvarar för att individen får en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård av god kvalitet. Att det finns rutiner för att kontakt tas med läkare eller annan hälso- och sjukvårdspersonal när en patients tillstånd kräver det. Att rutiner finns för att kraven avseende läkemedelshantering, dokumentation, delegering uppfylls. Därutöver ansvarar medicinskt ansvarig sjuksköterska för att det finns utarbetade rutiner enligt Lex Maria och för att anmälningsskyldigheten fullföljs till nämnden, om patient i samband med vård eller behandling drabbats av eller utsatts för risk att drabbas av allvarlig skada eller sjukdom

6.5 Verksamhetschef hälso- och sjukvård, HSL

Verksamhetschef HSL har det samlade ledningsansvaret för hälso- och sjukvårdens verksamhet och ansvarar för att hälso- och sjukvården utförs på ett säkert sätt med god kvalitet och kostnadseffektivt. Att mål formuleras samt att uppföljning och analys av verksamheten sker så att åtgärder kan vidtas för att förbättra vården.

6.6 Enhetschef

Enhetschefen ansvarar för hela verksamheten på sin enhet. Till sin hjälp har enhetschefen ofta ett antal specialistfunktioner. Enhetschefen bär ansvar för att medarbetare arbetar i enlighet med fastställda processer och rutiner samt för att driva verksamhetens systematiska kvalitetsarbete. Utöver ovanstående ansvarar enhetschefen också för att ny personal får den introduktion som krävs för att utföra ett arbete av god kvalitet.

6.7 Verksamhetsstrateg

Har ansvar för att strukturerat identifiera och prioritera olika utvecklingsområden inom förvaltningens breda verksamhet samt att aktivt bidra till måluppfyllelse för beslutade fokusområden. Arbetar med mål- och resultatstyrning inom förvaltningen samt utvecklar och kvalitetssäkrar förvaltningens kvalitetsarbete. Inrapportering av statistik och analys av tillgänglig statistik Utreder avvikelser och Lex Sarah. Har dialog och samverkan med externa parter.

6.8 Verksamhetsutvecklare

Bidrar till verksamheternas utveckling utifrån behov, lagar och riktlinjer i syfte att verksamheternas mål uppnås. Tillsammans med kollegor leder, samordnar och säkerställer utveckling inom socialförvaltningens uppdrag enligt SOSFS 2011:9. En del i uppdraget är att processleda och kartlägga processer, planera, samordna, stödja och säkerställa att processer och rutiner implementeras. Inrapportering av statistik och analys av tillgänglig statistik. Svara på remisser, skriva tjänsteutlåtanden till nämnd samt stötta chefer i identifierade utvecklingsarbeten. Utreder avvikelser och Lex Sarah.

6.9 Verksamhetsstrateg IT

Ansvarar för den sammanhållna strategiska utvecklingen av IT-lösningar och att stödja förvaltningsledningen att leda det arbetet. Identifierar och ger förslag på förbättringar i såväl IT-system som i kompetens och arbetssätt. Omvärldsbevakning för att ha en god framförhållning för att möta kommande behov. Ansvarar för utveckling och underhåll av verktyg samt rapporter för verksamhetsuppföljning i form av utdataplattformar och beslutsstöd. Tar fram och implementerar riktlinjer och utbildningar gällande informationssäkerhet som ett stöd till ledningen utifrån deras informationssäkerhetsansvar. Identifierar digitaliseringsområden där IT kan bidra till att automatisera eller förenkla processer för att effektivisera och ge bättre service till våra brukare, kommuninvånare och medarbetare.

6.10 Systemförvaltare

Systemförvaltare utför behörighetskontroll och tar ut loggar från systemen. Systemförvaltare tilldelar och tar bort åtkomst till systemen och SITHS-kort. Ser till att behörigheterna stämmer med den anställning och de arbetsuppgifter som medarbetaren har. Systemförvaltaren informerar om systemförändringar och ger support till verksamheten, utbildar och tar fram riktlinjer, rutiner och manualer.

6.11 Medarbetare

Var och en som fullgör uppgifter inom socialtjänsten är skyldig att medverka i verksamhetens systematiska kvalitetsarbete Medarbetaren är skyldig att följa de riktlinjer och rutiner som fastställs av ledningen.

7 Systematiskt förbättringsarbete

Ett ledningssystem ska vara ett levande dokument. Dels i avseendet att förse medarbetare med verktyg i arbetet med att utveckla och förbättra verksamheten, dels i avseendet att fortlöpande utveckla ledningssystemet. Ett systematiskt arbetssätt innebär att ledningssystemet aldrig blir riktigt färdigt. Det ständiga förbättringsarbetet består av följande områden.
Ledningssystemet ska ge stöd i arbetet med att planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten.

- Riskanalys
- Egenkontroll
- Utredning av inkomna avvikelser, rapporter, synpunkter och klagomål
- Förbättrande åtgärder
- Förbättring av processer och rutiner

8 Processer och rutiner

Vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska identifiera, beskriva och fastställa de processer i verksamheten som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. En process är en serie aktiviteter som främjar ett bestämt ändamål eller ett avsett resultat.

Vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska i varje process identifiera de aktiviteter som ingår, och bestämma aktiviteternas inbördes ordning. För varje aktivitet ska vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS vidare utarbeta och fastställa de rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. Rutinerna ska dels beskriva ett bestämt tillvägagångssätt för hur en aktivitet ska utföras, dels ange hur ansvaret för utförandet är fördelat i verksamheten.

8.1 Vård- och omsorg

Processkartläggning och rutiner är framtagna, men verksamheterna har inte hunnit godkänna dessa för publicering. Det finns fyra myndighetsprocesser samt ca tio olika verkställa beslut-processer som är samverkansprocesser mellan myndighet och utförare för att hela kedjan av aktiviteter vid inledning och avslutning av insatser ska fungera.

8.2 Individ- och familjeomsorg

Ett aktivt arbete pågår med processkartläggning och framtagande av rutiner.

8.3 Biståndsenheten (vård o omsorg SoL)

Följande handläggningsmoment är kartlagda samt beskrivna i en rutinbeskrivning. Framtagna processer innehåller följande moment.

1. Aktualisera
2. Utreda och bedöma
3. Besluta
4. Verkställa beslut*
5. Följa upp/avsluta

**Verkställa beslut finns i ca tio olika framtagna processer, som i stort sett handlar om myndighetens överlämnande av uppdrag till utföraren samt utförarens verkställande av insatser. Verkställa beslut är en samverkan mellan myndighet och utförare för att hela kedjan av aktiviteter vid inledning och avslutning av insatser ska fungera.*

8.4 Övriga framtagna processer med rutinbeskrivning

- Avsluta och arkivera ärenden (godkänd)
- Hantera inkommen överklagan
- Boendesamordning externa placeringar
- Boendesamordning bostad med särskild service
- Boendesamordning särskilt boende
- Rutinbeskrivning för boendesamordnare, handläggare och enhetschef vid bedömning av korttidsvistelse (godkänd)
- Samordnad kommunal individuell plan (SKIP)

- Samordnad individuell plan (SIP) – gäller enbart samverkan där Regionen är en av parterna
- Samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård

Enbart rutinbeskrivningar

- Riktlinje person med kognitiv svikt
- Rutinbeskrivning begäran om hemtjänst vid tillfällig vistelse (godkänd)

8.5 Individ- och familjeomsorgen (IFO)

Följande handläggningsmoment kartläggs i processer och beskrivs i en rutinbeskrivning. Framtagna processer innehåller följande moment:

1. Aktualisera
2. Utreda och bedöma
3. Besluta
4. Verkställa beslut *
5. Följa upp/avsluta

** Verkställa beslut kan ske på olika sätt inom IFO beroende på om ärendet överlämnas till en utförare eller om det är myndigheten som verkställer sitt beslut, exempelvis genom en utbetalning av ekonomiskt bistånd.*

Där myndigheten överlämnar ett uppdrag till en utförare är Verkställa beslut en samverkan mellan myndighet och utförare för att hela kedjan av aktiviteter vid inledning och avslutning av insatser ska fungera.

8.6 Myndighetsprocesser framtagna för Individ- och familjeomsorgen

- Ekonomiskt bistånd
- Internationella adoptioner
- Dödsboanmälan (påbörjad)
- LVU (lagen och vård av unga)
- Samverkansprocess framtagen för Individ- och familjeomsorgen
- Samverkan Våld i nära relationer

Gemensamma processer/rutiner inom Socialförvaltningen

- Sekretesskyddade personer (gäller hela socialförvaltningen)

9 Riskanalys

Riskanalyser innebär ett framåtblickande och förebyggande arbetssätt som ska genomföras fortlöpande och inom verksamhetens alla delar. Riskanalyser syftar till att upptäcka brister i verksamhetens kvalitet innan en skada inträffat. Det finns en rutin för avvikelse- och riskhantering och en mall för risk- och konsekvensanalys. På individnivå sker riskanalys i avvikelsen och vid framtagna handlingsplaner. På verksamhetsnivå sker alltid riskanalyser vid förändringar i verksamheten. Inarbetat arbetssätt att bedöma arbetsmiljörisker och konsekvenser finns.

10 Egenkontroll

Egenkontroll innebär att en granskning ska göras av den verksamhet som har bedrivits eller bedrivs. Egenkontroll kan beskrivas som en intern granskning av att den egna verksamheten där chefen själv ska kontrollera att verksamheten följer de lagar, föreskrifter och riktlinjer som styr verksamheten. Den ska ske med den frekvens och i den omfattning som krävs för att säkra verksamhetens kvalitet.

Exempel på egenkontroller under 2020

- Kontroll av utbetalningar av ekonomiskt bistånd.
- Resultat vid placeringar vid HVB-hem.
- Jämförelser om drogfrihet uppnåtts vid HVB samt insatser i öppenvård.
- Insatser gällande våld i nära relation.
- Loggning av handläggare för att avgöra om otillbörligt intrång i verksamhetssystemet sker.
- Kontroll av rutiner VINR, ekonomiskt bistånd, och vuxen.
- Basal hygien.
- Livsmedelskontroller.
- Avvikelser (statistik, antal fördelade per verksamhet och orsaksområde).
- Andel aktuella genomförandeplaner per verksamhet.
- Antal tillbud och arbetsskador.

11 Avvikelser

Alla vårdgivare och de som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS är skyldiga att bedriva ett systematiskt, fortlöpande och dokumenterat kvalitetssäkringsarbete. Avvikelsehantering är en central process i verksamhetens systematiska förbättringsarbete.

Avvikelsehanteringen blickar bakåt och frågan ”Vad har hänt” ska besvaras.

Avvikelsehantering är en möjlighet för verksamheten till förbättring genom att lära av gjorda misstag. En öppen inställning till avvikelserapportering är avgörande för en effektiv avvikelsehantering. I utredning och analys av avvikelser är det viktigare att fråga varför än vem.

Inkomna avvikelserapporter ska tillsammans med klagomål och synpunkter sammanställas och analyseras för att upptäcka mönster och trender som inte framkommit i utredningen av enskilda händelser. Denna sammanställning och analys ska genomföras både på enhets- och på verksamhetsnivå.

Avvikelser som ständigt återkommer i verksamheten kan vara en signal om att det finns behov av en djupare analys kring dessa händelser för att förebygga upprepning och utreda bakomliggande orsaker.

Exempel på bakomliggande orsaker är processer och rutiner, kommunikation och information, teknik och utrustning samt utbildning och kompetens.

12 Lex Sarah

En anmälan om ett allvarligt missförhållande enligt Lex Sarah har skett till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Händelsen avser ett sexuellt övergrepp. Inspektionen för vård och omsorg avslutar ärendet och kommer inte att vidta några ytterligare åtgärder. IVO bedömer att huvudmannen, efter begärd komplettering, har fullgjort sin utrednings- och anmälningsskyldighet i enlighet med 24 e-f §§lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

13 Lex Maja

Lex Maja är en bestämmelse som införts i offentlighets- och sekretesslagstiftningen som gör att man kan ge ett undantag från sekretessbestämmelserna.

Detta innebär att medarbetare inom socialtjänst och/eller hälso- och sjukvård från och med den 1 april 2019 får göra anmälan direkt till Länsstyrelsen om man märker att ett djur **tydligt** utsätts för vanvård eller misshandel, uppenbart uppvisar symtom på sjukdom eller är allvarligt skadat, lämnats utan tillsyn en längre tid eller är övergivet och/eller saknar tillgång till foder och vatten.

Tidigare var detta inte möjligt på grund av hård sekretess

En uppgift får **endast** lämnas om det bedöms att bristen inte kan åtgärdas i samråd med den som håller djuret.

En rutin för hur personalen ska agera enligt Lex Maja har tagits fram samt en affisch som ska sitta på våra enheter.

14 Synpunktshantering

Härnösands kommun har synpunktshantering som ett led i medborgardialog och kvalitetsarbete. Den ska ge möjlighet för alla medborgare att uttrycka synpunkter, ge förslag till förbättringar och framföra klagomål eller beröm på kommunens olika verksamheter. Genom denna hantering är målet att bli bättre på att ta emot enskildas synpunkter och därigenom utveckla kvaliteten inom verksamheterna. Mottagna klagomål och synpunkter ska utredas i syfte att analysera om avvikelser förekommit i verksamheten.

Under 2020 inkom det 24 synpunkter till Socialförvaltningen fördelat på Hemtjänst (6), Särskilt boende (5), Individ- och familjeomsorg (4), Privata entreprenörer/administration (1) Biståndsenhet (2) Omsorg om funktionshindrade (3),Hälso-och sjukvård (2) samt Socialförvaltningen (1).

Några exempel på vad dessa avser är

- Önskemål om att nattpatrullen ska undvika att använda elektronlås.
- Önskemål om aktivitetsombud för personer inom LSS.
- Synpunkt angående handläggningstid av ansökan till särskilt boende.
- Synpunkt att personal låter äldre gå ut själv utan uppsyn.

15 Dokumentation

Arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet ska dokumenteras. Dokumentationskravet omfattar alla delar av det systematiska kvalitetsarbetet, såväl ledningssystemets grundläggande uppbyggnad som det systematiska förbättringsarbetet.

Aktuella processer och rutiner för dokumentation av det systematiska förbättringsarbetet beskrivs kortfattat. Kopplat till varje process ska en beskrivning av hur uppföljning sker göras, samt vem eller vilka som är ansvarig för att processen följs samt uppföljning.

16 Öppna jämförelser

Genom öppna jämförelser kan man jämföra kvaliteten inom socialtjänst och hälso- och sjukvård i hela Sverige. Öppna jämförelser ger insyn och en bred bild av vården och omsorgen om äldre utifrån ett antal indikatorer. Resultaten kan användas för analys, uppföljning och utveckling inom socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens verksamheter.

Genom öppna jämförelser kan kommuner:

- jämföra sig med länet, snittet för riket och kommuner över hela landet med liknande förutsättningar
- lära sig av andra kommuner som lyckats bra med sin verksamhet
- följa sin verksamhet över tid
- få specifika mått på verksamhetens kvalitet
- i vissa fall även göra jämförelser på enhetsnivå

- få underlag till uppföljning, utveckling och förbättring av sina verksamheter.

16.1 Allmänhetens nytta av öppna jämförelser

Användare av socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens tjänster får genom öppna jämförelser insyn i verksamheterna. Till exempel kan den som är anhörig se skillnaderna mellan olika äldreboenden. Öppna jämförelser fungerar också som underlag för det fria valet och ger en insyn i hur skattemedel för offentligt finansierad vård och omsorg används.

16.2 Jämförelseverktyg på webben

Det finns möjlighet till att jämföra vård och omsorg om äldre i ett jämförelseverktyg på Socialstyrelsens webbplats. De data som presenteras bygger på indikatorerna i rapporten Öppna jämförelser - vård och omsorg om äldre, som publiceras årligen. Jämförelserna kan göras på läns, kommun samt stadsdelsnivå. Jämförelseverktyget vänder sig till kommuner. Sedan i maj 2013 finns även Äldreguiden med som har allmänheten som målgrupp.

Följ länken till Socialstyrelsen för att ta del av den senaste rapporten

http://www.socialstyrelsen.se/oppnajamforelser

Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?

Socialstyrelsens nationella brukarundersökning

Socialstyrelsen genomför varje år brukarundersökningar inom hemtjänst och äldreboende. Den som får hjälp från kommunen svarar på frågor om upplevelsen av den vård och omsorg som ges. Om den enskilde inte kan svara själv kan anhöriga svara på enkäten, men måste då ange att hen är anhörig.

Socialstyrelsens brukarundersökning är ett av flera underlag som ligger till grund för vårt kvalitets- och utvecklingsarbete i äldreomsorgen.

16.3 Vad tycker de äldre om äldreomsorgen 2020?

16.3.1 Hemtjänst

De fem frågor där andelen positiva svar är högst

Frågeställning	2020	2019	2018	2017	2016
Får bra bemötande från personalen	92 %	95 %	95 %	98 %	99 %
Känner förtroende för personalen	82 %	87 %	88 %	91%	91 %
Är sammantaget nöjd med sin hemtjänst	84 %	87 %	86 %	90 %	89 %
Känner sig trygg hemma med hemtjänst	-	85 %	86 %	87 %	88 %
Personalen utför sina arbetsuppgifter bra	82 %	84 %	83 %	90 %	87 %
Personalen tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål	81 %	-	-	-	-

De fem frågor där andelen positiva svar är lägst

Frågeställning	2020	2019	2018	2017	2016
Besväras inte av ensamhet	37 %	49 %	48 %	49 %	53 %
Kan påverka vilka tider man får hjälp	48 %	53 %	58 %	57 %	56 %
Personalen brukar informera om tillfälliga förändringar	51 %	55 %	58 %	60 %	57 %
Vet vart man vänder sig med synpunkter och klagomål	62 %	61 %	62 %	68 %	60 %
Har lätt att få kontakt med personalen vid behov	64 %	71 %	72 %	76 %	71 %

I Härnösand svarade 244 personer vilket är 55.6 % av de tillfrågade

16.3.2 Särskilt boende

De fem frågor där andelen positiva svar är högst

Frågeställning	2020	2019	2018	2017	2016
Får bra bemötande från personalen	100 %	95 %	93 %	97 %	95 %
Känner sig trygg på sitt äldreboende	90 %	88 %	84 %	87 %	90 %
Känner förtroende för personalen	89 %	85 %	84 %	88 %	86 %
Har lätt att få kontakt med personalen på äldreboendet vid behov	87 %	79 %	80 %	89 %	87 %
Är sammantaget nöjd med äldreboendet	83 %	78 %	79 %	87 %	80 %

De fem frågor där andelen positiva svar är lägst

Frågeställning	2020	2019	2018	2017	2016
Besväras inte av ensamhet	48 %	34 %	33 %	38 %	34 %
Personalen brukar informera om tillfälliga förändringar	57 %	44 %	38 %	40 %	48 %
Har lätt att få träffa läkare vid behov	55 %	45 %	43 %	59 %	57 %
Vet vart man vänder sig med synpunkter och klagomål	49 %	44 %	50 %	44 %	50 %
Kan påverka vid vilka tider man får hjälp	-	61 %	51 %	63 %	66 %
Tycker att det är trivsamt i gemensamma utrymmen	64 %	-	-	-	-

I Härnösand svarade 81 personer vilket är 38,2 % av de tillfrågade

16.4 Enhetsundersökningar

Under 2020 genomfördes inte några enhetsundersökningar inom äldreomsorg och Omsorg om funktionshindrade. Socialstyrelsen ställde in dessa med anledning av den rådande pandemin.

16.5 Kvalitetsnyckeltal

Rådet för kommunala analyser, RKA, är en ideell förening som bildats i samarbete mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Verksamheten startade den 1 januari 2006 med uppdraget att underlätta uppföljning och analys av olika verksamheter i kommuner och landsting. RKA ska även främja jämförelser mellan kommuner och mellan landsting.

I databasen Kolada publicerar kommunen frivilligt uppgifter som kan bli ett ytterligare stöd i arbetet med jämförelser på lokal nivå. På sikt kan det också bidra i det arbete som bedrivs på nationell nivå för att utveckla och förbättra underlaget för uppföljning och jämförelser, bland annat inom ramen för Öppna jämförelser

De områden som redovisas är:

- Vård och omsorg om äldre
- Verksamhet för personer med funktionsnedsättning
- Individ- och familjeomsorg

Läs på Koladas hemsida för att ta del av en kommuns resultat.

Några exempel på resultat i Kolada

16.5.1 Särskilt boende

Frågeställning	2017	2018	2019	2020
Boendeplatser där den äldre erbjuds daglig utevistelse	71 %	100 %	46 %	100 %
Boendeplatser där den äldre har möjlighet att välja alternativ rätt till huvudmål	0	0	28 %	41 %
Boendeplatser där den äldre kan påverka tv-kanaler utöver basutbudet i gemensamhetslokal	0	0	11 %	0 %
Boendeplatser som erbjuder minst en organiserad och gemensam aktivitet per dag under helgen	71 %	81 %	22 %	19 %
Boendeplatser som erbjuder minst två organiserade och gemensamma aktiviteter under vardagar	71 %	90 %	36 %	77 %

16.5.2 Hemtjänst

Frågeställning	2017	2018	2019	2020
Personalkontinuitet, antal personer som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar	18 %	12 %	11 %	10 %
Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, över 20 stycken	29 %	15%	1 %	5 %

16.5.3 Individ och familjeomsorg

Social barn- och ungdomsvård

Härnösand ett nyckeltalsmedelvärde för utredningstid på 89 dagar. Enligt lagstiftningen får en utredning gällande barn pågå i max 120 dagar.

Medelvärdet visar på att vi följer lagstiftningen att så skyndsamt som möjligt utreda barns behov samt erbjuda insatser efter behov.

Frågeställning	2017	2018	2019	2020
Aktualiserade barn 0-12 år inom socialtjänst	320	358	*	*
Aktualiserade ungdomar 13 - 20 år inom socialtjänst	230	265	*	*
Aktualisering avseende barn 0-12 år inom socialtjänst	599	599	*	*
Aktualisering avseende ungdomar 13-20 år inom socialtjänst	406	533	*	*
Ej återaktualiserade barn 0-12 år ett år efter avslutad utredning eller insats	80 %	71 %	76 %	*
Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd	84 %	80 %	80 %	81 %
Ej återaktualiserade ungdomar 13 - 20 år ett år efter avslutad utredning eller insats	67 %	58 %	59 %	*
Ej återaktualiserade vuxna med missbruksproblem 21 + ett år efter avslutad utredning eller insats	59 %	69 %	72 %	*
Utredningstid i antal dagar från påbörjad utredning till avslutad utredning för vuxna med missbruksproblem 21 + (medelvärde dagar)	29	23	31	33
Utredningstid i antal dagar från påbörjad utredning till avslutad utredning inom barn och ungdom 0-20 år(medelvärde dagar)	99	97	98	89
Väntetid i antal dagar från ansökan till beslut om försörjningsstöd	39	30	24	21
Väntetid i antal dagar från ansökan till beslut inom försörjningsstöd väntat längre än 14 dagar (%)	91	86	68	60

* *Mäts ej detta år*

16.5.4 Biståndsenheten

Frågeställning	2017	2018	2019	2020
Utredningstid i antal dagar från ansökan till beslut om LSS insats (alla insatser)	21	26	59	36

17 Utveckling- och kunskapsstyrningsenheten

Under början av 2020 startades enheten upp. Syftet med inrättandet av enheten var att tillskapa en centralt organisatorisk enhet för utveckling- och kunskapsstyrning. Enhetens främsta uppgifter är att fungera som ett stöd till förvaltningsledningen i arbetet med att leda, utveckla verksamheten. Tillsammans med förvaltningsledningen bidrar enheten till utveckling och uppföljning av kvalitet.

Innan enhetens tillkomst var verksamheterna själva ansvariga för sina resurser gällande kvalitets och utvecklingsarbetet. För de olika funktioner som nu ingår i enheten har arbetssituationen blivit bättre. Tidigare arbetade de riktat till de olika verksamheterna och kunde uppleva sig som ensamma i sina roller. Utifrån enhetens tillkomst sker en likartad kunskapsstyrning och utveckling. Vidare har denna samordning av utveckling- och kunskapsstyrning medfört att förvaltningsledningen fått bättre förutsättningar att prioritera och fördela utrednings och utvecklingsbehov utifrån identifierade behov. Enheten strävar efter att ge tillgång till bästa möjliga tillgängliga kunskap till verksamheterna. Bästa möjliga tillgängliga kunskap kan handla om vetenskapsbaserad kunskap och evidens men även om fakta utifrån olika källor.

Under 2020 har enheten levererat en rad utdata från olika datasystem som fungerat som beslutsunderlag. Vidare har enhetens It- utvecklare kunnat bidra med nya system för att kunna följa utvecklingen under Coronapandemin. Där kan antalet misstänkt smittade och antalet med bekräftad smitta följas i realtid samt historiskt. Ett system för att inventera skyddsutrustning i de olika enheterna samt i skyddsförråd har tagits fram.

Pandemin har medfört att enheten tagit fram nya datasystem, hanterat en större mängd personals behörigheter till verksamhetssystem, varit en del i bedömningen av skyddsutrustning (MAS). Vidare har verksamhetsstrategen fungerat som samordnare för skyddsutrustning och logistik runt detta.

Under 2020 har de första stegen tagits i införandet av nytt verksamhetssystem. Det är en omfattande förändring som berör myndighetsutövningen, utförarverksamheter och hälso- och sjukvård. Det nya verksamhetssystemet ersätter två verksamhetssystem vilket medför effektivare hantering kring systemet då det gäller support. Det nya verksamhetssystemet är modernare än de två äldre, vilket medför bättre förutsättningar att följa kvalitativa data. Möjlighet för handläggare att kommunicera med medborgare i hjälpbehov på ett säkert sätt ökar genom bytet till det nya systemet. Införandet av nytt verksamhetssystem är ett stort och komplicerat arbete.

Enheten har gjort guider så användare av verksamhetssystemet kan lära sig hur systemet ska användas digitalt. Detta möjliggör att personal i de olika verksamheterna kan gå digital utbildning i användningen av systemet. Då

personal går denna utbildning så kan de se hur långt de kommit i utbildningsprocessen om de tar paus för att sedan fortsätta då möjlighet finns. Guiderna har en inbyggd uppföljningsfunktion som gör att förvaltningen kan säkerhetsställa att personal går avsedd utbildning. Guiderna ger möjlighet till att lätt introducera ny personal och elever. Vidare kommer de fungera som metodstöd i moment som användare gör i systemen.

Enhetens kvalitetsarbete utgår från Socialstyrelsens definition om vad som avses med kvalitet. Det vill säga att kvalitet innebär att verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar och andra föreskrifter om hälso- och sjukvård, socialtjänst och stöd och service till vissa funktionshindrade samt beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter. Således innebär denna definition av god kvalitet att rättssäkerhet för våra medborgare.

Enhetens arbete med kvalitet under 2020 har främst inriktats på att kartlägga och säkerhetsställa myndighetsprocesser inom förvaltningen. Tydligt beskrivna processer med tillhörande rutiner är en förutsättning för att kunna bedriva likartat arbete inom myndighetsutövningen och kan ses som en förutsättning för ett rättssäkert myndighetsutövande. Dessa framtagna processer kommer även att fungera som utbildnings och introduktions material. För att kunna bedriva kvalitets och utvecklingsarbete krävs processer, rutiner, avvikelsehantering, riskanalyser, egenkontroller samt olika former av mätsystem för mått och mål. Därför har kvalitetsarbetet 2020, utgått ifrån processkartläggning, så möjliga risker kan identifieras utifrån beskrivna processer. Planen för 2021 är fortsatt arbete med kartläggning av myndighetsprocesser samt utveckling av webbaserad utbildning i kvalitets och ledningssystem så de olika verksamheterna kan utbilda, förmedla och arbeta aktivt med kvalitets och ledningssystemet.

I enheten utreds Lex Maria (hälso- och sjukvårdslagen) och Lex Sarah (Socialtjänstlagen). Under 2020 har antalet Lex Sarah utredare utökats från en till tre utredare. Detta är en kvalitetsfråga som gör att förvaltningen blir mindre sårbar under semester eller sjukdom. Vidare gör det att Socialnämnden på ett bättre sätt svarar upp mot lagens intention om att Lex Sarah utredningar ska påbörjas skyndsamt. Detta samtidigt som utredande handläggare kan få stöd av kollega vilket medför högre kvalitet och bättre arbetsmiljö för utredande handläggare.

18 IT-utveckling

18.1 Upphandling nytt verksamhetssystem

I maj 2020 avslutades upphandlingen gällande nytt verksamhetssystem för Socialförvaltningen. Upphandlingen resulterade i att Socialförvaltningen tecknade ett 7-årigt avtal med TietoEvry avseende verksamhetssystem för alla Socialförvaltningens verksamhetsområden. Socialförvaltningen har även option kring att förlänga avtalet upp till 8 år vilket resulterar i en möjlig avtalslängd av 15 år. Det system som Socialförvaltningen tecknat avtal för heter Lifecare.

18.1.1 Upphandlingsarbetet

Socialförvaltningen beställde upphandling av nytt verksamhetssystem i juni 2018 och från den tidpunkten tog det ca 2 år innan ett nytt avtal fanns på plats. För Socialförvaltningen påbörjades arbetet på allvar i januari 2019. Slutsatsen är att upphandlingar av verksamhetssystem för socialtjänst kräver omfattande arbetsinsatser och tar mycket tid i anspråk. De tre heltidstjänster kopplat till Socialförvaltningens IT-verksamhet har under stora delar av denna tid arbetat nästintill oavbrutet med upphandlingen.

Dessa tre tjänster har ingått i upphandlingens projektgrupp och har ansvarat för att leda arbetet med att reda ut frågeställningar kring det kommande systemet. Dessa frågeställningar handlade bland annat

- Om Härnösands kommun skulle leverera drift av det kommande systemet eller om leverantören skulle ansvara för driften.
- Vilka andra system inom kommunen som verksamhetssystemet skulle kunna kommunicera med.
- Vilken funktionalitet som ska kunna erbjudas kommunens medborgare med hjälp av systemet.
- Vilken information systemet innehåller och vilka åtgärder Härnösands kommun behöver vidta för att säkerställa en korrekt nivå av skydd av denna information.
- Vilka behov respektive del av Socialförvaltningen har av systemet utifrån lagstiftning samt önskemål.

Upphandlingsarbetet utmynnade i en kravspecifikation för systemet som innehöll ungefär 500 krav. Det utmynnade också i ett stort antal användningsfall som låg till grund för de demonstrationer som leverantörerna av systemen genomförde under januari 2020.

Efter utvärderingsarbetet avslutades i februari 2020 påbörjades sedan förhandlingar med den leverantör som uppfyllde upphandlingskriterierna bäst.

Socialförvaltningen kan meddela att det nya verksamhetssystemet innebär ny funktionalitet för alla verksamhetsområden. Ur ett digitaliseringsperspektiv tillkommer nu mycket ny funktionalitet som inte finns i de nuvarande systemen. Några sådana exempel är:

Mobil dokumentation för utförare
Utförare kan via en app på arbetstelefonen se planering för sin arbetsdag, dokumentera och ta del av dokumentation, se och utföra hälso- och sjukvårdsåtgärder, läsa och skicka meddelanden i systemets meddelandehantering.

E-tjänst ekonomiskt bistånd
E-tjänst för medborgare att ansöka om ekonomiskt bistånd, se status på sitt ärende och möjlighet att kommunicera med socialsekreterare på ett säkert sätt. E-tjänsten är integrerad med systemet Lifecare vilket innebär att handläggaren kan sköta allt inifrån systemet.

Planeringssystem specifikt för boenden
Till skillnad från hemtjänstens planeringssystem är detta direkt avsett för boenden. Den stora skillnaden är att planeringen inte görs för varje medarbetare utan för brukarna på en avdelning.

Avvikelsesystem
Avvikelsehantering som innefattar både stöd för rapportering och utredning av avvikelser för alla verksamheter inom förvaltningen. Det finns också stöd för klagomål och synpunkter från medborgare.

E-learning (webbaserad utbildning)
E-learning för medarbetargrupper så som biståndsenheten, utförare inom vård och omsorg, hälso- och sjukvård. Även E-learning för avvikelsesystemet kommer att finnas.

Faderskap/föräldraskap
Elektronisk/automatisk underrättelse av nyfött barn från Skatteverket till faderskapshandläggare.

18.2 Införande nytt verksamhetssystem

I direkt anslutning till att avtal tecknades kring nytt verksamhetssystem påbörjades införandeprojektet av det samma. Det första mötet med Tieto i början av juni. Socialförvaltningen mål var att fastställa en tidsplan för införandeprojektet innan sommaren 2020.

18.2.1 Förutsättningar för planering av införande

Några aspekter var viktiga att ta i beaktning gällande tidsplanen utifrån Utveckling- och kunskapsstyrningsenhetens perspektiv:

- Att samtliga medarbetare inom förvaltningens IT-verksamhet har möjlighet att delta på alla moment i införandet.

Tanken med att samtliga medarbetare inom förvaltningens IT-verksamhet ska kunna delta i alla moment i införandet är att sprida kompetens bland medarbetarna. Traditionellt kan Socialförvaltningen se att dessa resurser har haft väldigt uppdelade ansvarsområden och väldigt specifik kompetens. Detta kan leda till sårbarheter i organisationen då förvaltningen riskerar att bli väldigt personberoende. Ambitionen var därför att skapa en tidsplan som gav möjlighet att säkerställa att samtliga resurser kunde delta och därmed bredda den framtida kompetensen.

- Att planerad driftstart av systemen för slutanvändare infaller på lämpliga datum.

Driftstarten för nya verksamhetssystem kan vara helt avgörande för hur ett system tas emot av den organisation som ska använda det. Det var därför av största vikt att driftstarten inte fick infalla under period där en stor del av personalen har ledigt. Lämpligast för ett införande är i mitten av hösten eller våren. Det kan som exempel vara bättre att avvakta med ett införande några månader till exempelvis september även om systemet rent tekniskt skulle kunna vara klart i juli.

- Socialförvaltningens nuvarande verksamhetssystem och deras relation till det nya systemet.

Socialförvaltningen har haft två verksamhetssystem de senaste 10 åren. Dessa är Procapita för Individ- och familjeomsorgen och Treserva för områdena; Hemtjänst, Särskilt boende, Omsorg om funktionshindrade, Hälso- och sjukvård samt Myndighetshandläggning kopplade till dessa verksamhetsområden även kallat Vård och omsorg. Konsekvenserna med ett systembyte för dessa verksamhetssystem är olika. Eftersom Procapita och Lifecare i grunden utgår ifrån samma databas kan kommunen på ett mycket lättare sett byta system. Detta eftersom det inte innebär att pågående ärenden behöver flyttas över till det nya systemet. Mycket av de delar som behöver ställas in när ett nytt system ska tas i bruk behöver därför inte göras i detta fall. För Treserva och Vård och omsorg behöver alla delar ställas in helt från början och pågående ärenden kommer att behöva flyttas över.

- Att tidsplanen är realistisk utifrån personalresurser och organisationens andra åtaganden.

Samtliga personalresurser som deltar aktivt i införandet har flera andra åtaganden och arbetsuppgifter inom ramen för sina anställningar. För att skapa en realistisk tidsplan måste organisationen inse detta och möjligtvis förlänga införandet för att säkerställa att tidsplanen håller och att förseningar kan undvikas.

- Att tid ska finnas för att föra över ärenden från tidigare verksamhetssystem.

Då ett stort antal pågående ärenden ska föras över från det tidigare verksamhetssystemet Treserva behöver det finnas utrymme för detta inom ramen för införandeprojektet.

Utifrån dessa resonemang planerades Individ- och familjeomsorgens verksamhetssystem att införas först. Planerad driftstart för individ- och familjeomsorgen blev 1 februari 2021 och för Vård och omsorg 1 november 2021.

18.2.2 Höstens arbete

Under hösten 2020 har Socialförvaltningens resurser inom IT-utveckling arbetat med att konfigurera individ- och familjeomsorgens nya system. Detta arbete har bedrivits med stöd av resurser från verksamheten samt verksamhetsutvecklare.

Ett omfattande arbete med att ta fram webbaserade kurser i det kommande verksamhetssystemet har också pågått under årets sista månader. Tidigt under upphandlingsarbetet drog Socialförvaltningen slutsatsen att systemutbildningen skulle byggas i kommunens verktyg Infocaption och vara i form av webbaserade kurser. Det fanns flera anledningar till denna

slutsats, för det första finns det stora fördelar med att kunna ta till sig en utbildning när det passar. En anställd har då möjlighet att gå igenom utbildningen i sin egen takt och är inte beroende av att passa en specifik tid och plats. Det innebär också att de anställda kan gå igenom utbildningen flera gånger och att de kan ha denna som stöd när de börjar arbeta i systemet. Det frigör också IT-resurser som inte håller väldigt många genomgångar med samma typ av information för olika personer i organisationen. I efterhand är det också möjligt att se att den pandemi som präglat större delen av 2020 inte heller hade möjliggjort någon traditionell klassrumsundervisning.

18.3 Pandemins inverkan på IT-utvecklingen

2020 har inneburit stora utmaningar för hela samhället och inte minst för socialtjänsten i Sveriges kommuner med anledning av den pandemi som Covid19 medfört. Några av dessa utmaningar, där IT-utvecklingen varit delaktig att försöka lösa, har handlat om tillgången till skyddsutrustning inom socialtjänsten, smittans utbredning inom socialtjänstens verksamhet samt kontroller av personalens kunskaper gällande smittan.

18.3.1 Inventering av skyddsutrustning

Socialförvaltningen uppmärksammade tidigt behovet av att kunna överblicka tillgången till skyddsutrustning i de olika verksamheterna. Detta utifrån flera aspekter där exempelvis omfördelning av skyddsutrustning behövde kunna göras.

Socialförvaltningen tog därför fram ett IT-system som möjliggjorde detta. Microsoft Sharepoint användes för att bygga upp ett system där det kontinuerligt skickats ut inventeringsförfrågningar för Socialförvaltningens verksamheter. Inventeringen av skyddsutrustning rapporterades sedan in av ansvariga chefer ute i förvaltningen via IT-systemet. Inledningsvis rapporterades detta två gånger i veckan men efter en period övergick det till en gång i veckan.

Inventeringarna har rapporterats på enhetsnivå men har kunnat sammanställas på både verksamhetsnivå och förvaltningsnivå. Det har gjort att Socialförvaltningen haft en bra uppfattning kring hur mycket skyddsutrustning som funnits i dess organisation.

Initiala frågeställningar inför detta arbete innefattade att ta ställning till vilken skyddsutrustning som skulle inventeras, hur ofta rapportering skulle ske samt vilka som skulle rapportera.

18.3.2 Kompetenser e-tjänster

Ett annat exempel där IT-utveckling spelat en roll under pandemin handlar om behovet att överblicka utbildningsgenomförande av brukarnära utförarpersonal. Socialförvaltningen beslutade i ett tidigt skede under pandemin att all brukarnära utförarpersonal skulle genomgå tre webbutbildningar från Karolinska Institutet gällande basala hygienrutiner och Covid 19. När personalen genomgått utbildningen skulle intygen för denna utbildning lämnas vidare till ansvarig chef.

För att få en överblick över vilka som genomgått utbildningen användes personalsystemet. Det registrerades kompetenser för respektive personal när det genomgått någon av de tre kurserna.

Denna information har sedan använts för att skapa rapporter där det framgår vilka utbildningar som genomgåtts och vilken personal som genomgått den. På det viset har Socialförvaltningen kunnat överblicka utfallet för enheterna och dess personal.

19 Välfärdsteknik

Omvärldsbevakning behövs för att kunna implementera ny välfärdsteknik. Förvaltningen har ett behov av att se över sina egna förutsättningar för implementering och drift av olika välfärdstekniska lösningar vilket är ett sätt att möta upp de demografiska utmaningar vi står inför. Vidare handlar det om förutsättningar rent tekniskt för att kunna använda ny välfärdsteknik i hela kommunen tex att bredband finns överallt.

Under 2020 har efterfrågan och användandet av iPad ökat främst inom verksamhetsområdet Särskilt boende där det har skett en utveckling i hanteringen av iPad som kommunikationshjälpmedel främst för att hantera kommunikationen mellan brukare och dess anhöriga. Det har även under 2020 varit en positiv utveckling där boenden, genom intresserade och ansvariga medarbetare, har upprättat egna Facebookprofiler där personalen och brukarna har möjlighet att visa vad de genomför för aktiviteter och hur det ser ut på boendet vilket har medverkat till fler aktiviteter och en mer transparent verksamhetsutveckling.

Kunskapen i hantering och användande av digitala hjälpmedel så som bärbara datorer har ökat under 2020 till följd av pandemin. Det har i sin tur påverkat möjligheten till arbete på distans men även utvecklat kapaciteten i verksamheterna att hantera datorn direkt i arbetet istället för att dubbelarbeta vilket blir resultatet när underlag skrivs ut för att sedan föras in i systemen igen. Det ger också en bättre kvalitetssäkring av verksamheten när inte arbetsstationen låser fast medarbetare utan tillåter flexibilitet i var och när arbete utförs.

Härnösands kommun har under 2020 påbörjat användandet av digital tillsyn via trygghetskamera även under dagtid. Tillsyn sker via app i mobilenhet och första enheten som hanterade digital tillsyn via trygghetskamera var Öbacka Hemtjänst. Det har initialt använts samma kameror för digital tillsyn som används för digital tillsyn under nattetid men i vissa förekommande fall har ytterligare kameror installerats för att uppfylla behovet och skapa möjligheten till en trygg tillsyn. De ytterligare kamerorna för dagtillsyn har bland annat kunna installerats i en hall och riktad mot vardagsrum eller det rum där brukaren vanligtvis vistas under dagtid.

Larmhantering vid dörrlarm och med möjlighet till digital tillsyn sker på samma sätt som vid andra larm. Larmmottagaren tar emot larmet, bedömer om larmmottagare själv ska kontrollera brukarens larmanrop via tillsyn i app eller om larmet ska skickas vidare till annan personal för tillsyn via app. Schemalagda tillsynsbesök som utförs via digital tillsyn i app planeras in i planeringssystemet som ett vanligt tillsynsbesök och hanteras av den personal som har det besöket på sitt schema.

Nästa steg är att utöka antalet digitala tillsynskameror, utifrån samtycke, hos alla brukare som har trygghetslarmstillbehöret dörrlarm med anledning av att inte behöva störa eller oroa brukare med fysiska besök när de endast kikat ut i trapphuset eller kontrollerat omgivningen från dörröppningen.

Personalen är positivt inställd och enheterna har påbörjat en intern dialog för att fundera på om det finns fler brukare som har besök som skulle kunna ersättas med digital tillsyn.

20 Utbildningar

Socialförvaltningens utbildningsgrupp består av verksamhetschefer, enhetschef för biståndsenheten, enhetschef för Utveckling- och kunskapsstyrningsenheten, MAS och verksamhetsstrateg. Utbildningsgruppen träffas ca sex gånger per år. Inventering av utbildningsbehov sker årligen och prioriteringar görs utifrån de medel som finns att tillgå. Behovet av kompetenshöjning är stort men med anledning av rådande pandemi har fysiska utbildningar begränsats och huvudsakligen webbaserade utbildningar har genomförts under 2020.

Ett exempel handlar om behovet att överblicka utbildningsgenomförande av brukarnära utförarpersonal. Socialförvaltningen beslutade i ett tidigt skede under pandemin att all brukarnära utförarpersonal skulle genomgå tre webbutbildningar från Karolinska Institutet gällande basala hygienrutiner och Covid19. När personalen genomgått utbildningen skulle intygen för denna utbildning lämnas vidare till ansvarig chef.

För att få en överblick över vilka som genomgått utbildningen användes personalsystemet. Det registrerades kompetenser för respektive personal när det genomgått någon av de tre kurserna. Denna information har sedan använts för att skapa rapporter där det framgår vilka utbildningar som genomgåtts och vilken personal som genomgått den. På det viset har Socialförvaltningen kunnat överblicka utfallet för enheterna och dess personal.

21 Förbättringsområden

Dessa förbättringsområden har identifierats utifrån resultat 2019

- Personalen brukar informera om tillfälliga förändringar (hemtjänst)
- Andel som inte besväras av ensamhet (särskilt boende)
- Utredningstid i antal dagar från ansökan till beslut om LSS insats (alla insatser) (Biståndsenheten)
- Andel personer med aktuell genomförandeplan som innehåller dokumentation om delaktighet (Omsorg om funktionshindrade)
- Den genomsnittliga handläggningstiden för att få ekonomiskt bistånd vid nybesök ska minska (Individ- och familjeenheten)

22 Verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete

22.1 Individ- och familjeomsorgen

22.1.1 Ekonomiskt bistånd

Genom Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) projektet och medel från Samordningsförbundet har fokus inom ekonomiskt bistånd legat på att bryta mönster för familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd. Målet har varit att familjerna skulle bli självförsörjande. Socialsekreterarna har tillsammans med Arbetslivsförvaltningen prioriterat anställningar till familjerna genom Arbetslivsförvaltningen. Ett samarbete har också funnits med vårdcentraler gällande sjukersättningar. Den 1 januari 2020 var 63 familjer med 183 barn aktuella. Av dessa fick 24 föräldrar anställning under 2020 och 8 familjer blev självförsörjande på annat sätt. I oktober 2020 hade 129 föräldrar blivit självförsörjande vilket minskat deras ekonomiska utsatthet.

Inom området missbruk och beroende har arbetet med att använda ASI utökats i samband med utredningar. ASI är en evidensbaserad utredningsmanual som beskriver sju livsområden som ger ett bra underlag för behovet av insatser till personer som har ett missbruk och beroende.

22.1.2 Barn- och familj

Individ- och familjeomsorgens verksamhet Barn- och familjeenhet arbetar främst med att ge stöd och hjälp till barn och föräldrar. Enhetens har som mål att arbeta utifrån barnrättsperspektivet och det ska vara vägledande inom hela verksamheten.

I individ- och familjeomsorgens verksamhetsplan för 2020-2022 är ett av målen att ha ett särskilt fokus på att barn och unga som kommer i kontakt med socialtjänsten får en trygg uppväxt och goda levnadsvillkor. Intern samverkan och samverkan med andra myndigheter, föreningar, organisationer och andra kommunala förvaltningar ska resultera i tidiga och samordnade insatser så att barn och deras föräldrar upplever att insatserna ger resultat. Enskilda, föräldrar och barn ska känna förtroende för socialtjänsten vilket förutsätter ett gott bemötande och hög tillgänglighet.

Barn – och familjeenheten har haft tre tydliga fokusområden under 2020

1. Barnrättsperspektivet
2. Gott bemötande, service och tillgänglighet.
3. Förebyggande och uppsökande arbete samt tidiga, samordnade och lättillgängliga insatser för våra medborgare.

Några utvecklingsarbeten som pågått under 2020 på barn- och familjeenheten

Utveckling av Tidiga samordnade insatser (TSI) mellan skola, socialtjänst och primärvård har etablerats utifrån Hälsa, lärande och trygghet, HLT-team. Ett arbete som genom förebyggande och uppsökande arbete ska ge möjlighet till tidiga och samordnade insatser.

Utveckling av Familjecentralen, verksamhetens syfte har tydliggjorts och ska vara till navet för arbetet med utveckling av förebyggande och uppsökande arbete samt tidiga samordnade insatser, Familjecentralen 2.0.

Barnkonventionen lag från 1/1 2020
Socialförvaltningens personal inom Individ- och familjeomsorgen genomförde Sveriges Kommuner och Regioner (SKR´s) utbildning i Barnkonventionen under 2019 och i början av 2020 för att vara redo inför att barnkonventionen blev lag 1 januari 2020. Socialnämndens politiker samt förvaltningschef genomförde även utbildningen under 2019.

Brukarundersökning
Enheten har sedan 2011 arbetet systematiskt med barns brukarmedverkan enligt Västernorrlandsmodellen. Det är en modell för att ta tillvara barns röster om mötet med socialtjänsten. Modellen syftar till att ta del av barns kunskaper och synpunkter och utifrån det förbättra verksamheten. Under 2020 gjordes inte den årliga undersökningen på grund av pandemin, men arbetet enligt modellen återupptas igen 2021.

Coronapandemin.
Barn- och familjeenheten har under 2020, med anledning av pandemin, prioriterat att träffa barn fysiskt och istället försökt genomföra övriga besök via digitala lösningar. Enhetens insatser för barn har också prioriterats exempelvis barngruppsverksamhet, Kompassen (föräldrar- och barnverksamhet), fältverksamhet mm. Arbetet har dessutom fått anpassats efter rådande restriktioner med mindre grupper och digitala lösningar, för kunna möta barn som ett komplement till fysiska träffar. Bland annat fältarbetarna har fått anpassa sin verksamhet utifrån rådande omständigheter och arbetar för närvarande med att utveckla en chattfunktion för att ungdomar lättare ska kunna nå dem.

22.2 Särskilt boende

Den utveckling/kvalitetsutveckling som vi har jobbat med på Ädelhem under 2020 är att vi har höjt kompetensen hos samtliga medarbetare kring de basala hygienrutinerna samt att all personal har genomfört Karolinska institutets e-utbildning rörande Covid-19 smittan. Det har varit svårt att jobba med så mycket andra saker på grund av pandemin, dock ser jag ändå att detta är något positivt att lyfta fram.

I början av juni 2020 startades projektet cykling utan ålder i Härnösands Kommun. Cykling utan ålder är en ideell förening som arbetar för att äldre människor ska få komma ut på cykelturer och känna vinden i håret.

Härnösands Kommun köpte via Landsbygdsprojekt 2.0 in två Rickshaws för att användas på alla särskilda boenden. Under året hann de introduceras och börja användas på Koltrasten, Högsjögården, Älandsgården, Härnögården och Ädelhem.

Cyklarna har använts flitigt på alla ställen och varit ett uppskattat avbrott från vardagen för både boende och personal. Det har verkligen gett våra äldre möjlighet att fortsatt uppleva vår stad och känna livsglädje. Det har blivit cykelturer till centrum, Murberget, Sälsten, ridskolan, Ängevallen, gravar och mycket mer.

Detta har skapat både nostalgi och samtalsämnen för lång tid framöver. Nu är det februari och de boende har börjat längta och prata om våren och sommaren när vi kan cykla igen. För en boenden har cyklingen varit det enda sättet vi hittat för att avleda oron helt.

På Koltrasten har vi jobbat vidare med arbetssättet Praktiskt professionell planering. Det är ett arbetssätt som fokuserar på att strukturera verksamheten på ett sätt som gör att fokusen på de ”döda” sysslorna minskar och istället förs koncentrationen över till de som vi egentligen arbetar för, de boende. Vi har nu en planering på alla avdelningar för hur arbetsdagen ska se ut där en person alltid är utsedd att ägna all tid som finns över till socialt umgänge med de boende. Genom att en annan person är utsedd at ta hand om sysslor som exempelvis tvätt & köksarbete blir det lättare för den andra personen att låta fokusen ligga kvar hos den boende, då den vet att de praktiska sysslorna ändå kommer bli utförda. Detta arbete kommer att fortsätta 2021 då det bromsats på grund av pandemin.

Vi har även under 2020 fortsatt ett arbete med att strukturera upp måltidssituationerna för att de ska bli en trevlig stund på dagen. Detta har vi gjort genom att tänka igenom varje enskild boende behov och önskemål och utifrån det tänk över bland annat placeringar, den egna förmågan, samtalsstöd och fysisk trivsel. Detta gjordes som en åtgärd utifrån brukarenkäten där 2018 endast 52% tyckte att måltiderna alltid eller oftast var en trevlig stund på dagen. Denna siffra har nu ökat till 78%. Arbetet med måltidssituationerna är även en del av införandet av ett salutogent arbetssätt som är ett utav socialnämndens mål för Särskilda boenden i Härnösands kommun. Detta arbete kommer att fortsätta 2021 då det bromsats på grund av pandemin.

Då detta år varit präglat av Corona-pandemin har vi även i stor utsträckning arbetat med att förbättra våra basala hygienrutiner. Detta har vi gjort genom utbildningsinsatser, förtydliganden och förändringar av rutiner, regelbunden självskattning och ett mer aktivt dagligt arbete kring att påminna varandra om att följa de basala hygienrutinerna. Det har även utsetts och utbildats hygienombud på alla avdelningar i verksamheten som ska hålla det dagliga arbetet kring hygienrutiner levande.

22.3 Biståndsenheten

För att säkerställa en så rättvis och rättssäker bedömning som möjligt har Biståndsenheten under 2020 till stor del disponerat en av förvaltningens verksamhetsutvecklare. Genom detta har ett arbete påbörjats med att upparbeta väl fungerande och kvalitetssäkrade vägledningar, riktlinjer och rutiner för en rättssäker behovsbedömning. Detta arbete förväntas att fortgå under kommande år då alla områden ännu inte är helt genomförda, exempelvis inom LSS och social psykiatri.

Inom LSS har biståndshandläggare påbörjat arbetet med att implementera stödbehovsbedömning i samarbete med Omsorg om funktionshindrade. Biståndsenheten har upprättat material som ska vara ett komplement till utredningar framför allt när det gäller LSS-bostäder.

Inom äldreomsorgen har två team upprättats för att göra det mindre sårbart och för en jämnare ärendefördelning.

Individstöd är en insats som ges utifrån Socialtjänstlagen och i dagsläget har målgruppen blivit större och riktar sig till fler personer än vid individstödets uppkomst. Förändringen gällande målgrupp och typ av insats ställer stora krav på verksamheten och kompetens hos personalen som utför insatserna. En arbetsgrupp med medarbetare från Biståndsenheten och Omsorg om

funktionshindrade har påbörjat arbetet med denna process samt förväntas fortgå under kommande år.

Uppdragssamordnaren för individuella insatser flyttades över till Biståndsenheten 1/9. Hon har gjort ett väldigt bra arbete med att få ordning på att uppdrag stämmer överens med beslut, sett över avtal, arvoden etc.

22.4 Hemtjänsten

Under 2020 har den kommunala hemtjänsten arbetat hårt med att bekämpa pandemin. Ett led i detta arbete har varit att starta ett särskilt Covid-team som har hanterat alla individer med hemtjänst som har haft en misstänkt eller konstaterad smitta.

I mars förändrade hemtjänsten sin områdesindelning, vilket inneburit en ny fördelning av enheter. Förändringen har tyvärr varit svår att utvärdera eftersom den hamnade mitt i pandemins initiala skede.

Målet med en bilfri innerstad som aviserats i verksamhetsplanen är i stort sett uppfyllt. Det finns en bil kvar i området som behövs för att göra inköp.

Verksamheten har börjat fylla vakanta tjänster genom rekrytering (som avslutas under våren -21) för att minska verksamhetens vikariebehov och därmed risken för konvertering av vikarier.

För att följa verksamhetens resultat har alla enhetschefer, gruppledare och verksamhetschef avstämningar kring ”bomtider” (ett besök som inte kan utföras pga. att en brukare inte tar emot besöket av någon anledning), ekonomiskt resultat, sjuktal, besökstider mm. Detta är dock begränsat av de system som finns att tillgå, särskilt för den ekonomiska delen. Hemtjänsten skulle behöva kunna följa upp oftare, gärna veckovis vilket är ett utvecklingsområde.

22.5 Omsorg om funktionshindrade

Omsorg om funktionshindrades (OOF) eget verksamhetsmål är ” Ökad delaktighet och inflytande”. Här har OOF arbetat med införande av InPrint detta som en del av alternativ kommunikation. Med detta ser vi ökade möjligheter för brukarna att kommunicera, utifrån nyttjande av alternativa kommunikationsmedel ingår bla införandet av InPrint därtill har vi under 2020 arbetat aktivt med AKK som är alternativ och kompletterande kommunikation. Det syftar till att komplettera eller ersätta talande språk. En viktig del i att möjliggöra så hög självständighet och delaktighet för brukaren som möjligt.

22.5.1 Brukarundersökningar

Chefsnätverket (Kommunförbundet) har gemensamt beslutat om ett omtag och ny inriktning på frågeställningarna. Detta arbete med framtagande av ny process för brukarundersökning har fortskridit under 2020 och är planerad att genomföras under 2021 i lika omfattning inom Västernorrlands läns kommuner. Därav har ingen brukarundersökning genomförts inom Omsorgen 2020.

Projekt som bedrivits under 2020

- Uppdragssamordnare överförd till biståndsenheten.

- Implementering av kommunikationsverktyget InPrint.
- Ipads till samtliga verksamheter.
- Utredning behovsbedömning och resursfördelningsmodell.
- Utredning syfte och mål Individstöd utifrån nya målgrupper och behov.
- Arbetet med byte av titel för habiliteringsassistenter har fortskridit.

22.5.2 Utbildningsinsatser under 2020

Stort fokus på utbildning i basal hygien samt lyftteknik. Därtill genomfördes under början av 2020 ett antal träffar i psyke-e utbildning som är ett kompetensutvecklingsprogram i syfte att stärka den enskilda medarbetaren och gruppen i frågor relaterad till psykisk ohälsa.

22.5.3 Egenkontroller

- Avvikelser (statistik antal fördelade per verksamhet och orsaksområde)
- Andel aktuella genomförandeplaner per verksamhet.
- Antal tillbud och arbetsskador.

22.5.4 Internkontroller

- Basal hygien utifrån riktlinjer MAS
- I samband med uppföljning aktuella genomförandeplaner görs en enklare kontroll som återkopplas till dokumentationsombud och enhetschef.

23 Utvecklingsområden under 2021

23.1 Social dokumentation

Social dokumentation kommer att prioriteras i form av utbildningsinsatser under 2021. Det är ett ständigt förbättringsområde och kunskap behöver fyllas på. Arbetet med den sociala dokumentationen innebär någonting mer än att enbart anteckna fakta och iakttagelser. Social dokumentation tydliggör uppdraget och är navet i verksamhetens omsorgsarbete. Social dokumentation ökar rättssäkerheten både för den enskilde och personalen och utgör ett kvalitativt utvärderingsinstrument som ger möjlighet att följa upp och utvärdera den enskildes uppfattning om den hjälp som ges.

23.2 Ledningssystem

Ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS:s 2011:9 ska byggas upp i det nya verksamhetssystemet Hypergene. När detta arbete är klart krävs det utbildning av samtliga användare samt att implementering av systemet sker enligt upprättad plan.

Ledningssystemet ska användas för att:

- Systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet
- Planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten

23.3 Hantering av styrdokument

All dokumentation som tas fram i enlighet med *SOSFS 2011:9 Föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete* berörs av kravet på hantering i ett dokumenthanteringssystem samt ett tydligt gemensamt arbetssätt för framtagande och underhåll av denna dokumentation.

Dokumenthanteringssystemet sparar automatiskt vem som skapar och reviderar dokumentet, när detta gjordes, skapar nya versioner och sparar det gamla så att det går att blicka tillbaka.

Från dokumenthanteringssystemet länkas relevanta dokument till t.ex. Insidan. Syftet med detta är att säkerställa att alla original av styrdokumenten finns sparade, sökbara och tillgängliga.

På Insidan kommer även ledningsprocess och kärnprocesser (ritade i 2c8) återfinnas. Till kärnprocesserna kommer dokument från dokumenthanteringssystemet också kunna länkas.

Datum
2021-04-14

Dnr
KS/2021-000116

Kommunstyrelseförvaltningen
Johanna Laine, 0611-34 80 08
johanna.laine@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Uppsiktsplikt kommunala bolag 2020

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen besluta

att verksamheten som bedrivits i **Hemab (Härnösand Energi & Miljö AB)** under år 2020 anses ha varit förenlig med det fastställa kommunala ändamålet och att den utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,

att verksamheten som bedrivits i **Hefab (Hemab Elförsäljning AB)** under år 2020 anses ha varit förenlig med det fastställa kommunala ändamålet och att den utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,

att verksamheten som bedrivits i **Heab (Härnösand Elnät AB)** under år 2020 anses ha varit förenlig med det fastställa kommunala ändamålet och att den utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,

att verksamheten som bedrivits i **AB Härnösandshus** under år 2020 anses ha varit förenlig med det fastställa kommunala ändamålet och att den utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,

att verksamheten som bedrivits i **AB Härnösands kommunfastigheter** under år 2020 anses ha varit förenlig med det fastställa kommunala ändamålet och att den utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,

att verksamheten som bedrivits i **Invest i Härnösand AB** under år 2020 anses ha varit förenlig med det fastställa kommunala ändamålet och att den utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna och

att verksamheten som bedrivits i **Technichus i Mittsverige AB** under år 2020 anses ha varit förenlig med det fastställa kommunala ändamålet och att den utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Kommunstyrelsen ska enligt den förstärkta uppsiktsplikten i kommunallagen 6 kap 1 § ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§, det vill säga i kommunala bolag. Kommunstyrelsen ska även enligt kommunallagen 6 kap

9-10 §§ i årliga beslut pröva om verksamheten i de kommunala bolagen under föregående kalenderår varit förenlig med det kommunala ändamålet och om den bedrivits inom ramen för de kommunala befogenheterna. För att få en bild av detta har det bland annat kontrollerats att dokument såsom styrelseprotokoll och anteckningar från kvartalsmöten med ägarrepresentanter skickats in under året från bolagen och att de gått till kommunstyrelsen för kännedom. Lekmannarevisionens uttalanden om årsredovisning finns med som beslutsunderlag och ger en anvisning om hur verksamheten skötts i bolagen.

Begrepp
Det kommunala ändamålet, dvs syfte och målsättning för bolagens verksamhet, framgår av bolagsordningarna och ägardirektiven som är fastställda av fullmäktige. Förklaring av begreppet kommunala befogenheter finns beskrivet i bolagsordningarna och betyder att kommunala bolag omfattas av samma begränsningar som gäller i kommunal förvaltning bland annat beträffande konkurrens och prioritering av samhällsnytta före hög avkastning.

Uppföljning och förbättringar under 2020
Under 2020 har ägardirektiven uppdaterats utifrån SKR:s rekommendationer och samtliga bolag har gällande ägardirektiv och bolagsordningar.

Bolagen ska följa kommunala regler och enligt ägardirektiven konsultera fullmäktige, innan de fattar beslut om större, principiellt viktiga frågor eller om ärenden med stora ekonomiska värden. Detta följs väl - under året 2020 har till exempel Hemab begärt om och fått fullmäktiges godkännande av en investering om upp till 32 mnkr i utbyggnad av biogasanläggningen vid Älands återvinningsanläggning samt beviljats kommunal borgen för projektet. Även Härnösandshus har begärt och fått fullmäktiges godkännande av förvärv av fastigheten Rådhuset 4 och beviljats kommunal borgen upp till 97 mnkr. I fullmäktige har frågorna om såväl bolagens kommunala ändamål som deras kommunala befogenheter diskuterats vid flera tillfällen.

Under 2020 har kommunstyrelsen antagit *Riktlinjer för fullgörande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt* där uppföljningen av bland annat bolagens verksamhet beskrivs övergripande. I riktlinjen fastställs även att fullmäktige ska pröva frågan om ansvarsfrihet gentemot bolagen och att årsredovisningarna ska ha kommit fullmäktige tillhanda *innan* bolagen genomför sina bolagsstämmor där dessa godkänns. Det noteras att samtliga årsredovisningar för 2020 har inkommit i tid och att fullmäktige beslutade 2021-04-26 om ansvarsfrihet avseende de helägda kommunala bolagen. Till skillnad från tidigare år har alltså ägarens ombud nu ett fullmäktigebeslut med mandat att bevilja ansvarsfrihet på bolagsstämmorna som i år sker först efter att fullmäktige tagit del av årsredovisningarna. Den formella processen har alltså styrts upp och sker nu i korrekt ordning.

Socialt perspektiv
Corona-pandemin har under 2020 påverkat bolagens verksamhet på olika sätt och medan några har varit tvungna att dra ner på verksamheten har

andra behövt ställa om och hitta nya lösningar för att kunna fortsätta den samhällsviktiga verksamheten. Det har under året inte framkommit något som tyder på att bolagen inte skulle ha hållit sig inom sina kommunala ramar.

Ekologiskt perspektiv
Ärendet har ingen anknytning till naturen eller miljön utan handlar endast om formalia.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv
Enligt kommunallagens 6 kap 9-10 §§ ska kommunen årligen fatta ett överklagningsbart beslut för respektive kommunalt bolag om huruvida dessa agerar inom de kommunala reglerna. Prövningen är ett extraverktyg för uppföljning av bolagens verksamhet och kommunstyrelsen är skyldig att till fullmäktige föreslå åtgärder om den upptäcker brister i verksamheterna. Uppföljningens syfte är att upptäcka eventuella brister och felaktigheter i bolagen som kan förorsaka kommunen ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

Årsredovisningar 2020 från Hemab, Härnösandshus, Technichus i Mittsverige AB, Invest i Härnösand AB
Revisionsberättelser
Lekmannarevisorernas granskningsrapporter
Styrelseprotokoll 2020
Protokoll från bolagsstämmor 2020
Anteckningar från kvartalsmöten 2020
Ägardirektiv
Bolagsordningar

Anna Bostedt
Kanslichef

Johanna Laine
Kommunsekreterare

Lekmannarevisorerna i Härnösands Energi och Miljö AB, Härnösands kommun

datum 2021-04-08

Till årsstämman i Härnösands Energi och Miljö AB
organisationsnummer 556526–3745
Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2020

Vi, av fullmäktige i Härnösands kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Härnösands Energi & Miljö AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ansvarar för att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. Vi har under året tagit del av styrelsens protokoll samt träffat representanter för bolagets styrelse och ledning.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2021-04-08

Bo-Anders Öberg

Av fullmäktige i Härnösands kommun utsedd lekmannarevisor

Samuel Möller

Av fullmäktige i Härnösands kommun utsedd lekmannarevisor

Lekmannarevisorerna i
Härnösand Elnät AB
Härnösands kommun

Datum 2021-04-08

Till årsstämman i Härnösand Elnät AB
organisationsnummer 556133–3328
Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2020

Vi, av fullmäktige i Härnösand kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Härnösand Elnät AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ansvarar för att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. Vi har under året tagit del av styrelsens protokoll samt träffat representanter för bolagets styrelse och ledning.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2021-04-08

Bo-Anders Öberg

Av fullmäktige i
Härnösands kommun
utsedd lekmannarevisor

Samuel Möller

Av fullmäktige i
Härnösands kommun
utsedd lekmannarevisor

DocuSign Envelope ID: 9363C29D-653E-4FE2-8FA7-ABD440FA7563

Lekmannarevisorerna i
AB Härnösandshus
Härnösands kommun

datum 2021-03-16

Till årsstämman i AB Härnösandshus
organisationsnummer 556160–8430

Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2020

Vi, av fullmäktige i Härnösands kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat AB Härnösandshus verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ansvarar för att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. Vi har under året tagit del av styrelsens protokoll samt träffat representanter för bolagets styrelse och ledning.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2021-03-16

DocuSigned by:
Sigfrid Tjärnlund
09F40360FBD04A9...
Sigge Tjärnlund

Av fullmäktige i
Härnösands kommun
utsedd lekmannarevisor

DocuSigned by:
184086685EF1478...
Bo Anders Öberg

Av fullmäktige i
Härnösands kommun
utsedd lekmannarevisor
(ersättare)

DocuSign Envelope ID: 50EE4CE9-B48E-45A8-9A65-B8701FF5E248

Lekmannarevisorerna i
AB Härnösands
Kommunfastigheter
Härnösands kommun

Datum 2021-03-16

Till årsstämman i
AB Härnösands Kommunfastigheter
organisationsnummer 556437–7272

Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2020

Vi, av fullmäktige i Härnösands kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat AB Härnösands Kommunfastigheter verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ansvarar för att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. Vi har under året tagit del av styrelsens protokoll samt träffat representanter för bolagets styrelse och ledning.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2021-03-16

DocuSigned by:
Sigfrid Tjärnlund
09F40360FBD04A9

Sigge Tjärnlund
Av fullmäktige i
Härnösands kommun
utsedd lekmannarevisor

DocuSigned by:
184086655EF1478

Bo Anders Öberg
Av fullmäktige i
Härnösands kommun
utsedd lekmannarevisor
(ersättare)

DocuSign Envelope ID: D67B39FF-33E9-4BA8-A2B0-E0CAE5FC2BBD

Lekmannarevisorerna i
Invest i Härnösand AB,
Härnösands kommun

datum 2021-04-07

Till årsstämman i Invest i Härnösand AB
organisationsnummer 556127–2633
Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2020

Vi, av fullmäktige i Härnösands kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Invest i Härnösand AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ansvarar för att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2021-04-07

DocuSigned by:
9F0145546B8C4B9...
Ingrid Flodin

Av fullmäktige i
Härnösands kommun
utsedd lekmannarevisor

DocuSigned by:
184086685EF1478...
Bo-Anders Öberg

Av fullmäktige i
Härnösands kommun
utsedd lekmannarevisor

Granskningsrapport år 2020

Technichus i Mitt Sverige AB

556558-7242

Undertecknad av fullmäktige i Härnösands kommun utsedd lekmannarevisor, har granskat Technicuhus i Mitt Sverige AB:s verksamhet.

Styrelsen och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisionen ansvarar för att granska verksamheten och den interna kontrollen samt att pröva om verksamheten bedrivs enligt fullmäktiges uppdrag och mål, därtill att de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten följs.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagen, kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och utifrån bolagsordningen och av årsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som krävts för att ge ett skäligt underlag för bedömning och prövning.

Jag bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt sätt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt.

Jag bedömer att bolagets interna kontroll varit tillfredställande.

Härnösand 2021-02-23

Lekmannarevisor

Peter Hasselborg

Datum
2021-05-25

Kommunstyrelseförvaltningen
Thomas Amrén
thomas.amren@harnosand.se

Granskning av kommunens kontroll av de anställdas bisysslor

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att anta ”Yttrande granskning av kommunens kontroll av de anställdas bisysslor”, som sitt eget och

att översända yttrandet till revisionen.

Beskrivning av ärendet

På uppdrag av kommunens revisorer i Härnösands kommun har KPMG genomfört en granskning avseende kommunens kontroll av de anställdas bisysslor. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Granskningens syfte har varit att konstatera om kommunen har en ändamålsenlig rutin för hanteringen av bisysslor samt konstatera om de anställdas bisysslor kontrolleras och bedöms på ett ändamålsenligt sätt.

I granskningen ingår en kartläggning av

- I vilken utsträckning de anställda har bisysslor i näringsdrivna associationer och om kommunen haft affärsrelation med dessa.
- Har ansvariga kontroll och kännedom om dessa bisysslor.
- Är förekommande bisysslor förenliga med kollektivavtalet, Allmänna bestämmelser (AB) samt §7 Lag om offentlig anställning (LOA).

Rapportens sammanfattande bedömning är att kontrollen och uppföljningen av förekommande bisysslor inte är ändamålsenligt samt att kännedomen om förekommande bisysslor är bristfällig inom kommunen.

Befintliga styrdokument bedöms enligt rapporten vara ändamålsenliga men bör kompletteras med politiska fastställda styrdokument och utveckla befintliga. Utifrån kommunens definition av bisyssla bedömer rapporten att det finns risk för att det finns anställda som under granskningsperioden innehaft konkurrerande bisysslor.

Socialt perspektiv

Ingen påverkan bedöms.

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan bedöms.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ingen påverkan bedöms.

Beslutsunderlag

KPMGs rapport Granskning av Bisysslor, 2021-04-08

Delegationsordning för kommunstyrelsen, 2018-10-30

Pernilla Unander
HR-chef

Thomas Amrén
Förhandlingsstrateg

Bilagor

Bilaga 1 Yttrande granskning av kommunens kontroll av de anställdas bisysslor, 2021-05-14”

Bilaga 2 KPMGs rapport Granskning av Bisysslor, 2021-04-08

Kommunstyrelseförvaltningen
Thomas Amrén
thomas.amren@harnosand.se

Yttrande "Granskning av kommunens kontroll av de anställdas bisysslor"

Kommunstyrelsens synpunkter på Revisionens granskning av bisysslor

På uppdrag av kommunens revisorer i Härnösands kommun har KPMG genomfört en granskning avseende kommunens kontroll av de anställdas bisysslor.

Granskningens syfte har varit att konstatera om kommunen har en ändamålsenlig rutin för hanteringen av bisysslor samt konstatera om de anställdas bisysslor kontrolleras och bedöms på ett ändamålsenligt sätt. Revisionen önskar att Kommunstyrelsens lämnar synpunkter på Revisionens slutsatser som redovisas i rapporten.

Sammanfattningsvis har revisionen redovisat följande slutsatser, vilka ses i kursiv text, följt av kommunstyrelsens synpunkter på Revisionens rekommendationer.

Kommunstyrelsen bör säkerställa att den formella styrningen internt inom kommunen stärkts i form av politiska fastställda styrdokument avseende bisysslor. Relaterade till styrdokumenten bör det även fastställas tillämpningsföreskrifter, som med fördel kan tydliggöra vad som är att betrakta som en bisyssla. Tillämpningsföreskrifter kan baseras på befintliga rutiner då dessa bedöms vara ändamålsenligt.

Kommunstyrelsen delar revisionens uppfattning om behovet att tydliggöra bisysslor och att ge exempel på vad som kan utgöra en bisyssla är ett sätt att förtydliga rutinen och underlätta för medarbetare och chefer att efterlevnad av den.

Inrapportering och bedömningen av bisysslor är reglerat i lag och kollektivavtal. Det är primärt en arbetsrättslig fråga som berör chef och dennes verkställighet i chefsuppdraget samt medarbetarens skyldigheter i anställningen.

Kommunstyrelsen bedömer att ett ökat stöd gällande bedömningen till chef och medarbetare gällande bisysslor samt ett tydliggörande kring vad som ingår i chefernas uppdrag är mer ändamålsenligt för att kontrollen av bisysslor än politiskt fastställda styrdokument.

Kommunstyrelsen bör initiera kommunövergripande utbildning. Och informationsinsatser avseende bisysslor

Kommunstyrelsen delar Revisionens rekommendation och avser att utveckla kompetenshöjande aktiviteter gällande bisysslor samt utveckla stödet och informationen om bisysslor till chefer och medarbetare.

Kommunalstyrelsen och nämnder bör överväga att inom ramen för uppföljningen av den interna kontrollen, kontrollera efterlevnaden av reglerna avseende bisysslor

Vid anställningen samt vid det i årlig utvecklingssamtalen följer chef upp bisysslor.

HR-avdelningen ska enligt gällande rutin göra en sammanställning årligen på beviljade och avslagna bisysslor. Det finns behov av att förtydliga och utveckla rutinerna för sammanställning vilket kommer ske under 2021. Kommunstyrelsens arbetsutskott är tillika personalutskott och är ett naturligt forum för avrapportering av sammanställningen.

Kommunstyrelsen bör säkerställa att arbetsgivaren vid bedömningen av om en bisyssla är lämplig tar hänsyn till de risker det kan medföra om kommunen köper, eller kan komma att köpa, varor och/eller tjänster från det företag (eller motsvarande) där den anställde innehar en funktionärspost

Kommunstyrelsen bedömer att detta säkerställs med checklistorna i befintligt rutin.

Kommunstyrelsen måste säkerställa att beslut som är upptagna i delegationsordningen återrapporteras i enlighet med gällande regler

Kommunstyrelsen delar Revisionens uppfattning.

Thomas Amrén

Bilagor

Bilaga 1	KPMGs rapport Granskning av Bisysslor, 2021-04-08
Bilaga 2	Härnösands kommuns Riktlinje för Bisyssla 2019-11-19

Från: Medin, Lena <Lena.Medin@kpmg.se>
Skickat: den 14 april 2021 12:42
Till: centraldiariet@harnosand.se
Kopia: revisionen@harnosand.se
Ämne: Rapport bisysslor
Bifogade filer: Granskning av bisysslor.pdf

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Hej!

Översänder bifogad rapport att diarieföras och expedieras enligt bifogat missiv.

Med vänlig hälsning

Lena Medin
Senior Manager/Certifierad kommunal revisor

KPMG
Box 476
(Besöksadress Nya Hamngatan 12)
851 06 Sundsvall

Phone: +46 70 5600043
E-mail: lena.medin@kpmg.se

KPMG | Twitter | LinkedIn | YouTube | Facebook | Instagram

Information om KPMG AB:s hantering av personuppgifter finns på KPMG.se/gdpr

---

*** KPMG E-mail disclaimer ***

The information in this e-mail is confidential and may be legally privileged.
It is intended solely for the addressee. Access to this email by anyone else
is unauthorized.
If you are not the intended recipient, any disclosure, copying, distribution or
any action taken or omitted to be taken in reliance on it, is prohibited and may
be unlawful. Any opinions or advice contained in this e-mail are subject to the
terms and conditions expressed in the governing KPMG client engagement letter.

KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG

network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Visit us at: www.kpmg.se

DocuSign Envelope ID: DEC6EB11-CE52-496C-B843-1038E92725E1

Härnösands kommuns revisorer

Till
Kommunstyrelsen

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium

2021-04-08

Revisionsrapport "Granskning av bisysslor"

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en granskning av kommunens kontroll av de anställdas bisysslor.

Revisionen önskar att kommunstyrelsen lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 30 juni 2021. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lena.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

DocuSigned by:
Sigge Tjernlund
Sigge Tjernlund
Ordförande

DocuSigned by:
Ingrid Flodin
Ingrid Flodin
Vice ordförande

DocuSigned by:
Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

Granskning av bisysslor

Rapport

Härnösands kommun

KPMG AB

2021-04-08

Antal sidor 15

© 2021 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

Härnösands kommun
Granskning av bisysslor

2021-04-08

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	4
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Externa regler avseende bisysslor	5
3.2	Rutiner för hantering av bisysslor	7
3.2.1	Riktlinjer för bisyssla	7
3.2.2	Användarguide	8
3.2.3	Kommentarer och bedömning	9
3.3	Förekomst av bisysslor	10
3.4	Kännedom om bisysslor	12
3.4.1	Kommentarer och bedömning	13
3.5	Inköp från företag/förening där anställda har bisyssla	14
3.5.1	Kommentarer och bedömning	14
4	Slutsats och rekommendationer	15
4.1	Rekommendationer	15

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

Härnösands kommun
Granskning av bisysslor

2021-04-08

1 Sammanfattning

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att granska om kommunen har en ändamålsenlig kontroll av de anställdas bisysslor. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Granskningen har berört 3 790 personer[1]. I vår granskning har vi funnit att 368 av dessa (9,7 %) innehar en eller flera bisysslor i näringsdrivande associationer. Totalt antal förekommande bisysslor uppgår till 453 stycken i sammanlagt 396 företag och/eller föreningar som bedriver näringsverksamhet.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kontrollen och uppföljningen av förekommande bisysslor inte är ändamålsenlig samt att kännedomen om förekommande bisysslor är bristfällig inom kommunen.

Vår bedömning baseras främst på resultatet av vår dataanalys. Av de 368 personer som vi identifierat som bisyssleinnehavare har vi valt ut 74 personer för ett stickprov. Dessa 74 personer har enligt vår dataanalys sammantaget 118 bisysslor i 117 näringsdrivande associationer. Kommunen har, utifrån det aktuella stickprovet, för egen del identifierat sju av de bisyssleinnehavare och sju av de bisysslor som vi fångat i vår dataanalys. Det motsvarar 9,5 % av de bisyssleinnehavare vi identifierat samt 5,9 % av de bisysslor vi identifierat.

I granskningen har också framkommit att 28 av de 396 företag och/eller föreningar där anställda i kommunen under granskningsperioden innehaft en funktionärspost, har mottagit utbetalningar från kommunen under samma period. Det handlar sammantaget om 285 verifikationer uppgående till totalt ca 3,8 miljoner kronor.

När det gäller befintliga styrdokument gör vi bedömningen att dessa är ändamålsenliga men att de bör kompletteras med politiskt fastställda styrdokument samt att de i vissa avseenden skulle kunna utvecklas.

Med hänvisning till den definition av konkurrerande bisyssla som framgår av kommunens riktlinjer, gör vi bedömningen att det finns risk för att det finns anställda som under granskningsperioden innehaft konkurrerande bisysslor.

För att säkerställa ett ändamålsenligt arbete, som minskar risken för otillåtna bisysslor, är vår bedömning att kommunen behöver förbättra sin kontroll och uppföljning avseende bisysslor.

I granskningen konstaterar vi att prövning av bisyssla är upptaget i kommunstyrelsens delegationsordning men att det inte skett någon löpande återrapportering till kommunstyrelsen avseende dessa delegationsbeslut.

[1] I antalet anställda ingår såväl tillsvidareanställda som olika typer av tidsbegränsat anställda, inklusive timanställd personal.

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

Mot bakgrund av vår granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen bör säkerställa att den formella styrningen internt inom kommunen stärks i form av politiskt fastställda styrdokument avseende bisysslor. Relaterat till styrdokumenten bör det även fastställas tillämpningsföreskrifter, som med fördel kan tydliggöra vad som är att betrakta som en bisyssla. Tillämpningsföreskrifterna kan baseras på befintliga rutiner då dessa bedöms vara ändamålsenliga, se avsnitt 3.2.
- Kommunstyrelsen bör initiera kommunövergripande utbildnings- och informationsinsatser avseende bisysslor, se avsnitt 3.2.
- Kommunstyrelsen och nämnderna bör överväga att inom ramen för uppföljningen av den interna kontrollen, kontrollera efterlevnaden av reglerna avseende bisysslor, se avsnitt 3.4.
- Kommunstyrelsen bör säkerställa att arbetsgivaren vid bedömningen av om en bisyssla är lämplig tar hänsyn till de risker det kan medföra om kommunen köper, eller kan komma att köpa, varor och/eller tjänster från det företag (eller motsvarande) där den anställde innehar en funktionärspost, se avsnitt 3.5.
- Kommunstyrelsen måste säkerställa att beslut som är upptagna i delegationsordningen återrapporteras i enlighet med gällande regler, se avsnitt 3.2.

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens kontroll av de anställdas bisysslor. I granskningen ingår bl.a. att kartlägga förekomsten av bisysslor samt bedöma ändamålsenligheten i de styrande dokument och de rutiner som används för att hantera dessa. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Med bisyssla förstås varje syssla, tillfällig eller stadigvarande, som utövas vid sidan av anställningen och som inte är hänförlig till privatlivet. Om arbetsgivaren anser att en bisyssla hindrar arbetsuppgifterna, kan påverka arbetstagarens handläggning av ärendet i sitt arbete eller konkurrerar med arbetsgivarens verksamhet, kan arbetsgivaren förbjuda arbetstagaren att utöva sådan bisyssla. Detta gäller inte bara bisyssla som faktiskt utövas utan också bisyssla som aldrig har utövats men där det finns anledning att anta att en arbetstagare står i begrepp att åta sig någon sådan. Bestämmelsen ger där-emot inte utrymme för bisyssleförbud "för säkerhets skull".

Området är väsentligt för revision eftersom felaktig hantering kan innebära förtroendeskada för kommunen. Revisorerna har av denna anledning beslutat granska kommunens kännedom om och hantering av eventuella bisysslor.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen syftar till att konstatera om kommunen har en ändamålsenlig kontroll av de anställdas bisysslor.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har kommunen ändamålsenliga rutiner för hantering av bisysslor?
- Kontrolleras och bedöms bisysslor på ett ändamålsenligt sätt?

I granskningen ingår även att kartlägga följande:

- I vilken utsträckning har anställda bisysslor i näringsdrivande associationer och har kommunen haft en affärsrelation med dessa?
  - Har ansvariga kontroll över och kännedom om ovanstående bisysslor?
- Anses förekommande bisysslor förenliga med AB (Allmänna bestämmelser) respektive med 7 § LOA (lagen om offentlig anställning) avseende förtroendeskadliga bisysslor?

2.2 Revisionskriterier

Vi kommer att bedöma om rutinerna uppfyller:

- Kommunallagen 6 kap. 6§
- Lagen om offentlig anställning (LOA) 7-7c §§
- Centrala avtal med fackliga organisationer – Allmänna bestämmelser (AB)
- Tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

2.3 Metod

Elektronisk sammanställd information har inhämtats från kommunens personalregister och ekonomisystem. Vidare har information från Bolagsverkets handels- och föreningsregister samt aktiebolagsregister inhämtats. Utifrån dessa underlag har en dataanalys genomförts. Som beskrivits ovan fångar dataanalysen anställda som innehar funktionärsposter i näringsdrivande associationer. När det gäller enskilda firmor ska det dock noteras att det inte finns något formellt krav på en enskild firma att registrera sig hos Bolagsverket. Enskilda firmor som inte registrerats hos Bolagsverket fångas *inte* med den metod vi använder.

Baserat på de bisyssleinnehavare vi identifierat i vår dataanalys har vi genom stickprov, via kommunens HR-avdelning, kontrollerat om kommunen för egen del identifierat ett urval av bisyssleinnehavarna.

Avstämningar har skett med berörda tjänstepersoner, främst med kommunstyrelseförvaltningens kanslichef.

Rapporten är faktakontrollerad av kanslichef. Det bör noteras att kanslichefens faktakontroll inte omfattar faktauppgifter som uteslutande bygger på resultatet av vår dataanalys i och med att kommunstyrelseförvaltningen inte tagit del av vårt analysunderlag. Ett par exempel på sådana uppgifter är:

- Uppgiften om antalet personer som *enligt vår kartläggning* innehar bisysslor
- Uppgiften om antalet företag/motsvarande där anställda i kommunen under granskningsperioden innehaft en funktionärspost och som under samma period mottagit utbetalningar från kommunen.

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

3 Resultat av granskningen

Granskningen har omfattat 3 790 anställda.

Bland dessa finns det personer som under granskningsperioden haft:

- Både tidsbegränsad och tillsvidareanställning
- Både heltids- och deltidsanställning
- Anställning i mer än en förvaltning

Dessa omständigheter får till följd att såväl de siffror som presenteras i löpande text på följande sidor som siffrorna i tabell 1 och tabell 2 i stycke 3.3 samt i tabell 3 i stycke 3.4 framstår som felaktiga om de räknas samman. Med andra ord finns det ett antal anställda som finns med ”dubbelt” i uppgifterna nedan.

3.1 Externa regler avseende bisysslor

Som framgår av rapportens inledning regleras bisysslor i Lagen om offentlig anställning (LOA) samt i kollektivavtalets Allmänna bestämmelser (AB). Reglerna avseende kommunanställda återfinns i 7 § LOA[2] samt i 3 kap 8 § AB.

Bestämmelserna i LOA lyder enligt följande.

7 § En arbetstagare får inte ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende.

7 a § Arbetsgivaren skall på lämpligt sätt informera arbetstagarna om vilka slags förhållanden som kan göra en bisyssla otillåten enligt 7 §. *Lag (2001:1016)*.

7 b § En arbetstagare skall på arbetsgivarens begäran lämna de uppgifter som behövs för att arbetsgivaren skall kunna bedöma arbetstagarens bisysslor. *Lag (2001:1016)*.

7 c § En arbetsgivare skall besluta att en arbetstagare som har eller avser att åta sig en bisyssla som inte är förenlig med 7 § skall upphöra med eller inte åta sig bisysslan. Beslutet skall vara skriftligt och innehålla en motivering.
Lag (2001:1016).

[2] Ej 7 d §

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

Bestämmelserna i AB lyder i sin helhet som följer:

§ 8 Bisysslor

Mom. 1 Arbetstagare som har en bisyssla ska anmäla denna och lämna de uppgifter som arbetsgivaren anser behövs för bedömning av bisysslan. Arbetsgivaren ska medvetandegöra arbetstagaren om skyldigheten att anmäla bisysslan och lämna uppgifter.

Arbetsgivaren kan förbjuda bisysslan om arbetsgivaren finner att den kan

a) inverka hindrande för arbetsuppgifterna,

b) innebära verksamhet som konkurrerar med arbetsgivarens.

> **Anmärkning**
>
> Förtroendeskadlig bisyssla för arbetstagaren inom kommun, landsting eller kommunalförbund regleras i 7 § lagen om offentlig anställning (LOA).

För arbetstagare anställd hos annan arbetsgivare än kommun, landsting eller kommunalförbund gäller även att bisyssla kan förbjudas av arbetsgivaren om den kan

c) påverka arbetstagarens handläggning av ärenden i sitt arbete hos arbetsgivaren.

Mom. 2 Förtroendeuppdrag inom fackliga, politiska eller ideella organisationer räknas inte som bisyssla enligt detta avtal.

Av kommentarerna[3] till AB framgår att arbetsgivaren minst en gång per år i samband med utvecklingssamtal ska informera arbetstagarna om skyldigheten att på eget initiativ anmäla bisyssla till arbetsgivaren och lämna de uppgifter som arbetsgivaren behöver för att kunna bedöma dessa. Därutöver ska arbetsgivaren informera om bestämmelserna avseende bisysslor ”på lämpligt vis”.

[3] Kommentarerna till AB är Sveriges Kommuner och Regioners och Sobonas – Kommunala företagens arbetsgivarorganisation – ensidiga tolkning av AB som bland annat är tänkta att fungera som en vägledning för det personalpolitiska arbetet.

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

3.2 Rutiner för hantering av bisysslor

De styrdokument avseende bisysslor som vi erhållit utgörs av interna rutiner fastställda på tjänstemannanivå. Det handlar om följande dokument:

- Riktlinjer för bisyssla
- Samtalsmall för utvecklingssamtal
- Användarguide för anmälan av bisyssla

3.2.1 Riktlinjer för bisyssla

I riktlinjerna[4] anges att grundregeln är att medarbetare får ha bisysslor, förutsatt att nedanstående regler följs:

- Bisysslan inte konkurrerar med Härnösand kommuns verksamhet.
- Medarbetaren inte har en bisyssla som hindrar hen från att utföra sitt arbete, eller som innebär att arbetet blir lidande.
- Att Härnösand kommuns anseende inte riskeras, och att medarbetaren inte göra något som kan påverka allmänhetens förtroende för Härnösand kommun.
- Att arbetsgivaren har bedömt och godkänt bisysslan.

Riktlinjerna innehåller också information om de tre olika situationer då en bisyssla är otillåten. Det handlar om följande situationer:

- om bisysslan anses vara konkurrerande med kommunens verksamhet,
- om bisysslan är arbetshindrande eller
- om bisysslan är förtroendeskadlig.

Förbud mot bisyssla enligt någon av de två första punkterna ovan sker med stöd av Allmänna bestämmelser (AB) som återfinns i kommunens centrala kollektivavtal medan förbud mot bisyssla enligt den tredje punkter sker med stöd av Lagen om offentlig anställning (LOA).

Samtliga chefer ansvarar enligt riktlinjen för att informera medarbetaren om dessa riktlinjer och vad som kan göra en bisyssla otillåten. Medarbetarna ska få information om riktlinjen vid nyanställningar och vid det årliga resultat- och utvecklingssamtalet.

När det gäller konkurrerande bisyssla noterar vi att det i riktlinjerna anges följande.

> Om en medarbetare innehar en bisyssla med samma verksamhetsinriktning som finns inom Härnösand kommun uppstår ett konkurrensförhållande mellan arbetsgivare och medarbetare. Bisysslor som innebär att medarbetare och arbetsgivare konkurrerar på samma marknad kan förbjudas.

I den dataanalys vi genomfört inom ramen för granskningen konstaterar vi att det finns anställda som innehar/innehaft styrelseposter i associationer som exempelvis bedriver pedagogisk verksamhet och omsorgsverksamhet.

[4] Fastställd av kommunstyrelseförvaltningen 2019-11-19

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

Enligt kommunstyrelsens delegationsordning[5] är det förvaltningschefen som i samråd med HR-avdelningen genomför prövning av bisysslor för verksamhetschefer, enhetschefer och övrig personal. Som stöd i en första bedömning av en bisyssla har chefer genom riktlinjen tillgång till en checklista. Checklistan innehåller ett antal Ja- och Nej-frågor angående verksamheten inom vilken medarbetaren har ett engagemang, medarbetarens anställning/arbetsuppgifter samt bisysslans beskaffenhet och omfattning. Vidare innehåller checklistan en vägledning på hur ett Ja- respektive Nej-svar ska tolkas för var och en av frågorna. Enligt uppgift sker ingen löpande återrapportering till kommunstyrelsen över antalet beviljade och förbjudna bisysslor.

Medarbetaren har enligt riktlinjen ett ansvar att inte utöva en godkänd bisyssla på ett sådant sätt att det ger intryck av att kommunen medverkar i, står bakom eller rekommenderar verksamheten. Genom anställningsavtalet förbinder sig medarbetaren att vara lojal mot Härnösands kommun. Det kan stå i strid med anställningsavtalet att inte anmäla innehav av bisyssla eller att utföra en bisyssla som inte godkänts av arbetsgivaren. Om en anställd utövar en otillåten bisyssla ska detta enligt riktlinjen lösas genom rådgivning och samtal med den anställde. Om medarbetaren brister i sina skyldigheter att lämna uppgifter om bisysslan eller inte följer beslut om förbud mot bisysslan kan detta även leda till arbetsrättsliga följder såsom att den anställde förlorar sin anställning.

Omprövning av tidigare godkända bisysslor ska ske årligen i samband med utvecklingssamtalet. Kommunen har för utvecklingssamtalen utformat en samtalsmall där frågor kring bisysslor faller inom kategorin ”övrigt”. Dokumentationen kring bisysslor, både avslag och beviljade, ska enligt riktlinjen skickas till HR-avdelningen som sedan år 2020 registrerar besluten i systemet WinLas. Kommunens HR-avdelningen ska årligen göra en sammanställning av antalet beviljade bisysslor och förbjudna bisysslor. I samband med vår granskning upprättade HR-avdelningen 2020 års sammanställning över bisysslor.

Under hösten 2020 fattades ett (1) beslut om förbud mot bisyssla. Huruvida det fattats några beslut om förbud mot bisyssla åren dessförinnan har HR-avdelningen inga uppgifter om eftersom det då var en annan rutin som gällde.

3.2.2 Användarguide

Anmälan av bisysslor görs via kommunens intranät. För detta ändamål har kommunen upprättat en användarguide för den anställde som anmäler en bisyssla, den anställdes närmsta chef och för förvaltningschefen.

Av användarguiden framgår att den anställde i sin anmälan, utöver personliga uppgifter, ska ange tillhörande förvaltning och information om sin närmsta chef. I anmälan ska den anställde också beskriva sin bisyssla med uppgifter om omfattning, arbetsgivare och huruvida bisysslan har ett slutdatum.

När den anställde har skickat in sin anmälan får den närmsta chefen enligt användarguiden kännedom om ärendet. Efter att den närmsta chefen föreslaget om

[5] Senast reviderad KS 2019-12-03 § 196

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

bifall eller avslag får berörd förvaltningschef kännedom om ärendet och fattar ett slutligt beslut.

3.2.3 Kommentarer och bedömning

Vår övergripande bedömning är att de riktlinjer och rutiner som finns för hantering av bisysslor, är ändamålsenliga. Dock anser vi att den formella styrningen inom området bisysslor behöver stärkas i form av politiskt fastställda styrdokument. I vissa avseenden ser vi även behov av att befintliga riktlinjer utvecklas och uppdateras.

Senare i rapporten kommer vi att redovisa att kommunen, utifrån genomfört stickprov, endast identifierat en liten del av de bisysslor vi identifierat i vår dataanalys. Enligt vår bedömning kan den stora skillnaden delvis bero på att det vare sig från arbetsgivarens eller medarbetarens sida inte är helt klart vad som är att betrakta som en bisyssla. Mot den bakgrunden anser vi att kommunstyrelsen bör tydliggöra vad som är att betrakta som en bisyssla. Vi anser också att styrdokumenten skulle kunna innehålla ännu tydligare information avseende de tre omständigheter som gör att en bisyssla kan förbjudas, förslagsvis med tydliggörande exempel på bisysslor som är tillåtna respektive otillåtna inom respektive kategori. Förutom tydligare information i styrdokumenten anser vi att kommunstyrelsen bör initiera kommunövergripande utbildnings- och informationsinsatser avseende bisysslor.

När det gäller frågan om vad som är att betrakta som bisyssla vill vi framhålla att vi anser att styrelseposter i bostadsrättsföreningar (och även andra ekonomiska föreningar) i grunden bör betraktas som bisysslor. Det är inte helt ovanligt att den typen av föreningar tar emot utbetalningar från kommuner. Det skulle exempelvis kunna handla om att kommunen hyr lokaler för verksamhet eller att en bostadsrättsförening hyr ut bostäder till kommunen i syfte att erbjuda boende för socialt utsatta personer. Oavsett orsak kan det finnas ekonomiska intressen hos bostadsrättsföreningen i relation till kommunen. Därför anser vi att bostadsrättsföreningars (och andra ekonomiska föreningars) relation med kommunen måste beaktas om en av kommunens anställda innehar en styrelsepost i en sådan förening. I denna granskning betraktar vi den typen av uppdrag som bisysslor.

Som nämnts ovan anger kommunens riktlinjer att det uppstår ett konkurrensförhållande mellan arbetsgivare och medarbetare om medarbetaren innehar en bisyssla med samma verksamhetsinriktning som finns inom kommunen. Samtidigt konstaterar vi i vår dataanalys att det finns anställda som innehar/innehaft styrelseposter i associationer som exempelvis bedriver pedagogisk verksamhet och omsorgsverksamhet. Mot den bakgrunden gör vi bedömningen att det finns risk för att det finns anställda som under granskningsperioden innehaft bisysslor, som utifrån kommunens regler, är att betrakta som konkurrerande.

Prövning av bisyssla är upptaget i kommunstyrelsens delegationsordning. I granskningen framkommer dock att det inte sker någon löpande återrapportering av dessa delegationsbeslut till kommunstyrelsen. Vi anser att kommunstyrelsen måste säkerställa att beslut som är upptagna i delegationsordningen återrapporteras i enlighet med gällande regler.

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

Vi ser positivt på uppgiften om att det från och med 2020 finns en central sammanställning av förekommande bisysslor i och med att besluten om att avslå eller bevilja en bisyssla ska registreras i systemet WinLas. Det ska också understrykas att det är angeläget att den typen av sammanställning hålls uppdaterad.

Vi har inom ramen för granskningen fått del av en sammanställning av de bisysslor som registrerats i WinLas under 2020. Av listan framgår att ett antal av bisyssleinnehavarna är tidsbegränsat anställda. Vi ser positivt på att kommunens rutiner förefaller fånga upp bisysslor även bland tidsbegränsat anställd personal. Detta med anledning av att vissa typer av bisysslor kan medföra att allmänhetens förtroende för kommunen skadas även om arbetstagaren endast arbetar några enstaka timmar i månaden för kommunen. Kollektivavtalets bestämmelser gäller för samtliga anställda enligt det aktuella avtalet, oavsett anställningsform. Enligt AB *kan* arbetsgivaren förbjuda bisyssla som bedöms vara konkurrerande eller arbetshindrande medan arbetsgivaren är *skyldig att förbjuda* förtroendeskadlig bisyssla enligt LOA. I detta sammanhang spelar det ingen roll om arbetstagaren är tillsvidareanställd eller tidsbegränsat anställd.

3.3 Förekomst av bisysslor

Av de 3 790 personer som berörts av granskningen har vi i vår dataanalys funnit att 368 personer (9,7 %) innehar en eller flera bisysslor i näringsdrivande associationer. Totalt antal förekommande bisysslor uppgår till 453 stycken i sammanlagt 396 företag och/eller föreningar som bedriver näringsverksamhet. De flesta av de 368 personer som innehar bisysslor har endast en bisyssla, men 62 personer innehar två eller fler bisysslor.

Det bör noteras att 71 av de 453 bisysslor som vi har identifierat avser olika typer av funktionärsposter i bostadsrättsföreningar. Det ska också nämnas att ett antal personer under granskningsperioden har haft två olika funktionärsposter i en och samma association. Dessa har räknats som ett (1) uppdrag. Ett exempel kan vara att en person varit ledamot i en bostadsrättsförening under början av året och sen tillträtt som ordförande under slutet av året.

Eftersom vår dataanalys endast fångar bisysslor i form av funktionärsposter i näringsdrivande associationer är det faktiska antalet bisyssleinnehavare sannolikt högre än det antal som framkommer i vår dataanalys.

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

Förekomsten av bisysslor i form av funktionärsposter i näringsdrivande associationer presenteras i tabell 1 nedan.

Tabell 1, Sammantagen tabell över *antalet anställda* med bisysslor samt *antalet bisysslor* inom kommunens olika förvaltningar[6]

Förvaltning	Antal anställda*	Antal anställda med bisyssla (andel)	Antal förekommande bisysslor
Arbetslivsförvaltningen	391	19 (4,9 %)	22
Kommunstyrelseförvaltningen	306	59 (19,3 %)	78
Samhällsförvaltningen	165	25 (15,2 %)	35
Skolförvaltningen	1 334	141 (10,6 %)	173
Socialförvaltningen	1 754	138 (7,9 %)	162
Summa	**3 790**	**368 (9,7 %)**	**453**

* I antalet anställda ingår såväl tillsvidareanställda som olika typer av tidsbegränsat anställda, inklusive timanställd personal.

Vidare visar vår granskning att det är vanligare med bisysslor bland kommunens tillsvidareanställda personal än bland kommunens tidsbegränsade anställda. Likaså är det vanligare med bisysslor bland kommunens heltidsanställda personal än bland kommunens deltidsanställda personal, vilket framgår av tabell 2 nedan.

Tabell 2, Förekomst av bisysslor uppdelat per anställningsform/sysselsättningsgrad

Anställningsform/sysselsättningsgrad	Antal anställda	Antal anställda med bisyssla (andel)
Tillsvidareanställda	2 047	250 (12,2 %)
Tidsbegränsat anställda	2 047	156 (7,6 %)
Heltidsanställda	2 212	237 (10,7 %)
Deltidsanställda	1 913	155 (8,1 %)

[6] Det är nämnderna som är granskningsobjekten, men i och med att personalens anställningar är knutna till kommunens förvaltningar presenteras förekomsten av bisysslor förvaltningsvis.

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

3.4 Kännedom om bisysslor

En av revisionsfrågorna avser ansvarigas kännedom om förekommande bisysslor. Vi har i granskningen stämt av förekomsten av bisysslor som vi identifierat i vår dataanalys med de uppgifter som finns registrerade i kommunen avseende förekomst av bisysslor. Som tidigare beskrivits var det först under 2020 som kommunen införde ett system som möjliggör en central sammanställning av anmälda bisysslor. För den tidsperiod som granskningen avser finns det därmed ingen aggregerad information i kommunen av hur många anställda som innehar bisysslor. För att få fram sådana uppgifter krävs en manuell kontroll av inkomna anmälningar avseende bisysslor. Då den typen av kontroll skulle kräva mycket tid av verksamheten valde vi i stället att göra ett brett stickprov utifrån de 368 bisyssleinnehavare som vi identifierat.

Av de 368 personer som vi identifierat som bisyssleinnehavare har vi valt ut 74 personer som enligt vår dataanalys sammantaget innehar 118 bisysslor i 117 näringsdrivande associationer. Stickprovet omfattar således en fjärdedel av samtliga bisyssleinnehavare som vi identifierat. Det ska noteras att vissa av de personer som ingår i stickprovet har innehaft anställningar i mer än en förvaltning under granskningsperioden.

Efter att kommunens HR-avdelning kontrollerat de berörda personernas personakter har vi fått svar att kommunen för egen del identifierat tio bisyssleinnehavare som sammantaget har tolv anmälda bisysslor.

Efter en jämförelse mellan kommunens uppgifter om de anmälda bisysslorna och vårt analysmaterial kan vi konstatera att fem av de tolv anmälda bisysslorna avser andra bisysslor än de vi fångat i vår dataanalys. Det handlar om att den anmälda bisysslan avser annan typ av verksamhet än sådan som fångas i vår dataanalys. Med hänsyn taget till detta har kommunen, utifrån vårt stickprov, för egen del identifierat sju bisyssleinnehavare och sju bisysslor.

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

I tabell 3 nedan görs en jämförelse mellan vårt analysmaterial och kommunens uppgifter om anmälda bisysslor.

Tabell 3, Jämförelse mellan kommunens egna uppgifter med de uppgifter vi kommit fram till i vår dataanalys när det gäller förekomst av bisysslor, utifrån stickprov.

Förvaltning	Antal *anställda* med bisyssla utifrån stickprov		Antal förekommande *bisysslor* utifrån stickprov	
	Enligt vår dataanalys	Enligt kommunens uppgifter	Enligt vår dataanalys	Enligt kommunens uppgifter
Arbetslivsförvaltningen	5	0	6	0
Kommunstyrelseförvaltningen	15	3	26	3
Samhällsförvaltningen	5	3	12	3
Skolförvaltningen	26	0	40	0
Socialförvaltningen	28	1	41	1
Summa	**74**	**7**	**118**	**7**

3.4.1 Kommentarer och bedömning

Som framgår av tabellen har kommunen, utifrån det aktuella stickprovet, för egen del identifierat sju av de bisyssleinnehavare och sju av de bisysslor som vi fångat i vår dataanalys. Det motsvarar 9,5 % av de bisyssleinnehavare vi identifierat samt 5,9 % av de bisysslor vi identifierat.

Mot denna bakgrund är vår bedömning att ansvariga inte kan anses ha kontroll över och kännedom om bisysslor i näringsdrivande associationer. Sammantaget gör vi bedömningen att kommunens samlade kännedom och kontroll över de anställdas bisysslor inte är ändamålsenlig. Vidare anser vi att kommunstyrelsen och nämnderna bör överväga att inom ramen för uppföljningen av den interna kontrollen, kontrollera efterlevnaden av reglerna avseende bisysslor.

Det bör än en gång noteras att vår metod inte fångar bisysslor i form av anställningar hos andra arbetsgivare, vilket sannolikt är den största risken när det gäller arbetshindrande bisysslor. Mot bakgrund av den bristande kännedomen/kontrollen avseende bisysslor i form av funktionärsposter i näringsdrivande associationer ser vi en risk för att det även finns bristande kännedom/kontroll avseende bisysslor i form av anställningar hos andra arbetsgivare.

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

3.5 Inköp från företag/förening där anställda har bisyssla

Vi har kunnat konstatera att det finns 396 företag och/eller föreningar där anställda i kommunen under granskningsperioden innehaft en funktionärspost. Av dessa har 28 stycken (7,1 %) mottagit utbetalningar från kommunen under granskningsperioden. Kommunen har med andra ord gjort inköp av, eller på annat vis överfört medel till, företag och föreningar, via sin leverantörsreskontra- och betalningsfunktion, där anställda innehar funktionärspost. Det handlar sammantaget om 285 verifikationer uppgående till totalt ca 3,8 miljoner kronor, varav ca 1,8 miljoner kronor har belastat samma förvaltning som bisyssleinnehavaren arbetar inom.

I vårt stickprov omfattande 118 bisysslor ingår 23 av de 28 företag och/eller föreningar som under granskningsperioden mottagit utbetalningar från Härnösands kommun. I den sammanställning över anmälda bisysslor vi fått från kommunen ingår ingen av de associationer som mottagit utbetalningar från kommunen under granskningsperioden.

3.5.1 Kommentarer och bedömning

Vi menar att arbetsgivaren vid bedömningen av om en bisyssla är lämplig bör ta hänsyn till de risker det kan medföra om kommunen köper, eller kan komma att köpa, varor och/eller tjänster från det företag (eller motsvarande) där den anställde innehar en funktionärspost. Enligt vår mening kan bisysslor i kombination med den typen av affärsrelationer i vissa fall riskera att skada förtroendet för kommunen. Vidare menar vi att bristande kännedom om den typen av kopplingar mellan kommunanställda och näringsdrivande associationer som mottar utbetalningar från kommunen, ökar risken för korruption.

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kontrollen och uppföljningen av förekommande bisysslor inte är ändamålsenlig samt att kännedomen om förekommande bisysslor är bristfällig inom kommunen. Med hänvisning till den definition av konkurrerande bisyssla som framgår av kommunens riktlinjer, gör vi bedömningen att det finns risk för att det finns anställda som under granskningsperioden innehaft konkurrerande bisysslor.

När det gäller befintliga styrdokument gör vi bedömningen att dessa är ändamålsenliga men att de bör kompletteras med politiskt fastställda styrdokument samt att de i vissa avseende skulle kunna utvecklas.

För att säkerställa ett ändamålsenligt arbete, som minskar risken för otillåtna bisysslor, är vår bedömning att kommunen behöver förbättra sin kontroll och uppföljning avseende bisysslor.

4.1 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen/nämnden att:

- Kommunstyrelsen bör säkerställa att den formella styrningen internt inom kommunen stärks, i form av politiskt fastställda styrdokument avseende bisysslor. Relaterat till styrdokumenten bör det även fastställas tillämpningsföreskrifter, som med fördel bland annat kan tydliggöra vad som är att betrakta som en bisyssla. Tillämpningsföreskrifterna kan baseras på befintliga rutiner då dessa i grunden bedöms vara ändamålsenliga.
- Kommunstyrelsen bör initiera utbildnings- och informationsinsatser avseende bisysslor.
- Kommunstyrelsen och nämnderna bör överväga att inom ramen för uppföljningen av den interna kontrollen, kontrollera efterlevnaden av reglerna avseende bisysslor.
- Kommunstyrelsen bör säkerställa att arbetsgivaren vid bedömningen av om en bisyssla är lämplig tar hänsyn till de risker det kan medföra om kommunen köper, eller kan komma att köpa, varor och/eller tjänster från det företag (eller motsvarande) där den anställde innehar en funktionärspost.
- Kommunstyrelsen måste säkerställa att beslut som är upptagna i delegationsordningen återrapporteras i enlighet med gällande regler.

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: B0273B3A-7F12-4768-AD53-E1D081B69E13

Härnösands kommun
Granskning av bisysslor

2021-04-08

Datum som ovan

KPMG AB

DocuSigned by:
Andreas Wendin
48A7F1028209400...
Andreas Wendin
Verksamhetsrevisor

DocuSigned by:
Klara Engström
480FFE3C85E74F9...
Klara Engström
Verksamhetsrevisor

DocuSigned by:
Lena Medin
9CB391F9DD1D41B...
Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

© 2021 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

Från: Medin, Lena <Lena.Medin@kpmg.se>
Skickat: den 22 januari 2021 14:04
Till: centraldiariet@harnosand.se
Kopia: revisionen@harnosand.se; Frans Sigfrid David Tjernlund; Sigge Tjernlund (sigge.tjarnlund@telia.com); Ingrid Eleonora Flodin; Bo Anders Öberg; boa.oberg@gmail.com; Engstrom, Klara; Wendin, Andreas
Ämne: Information om granskning

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Vänligen vidarebefordra nedanstående till ordförande för samtliga nämnder samt till förvaltningschefer, ekonomichef och HR-chef .

Tack på förhand!

/Lena

Hej!

KPMG har av kommunens revisorer fått i uppdrag att granska kommunens kontroll av de anställdas bisysslor. Syftet med granskningen är att konstatera om kommunen har en ändamålsenlig kontroll av de anställdas bisysslor. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

— Har kommunen ändamålsenliga rutiner för hantering av bisysslor?
— Kontrolleras och bedöms bisysslor på ett ändamålsenligt sätt?

I granskningen ingår även att kartlägga följande.

— I vilken utsträckning har anställda bisysslor i näringsdrivande associationer och har kommunen haft en affärsrelation med dessa?
- Har ansvariga kontroll över och kännedom om ovanstående bisysslor?

— Anses förekommande bisysslor godkända enligt AB (Allmänna bestämmelser) respektive förenliga med 7 § LOA (lagen om offentlig anställning) avseende förtroendeskadliga bisysslor?

Ni får gärna skicka kontaktuppgifter till Klara Engström angående vilka vi kan vända oss för att få ut information från anställställningsregister och från ekonomisystemet så kommer de att få mer detaljerad information om vilka uppgifter som vi behöver.

Granskningen kommer att genomföras av Andres Wendin och Klara Engström. Anderas når ni via 070- 930 02 07 eller via andreas.wendin@kpmg.se, Klara når ni via 070-939 67 09 eller via klara.engstrom@kpmg.se

Om du har några frågor eller någon information som du anser att vi bör ha kännedom om inom granskningsområdet vänligen kontakta revisionens presidium (Sigge Tjernlund, Ingrid Flodin och Bo Anders Öberg) eller undertecknad.

Trevlig helg!

Med vänlig hälsning

Lena Medin
Senior Manager

KPMG
Box 476
Besöksadress: Nya Hamngatan 12
851 06 Sundsvall

Phone: +46 70 5600043
E-mail: lena.medin@kpmg.se

KPMG | Twitter | LinkedIn | YouTube | Facebook | Instagram

Information om KPMG AB:s hantering av personuppgifter finns på KPMG.se/gdpr

---

*** KPMG E-mail disclaimer ***

The information in this e-mail is confidential and may be legally privileged.
It is intended solely for the addressee. Access to this email by anyone else
is unauthorized.
If you are not the intended recipient, any disclosure, copying, distribution or
any action taken or omitted to be taken in reliance on it, is prohibited and may
be unlawful. Any opinions or advice contained in this e-mail are subject to the
terms and conditions expressed in the governing KPMG client engagement letter.

KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG
network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative
("KPMG International"), a Swiss entity.

Visit us at: www.kpmg.se

Datum
2021-05-17

Dnr
KS/2021-000183

Kommunstyrelseförvaltningen
Andreas Björnberg
andreas.bjornberg@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens yttrande av revisionsrapport ”Grundläggande granskning”

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att anta kommunstyrelseförvaltningens yttrande angående revisionsrapporten ”Granskning av bokslut och årsredovisning 2020” som sitt eget, samt

att översända yttrandet i sin helhet till revisonen.

Beskrivning av ärendet

KPMG har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer genomfört en granskning av kommunens bokslut och årsredovisning per 2020-12-31 för att pröva om räkenskaperna är rättvisande samt att resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisionen önskar att kommunstyrelsen lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 30 Juni 2021.

Revisionskriterierna för bedömningsgrund:

- Kommunallag (KL) och lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

Följande rekommendationer har lämnats i rapporten:

Revisionen anser att:

- Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse ska ingå i koncernredovisningen.

- Kommunen bör redovisa verksamhetsfastigheterna som finansiell leasing.
- Komponentfördelning ska ske vid aktivering vid redovisning av anläggningstillgångar.
- Kommunen ska kontrollera att preliminärskatten bokförs på rätt period.

Socialt perspektiv

Ingen påverkan

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Yttrande över revisionsrapporten utgår från kommunstyrelsens avsikt att följa nämnda lagar, rekommendationer och praxis.

Beslutsunderlag

Revisionsrapport ”Granskning av bokslut och årsredovisning 2020” 2021-05-17

Lars Liljedal
Kommundirektör

Andreas Björnberg
Redovisningscontroller

Bilagor

Bilaga – Yttrande ”Granskning av bokslut och årsredovisning 2020” 2021-05-17

Bilaga – ”Granskning av bokslut och årsredovisning per 2020-12-31” 2021-04-08

Kommunstyrelseförvaltningen
Andreas Björnberg
andreas.bjornberg@harnosand.se

Kommunstyrelsens yttrande på revisionens slutsatser i revisionsrapport "Granskning av bokslut och årsredovisning 2020"

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. pröva om räkenskaperna är rättvisande samt bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. På uppdrag av revisorerna har KPMG granskat kommunens årsredovisning för räkenskapsåret 2020.

Revisionens bedömning

Revisionens sammanfattande bedömning är att kommunens årsredovisning i allt väsentligt har upprättats i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Vidare redogör revisionen för att de, undantaget hantering av finansiell leasing och pensionsstiftelsen inte kunnat identifiera några väsentliga felaktigheter i årsredovisningen.

Revisionens rekommendationer

Revisionen anser att Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse ska ingå i koncernredovisningen.

Svar: Kommunstyrelsens uppfattning är att revisionen har gjort en strikt tolkning av LKBR och inte försökt tolka syftet med lagen, ej heller tagit i beaktan de uttalanden som kommit från ledande aktörer inom Rådet för Kommunal Redovisning (RKR). Nuvarande bedömning och hantering av pensionsstiftelsen i kommunens räkenskaper har sin grund i kommunstyrelsens löpande kontakter med RKR, Sveriges ledande experter inom pensionsstiftelser under dryga två års tid samt proposition 2017/18:149.

Pensionsstiftelser är en juridisk särart som innebär att kommunen inte har beslutrådighet över tillgångens nyttjande och användning. Det framgår tydlig att regeringens intention var att kommunernas avsaknad på beslutrådighet innebär att de inte kan redovisa pensionsstiftelsens tillgångar som sina egna i balansräkningen. De gav inte heller några indikationer på att kontrollkriteriet inte är tillämpbart på den kommunala koncernen. Därför har kommunstyrelsen begärt kompletterande normering från RKR varav de har uppmuntrat kommunstyrelsen att fortsatt förhålla sig passiva gällande

hanteringen av pensionsstiftelsen i räkenskaperna till dess att de kommit med ett utlåtande som förväntas ske under 2021. Kommunstyrelsen ämnar ompröva sin bedömning så snart RKR gjort ett utlåtande.

Revisionen anser att kommunen bör redovisa verksamhetsfastigheterna som finansiell leasing.

Svar: Kommunstyrelsen har uppmärksammat att flera av de drygt 32% av kommunerna som implementerat någon form av finansiell leasing kraftigt försämrat den rättvisande bilden i sina räkenskaper samt försvårat efterföljande ekonomistyrning på grund av att RKR R5 ger upphov till en hög grad av godtycklig tolkning. Strategin från kommunstyrelsen har varit att invänta den omfattande idéskriften som RKR gav ut vid årsskiftet inför sin bedömning. Därmed kommer kommunstyrelsen ompröva sin bedömning under 2021. Vidare understryker kommunstyrelsen att hantering av leasing inte har direkt stöd i lag, ej heller bör en sådan hantering som RKR förespråkar anses vara praxis i nuläget.

Revisionen anser att ingen komponentfördelning skett för årets aktiveringar samt att de rekommenderar att komponentfördelningen sker vid aktivering av en anläggningstillgång.

Svar: Fördelning på komponenter sker i samband med att det finns tillräckliga underlag från ansvarig projektledare, aktivering kan ske tidigare i det fall det ger en mer rättvis bild för räkenskapsåret vilket är det som skedde vid en enstaka händelse vid årsskiftet. Kommunstyrelsens agerande gjorde att resultatet för räkenskapsåret i allt väsentligt blev rättvisande.

Revisionen rekommenderar kommunen att kontrollera att preliminärskatten bokförs på rätt period.

Svar: Kommunstyrelsen understryker att hanteringen av preliminärskatt varit enligt nuvarande utförande under flera års tid, en strikt tolkning av den specifikation Skatteverket lämnar. Från och med fyramånadersrapport för 2021 kommer kommunstyrelsen att hantera preliminärskatten enligt det sätt som förespråkas av revisionen.

Andreas Björnberg

DocuSign Envelope ID: 0D7B318D-EB7D-42CC-9A16-DD612F21992F

Härnösands kommuns revisorer

Till
Kommunstyrelsen

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium

2021-04-08

Revisionsrapport "Granskning av bokslut och årsredovisning"

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en granskning av kommunens bokslut och årsredovisning per 2020-12-31.

Revisionen önskar att kommunstyrelsen lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 30 juni 2021. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lena.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

DocuSigned by:
Sigge Tjernlund
Sigge Tjernlund
Ordförande

DocuSigned by:
Ingrid Flodin
9F0145546BBC4B9...
Ingrid Flodin
Vice ordförande

DocuSigned by:
184086085EF1478...
Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

KPMG

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2020-12-31

Härnösands kommun

8:e april 2021

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härnösands kommun har KPMG granskat kommunens årsredovisning för räkenskapsåret 2020. Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Kommunens revisorer ska enligt kommunallagen 12 kap bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen.

Årsredovisningen

Vi har granskat årsredovisningen. Vi anser att Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse ska ingå i koncernredovisningen enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Vidare hyr kommunen en betydande andel av verksamhetsfastigheterna. Vi anser att dessa bör redovisas som finansiell leasing och inte som operationell. Vi har i övrigt inte funnit några väsentliga felaktigheter.

Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och god redovisningssed.

Vi har, utöver vad som nämns ovan om leasing och stiftelsen inte identifierat några väsentliga felaktigheter i årsbokslutet, och i granskningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att årsbokslutet inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Resultat och prognos

Kommunens resultat för året uppgår till 61,4 mnkr, vilket är 43,2 mnkr högre än budgeterat. Den huvudsakliga förklaringen till ökningen är bidrag och kostnadsersättningar för Coronapandemin.

Det har i vår granskning inte framkommit någon ytterligare post att ta hänsyn till vid beräkning av balanskravsresultatet. Balanskravet bedöms uppfyllt.

Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål

Enligt bestämmelser i kommunallagen (KL) ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning.

Finansiella mål

Vår sammanfattande bedömning är att de av fullmäktige fastställda finansiella målen (mål 8) delvis har uppnåtts för år 2020 eftersom ett av två resultatuppdrag uppnås.

Verksamhetsmål

Vår sammanfattande bedömning är att de av fullmäktige fastställda verksamhetsmålen delvis har uppnåtts för år 2020 men att målet gällande jämställt och solidarisk välfärd av hög kvalitet inte uppnås och att vi inte kan bedöma målet avseende god service och bemötande.

KPMG 2021-04-08

DocuSigned by:
Lars Skoglund
F3BE594B7DF141F...

Lars Skoglund

Auktoriserad revisor

DocuSigned by:
Lena Medin
9CB391F9DD1D41B...

Lena Medin

Certifierad kommunal revisor

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

Innehåll

		Sida
Bakgrund		
— 1.1	Syfte och revisionsfråga	4
— 1.2	Revisionskriterier	4
— 1.3	Metod och avgränsningar	5
Resultat av granskningen		
— 2.1	Förvaltningsberättelse	6
— 2.2	Redovisningsprinciper	6
— 2.3	Balanskrav	7
— 2.4	Bedömning av fullmäktiges mål med betydelse av god ekonomisk hushållning	8
— 2.5	Resultaträkning	10
— 2.6	Balasräkning	11
— 2.7	Kassaflödesanalys	12
— 2.8	Driftredovisning	12
— 2.9	Investeringsredovisning	12
— 2.10	Sammanställd redovisning	13

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

Bakgrund

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att granska bokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2020. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Kommunens revisorer ska enligt 12 kap Kommunallagen (KL) bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen.

1.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och god redovisningssed i kommuner och regioner. Resultatet av vår granskning utgör underlag för revisorernas utformning av revisionsberättelsen.

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:597) (LKBR), började gälla från och med 1 januari 2019.

1.2 Revisionskriterier

Bedömningsgrund för vårt uttalande avseende huruvida årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagar och regler bygger på följande revisionskriterier:

- Kommunallag (KL) och kommunal bokförings- och redovisningslag (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

Bakgrund fortsättning

1.3 Metod och avgränsningar

Vår granskning sker i den omfattning som följer av God revisionssed i kommunal verksamhet, främst såsom denna definieras av SKR och Skyrev. Detta innebär att granskningen inte uppfyller de krav som ställs på en auktoriserad revisor eller ett auktoriserat revisionsbolag enligt revisorslagen eller internationella standarder för revision (ISA). Det innebär att vi inte uttalar oss över årsredovisningen så som vi gjort om dessa krav varit uppfyllda.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- Förvaltningsberättelse
- Resultaträkning
- Balansräkning
- Kassaflödesanalys
- Noter
- Drift- och investeringsredovisning
- Sammanställda räkenskaper

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument inklusive årsredovisningen
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen
- Avstämning av väsentliga poster i resultat- och balansräkning mot erforderliga underlag
- Översiktlig analys av övriga poster

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

2. Resultat av granskningen

2.1 Förvaltningsberättelse

Enligt 4 kap. 1 § LKBR ska en årsredovisning innehålla en förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning, investeringsredovisning och sammanställda räkenskaper (om sådana upprättas enligt 12 kap 2 § LKBR).

RKR preciserar i RKR R15 vad förvaltningsberättelsen ska innehålla. Nämndernas förvaltningsberättelser regleras inte av LKBR, utan betraktas som underlag till kommunens förvaltningsberättelse. Vi har inte granskat nämndvis redovisning.

Vi bedömer att kommunens förvaltningsberättelse uppfyller kraven vilka preciseras i RKR R15.

2.2 Redovisningsprinciper

I årsredovisningen anges under avsnittet ”Redovisningsprinciper” att redovisningen skett enligt god kommunal redovisningssed med vilket avses i överensstämmelse med LKBR och RKR:s rekommendationer.

Vi anser att årsredovisningen till stor del är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendationerna från RKR.

Vid vår granskning har vi stickprovsvis granskat kommunens redovisningsprinciper, genom intervjuer och översiktlig kontroll, mot RKRs gällande rekommendationer.

Enligt not framgår att kommunen bedömer att alla leasing- och hyresavtal är operationella. Vi har tidigare år granskat ett urval av de hyresavtal som finns avseende verksamhetsfastigheter. Vår bedömning är att hyresavtal vad gäller verksamhetsfastigheter många gånger ska klassificeras som finansiell leasing, bl a med hänsyn till löptid och risk. Ett exempel är att kommunen är bundna av långa hyreskontrakt (uppemot 20 år) och därmed riskerna vid eventuell avveckling av verksamhet.

Enligt lag om kommunal redovisning ska kommunala koncernföretag som är en stiftelse konsolideras i proportion till andelen av stiftelsens kapital som kommunen har bidragit med. Av redovisningsprinciperna framgår att kommunen anser att det råder en oenighet om och hur en pensionsstiftelse ska konsolideras. Vi delar inte den bedömningen utan anser att enligt lag ska pensionsstiftelsen ingå i koncernen, om den i övrigt uppfyller de kriterier som gäller, se under vidare under koncernredovisning.

Med reservation för finansiell leasing och undantag för konsolidering av stiftelser anser vi att kommunen efterlever RKRs rekommendationer.

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

2. Resultat av granskningen fortsättning

2.3 Balanskrav

En kommun ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och redovisa denna i förvaltningsberättelsen. Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat enligt KL 8 kap 5§. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

Kommunen redovisar en avstämning av balanskravet enligt KL i förvaltningsberättelsen. Kommunens överskott för året uppgår till 61,4 mnkr. Vid avstämning av balanskravet avgår realisationsvinster om 0,3 mnkr varvid balanskravsresultatet uppgår till 61,1 mnkr.

Det innebär att kvarvarande underskott om -3 mkr från 2018 har återställts.

Det har i vår granskning inte framkommit någon ytterligare post att ta hänsyn till vid beräkning av balanskravsresultatet. Balanskravet bedöms uppfyllt.

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

2. Resultat av granskningen forts.

2.4 Bedömning av fullmäktiges mål med betydelse av god ekonomisk hushållning

Kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i KL 10 kap. 2-6 §§ (hel- och delägda kommunala bolag, stiftelser och föreningar).

I KL stadgas även att kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar kommunernas ekonomi.

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

Kommunstyrelsens bedömning är att god ekonomisk hushållning uppnås.

Vad gäller god ekonomisk hushållning hänvisar RKR till förarbeten till kommunallagen där det betonas vikten av att mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning utvärderas för hela den kommunala koncernen, d v s kommunen och dess kommunala koncernföretag gemensamt. Vi bedömer att målen för god ekonomisk hushållning inte omfattar eller har utvärderats för kommunkoncernen som helhet.

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

2. Resultat av granskningen forts.

Utfallet av kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning illustreras nedan:

	Utfall
Mål 1- Attraktivt boende i unik livsmiljö	◇
Mål 2 - Växande näringsliv med mångsidig arbetsmarknad	◇
Mål 3 - Ledande miljökommun med aktivt omställningsarbete	◇
Mål 4 - Kunskapsstaden där alla kan växa	◇
Mål 5 - Jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet	■
Mål 6 - God service med gott bemötande	●
Mål 7 - Framtidens arbetsgivare	◇
Mål 8 - Välskött och stabil ekonomi	◇

Symbolerna förklaras med

● Nått målet

◇ Bättre än baslinjen

■ Sämre än baslinjen

Till varje mål hör ett antal resultatuppdrag där resultatet jämförs med baslinjen 2018 och med resultat 2019.

Avseende mål 6, som bedöms som uppnått, konstaterar att någon mätning varken genomförts för år 2019 och 2020. Bedömningen grundas istället på kundforum där kommunens invånare kan ställa frågor. Vi kan inte bedöma om utfallet är i enlighet med kommunfullmäktiges mål eftersom utvärderingen.

Vår sammanfattande bedömning är att de av fullmäktige fastställda finansiella målen (mål 8) delvis har uppnåtts för år 2020 eftersom ett av två resultatuppdrag uppnås.

Vår sammanfattande bedömning är att de av fullmäktige fastställda verksamhetsmålen delvis har uppnåtts för år 2020 men att målet gällande jämställt och solidarisk välfärd av hög kvalitet inte uppnås och att vi inte kan bedöma målet avseende god service och bemötande.

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

2. Resultat av granskningen forts.

2.5 Resultaträkning

Årets resultat uppgår till 61,4 mnkr vilket är 58,2 mnkr bättre än föregående år då resultatet uppgick till 3,2 mnkr. Verksamhetens intäkter har ökat med ca 17 % (60,4 mnkr) medan kostnaderna har ökat med ca 3 % (68,2 mnkr) jämfört med föregående år. Ökningen av intäkter avser främst intäkter hänförliga till coronapademin så som sjuklöneersättningar och andra kostnadsersättningar. Även ökningen av kostnader är främst relaterad till coronapandemin avseende höga sjuklönekostnader, ökade kostnader för arbetskläder, IT och förbrukningsmaterial. Vidare har generella stadsbidrag ökat med 40 mnkr vilka till största delen är hänförligt till de extra tillskott som staten beslutat om till följd av coronapandemin.

Kommunen har på totalen en positiv budgetavvikelse om 43,2 mnkr, fördelad enligt följande:

Budgetavvikelser för kommunens verksamheter avser främst finansen där det finns en budgetavvikelse på 42,6 mnkr, kommunstyrelsen visar en budgetavvikelse om 15,9 mnkr samt skolnämnden som avviker från budget med -12 mnkr.

Finansens överskott förklaras av det extra tillskott för coronapandemin som kommunen erhållit om 47,2 mnkr. Detta motverkas av lägre övriga generella stadsbidrag om 7 mnkr samt ett sämre räntenetto om 1,6 mnkr.

För kommunstyrelsen beror överskottet i huvudsak på ökade intäkter om 8,9 mnkr hänförliga till ej budgeterad projektmedfinansiering både för EU-projekt och för riktade bidrag från bl.a. Kulturrådet samt kostnadsersättningar avseende covid-19. Överskottet förklaras vidare av minskade kostnader vilka främst är hänförliga till personalkostnader och övriga kostnader, så som förbrukning, systemkostnader, konsulttjänster, kompetensutveckling, lämnade bidrag med mera. En stor anledning till lägre övriga kostnader under året är den budgeterade posten för heltidsprojektet som inte har tagits i anspråk under året på grund av pandemin.

För skolnämnden beror underskottet i huvudsak på ökade kostnader om 26,7 mnkr vilka främst är hänförliga till kostnader för arbetskraft om 22,3 mnkr, som förklaras av ett ökat personalbehov med anledning av rådande pandemi. Vidare ökar kostnaderna mot budget med 8 mnkr till följd av att fler elever än budgeterat har valt att studera hos annan huvudman än kommunen. Ökning av övriga kostnader förklaras av rådande pandemi avseende bland annat teknisk utrustning för fjärr- och distansundervisning, kostnader för städ- och renhållningstjänster samt att gymnasieskolan betalat ut matersättning. Detta motverkas av lägre kostnader för resor och konsulter samt ökade intäkter avseende bidrag främst avseende covid-19.

Vi har granskat resultaträkningen och har inte funnit några väsentliga felaktigheter.

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

2. Resultat av granskningen forts.

2.6 Balansräkning

Balansomslutningen uppgår till 1 120,4 mnkr (fg år 1 053,1 mnkr). Kommunen har ett positivt kassaflöde för året om 43,4 mnkr som förklarar delar av ökningen. Övriga förändringar kommenteras nedan.

2.6.1 Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna uppgår till 828,8 mnkr (822,8). Ökningen förklaras av årets investeringar om 60,5 mnkr som framförallt består av ny bro över järnväg 16,9 mnkr, större gatuinvesteringar om totalt 18,3 mnkr samt renovering östra kanalbron 4,2 mnkr.

Vi har noterat att ingen fördelning på komponenter skett för årets aktiveringar. Vi rekommenderar att komponentfördelningen sker vid aktivering av en anläggningstillgång.

2.6.2 Eget kapital

Främsta ökningen på av eget kapital förklaras av årets resultat om 61,4 mkr som ökar kommunens egna kapital från 323,6 mnkr 2019 till 385,0 mnkr 2020.

2.6.3 Avsättningar för pensioner

Övrig ökning förklaras av att avsättning för pensioner ökar med 7,6 mnkr jämfört med föregående år.

2.6.4 Preliminärskatt

Vi har noterat att preliminärskatten om 1,6 mnkr som betalas i januari har tagits upp som fordran i bokslutet vilket är felaktigt och kommunens resultat har därför påverkats positivt med 1,6 mnkr. Vi rekommenderar kommunen att kontrollera att preliminärskatten bokförs i rätt period.

Vi har granskat balansräkningen och har förutom ovan inte funnit några väsentliga felaktigheter.

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

2. Resultat av granskningen forts.

2.7 Kassaflödesanalys
Kassaflödesanalys beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning.

Den tillämpade modellen synes överensstämma med RKR R13 Kassaflödesanalys.

Vår bedömning är att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansieringar och investeringar och att kassaflödesanalysen har upprättats i enlighet med gällande rekommendation.

2.8 Driftredovisning
Enligt LKBR 10:1 ska driftredovisningen innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som har fastställts för den löpande verksamheten.
Enligt RKR R14 Drift- och investeringsredovisning ska utfall kunna stämmas av mot årsredovisningens övriga delar och fullmäktiges budget.

Vår bedömning är att informationen kring driftredovisningen i årsredovisningen uppfyller kraven i enlighet med lagstiftning och rekommendationer.

2.9 Investeringsredovisning
Enligt LKBR 10:2 ska investeringsredovisningen innehålla en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet.
Enligt RKR R14 Drift- och investeringsredovisning ska utfallet kunna stämmas av mot årsredovisningens övriga delar och fullmäktiges budget samt plan för investeringsverksamheten. Vidare framgår det att fleråriga pågående och under året avslutade investeringar ska kunna stämmas av samt ska investeringsredovisningen även ska omfatta kommunala koncernföretags investeringar som fullmäktige tagit ställning till.

Kommunen redovisar investeringarna per nämnd samt större investeringar i den ekonomiska redovisningen.
Vår bedömning är att informationen kring investeringsverksamheten i årsredovisningen uppfyller kraven på en samlad investeringsredovisning i enlighet med lagstiftning och rekommendationer.

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

2. Resultat av granskningen forts.

2.10 Sammanställd redovisning

Sammanställda räkenskaper för en kommunal koncern avser enligt LKBR 12:1 en sammanställning av kommunens och de kommunala koncernföretagens resultaträkningar, balansräkningar och kassaflödesanalyser samt noter.

De sammanställda räkenskaperna innehåller förutom primärkommunen följande kommunala koncernföretag som redovisas i årsredovisningens koncernstruktur:

- Härnösand Energi och Miljö AB 100%
    - Härnösand Elnät AB 100%
    - HEMAB Elförsäljning AB 95% (5% ägs av annat bolag inom kommunkoncernen)
- AB Härnösandshus 100%
    - Härnösands Kommunfastigheter 100%
- Invest i Härnösand AB 100%
    - Technichus i Mitt Sverige AB 100%
- Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen 33%

Vi har inte utfört den legala revisionen av kommunkoncernens dotterbolag ovan (förutom Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen) och vid vår granskning av årsredovisningen var inte samtliga dotterbolagens årsredovisningar färdiga vilket försvårat granskningen av de sammanställda räkenskaperna. Vi rekommenderar att kommunen tillser att dotterbolagens årsredovisningarna är färdiga vid vår granskning för att undvika eventuella felaktigheter och effektivisera granskningen för kommunen.

Konsolidering har skett enligt proportionell konsolideringsmetod, vilket innebär att belopp som inkluderats i den sammanställda redovisningens resultat- och balansräkning motsvarar ägd andel i företaget.

Enligt lag om kommunal redovisning ska kommunala koncernföretag som är en stiftelse konsolideras i proportion till andelen av stiftelsens kapital som kommunen har bidragit med. Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse med ändamål att trygga utfästelse om pension. Kommunens andel uppgår till 92,6 %. Marknadsvärde på det egna kapital som avser Härnösands kommun uppgår till 211,4 mnkr.
Stiftelsen Länsmuseet Västernorrland ingår inte heller i den sammanställda redovisningen. Då kommunala koncernföretag enligt RKR R16 kan undantas när verksamheten är av obetydlig omfattning, vilket definieras som företag där den kommunala koncernens andel av omsättning eller omslutning är mindre än 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Då stiftelsen är mindre gör vi ingen annan bedömning än kommunen att den inte ska ingå i de sammanställda räkenskaperna.
I övrigt rekommenderar vi att kommunen tillser att samtliga koncernföretag ingår den sammanställda redovisningen i enlighet med lag och rekommendation.

Vi har förutom ovan inte funnit några avvikelser i vår granskning avseende de sammanställda räkenskaperna.

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 7E77C77D-A38F-4F01-8B30-A0B3B1B545CA

kpmg.com/socialmedia

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

© 2020 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

The KPMG name and logo are registered trademarks or trademarks of KPMG International.